

การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม: ชุมชนหมู่
1พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม สหสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

VUNERABILITY ASSESSMENT OF HOUSEHOLDS TO MANAGING THE FLOOD RELIEF
OPERATIONS CENTRE: A CASE STUDY OF MOO1PATTANA COMMUNITY, BANPHAI
MUNICIPALITY KHONKEAN PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Human and Social Development
Inter-Department of Human and Social Development
GRADUATE SCHOOL
Chulalongkorn University
Academic Year 2020
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการ ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม: ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
โดย	นายชนาทวัฒน์ ชันทะ
สาขาวิชา	พัฒนามนุษย์และสังคม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ๋นเรื่อน เล็กน้อย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธรรมนุญ หนูจักร)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
.....	
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ๋นเรื่อน เล็กน้อย)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสวี ศุภราทิตย์)	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชนาภวัฒน์ ชันทะ : การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์
ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม: ชุมชนหมู่1พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น. (
VUNERABILITY ASSESSMENT OF HOUSEHOLDS TO MANAGING THE FLOOD
RELIEF OPERATIONS CENTRE: A CASE STUDY OF MOO1PATTANA
COMMUNITY, BANPHAI MUNICIPALITY KHONKEAN PROVINCE) อ.ที่ปรึกษาหลัก
: ผศ. ดร.อุ๋นเรื่อน เล็กน้อย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความต้องการต่อการบริหารจัดการ
จัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมระหว่างครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกัน และ
จัดทำข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ดำเนินการศึกษาโดยใช้
เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ครัวเรือนในชุมชนหมู่1พัฒนา จำนวน
ทั้งสิ้น 231 ครัวเรือนและได้รับแบบสอบถามกลับคืน 111 ครัวเรือน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่
แบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.812 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive
Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการบรรยายข้อมูล
สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแตกต่าง
ของตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว
(One-way Anova) ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ไม่มีความ
แตกต่างกันต่อความต้องการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม, เกณฑ์อยู่ในระดับ
ปานกลาง ,พบว่า มี 2 ประเด็น คือ การจัดหาพื้นที่หลบนอนและการจัดหาพื้นที่แยกสมาชิกกลุ่ม
เปราะบาง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ,และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ
ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยการจัดเตรียมถุงยังชีพในครัวเรือนเพื่อพร้อมอพยพอยู่เสมอ
ส่งเสริมกิจกรรมและกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนักถึงผลกระทบจากภัยพิบัติน้ำท่วมที่ส่งผลต่อ
ชีวิตและทรัพย์สิน

สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6280093620 : MAJOR HUMAN AND SOCIAL DEVELOPMENT

KEYWORD: vulnerable household, vulnerable member of a household, flood
relife center

Chanapiwat Khunta : VUNERABILITY ASSESSMENT OF HOUSEHOLDS TO
MANAGING THE FLOOD RELIEF OPERATIONS CENTRE: A CASE STUDY OF
MOO1PATTANA COMMUNITY, BANPHAI MUNICIPALITY KHONKEAN PROVINCE.

Advisor: Asst. Prof. Dr. UNRUAN LEKNOI

This research study investigated and compared the needs of households with different degrees of vulnerability on flood management by the flood relief center. It was intended to provide suggestive information on the flood management. The population of this qualitative research was 231 families in Moonueng Pattana Community. A set of questionnaire with a reliability of 0.812 was distributed to the above households and a total of 111 questionnaires were returned to the researcher. Descriptive statistics including; frequency, percentile, mean and standard deviation were used for data interpretation and explaining social and economical status of the participants. The statistics used in the data analysis were Independent t-test and One-way Anova. It was observed that the various degrees of families' vulnerability had not been associated with different needs on the flood management. On the average, a moderate level of opinion was observed in both of the topics above. Finding sleeping areas, and finding separated spaces for the vulnerable groups. It was suggested that the flood relief center; provide the households with life-packages for flood evacuation, prepare facilities and place for flood relief and evacuation. It was also advised for the flood relief center to conduct activities to enhance public awareness on the impact of flood on the people lives and properties.

Field of Study: Human and Social
Development

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม: ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ๋นเรื่อน เล็กน้อย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยเริ่มกระบวนการตั้งแต่ศึกษาหัวข้อที่สนใจ สอบหัวข้อวิทยานิพนธ์ สอบผลการวิจัย และการเขียนบทความทางวิชาการ ทุกขั้นตอนในการทำงานถือเป็นวิชาและองค์ความรู้อันทรงคุณค่าเป็นอย่างมาก ตลอดระยะเวลาการทำงานได้รับข้อคิดและคำปรึกษามาด้วยดีโดยตลอดจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ ประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.เสรี สุภราทิพย์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จากมหาวิทยาลัยรังสิต ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ สุทธิรินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมแหล่งน้ำ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ ติละวัฒน์ อาจารย์ประจำภาควิชาอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร.ปณิ ตา ตันวัฒน์ อาจารย์ประจำศูนย์การศึกษาทั่วไป สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยให้มีความสอดคล้องและตรงตามประเด็นที่ทำการศึกษา อันเป็นเครื่องมือการวิจัยที่สำคัญจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคุณแม่และครอบครัว ผู้ที่คอยดูแลและอยู่เคียงข้างมาโดยตลอด ขอขอบคุณคุณนุจรินทร์ ชำนาญกุล ผู้จัดการศูนย์สินเชื่อธุรกิจจังหวัดชัยภูมิ ธนาคารอมสิน ที่เป็นผู้สนับสนุนการศึกษาตลอดการศึกษาในครั้งนี้ และทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จังหวัดขอนแก่น เทศบาลเมืองบ้านไผ่ ศูนย์อนามัยชุมชนเมืองไผ่ ประธานชุมชน รองประธานชุมชนและทุกครัวเรือนในชุมชนหมู่ 1 พัฒนา ที่ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือกับผู้วิจัยในการเข้าศึกษาข้อมูลและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอดจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ชนาภวัฒน์ ชันทะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ง	ง
กิตติกรรมประกาศ..... จ	จ
สารบัญ..... ฉ	ฉ
สารบัญตาราง..... 8	8
สารบัญรูปภาพ..... 12	12
บทที่ 1 การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม: ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น..... 14	14
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา..... 14	14
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา..... 18	18
1.3 นิยามศัพท์..... 18	18
1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 19	19
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 21	21
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 21	21
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 23	23
2.1 กลุ่มเปราะบาง..... 23	23
2.2 ภัยพิบัติ..... 33	33
2.3 แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2563 เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น (ได้ แนะนำแนวปฏิบัติไว้ดังนี้) 3.1) ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองบ้านไผ่..... 42	42
2.4 การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว..... 57	57
2.5 สรุปลสถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น..... 67	67
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย..... 75	75

3.1 ประชากร ขนาดและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
3.2 วิธีวิจัย (การสุ่มตัวอย่าง)	77
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	78
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	80
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
4.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	83
4.2 การประเมินผลความเปราะบางของครัวเรือน.....	88
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	170
5.1 สรุปผลการศึกษา	171
5.2 ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่สอดคล้องกับประเด็น ความเปราะบางของครัวเรือน.....	175
5.3 ข้อเสนอแนะในการลดความเปราะบาง.....	176
บรรณานุกรม	193
ประวัติผู้เขียน	199

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 สรุปสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทย พ.ศ.2558-2561	166
ตาราง 2 ปัจจัยความเปราะบางเชิงบริบท	254
ตาราง 3 ปัจจัยความเปราะบางทางสังคมและเศรษฐกิจ	339
ตาราง 4 วิวัฒนาการกรอบเขต.....	388
ตาราง 5 พื้นที่เขตการปกครองของเทศบาลเมืองบ้านไผ่	42
ตาราง 6 รายนามประธานชุมชน	43
ตาราง 7 สถิติอุทกภัย/โคลนถล่ม	488
ตาราง 8 มาตรฐานสากลของการประเมินและจัดสรรพื้นที่ใช้สอยในศูนย์พักพิงชั่วคราว.....	62
ตาราง 9 แหล่งข้อมูลน้ำภายในเขตเทศบาล.....	64
ตาราง 10 จุดเสี่ยงอุทกภัย	64
ตาราง 11 พื้นที่เสี่ยงภัย(/เสี่ยง,-ไม่เสี่ยง).....	665
ตาราง 12 การประเมินความเสี่ยงภัย	666
ตาราง 13 พื้นที่ปลอดภัย	676
ตาราง 14 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	777
ตาราง 15 ข้อมูลสมาชิกเปราะบางในครัวเรือน.....	877
ตาราง 16 ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือน.....	88
ตาราง 17 สถานะภาพทางสังคมของครัวเรือน.....	90
ตาราง 18 ช่องทางการติดตามข่าวสารและความสนใจข่าวสาร.....	90
ตาราง 19 ทักษะการเอาตัวรอดและความวิตกกังวลของครัวเรือน.....	91
ตาราง 20 รายได้และฐานะทางสังคมของครัวเรือน.....	92
ตาราง 21 ลักษณะที่อยู่อาศัยและการครอบครองกรรมสิทธิ์ของครัวเรือน.....	93
ตาราง 22 ครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกเปราะบางและมีสมาชิกเปราะบาง.....	94

ตาราง 23	ประสบการณ์น้ำท่วมจากพายุโพดุล ปี 2562.....	95
ตาราง 24	ครัวเรือนที่มีประสบการณ์ ในการเผชิญเหตุการณ์น้ำท่วมจากพายุโพดุล ปี 2562.....	95
ตาราง 25	ค่าเสียหายครัวเรือนที่มีสมาชิกเปราะบาง ผลกระทบจากพายุโพดุล ปี 2562.....	96
ตาราง 26	การอพยพครัวเรือนที่มีสมาชิกเปราะบางเข้าสู่ศูนย์พักพิงจากพายุโพดุลปี 2562.....	97
ตาราง 27	ประเภทและจำนวนกลุ่มเปราะบาง.....	98
ตาราง 28	วิธีการอพยพของสมาชิกเปราะบางผลกระทบจากพายุโพดุล ปี 2562.....	99
ตาราง 29	วิธีการสื่อสารของสมาชิกเปราะบางผลกระทบจากพายุโพดุล ปี 2562.....	99
ตาราง 30	การเตรียมความพร้อมกิจกรรมในครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง.....	100
ตาราง 31	การเตรียมความพร้อมในครัวเรือน ด้านสาธารณูปโภคและสถานที่ศูนย์อพยพ.....	102
ตาราง 32	ความรู้ความเข้าใจ ในครัวเรือน ด้านกฎระเบียบ และสุขอนามัยในศูนย์อพยพ.....	102
ตาราง 33	ความรู้ความสามารถ ในครัวเรือน ด้าน การเฝ้าระวังโรคติดต่อและโรคระบาด.....	103
ตาราง 34	ครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกและมีสมาชิกที่เปราะบาง ต่อการจัดการศูนย์พักพิง.....	104
ตาราง 35	ครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกและมีสมาชิกที่เปราะบาง ต่อการจัดการศูนย์พักพิง ด้านองค์ความรู้ (t-test).....	105
ตาราง 36	ทักษะการเอาตัวรอดจากน้ำท่วม ต่อการจัดการศูนย์พักพิง (t-test).....	106
ตาราง 37	ทักษะการเอาตัวรอดจากน้ำท่วม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้ (t-test).....	107
ตาราง 38	การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์พักพิง ด้านเส้นทางและสถานที่ (f-test).....	108
ตาราง 39	การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์พักพิง ด้านการกำหนดขอบเขตพื้นที่และระยะห่าง (f-test).....	112
ตาราง 40	การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์พักพิง ด้านการกำหนดพื้นที่แต่ละหน่วยงาน (f-test).....	117
ตาราง 41	การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์พักพิง ด้านองค์ความรู้ (f-test).....	125
ตาราง 42	รายได้ครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์พักพิง (t-test).....	132
ตาราง 43	รายได้ครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้ (t-test).....	133
ตาราง 44	ฐานะทางสังคม ต่อการจัดการศูนย์พักพิง (t-test).....	134

ตาราง 45	ฐานะทางสังคม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม	
	ด้าน องค์ความรู้ (t-test).....	135
ตาราง 46	ความเต็มใจให้ความร่วมมือในการจัดการศูนย์พักพิง.....	136
ตาราง 47	ความต้องการอบรมองค์ความรู้เมื่อเข้าสู่ศูนย์อพยพ.....	137
ตาราง 48	ความเปราะบางของครัวเรือนต่อสถานภาพทางสังคม.....	141
ตาราง 49	ความเปราะบางของครัวเรือนต่อสถานภาพทางเศรษฐกิจ.....	146
ตาราง 50	ความเปราะบางและไม่เปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือน.....	146
ตาราง 51	ประเด็นความเปราะบางทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนจากมากไปหาน้อย.....	147
ตาราง 52	ประเด็นความเปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ 12 ด้าน จำนวน 111 ครัวเรือน.....	148
ตาราง 53	สรุปปัจจัยความเปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือน.....	151
ตาราง 54	สมาชิกที่เปราะบางในครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม.....	153
ตาราง 55	สมาชิกที่เปราะบางในครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม	
	ด้าน องค์ความรู้.....	154
ตาราง 56	บทบาทผู้นำ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม.....	154
ตาราง 57	บทบาทผู้นำ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้.....	155
ตาราง 58	การประสานงาน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม.....	156
ตาราง 59	การประสานงาน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้.....	156
ตาราง 60	ช่องทางข่าวสาร ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม.....	157
ตาราง 61	ช่องทางข่าวสาร ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้.....	158
ตาราง 62	ความสนใจข้อมูลข่าวสาร ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม.....	158
ตาราง 63	ความสนใจข้อมูลข่าวสาร ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ ด้าน องค์ความรู้.....	159
ตาราง 64	ทักษะการเอาตัวรอด ต่อการจัดการศูนย์พักพิง.....	160
ตาราง 65	ทักษะการเอาตัวรอด ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ ด้าน องค์ความรู้.....	161
ตาราง 66	ความวิตกกังวลจากน้ำท่วม ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ.....	161
ตาราง 67	ความวิตกกังวลจากน้ำท่วม ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ ด้านองค์ความรู้.....	162
ตาราง 68	รายได้ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม.....	163
ตาราง 69	รายได้ ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ ด้าน องค์ความรู้.....	163
ตาราง 70	ฐานะทางสังคม ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ.....	164
ตาราง 71	ฐานะทางสังคม ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ ด้าน องค์ความรู้.....	165
ตาราง 72	ลักษณะที่อยู่อาศัย ต่อการจัดการศูนย์พักพิง.....	165
ตาราง 73	ลักษณะที่อยู่อาศัย ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ ด้าน องค์ความรู้.....	166
ตาราง 74	กรรมสิทธิ์บ้าน ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ.....	166

ตาราง 75	กรรมสิทธิ์บ้าน ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ ด้าน องค์ความรู้.....	167
ตาราง 76	กรรมสิทธิ์โฉนด ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำ.....	168
ตาราง 77	กรรมสิทธิ์โฉนด ต่อการจัดการศูนย์พักพิงฯ ด้าน องค์ความรู้.....	169
ตาราง 78	สรุปความเปราะบางทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อครัวเรือนดังนี้.....	172
ตาราง 79	ความเปราะบางทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อครัวเรือน.....	173

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูป 1 จำนวนเหตุการณ์ภัยพิบัติทั่วโลก พ.ศ.2523-2562.....	144
รูป 2 ความสูญเสียจากภัยธรรมชาติ พ.ศ.2000-2019.....	155
รูป 3 ความสูญเสียจากภัยพิบัติทางธรณีวิทยา พ.ศ.2000-2019	166
รูป 4 รูปแบบการจำแนกกลุ่มคนเปราะบางกับไม่เปราะบาง.....	266
รูป 5 วงจรการจัดการความเสี่ยงภัยพิบัติ	366
รูป 6 เป้าหมาย7ประการเพิ่ม3อย่างลด4อย่าง.....	40
รูป 7 แผนที่ชุมชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่.....	45
รูป 8 แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่..... ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบู๊กมาร์ก6	
รูป 9 โครงสร้างกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองบ้านไผ่	499
รูป 10 โครงสร้างการติดต่อสื่อสารระดับท้องถิ่น.....	555
รูป 11 เส้นทางสายน้ำในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่	70
รูป 12 พื้นที่น้ำท่วมหนัก	70
รูป 13 มวลน้ำจากอำเภอใกล้เคียง.....	71
รูป 14 เหตุการณ์น้ำท่วมเมืองบ้านไผ่ พ.ศ. 2562.....	71
รูป 15 ศูนย์พักพิงชั่วคราววัดจันทร์ประสิทธิ์.....	72
รูป 16 กองอำนวยการศูนย์ช่วยเหลือประชาชนจากพายุโนอึล 2563.....	72
รูป 17 พายุโนอึล พ.ศ.2563 ชุมชนคุ้มชนมเงิน2000.....	72
รูป 18 ภาพจำลองน้ำท่วมเมืองบ้านไผ่.....	76
รูป 19 แผนผังกำหนดใช้ที่ดินเมืองบ้านไผ่.....	76
รูป 20 พื้นที่ชุมชนซ้อนทับแนวถอยร่นริมถนนการรถไฟแห่งประเทศไทย.....	777
รูป 21 แนวทางการทดสอบเครื่องมือ.....	799
รูป 22 แผนที่ชุมชนหมู่1พัฒนา	844
รูป 23 คลองน้ำและจุดน้ำท่วมขัง.....	855
รูป 24 ลักษณะอาคารบ้านเรือน.....	865
รูป 25 แผนที่ชุมชน จุดเสี่ยงภัย จุดปลอดภัยและศูนย์พักพิงฯ.....	866

รูป 26 อัตราส่วน ร้อยละ ระดับความแปรปรวนของชุมชนหมู่บ้านพัฒนา..... 1522

บทที่ 1 การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยน้ำท่วม: ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

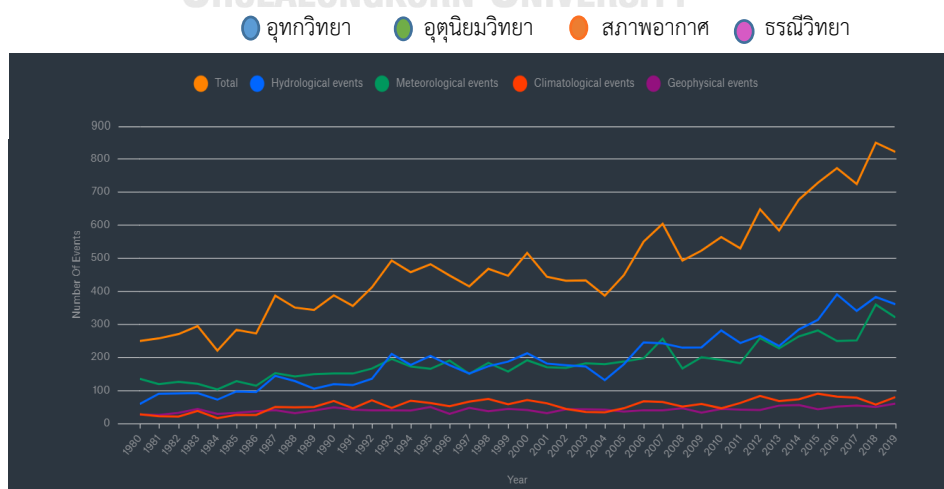
VUNERABILITY ASSESSMENT OF HOUSEHOLDS TO MANAGING THE FLOOD RELIEF
OPERATIONS CENTRE : A CASE STUDY OF MOO1PATTANA COMMUNITY, BANPHAI
MUNICIPALITY KHONKAEN PROVINCE

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา โลกของเราได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป สืบเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนเศรษฐกิจและสังคมที่เติบโตพร้อมกับการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เป็นจำนวนมากส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อม และเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดภัยพิบัติตามมา ไม่ว่าจะเป็นภัยแล้ง ไฟป่า ภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำ ภัยพิบัติทางอุทกนิยมิวิทยา ความแปรปรวนของสภาพอากาศ และภัยพิบัติทางธรณีวิทยา เป็นต้น

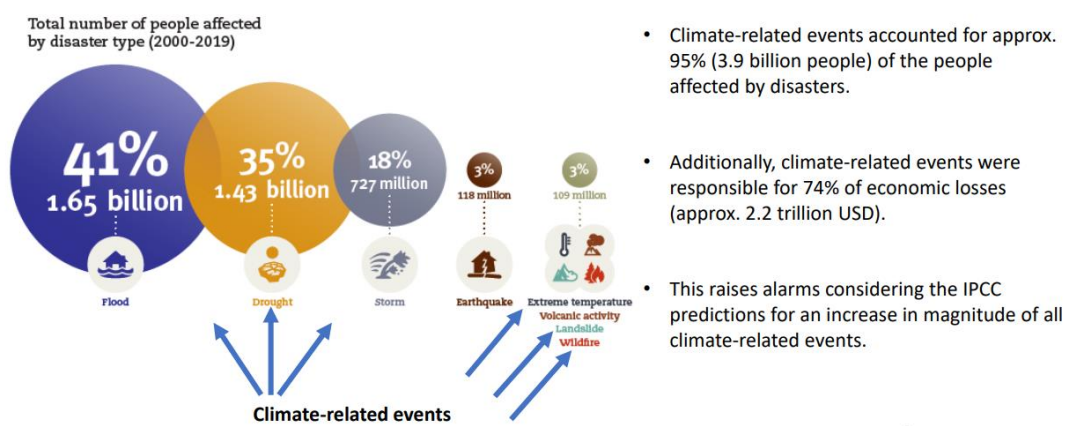
Jeworrek,(2020) กล่าวว่า สถิติภัยธรรมชาติในช่วงครึ่งแรกของปี 2020 ชี้ให้เห็นถึงสองสิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประการแรก คือ พายุฝนฟ้าคะนองรุนแรงในอเมริกาเหนือครองตัวเลขความสูญเสียมากที่สุด สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นเพื่อลดความสูญเสีย ประการที่สอง สถิติภัยธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องโดยเฉพาะเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีแนวโน้มที่จะเพิ่มความเสียหายจากพายุฝนฟ้าคะนองในอเมริกาเหนือในระยะยาว ในที่สุดโลกจำเป็นต้องดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อป้องกันการสูญเสียและทำให้แน่ใจว่าเราจะไม่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยไม่รู้ตัว

ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เพิ่มขึ้น - จำนวนเหตุการณ์การสูญเสียที่เกี่ยวข้องประเภทภัยพิบัติที่ได้รับอันตรายในปี พ.ศ. 2523-2562

รูป 1 จำนวนเหตุการณ์ภัยพิบัติทั่วโลก พ.ศ2523-2562ที่มา:(Munich RE,2019)

จากรูปที่ 1 แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ภัยพิบัติได้เพิ่มขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบมากที่สุดคือภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำท่วม ภัยพิบัตียังคงส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องหยุดชะงักโดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานของบ้านเมืองที่ถูกทำลายส่งผลต่อการพัฒนาที่จำเป็นต้องใช้จำนวนเงินมหาศาลรวมทั้งระยะเวลาเพื่อฟื้นฟูกลับมาให้โดยเร็ว ซึ่งการกระทำของมนุษย์เป็นเครื่องมือกระตุ้นต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ภัยธรรมชาติย้อนกลับมาทำลายชีวิตและทรัพย์สินอย่างคาดไม่ถึงถึงจำนวนประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากประเภทภัยพิบัติทางธรรมชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2000 - 2019

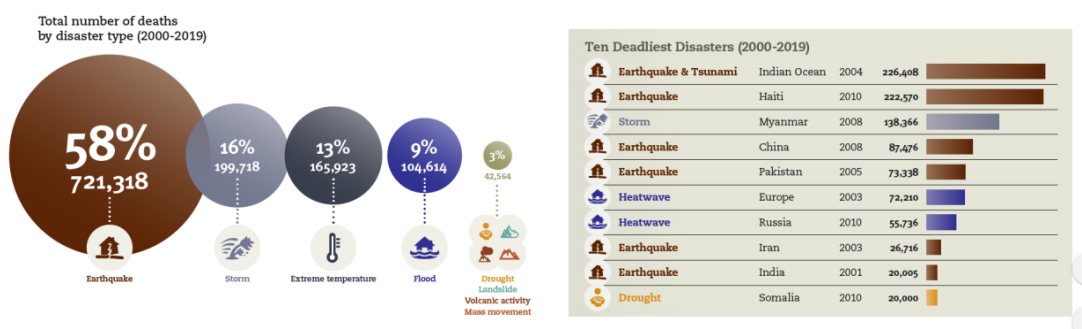

รูป 2 ความสูญเสียจากภัยธรรมชาติ พ.ศ.2000-2019

ที่มา: (CRED, 2019)

จากรูปที่ 2 ข้อมูลจากศูนย์วิจัยระบาดวิทยาของภัยพิบัติ (Centre for Research on the Epidemiology of Disaster: CRED) แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศคิดเป็นประมาณ 95% (3.9 พันล้านคน) ของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ นอกจากนี้เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศส่งผลให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจคิดเป็นร้อยละ 74 (มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจประมาณ 2.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ) ถือได้ว่าเป็นสัญญาณเตือนและแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นของภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยเฉพาะผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปภัยพิบัติทางธรณีวิทยาเพียงอย่างเดียวทำให้เกิดการเสียชีวิตจากภัยพิบัติมากกว่า 50%

Geophysical disasters alone were responsible for over 50% of disaster deaths

รูป 3 ความสูญเสียจากภัยพิบัติทางธรณีวิทยา พ.ศ.2000-2019

ที่มา: CRED, 2019 (พ.ศ.2562)

จากรูปที่ 3 แสดงให้เห็นว่าแผ่นดินไหวและสึนามิคร่าชีวิตผู้คนกว่า 700,000 คนทั่วโลกมากกว่าภัยพิบัติอื่น ๆ ทั้งหมดรวมกัน และ 6 ใน 10 เหตุการณ์ภัยพิบัติที่อันตรายที่สุดในปี 2000-2019 คือเหตุการณ์แผ่นดินไหว

ภัยพิบัติส่งผลกระทบต่อประเทศไทย โดยเฉพาะภัยพิบัติจากอุทกภัย ซึ่งหากพูดถึงเหตุการณ์ที่จดจำได้มากที่สุดคงเป็นเหตุการณ์มหาอุทกภัย ในปี 2554 ที่ได้เกิดผลกระทบและได้สร้างความเสียหายแก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก ส่งผลกระทบต่อประชาชนราว 16 ล้านคน คิดเป็นมูลค่าความเสียหายประมาณ 23,000 ล้านบาท หากตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังของปัญหาอุทกภัยน้ำท่วม สำนักงานสถิติได้สรุปสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทยไว้ พ.ศ. 2552 – 2561 ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา ยังคงมีเหตุการณ์เกิดขึ้นทุกปีและไม่ต่ำกว่า 75 ครั้งต่อปี คริวเรือนที่ได้รับความเสียหาย จำนวน 17,102,641 คริวเรือน และมูลค่าความเสียหาย 50,336,983,701 ล้านบาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) ส่งผลกระทบต่อปัญหาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมที่ล่าช้าและวัฒนธรรมที่สูญหายจากภัยน้ำท่วม

สถานการณ์อุทกภัย	พื้นที่ประสบภัย	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	รวม
จำนวนครั้ง	-	4	6	7	5	22
พื้นที่ประสบภัย	จังหวัด	49	62	68	66	-
ความเสียหาย	ราษฎร (คริวเรือน)	211,360	423,176	1,333,791	418,338	-
	มูลค่าความเสียหาย (บาท)	162,063,478	271,167,957	1,050,281,997	542,067,800	2,025,581,232

ตาราง 1 สรุปสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทย พ.ศ.2558-2561

การได้รับผลกระทบจากอุทกภัยน้ำท่วมนั้นไม่เพียงแต่ประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบมาโดยตลอดไม่ว่าจะมีวิธีการรับมือและป้องกันภัยอย่างไรก็ไม่อาจคาดเดาเหตุการณ์ได้อย่างแม่นยำ แม้กระทั่งประเทศญี่ปุ่นที่เป็นประเทศต้นแบบในการจัดการภัยพิบัติได้เป็นอย่างดีก็ยังคงต้องเผชิญเหตุการณ์อุทกภัยอยู่ตลอดเวลา แต่จุดเด่นคือแผนการรองรับที่ดีและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

โดยเฉพาะความมีวินัยของประชาชน จึงสามารถผ่านเหตุการณ์เหล่านี้ได้และกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว กรอบเซนได คือแผนต้นแบบ เพื่อนำมาปรับใช้เพื่อป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติของแต่ละประเทศแต่ละท้องถิ่นให้เกิดความเหมาะสม “กรอบการดำเนินงานเซนได เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558-2573 โดยสรุป คือ ใช้ได้กับภัยทุกขนาด และทุกประเภท (มูทริกา พฤษภา พงษ์, 2556) การนำแผนการป้องกันภัยพิบัติ มาปรับใช้สู่ระดับชุมชนนั้นเป็นวิธีการรับมือที่ดีหากชุมชนได้นำมาซักซ้อมเป็นประจำเพื่อเป็นการรับมือจากภัยพิบัติ ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนของผู้วิจัยได้รับผลกระทบ โดยตรงจากสถานการณ์น้ำท่วมจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2562 ที่ผ่านมาจากอิทธิพลพายุโซนร้อน “โพดุล” ได้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านไผ่ อำเภอโนนศิลา อำเภอเวียงชัยและอำเภอชนบท พื้นที่ประสบภัย 4 อำเภอ 23 ตำบล 153 หมู่บ้าน ในเขตเทศบาล 39 ชุมชน บ้านเรือนประชาชนได้รับผลกระทบ 19,124 ครัวเรือน 78,760 คน พื้นที่การศึกษาในอำเภอบ้านไผ่ โดยเฉพาะ 4 ชุมชน ประกอบไปด้วย ชุมชนสุมนามัย ชุมชนมิตรภาพ ชุมชนบ้านไผ่เก่า และชุมชนหมู่ 1พัฒนา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ ได้รับผลกระทบในช่วงฤดูฝนเป็นประจำ ซึ่งสภาพพื้นที่ของชุมชนที่เป็นจุดรับน้ำจุดแรก อย่างชุมชนหมู่ 1พัฒนา มีจำนวนครัวเรือน 231 ครัวเรือน ซึ่งอยู่ติดกับห้วยและเป็นทางน้ำไหลของห้วยลงไปบรรจบทุ่งโล่งกว้างคาบเกี่ยวฝั่งพื้นที่อำเภอชนบทซึ่งเป็นพื้นที่ติดกับบ้านไผ่และเป็นทางน้ำไหลแหล่งสู่อ่างเก็บน้ำแก่งละหั่วซึ่งเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่เพื่อใช้ผลิตน้ำประปาเพื่ออุปโภคในอำเภอบ้านไผ่และอำเภอใกล้เคียงกัน และได้รับผลกระทบเป็นประจำเกือบทุกปี

ในขณะที่เกิดภัยนั้นนอกจากคนในชุมชนจะต้องทำการรับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องระดับท้องถิ่นที่จะต้องเตรียมพื้นที่ในการจัดศูนย์พักพิงชั่วคราวให้กับผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยระบุใน แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ได้กล่าวไว้ว่า การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter Management) เป็นการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวในสถานการณ์ที่เกิดสาธารณภัยขึ้น ซึ่งรัฐต้องมีการเตรียมแผนรับมือต่อการอพยพในภาวะฉุกเฉิน โดยกำหนดอาคารที่จะใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวไว้และการบริหารจัดการในศูนย์พักพิงชั่วคราว เพราะจะมีผลโดยตรงต่อการดำรงชีวิตและศักดิ์ศรีกับผู้ประสบภัยที่เข้าพักพิง ของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จากสถานการณ์น้ำท่วมที่มาจากอิทธิพลพายุโซนร้อน “โพดุล” เมื่อปี พ.ศ. 2562 และอิทธิพลพายุโซนร้อน “โนอึล” เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2563 จากมุมมองของผู้วิจัยจึงได้เกิดข้อคำถามว่า ผู้ประสบภัยน้ำท่วม ได้รับการช่วยเหลือต่อการดำรงชีวิตและสมศักดิ์ศรีของผู้ประสบภัยจริงหรือไม่ ตรงต่อความต้องการในการช่วยเหลือของผู้ประสบภัยน้ำท่วมมากน้อยเพียงใด ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยเพิ่มเติม (สมฤดี จิตประไพ, และนฤมล อรุโณทัย, 2557) รายงานการวิจัย การพัฒนาแนวทางการประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางต่อคลื่นสึนามิของชุมชนชายฝั่งในพื้นที่จังหวัดพังงา ได้วิเคราะห์ความเปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบไปด้วย ประชากร เพศ อายุ ผู้พิการ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนพัฒนา หอเตือนภัย และอาคารหลบภัย ว่ากลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ล้วนเป็นความเปราะบางและมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบอย่างเบาบางหรือหนักหน่วงต่อการเกิดภัยจึงส่งผลต่อการจัดการทั้งทางด้านคนและสถานที่ไว้เมื่อเกิด

ภัยพิบัติน้ำท่วมเพื่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

การวิจัยในเรื่องนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งเพื่อต้องการให้เห็นความสำคัญของคนชุมชนที่ประสบภัยน้ำท่วมและได้รับผลกระทบอยู่ทุกปี โดยเฉพาะกลุ่มคนเปราะบางที่อาจทำให้ไม่สามารถรับมือภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงทีการจัดสรรพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกของพื้นที่ลบลภัยน้ำท่วม โดยเฉพาะกรณีศึกษา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เป็นประเด็นที่น่าสนใจซึ่งผู้วิจัยมีความคุ้นเคยและเห็นปัญหาของคนในชุมชนที่ประสบอยู่ในพื้นที่กรณีศึกษาดังกล่าว และต้องการเห็นสังคมของคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนและทุกภาคส่วนเพื่อได้แสดงแนวคิดและร่วมหาข้อสรุปตามหลักแนวทางงานวิจัย โดยเฉพาะพื้นที่ลบลภัยน้ำท่วมเพื่อเป็นแหล่งให้ได้เรียนรู้เป็นศูนย์รวมของชุมชนและทำให้คนในชุมชนได้รู้สึกร่วมเป็นเจ้าของในพื้นที่และตระหนักถึงภัยน้ำท่วมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในช่วงภาวะที่เสี่ยงภัยในแต่ละปี และจะเป็นผลดีหากภาครัฐได้นำข้อสรุปจากงานวิจัยฉบับนี้ไปปรับใช้จนเหมาะสมหรือผลักดันจนเกิดเป็นนโยบายสาธารณะและเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่เสี่ยงภัยในชุมชนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความต้องการต่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมระหว่างครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกัน
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่สอดคล้องกับประเด็นความเปราะบางของครัวเรือน

1.3 นิยามศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายและขอบเขตของคำศัพท์ โดยอ้างในนิยามคำศัพท์สำคัญจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

ภัย (Hazard) เหตุการณ์ที่เกิดจากภัยธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ ที่อาจนำมาซึ่งความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
ภัยพิบัติ (Disaster) การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคมอันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ ซึ่งส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

ความล่อแหลม หรือสภาวะการเปิดรับต่อความเสี่ยง (Exposure) การที่ผู้คน อาคาร บ้านเรือนทรัพย์สิน ระบบ หรือองค์ประกอบใด ๆ มีพื้นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย และอาจได้รับความเสียหาย

ความเปราะบาง (Vulnerability) ปัจจัยหรือสภาวะใด ๆ ที่ทำให้สังคมและชุมชนขาดความสามารถในการป้องกันตัว ทำให้ไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติ หรือไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็วจากความเสียหายอันเกิดจากภัย ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนหรือสังคมมานานก่อนเกิดภัยพิบัติ

และเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลกระทบจากภัยมีความรุนแรงมากขึ้น

ศักยภาพ (Capacity) สภาวะการณ์ ความชำนาญ หรือทรัพยากรต่าง ๆ ที่อยู่ในความครอบครองของประชาชน ชุมชนหรือสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งมีคุณลักษณะเชิงบวก สามารถพัฒนาเคลื่อนย้ายและเข้าถึง เพื่อนำมาใช้เพิ่มขีดความสามารถ (capability) ของสังคม และชุมชนในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ช่วยให้คาดการณ์ภัยที่จะเกิดขึ้นและรับมือกับความเสี่ยงจากภัยพิบัติได้ดีขึ้น

ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk) โอกาสหรือความเป็นไปได้ (likelihood) ในการได้รับผลกระทบทางลบจากการเกิดภัยพิบัติ โดยผลกระทบสามารถเกิดขึ้นกับชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ในระดับบุคคล ชุมชน สังคม หรือประเทศ

ศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter Management) หมายถึง สถานที่ซึ่งได้จัดเตรียมไว้สำหรับผู้ประสบภัยที่ต้องย้ายออกจากที่อยู่อาศัยเดิม ซึ่งได้รับผลกระทบจากอุทกภัยหรือสาธารณภัยประเภทอื่น ๆ จนไม่สามารถอาศัยอยู่ได้มาอาศัยพักพิงชั่วคราวอยู่จนกว่าสถานการณ์ภัยพิบัติจะยุติและมีการอพยพกลับที่ตั้งเดิมด้วยความเรียบร้อย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2554)

การเลือกทำเลที่ตั้ง (Location) หมายถึง การกำหนดสถานที่ที่มีความปลอดภัยและเหมาะสมต่อการบริหารจัดการในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2554)

สภาพสถานที่ตั้ง (Condition) หมายถึง ปัจจัยที่ควรมีของศูนย์พักพิงชั่วคราวอันประกอบด้วย ความเพียงพอของทรัพยากร ขนาดของพื้นที่ที่ใช้เป็นศูนย์พักพิง ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพอนามัยทั้งทางด้านร่างกายและ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2554)

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เพื่อเก็บข้อมูลจากชุมชนชุมชนหมู่ 1พัฒนา ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยการตอบแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ของคนในชุมชนดังกล่าว โดยมีวิธีการจัดเก็บข้อมูลดังนี้

1. การเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนชุมชน หมู่ 1พัฒนา เพื่อเพื่อตอบแบบสอบถาม โดยอ้างอิงสถานการณ์ที่เกิดจากปัญหาน้ำท่วมเมื่อช่วงเดือนกันยายน 2562 ที่ผ่านมา “พายุโพดุล” เพื่อให้มองเห็นเหตุการณ์ได้ชัดเจนและจัดสรรพื้นที่ได้ถูกต้องและเหมาะสม

2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 231 ครัวเรือน โดยเนื้อหาจากแบบสอบถามมีส่วนประกอบดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามลักษณะของประชากรโดยทั่วไป โดยใช้คำถามที่มีคำตอบให้เลือกหลากหลายคำตอบ (Multiple choice question)

ส่วนที่ 2 กลุ่มประอบางทางสังคมและเศรษฐกิจ

-จำนวนประชากร

-เพศ

- อายุ (ไม่เกิน 5 ปี)
- จำนวนผู้พิการ
- ผู้ป่วยติดเตียง
- การศึกษา
- อาชีพ
- รายได้
- กรรมสิทธิ์ที่ดิน

ส่วนที่ 3 รูปแบบการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

วิธีการศึกษา

การศึกษางานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความต้องการต่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมระหว่างครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกัน และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่สอดคล้องกับประเด็นความเปราะบางของครัวเรือน โดยผู้ศึกษาทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้มาจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทุกครัวเรือนโดยวิธีการสำมะโน (census) คือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุก ๆ หน่วยของประชากร จำนวน 231 ครัวเรือน ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นกระดาษ โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลเดือนธันวาคม พ.ศ.2563

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เป็นบทความทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนป้องกันภัยระดับสากล ระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมจากคนในชุมชน

ข้อจำกัดของการศึกษา

จากการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลหรือกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่กรณีศึกษาชุมชนในอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่นพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ทราบลักษณะเชิงพื้นที่ทางด้านภูมิศาสตร์
2. ผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีประสบการณ์ร่วมในการประสบปัญหาอุทกภัยในพื้นที่กรณีศึกษา
3. การไม่ยินยอมในการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม
4. การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างในจำนวนมาก เนื่องจากเกิดการระบาดของโคโรนาไวรัส 19 ระบาดใหม่ ทำให้การเข้าไปเก็บข้อมูลอาจไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้ทั่วถึง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความระแวงระวังในการแพร่เชื้อของโคโรนาไวรัส 19 ไม่สะดวกในการให้ข้อมูล

กรอบระยะเวลาการวิจัย

แผนการดำเนินงาน	พ.ศ.2563-2564								
	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
1. ออกแบบการวิจัย									
1.1 กำหนดวัตถุประสงค์									
1.2 การออกแบบเครื่องมือวิจัย									
2.การทบทวนวรรณกรรม									
3.จัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์									
4.สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์									
5.การเก็บข้อมูล									
5.1 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ									
5.2 เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง									
6.การวิเคราะห์ข้อมูล									
6.1 รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูล									
6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล									
7.จัดทำรายงานวิทยานิพนธ์									
7.1 เรียบเรียงรูปเล่มรายงานให้สมบูรณ์									
8.การสอบวิทยานิพนธ์									
8.1 การสอบวิทยานิพนธ์และสรุปผล									
8.2 เขียนบทความวิชาการเพื่อเผยแพร่									

สีเขียว=แผนที่วางไว้, สีแดง=ปฏิบัติได้จริง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำข้อมูลจากรายงานการวิจัย ไปปรับใช้หรือต่อยอดด้านการป้องกันและเตรียมการ โดยเฉพาะความต้องการต่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมระหว่างครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกัน

2. นำข้อมูลจากรายงานการวิจัย ไปขยายผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่เป็นผู้ดูแลแผนและถือปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจคนในชุมชนที่จะต้องจัดสรรและเตรียมแผนให้มีความเหมาะสมมากที่สุด

3. นำข้อมูลจากรายงานการวิจัย นำไปศึกษาจัดทำแผนมาตรการในพื้นที่ชุมชน เพื่อเป็นแนวทางแก่ชุมชนอื่นที่มีความเสี่ยงต่อภัยพิบัติน้ำท่วม

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการ ต่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมระหว่างครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกัน โดยมีปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นตัวแปรต้น

2. การสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่สอดคล้องกับประเด็นความเปราะบางของครัวเรือน

ความเปราะบางทางสังคม

-จำนวนประชากรในชุมชน-เพศ-
อายุ(ไม่เกิน5ปี)-จำนวนผู้พิการ-
ผู้ป่วยติดเตียง-ระดับการศึกษา

และเศรษฐกิจ

-รายได้-อาชีพ-กรรมสิทธิ์ที่ดิน

การบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัยน้ำท่วม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ความเปราะบางและความต้องการต่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมกรณีศึกษา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น” เกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 กลุ่มเปราะบาง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเปราะบาง

2.2 ภัยพิบัติ

2.2.1 ความหมาย ภัยพิบัติ

2.2.2 ความหมาย ภัยจากอุทกภัย

2.2.3 วัฏจักรการเกิดภัยพิบัติ

2.2.4 ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

2.2.5 นโยบายและแผนปฏิบัติในการรับมือภัยพิบัติ

2.3 การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

2.3.1 แนวคิดการจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

2.3.2 คู่มือการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

2.4 สรุปสถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

2.4.1 สรุปสถานการณ์น้ำท่วมเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่จากพายุโพดุล

2.4.2 ถอดบทเรียนน้ำท่วมบ้านไผ่ พายุโพดุล

2.1 กลุ่มเปราะบาง

แนวคิดเกี่ยวกับความเปราะบาง(กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2558)กล่าวว่า ความเปราะบาง (Vulnerability) หมายถึง ปัจจัยหรือสภาวะใด ๆ ที่ทำให้ชุมชนหรือสังคมขาดความสามารถในการปกป้องตัวเอง ทำให้ไม่สามารถรับมือกับสาธารณภัย หรือไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็วจากความเสียหายอันเกิดจากสาธารณภัย ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนหรือสังคมมานานก่อนเกิดสาธารณภัยและอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลกระทบของภัยมีความรุนแรงมากขึ้น กลุ่มเปราะบาง (Vulnerable Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถจำกัดในการเผชิญเหตุการณ์สาธารณภัย ซึ่งต้องการความดูแลเป็นพิเศษ เช่น เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ บุคคลทุพพลภาพ ผู้ป่วย ผู้พลัดถิ่น ผู้ลี้ภัย คนต่างด้าว มหาวิทยาลัยมหิดล (2560) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็ความเปราะบางของบุคคลหรือของกลุ่มคน ความเปราะบางก็คือ สภาพที่ทำให้อ่อนแอหรืออ่อนด้อยไม่มีกำลังและความสามารถพอที่จะรับมือกับปัญหาที่เข้ามากระทบรวมทั้งไม่สามารถจะคาดการณ์หรือวางแผนล่วงหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพว่าเมื่อเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นจะจัดการอย่างไรและเมื่อได้รับผลกระทบจากปัญหานั้นอยู่ในสภาพที่เสียหลักล้มหรือบอบช้ำแล้วจะสามารถลุกขึ้นและกลับคืนมาสู่สภาพที่เป็นปกติได้อย่างไรการทำความเข้าใจเรื่องความเปราะบางสำหรับคนจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยอย่างน้อยสองด้าน ด้านหนึ่งคือคุณสมบัติภายใน อันได้แก่เรื่องสุขภาพและความรู้ความสามารถที่แต่ละคนมี อีก

ด้านหนึ่งคือ สิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่บริบทที่บุคคลหรือกลุ่มคนนั้นๆอาศัยอยู่ ซึ่งก็คือ สิ่งแวดล้อมทั้งหมด ทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองด้วย

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความเปราะบางแต่จะทำให้เปราะบางเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยเชิงบริบทด้วย ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น

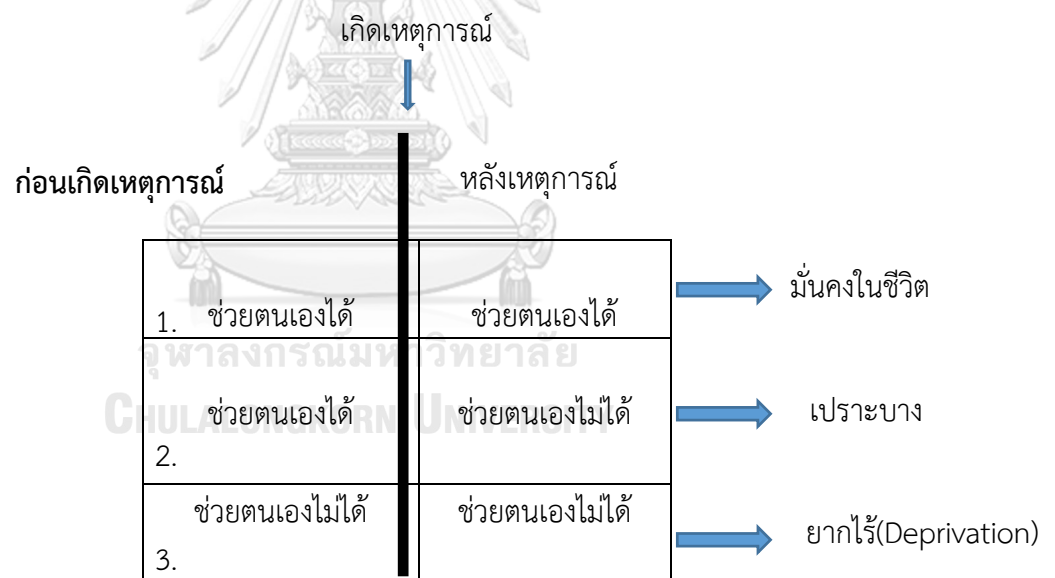
<p>1) ลักษณะทางธรรมชาติและสุขภาพร่างกาย</p>	<p>ในหลายกรณีความเปราะบางอาจเนื่องมาจากธรรมชาติของชีวิต ซึ่งหลีกเลี่ยงได้ยากหรือไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เลย ในแง่ของคนที่มีความเปราะบางอาจจะเป็นเด็ก ผู้พิการแต่กำเนิด ผู้สูงอายุ ผู้หญิงและกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT)มากกว่าคนที่อยู่ในสถานภาพอื่น แต่ก็มีไม่น้อยที่ความเปราะบางเกิดจากเหตุการณ์ที่บุคคลได้ประสบ เช่น อุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยที่ทำให้พิการทางกายและทางจิต รวมถึงการติดเชื้อโรคบางชนิดเช่น เชื้อเอชไอวี (HIV) ซึ่งอาจทำให้บุคคลถูกตีตราได้รับการปฏิบัติเหมือนเป็นคนชายขอบ</p>
<p>2) การเป็นชนกลุ่มน้อย ต่างเชื้อชาติ ต่างวัฒนธรรม</p>	<p>การมีเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่างกับคนส่วนใหญ่ในสังคม มักจะถูกมองว่าเป็นชนกลุ่มน้อย ดังนั้นชาวเขา ชาวเล และประชากรกลุ่มน้อยอื่นๆ รวมทั้งกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาจากประเทศอื่น และคนไร้รัฐไร้สัญชาติที่ไม่มีสถานะบุคคลตามกฎหมายจึงมักถูกมองจากคนส่วนใหญ่ในสังคมว่าเป็น “คนอื่น” ในทำนองเดียวกัน แรงงานจากต่างประเทศ (แรงงานต่างด้าว) โดยเฉพาะที่เข้าเมืองมาโดยไม่ถูกต้องรวมทั้งกลุ่มคนที่อพยพหนีภัยความเดือดร้อนในถิ่นเดิมของตนเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศก็เป็นชนกลุ่มน้อยอีกประเภทหนึ่งที่มีความเปราะบางเพราะอาจถูกแบ่งแยกและกีดกันหรือถูกเลือกปฏิบัติ ทำให้ไม่ได้รับบริการที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในมาตรฐานเดียวกับคนที่ส่วนใหญ่</p>
<p>3) การถูกจำกัดอิสรภาพและการถูกกักขังจองจำ</p>	<p>ในทุกสังคมรวมทั้งสังคมไทยมีคนจำนวนไม่น้อยทั้งชายและหญิง ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ถูกจำกัดอิสรภาพหรือถูกกักขังจองจำ นอกจากจะทำให้เสียอิสรภาพแล้วยังเสียสิทธิบางอย่างและขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการที่เคยได้รับตามปกติเหมือนคนทั่วไปอีกทั้งมักถูกมองด้วยความรู้สึกแบ่งแยกด้วยสภาพเช่นนี้ คนที่อยู่ในทัณฑสถานจึงมีความเปราะบาง</p>

4) ความยากจน	<p>ความยากจนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนจำนวนมากตกอยู่ในสภาพเปราะบางทั้งนี้เพราะความยากจนเป็นต้นเหตุของความอ่อนด้อยหลายด้านครอบครัวยากจนมักจะมีชีวิตอยู่ในบ้านเรือนและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะสุขภาพไม่ดีเด็กที่เกิดในครอบครัวยากจนส่วนมากมักได้รับการศึกษาน้อย มีโอกาสที่จะได้รับการฝึกทักษะอาชีพน้อยกว่าต้องทำงานที่หนักและเสี่ยงต่อสุขภาพมากกว่ามีรายได้น้อยกว่ามีปัญหาสุขภาพมากกว่า และเมื่อเติบโตขึ้นเด็กจากครอบครัวยากจนมีโอกาสมากที่จะเป็นคนที่ยากจนเหมือนรุ่นพ่อแม่เพราะโดยมากแล้วความยากจนมักจะถูก “ส่งต่อ” จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยนัยนี้ ความเปราะบางซึ่งมาพร้อมกับความยากจนก็มีโอกาสที่จะถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นได้เช่นเดียวกัน ในประเทศส่วนมาก รวมทั้งประเทศไทยด้วย คนยากจนคือกลุ่มคนเปราะบางที่ใหญ่ที่สุด</p>
5) โครงสร้างสังคมที่ไม่เป็นธรรม	<p>โครงสร้างสังคมในกรณีนี้อาจเปรียบให้เข้าใจง่ายขึ้นว่าเป็นเหมือนฐานที่รองรับทุกอย่างในสังคมฐานรองรับนี้มีหลายส่วนที่ประกอบกันอยู่ที่สำคัญได้แก่ส่วนที่เกี่ยวกับระบบการทำมาหากิน(เศรษฐกิจ)ส่วนที่เกี่ยวกับการจัดระบบความสัมพันธ์พึ่งพากันของผู้คนส่วนที่เกี่ยวกับระบบการดูแลสุขภาพการเข้าถึงการศึกษา และอื่นๆ อีกหลายส่วน โครงสร้างแต่ละส่วนที่ฐานนี้หากไม่เป็นธรรมจะก่อให้เกิดผลกระทบมากมายหนึ่งในนั้นคือจะทำให้คนบางกลุ่มมีสถานะที่ได้เปรียบขณะที่กลุ่มคนที่เหลือกลายเป็นผู้เสียเปรียบในทุกด้านเช่น ถ้าโครงสร้างส่วนที่เกี่ยวกับระบบการทำมาหากินไม่เป็นธรรม ผลของการพัฒนาที่รัฐลงทุนไปก็มีโอกาสที่จะไปตกอยู่กับกลุ่มที่ได้เปรียบมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ในเรื่องการศึกษาที่เช่นเดียวกันโครงสร้างระบบการศึกษาที่ไม่เป็นธรรมทำให้คนกลุ่มเปราะบางเข้าถึงการศึกษาที่ดีและเพียงพอได้ยากลำบากกว่ากลุ่มอื่นเมื่อเป็นเช่นนั้นกลุ่มที่อยู่ล่างสุดที่มีความได้เปรียบน้อยก็จะกลายเป็นกลุ่มเปราะบางกลุ่มเปราะบางเพราะสาเหตุนี้โดยมากแล้วก็คือคนยากจน</p>

ตาราง 2 ปัจจัยความเปราะบางเชิงบริบท

เนื่องจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความเปราะบางมีหลายอย่าง คนเปราะบางจึงมีหลายกลุ่ม มีทั้งเด็กผู้สูงอายุ ผู้หญิงเด็กเร่ร่อน/คนไร้บ้าน กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศผู้พิการทางกายและจิต คนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและการเรียน ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ คนที่มีปัญหาสถานะบุคคล คนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ คนพลัดถิ่น ผู้ต้องขังในทัณฑสถานคนยากจน และแรงงานต่างด้าว

อัมมาร สยามวาลา และคณะ (2549) ได้อธิบายไว้ว่า ความเปราะบาง (Vulnerability) เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นโดยที่ตัวบุคคลไม่สามารถช่วยเหลือตนเองและรับมือกับสถานการณ์นั้นได้ ตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีความเสี่ยงที่จะเจ็บป่วย ต่อมาบุคคลนั้นล้มป่วยลงและไม่มีเงินพอที่จะจ่ายค่ารักษาพยาบาล จึงส่งผลกระทบต่อฐานะความเป็นอยู่ของบุคคลนั้น ซึ่งในช่วงก่อนที่จะเจ็บป่วย บุคคลดังกล่าวอาจเป็นผู้มีฐานะและสามารถหาเลี้ยงตนเองหรือครอบครัวได้บุคคลที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ภายหลังเหตุการณ์ จัดได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความเปราะบางส่วนบุคคลใดที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ภายหลังเหตุการณ์ จัดได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความมั่นคงในชีวิตอย่างไรก็ตามในช่วงชีวิตหนึ่งของแต่ละบุคคลก็อาจประสบทั้งความมั่นคงและความเปราะบางได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการกับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของตน

รูป 4 รูปแบบการจำแนกกลุ่มคนเปราะบางกับไม่เปราะบาง

ที่มา: ไมตรี, 2548 อ้างใน สถาบันวิจัยการพัฒนาศึกษาเพื่อประเทศไทย, 2549

หมายเหตุ: 1 เป็นตัวอย่างของความเสี่ยงชนิดใดชนิดหนึ่ง 2. ไมตรี(2548)ได้ให้นิยามของคนที่ยังช่วยเหลือตนเองไม่ได้ทั้งก่อนและหลังเหตุการณ์ว่าไม่มั่นคงในชีวิต (Destitute)

(ที่มา: สถาบันวิจัยการพัฒนาศึกษาเพื่อประเทศไทย, 2549)

ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (Asia Disaster Preparedness Center – ADPC) (2006) อ้างใน สมฤดี จิตประไพ, และ นฤมล อรุโณทัย (2557) รายงานการวิจัย การพัฒนา

แนวทางการประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางต่อคลื่นสึนามิของชุมชนชายฝั่งในพื้นที่จังหวัดพังงา อธิบายลักษณะของ ความเปราะบาง (vulnerability) ที่มีความต่างกันไว้คือ ความเปราะบางของมนุษย์นั้นอธิบายได้หรือขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่ม รวมทั้งสถานการณ์ของเขา ซึ่งมีความเปราะบางที่แตกต่างกัน เกิดจากปัจจัยภายนอกและภายในที่เป็นตัวทำให้บุคคลนั้นมีความเปราะบางมากขึ้นแตกต่างกัน

UNISDR and UNU-EHS (2008) อธิบายว่าความเปราะบาง (vulnerability) อ้าใน สมฤดี จิตประไพ, และ นฤมล อรุโณทัย (2557) รายงานการวิจัย การพัฒนาแนวทางการประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางต่อคลื่นสึนามิของชุมชนชายฝั่งในพื้นที่จังหวัดพังงา หมายถึง สภาพและลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยและกระบวนการต่าง ๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งบ่งชี้อันตรายและมีผลทำให้ชุมชนมีความล่อแหลม เปราะบาง อ่อนแอ ไปเพิ่มโอกาสซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติ สมฤดี จิตประไพ, และ นฤมล อรุโณทัย (2557) รายงานการวิจัย การพัฒนาแนวทางการประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางต่อคลื่นสึนามิของชุมชนชายฝั่งในพื้นที่จังหวัดพังงา อภิปรายไว้ว่า การวิเคราะห์ความเปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ผลการวิจัยได้ต่อยอดว่าระดับความเสี่ยงภัยสึนามิของแต่ละพื้นที่ศึกษานั้น ย่อมประกอบไปด้วยปัจจัยทางกายภาพและสังคม คือ แม้ประชากรจะอาศัยในพื้นที่ที่มีโอกาสเสี่ยงภัยสูง แต่หากชุมชนมีความยืดหยุ่นสามารถจะฟื้นคืนสภาพและปรับตัวเพื่อรับมือกับอนาคต (Resilience) มีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย มีระบบเครือญาติที่สนับสนุนการดำรงชีพ มีแผนจัดการความเสี่ยง มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ก็สามารถช่วยลดความเปราะบางของชุมชน ลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและทำให้การฟื้นตัวจากภัยพิบัติใด ๆ เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

หากกล่าวโดยสรุปแล้ว ความเปราะบางนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกของตัวบุคคล หรือความรู้สึกรวมทั้งสองอย่างพร้อมกัน หากเกิดภัยพิบัติในช่วงขณะที่ตัวบุคคลมีความเปราะบางร่วมอยู่ด้วยย่อมส่งผลกระทบต่อรับมือจากภัยพิบัติที่เผชิญอยู่ แต่หากชุมชนมีการเรียนรู้จากและช่วยเหลือซึ่งกันและกันก็จะสามารถรับมือกับภัยพิบัติและสามารถลดความเปราะบางในพื้นที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี

อัมมาร สยามวาลา, วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และคณะ (2549) รายงานการวิจัย การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม : การวัดภาวะความยากไร้และความเปราะบางทางสังคม สู่แนวทางนำไปปฏิบัติได้ในประเทศไทย กล่าวว่า ความเสี่ยงและความเปราะบางในบริบทของสังคมไทย :การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการระดมสมองจากประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ตั้งแต่เยาวชนถึงผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ พระ ข้าราชการ และผู้ใหญ่บ้าน ครอบคลุม 3 จังหวัด คือ จังหวัดนนทบุรีในภาคกลาง จังหวัดเชียงใหม่ในภาคเหนือ และจังหวัดขอนแก่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้เข้าร่วมเห็นว่า ความเปราะบางคือความเสี่ยงที่นำไปสู่ความไม่เข้าใจกัน ความสับสน ความรุนแรง ความขัดแย้ง สภาพที่อ่อนไหวพร้อมที่จะนำไปสู่สิ่งต่าง ๆ มีความใกล้เคียงกับความเสี่ยง ยิ่งเปราะบางยิ่งเสี่ยง และประเด็น การวัดความเปราะบางต่อความยากจน: การศึกษาเชิงปริมาณ กล่าวว่า เป็นการกำหนดระดับความเปราะบางในเชิงปริมาณให้แก่ครัวเรือน เพื่อให้สามารถ

บอกได้ว่าแต่ละครัวเรือนมีความเปราะบางต่อความยากจนเพื่อให้สามารถกำหนดแนวนโยบายที่เหมาะสมและตรงต่อปัญหาที่ครัวเรือนจะตกอยู่ในภาวะความยากจน กล่าวโดยสรุปได้ว่าการศึกษาความเปราะบางต่อความยากจนในเชิงปริมาณชี้ให้เห็นว่า ปัญหาความเปราะบางของครัวเรือนไทยมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าปัญหาความยากจน การจะขจัดความยากจนให้หมดไปจะต้องขจัดความเปราะบางต่อความยากจนด้วย ไม่เช่นนั้นก็จะสามารถลดจำนวนคนที่จนอยู่ในปัจจุบันได้เท่านั้น ถ้ายังมีครัวเรือนที่เปราะบางต่อความยากจนอยู่จำนวนมากจำนวนคนจนในอนาคตก็จะมีแนวโน้มว่าจะยังคงมีอยู่ต่อไปครัวเรือนที่ตกอยู่ในความยากจนอย่างต่อเนื่องหรือครัวเรือนที่จนเรื้อรังหรือยากไร้เรื้อรังและครัวเรือนที่เปราะบางอย่างต่อเนื่องส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ และมักมีหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เคยได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการหรือมีการศึกษาสูงสุดระดับประถมต้น ครัวเรือนที่จนปีใดปีหนึ่งหรือเปราะบางปีใดปีหนึ่งมักเป็นครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงสุดระดับประถมปลาย การมีผู้หญิงเป็นหัวหน้าครัวเรือนไม่เป็นปัจจัยที่ทำให้ครัวเรือนเปราะบางหรือยากจน ส่วนครัวเรือนที่จนหรือเปราะบางเพียงปีใดปีหนึ่งมีส่วนของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นหม้ายค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ครัวเรือนที่จนข้ามปีเป็นครัวเรือนที่ประกอบกิจการส่วนตัวหรือ มีหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาเหตุของความเปราะบางมาจากสองส่วนคือ ค่าเฉลี่ยของการบริโภคต่อหัวต่ำ หรือความผันผวนของการบริโภคต่อหัวสูง (แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยของการบริโภคสูง) ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าครัวเรือนที่เปราะบางเพียงปีใดปีหนึ่งส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่มีความผันผวนของการบริโภคต่อหัวสูง ครัวเรือนเปราะบางประเภทที่มี ค่าเฉลี่ยของการบริโภคต่อหัวต่ำส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ครัวเรือนที่มีรายได้ประจำเช่นลูกจ้างเอกชน รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเมืองอาจมีสาเหตุของความเปราะบางแตกต่างจากครัวเรือนในชนบท การศึกษาพบว่าครัวเรือนที่มีความเปราะบางต่อการลดลงของรายได้เกินกว่าร้อยละ 25 ในปี 2545-46 คือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนอายุ 60 ปีขึ้นไปหรือครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่า หรือครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนคนเดิม(ในปี 2545) หายไปจากการเป็นสมาชิกของครัวเรือนอาจจะด้วยเหตุการณ์ตาย การย้ายถิ่นหรือการหย่าร้าง แยกทางกันก็มีความเปราะบางต่อการลดลงของรายได้เช่นกัน นอกจากนี้ ครัวเรือนที่มีความเปราะบางต่อการลดลงของรายได้จากค่าจ้างของครัวเรือนสูงมักเป็นครัวเรือนในภาคเกษตร มีสมาชิกมีปัญหาในการดูแลตนเอง เป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกมีปัญหาในการเคลื่อนไหวร่างกายและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมหรือเป็นครัวเรือนที่มีความแร้นแค้นด้านสินทรัพย์ เช่น อยู่ในบ้านที่มีเพียงห้องนอนเดียว ไม่เป็นเจ้าของรถยนต์ประเภทต่าง ๆ แต่เป็นเจ้าของมอเตอร์ไซด์

อังเดร กุนเดอร์ แฟรงค์ (Andre Gunder Frank)

เป็นนักเศรษฐศาสตร์และสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ใช้การวิเคราะห์ระดับโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเห็นพัฒนาการระบบทุนนิยมว่าเป็นตัวหลอมรวมประเทศต่าง ๆ ให้เข้ามาในระบบพึ่งพิง ระบบของการสะสมทุนในระดับโลกได้กลืนกินประเทศต่าง ๆ เข้าสู่ระบบโลกเดียวกันไม่ว่าจะเป็นเอเชีย แอฟริกา หรืออเมริกา กระบวนการสะสมทุนเป็นวงจรระหว่างการขยายตัวและการหดตัว

และเต็มไปด้วยการเอาเปรียบ การพึ่งพา และการแลกเปลี่ยนที่ไม่เท่าเทียม การจะทำความเข้าใจการพัฒนา และด้อยพัฒนา ในโลกนั้น จึงจะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคม การเมือง อุดมการณ์ มากพอ ๆ กับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาเกิดขึ้นได้เพราะอีกฝ่ายหนึ่งถูกกดให้ด้อยพัฒนา การถูกกดให้อยู่ในความด้อยพัฒนาเท่ากับการต้องพึ่งพาทุน เทคโนโลยี และความรู้จากภายนอก การด้อยพัฒนาจึงเกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนา หรือกล่าวได้ว่าการขยายตัวของระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมนิยมของประเทศตะวันตกเป็นสาเหตุของการด้อยพัฒนาในโลกที่สาม การพัฒนาที่เกิดขึ้นเปรียบเสมือนจักรวรรดินิยมสมัยใหม่ (นฤมล อรุโณทัย ,2562)

จากสรุปผลรายงานวิจัยข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่าประเทศไทยยังคงมีปัญหาในเรื่องความเปราะบางต่อความยากจน เพราะภายใต้การพัฒนาในระบบทุนนิยมซึ่งสังคมยังคงพึ่งพิงเงินตราเพื่อตอบสนองความเป็นอยู่ที่ดีในชีวิตหากครวัเรือนใดมีรายได้ที่มากพอโอกาสที่สามารถพึ่งพิงตัวเองได้และเลือกให้มีคุณภาพชีวิตได้ย่อมเป็นสิ่งที่ดี แต่หากพึ่งพิงตนเองไม่ได้ก็ย่อมต้องพึ่งพิงโครงสร้างสวัสดิการของประเทศ และหากสวัสดิการของประเทศมีความเท่าเทียมและเข้าถึงทุกครวัเรือนก็จะไม่เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านสังคมและเศรษฐกิจซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม

สมฤดี จิตประไพ, และนฤมล อรุโณทัย (2557) รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางต่อคลื่นสึนามิของชุมชนชายฝั่งในพื้นที่จังหวัดพังงา ได้ศึกษาขอบเขตการวิจัยในประเด็น การศึกษาลักษณะทางสังคมของชุมชนชายฝั่งที่เคยได้รับผลกระทบจากสึนามิ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความเปราะบางโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจจากเหตุการณ์พิบัติสึนามิ (Socio-economic vulnerability) โดยมีวิธีการวิจัยจากการรวบรวมและวิเคราะห์ความเปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจในช่วงปัจจุบัน จำนวนทั้งสิ้น 11 ปัจจัย ได้แก่ จำนวนประชากร, เพศ, อายุ, จำนวนผู้พิการ, ระดับการศึกษา, รายได้ทั้งหมดของครวัเรือน, อาชีพ, การใช้ประโยชน์ที่ดิน, แผนยุทธศาสตร์, แผนพัฒนาและแผนบัญญัติ, หอเตือนภัย, และ อาคารหลบภัย/วัด/มัสยิด จึงขอหยิบยกลักษณะการวิเคราะห์ความเปราะบางของชุมชนต่อภัยพิบัติสึนามิ เพื่อเป็นแนวทางของรายงานวิจัยฉบับนี้ และนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทต่าง ๆ ของสังคมเพื่อให้เกิดความเหมาะสมมากที่สุด

ประเภทข้อมูล		การวิเคราะห์
1.ประชากร (Population)	1.1ความหนาแน่นของประชากร (Population Density)	โดยหากพิจารณาจากปัจจัยเรื่องความหนาแน่นของจำนวนประชากรเพียงอย่างเดียวพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรย่อมมีความเสี่ยงต่อการได้รับภัยพิบัติมากตามไปด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามประเด็นเรื่องความหนาแน่นของประชากรจะพิจารณาร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย

	1.2 เพศ (Gender)	<p>เพศที่มีสัดส่วนของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย นั้นมีโอกาสเสี่ยงต่อการได้รับภัยพิบัติสึนามิได้มากกว่าเพศชาย เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่มีความเปราะบาง เป็นกลุ่มเปราะบาง (vulnerable) ทั้งด้านกายภาพที่มีสรีระที่ไม่แข็งแรงหรือคล่องแคล่วเมื่อเปรียบเทียบกับเพศชาย และในเชิงโครงสร้างทางสังคม กล่าวคือ ในสังคมไทยโดยส่วนใหญ่แล้วเพศหญิงจะเป็นผู้ดูแลครอบครัว ดังนั้นเมื่อผู้หญิงต้องเผชิญกับความเสียหายภัยพิบัติจึงมีความห่วงใยกับคนในครอบครัวก่อนตนเอง อีกทั้งสัญชาตญาณของความเป็นแม่ที่ต้องทำให้ลูกหรือคนในครอบครัวทุกคนได้รับความปลอดภัยจนลืมคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเอง เช่น ไม่ยอมหนีออกจากบ้านมาเพราะความเป็นห่วง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เพศหญิงมีความเสี่ยงที่จะได้รับภัยพิบัติได้มากกว่าเพศชาย</p>
	1.3 อายุ (Age)	<p>โดยประชากรกลุ่มเปราะบางที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี เป็นกลุ่มที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และขาดความรู้ ประสบการณ์ในเรื่องภัยพิบัติ อีกกลุ่มคือ กลุ่มของช่วงอายุ 65 ปี ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในกลุ่มของผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในเรื่องความแข็งแรง การเคลื่อนไหว ความคล่องแคล่วของร่างกายเพื่อหนีภัย ช่วยเหลือตนเองได้น้อยลง ทั้งสองกลุ่มนี้จัดเป็นกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการได้รับภัยสึนามิที่จำเป็นต้องดูแลหรือมาตรการในการให้ความช่วยเหลืออย่างทันที่</p>
	1.4 จำนวนผู้พิการ (Disabled)	<p>เป็นลักษณะแผนที่แสดงร้อยละของจำนวนผู้พิการในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อแสดงถึงข้อมูลของหมู่บ้านที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกันไป</p>
	1.5 ระดับการศึกษา (Education)	<p>ในการพิจารณาเรื่องระดับการศึกษาเป็นการพิจารณาเฉพาะภาพรวมในเรื่องการอ่านออกเขียนได้โดยไม่ได้แยกเป็นระดับการศึกษาที่</p>

		ชัดเจน เนื่องจากเห็นว่าปัจจุบันประชาชนมีความรู้ในเรื่องสึนามิกันเป็นอย่างดีแล้ว แต่การรับรู้ข่าวสารซึ่งหมายถึงการอ่านข่าวสารที่ภาครัฐแจ้งเตือนยามเมื่อมีภัยพิบัติไม่ว่าจะเป็นทางโทรทัศน์ การรับแจ้งเตือนผ่านข้อความทางโทรศัพท์ การอ่านเส้นทางหลบหนี จะทำให้ประชาชนมีการรับมือต่อภัยพิบัติได้ต่างกัน
2.เศรษฐกิจ (Economic)	2.1รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (Income)	เมื่อพิจารณาเรื่องรายได้ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ครัวเรือนที่มีรายได้สูงนั้นมีโอกาสมีทางเลือกในการเลือกวางแผนเพื่อรับมือภัยพิบัติได้มากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่า
	2.2อาชีพ (Occupation)	ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัจจัยทางด้านอาชีพ เนื่องจากหลังจากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ อาชีพต่าง ๆ จะมีความสามารถในการรับมือกับช่วงเวลาหลังจากเกิดภัยได้ต่างกัน
	2.3ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Landuse)	โดยการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ใช้เป็นตัวชี้วัดความเปราะบางของชุมชนชายฝั่ง จะแตกต่างจากการศึกษาสิ่งปกคลุมดิน (Land over) ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดความเสี่ยงทางด้านกายภาพ เนื่องจากการศึกษาสิ่งปกคลุมดินจะได้รับการจำแนกค่า DN(Digital number) ซึ่งเป็นค่าการสะท้อนแสงที่ได้จากภาพถ่ายดาวเทียม แต่การใช้ประโยชน์ที่ดินจะจำแนกตามกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น ๆ
3.แผน(Plan)	3.1แผนยุทธศาสตร์/แผนพัฒนา/แผนบัญญัติ	การบริหารจัดการภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดความสูญเสียและลดผลกระทบจากภัยพิบัติได้อย่างมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับจังหวัดและระดับตำบล จนถึงระดับหมู่บ้าน ควรมีแนวทางการป้องกันหรือแนวทางของยุทธศาสตร์การป้องกันและบรรเทาภัยจากคลื่นสึนามิ ทั้งในเชิงการป้องกันและลดผลกระทบ และการเตรียม

		<p>ความพร้อม ควบคู่กับการจัดการภัยในภาวะฉุกเฉิน และการฟื้นฟูบูรณะ ซึ่งควรมุ่งเน้นเรื่องการสร้างองค์ความรู้และการถ่ายทอดให้หน่วยงานและประชาชนเข้าใจลักษณะของภัยจากคลื่นสึนามิและการป้องกันภัยดังกล่าว ซึ่งจากการรวบรวมแผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา และแผนบัญญัติในตำบลพื้นที่ศึกษา พบว่าต่างมีแผนรับมือภัยพิบัติสึนามิตกตำบล</p>
<p>3.2หอเตือนภัย (Warning Tower)</p>	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>การเตือนภัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในช่วงการเกิดภัยพิบัติสึนามิ เพราะจะทำให้สามารถอพยพผู้คนไปสู่ที่ปลอดภัยได้อย่างทันท่วงที ระบบการเตือนภัยต้องมีความถูกต้อง รวดเร็ว แม่นยำ และเป็นมาตรฐานเพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด ต้องทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในระบบดังกล่าว ปัจจุบันการรับทราบข่าวสารมีได้หลายช่องทาง ทั้งจากข้อความมือถือ การประกาศเตือนจากโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต แต่การได้ยินเสียงสัญญาณจากหอเตือนภัยยังคงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญลำดับต้น เนื่องจากทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่หรือนักท่องเที่ยวที่ไม่สะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามช่องทางอื่น ๆ ได้รับทราบสัญญาณเตือนภัยเกิดภัยพิบัติ โดยปกติรัศมีการได้ยินเสียงสัญญาณจากหอเตือนภัยคือ 1 กิโลเมตร และจากข้อมูลตำแหน่งหอเตือนภัยตามแนวชายฝั่งในพื้นที่ศึกษา พบว่าตามแนวชายฝั่งมีหลายบริเวณที่อยู่นอกรัศมีการเข้าถึงสัญญาณเตือนภัย ส่งผลให้ประชาชนที่อยู่ในบริเวณดังกล่าวมีความเสี่ยงต่อสึนามิ ดังนั้น จึงจำแนกพื้นที่ศึกษาออกเป็น 2 บริเวณหลัก คือ บริเวณที่อยู่ในรัศมีการได้ยินสัญญาณเตือนภัยและบริเวณที่อยู่นอกรัศมีการได้ยินสัญญาณเตือนภัย</p>
<p>3.3อาคารหลบภัย / วัด / โรงเรียน / มัสยิด</p>		<p>ในการบริหารจัดการด้านภัยพิบัติ อาคารหลบภัยซึ่งใช้เป็นสถานที่หลบคลื่นที่ซัดเข้าชายฝั่งรวมทั้งป้องกันภัยจากวัตถุลอยน้ำขนาดใหญ่</p>

		อีกทั้งศูนย์พักพิงในการอพยพประชาชน ออกมาจากพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ เช่น วัด โรงเรียน มัสยิด ก็เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นเดียวกัน โดยทางโครงการฯ ได้จำแนกหมู่บ้านที่มี อาคารหลบภัยหรือสถานที่สามารถใช้เป็น แหล่งอพยพในการหลบภัยได้
--	--	--

ตาราง 3 ปัจจัยความเปราะบางทางสังคมและเศรษฐกิจ

2.2 ภัยพิบัติ

2.2.1 ความหมาย ภัยพิบัติ องค์การสหประชาชาติได้ให้นิยามของคำว่าได้ให้คำนิยาม ภัยพิบัติ หมายความว่า เหตุการณ์ที่มีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์หรือโดยธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ และสภาพแวดล้อมเกินกว่าความสามารถของชุมชน ที่ประสบภัยจะใช้ทรัพยากรของตนเข้าจัดการกับสถานการณ์นั้นได้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2557) ภัยพิบัติ (disaster) ในทางสากลได้ให้ความหมายไว้ว่า การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคม อันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางเกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับสาธารณภัยที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงเกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับสาธารณภัยที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงเกินกว่าที่สังคมจะรับมือได้ และสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่อง Mainstreaming Disaster Risk Reduction into Development ตามหลักการสากล, ภัยพิบัติ เป็นภัยที่เกิดแก่คนหมู่มาก เกิดขึ้นได้ทุกเวลาและทุกสถานที่อาจเกิดอย่างฉับพลันหรือค่อย ๆ เกิดขึ้น เป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของผู้ประสบภัย เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้ประสบภัยและของประเทศ (เสรี ศุภราทิตย์ ,2548) ความสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ถือเป็น การวางรากฐานงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้มีกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ และครอบคลุมภัยทุกมิติ ตลอดจนหน้าที่ที่ทุกคนต้องรับผิดชอบและให้ความสำคัญในทุกด้านของสังคม โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 จึงเกิดเป็นแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เพื่อเป็นการป้องกัน การเตรียมความพร้อมและภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน รวมทั้งแนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อป้องกันภัยตามหลักสากล “รู้รับ ปรับตัว พื้นเร็วทั่ว อย่างยั่งยืน (Resilience) โดยมุ่งเน้นความสำคัญในการลดความเสี่ยง ตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย โดยให้สอดคล้องไปกับกรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ.2558-2573 (Sendai Framework for Disaster Reduction 2015-2030) (Hiromi Kawasaki , Satoko Yamasaki et al. 2018) Teachers-parents cooperation in disaster preparation when

schools become as evacuation centers มีงานวิจัยการสำรวจ ครู – ผู้ปกครองร่วมมือเตรียมรับมือภัยพิบัติเมื่อโรงเรียนกลายเป็นศูนย์อพยพ การสำรวจได้จัดทำขึ้นที่เมืองฮิโรชิม่าประเทศญี่ปุ่นในปี 2018 มีการแจกแบบสอบถามให้กับคร้วเรือน 2,481 คร้วเรือนและครู 255 คน ได้รับคำตอบกลับ 1,557 คร้วเรือน (อัตราตอบกลับ 62.8%) และ 145 คน (56.9%) ตามลำดับ การรับรู้ของผู้ปกครองและครูถูกเปรียบเทียบและพบว่าการวางแผนของพวกเขาในการกำหนดความปลอดภัยของเด็กอยู่ที่ 21.5% และ 38.2% ผู้ปกครองที่บุตรหลานเข้าร่วมในโรงเรียนและครูในการตอบแบบสอบถามมีความแตกต่างกันในด้านการเตรียมความพร้อม ความรู้และความกังวลเกี่ยวกับภัยพิบัติ พ่อแม่ไม่กี่คนที่มีความคิดหรือความรู้เกี่ยวกับการเตรียมรับมือกับภัยพิบัติ อย่างไรก็ตามหลายคนมีความกังวลเกี่ยวกับภัยพิบัติ เพื่อลดปัญหาการหยุดชะงักในการเรียนการสอนที่โรงเรียน ผู้ปกครองจำเป็นต้องส่งให้เด็กอยู่ในสถานที่สำหรับรอเพื่อความปลอดภัยของเด็ก ในการดำเนินงานศูนย์พักพิงในบริเวณโรงเรียนจำเป็นต้องมีการพูดคุยสั้น ๆ กับผู้อยู่อาศัยโดยรอบ รวมทั้งผู้ปกครอง เกี่ยวกับเนื้อหาโดยรวมของสุขศึกษาและการจัดการภายในศูนย์พักพิง ครูควรได้รับการฝึกทักษะการสื่อสารในโรงเรียนฝึกหัดครูเนื่องจากสามารถสื่อสารเพื่อแบ่งปันข้อมูลกับผู้ปกครองและผู้อยู่อาศัยในศูนย์พักพิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากรายงานการวิจัยข้างต้นทำให้เห็นว่า โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นศูนย์พักพิงเมื่อเกิดภัยพิบัติ โดยใช้แบบสำรวจส่งไปยังผู้ปกครองและครูผู้สอน เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนในเรื่องของการรับมือภัยพิบัติและเป็นการลดความเสี่ยง จากผลการวิจัยที่ปรากฏจะเป็นส่วนในการเติมเต็มองค์ความรู้ในด้านการป้องกันภัยพิบัติให้ทั้งครูและผู้ปกครอง เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการรับมือภัยพิบัติโดยเฉพาะเมื่อขณะเด็ก ๆ อยู่ในโรงเรียนเมื่อเกิดภัยพิบัติจะทำให้ผู้ปกครองมีความอุ่นใจว่า คุณครูและทางโรงเรียนจะเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยและสามารถรับมือกับเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

2.2.2 ความหมาย ภัยจากอุทกภัย

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2558 ได้กล่าวไว้ว่า ภัยจากอุทกภัยหมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจากมีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติจนเกินขีดความสามารถการระบายน้ำของแม่น้ำ ลำคลอง และยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ โดยการปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติ ทั้งเจตนาและไม่เจตนา จนเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อมสามารถจำแนกตามลักษณะการเกิดได้ ดังนี้

(1) น้ำท่วมขัง/น้ำล้นตลิ่ง หมายถึง สภาวะน้ำท่วมหรือสภาวะน้ำล้นตลิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นผลจากการเกิดฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้น ๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มริมแม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ

(2) น้ำท่วมฉับพลัน หมายถึง สถานการณ์ที่ไม่สามารถตั้งตัวได้ทันกับเหตุการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด การเกิดน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมาก โอกาสที่

จะป้องกันและหลบหนีจึงมีน้อย

ภัยจากดินถล่มหรือโคลนถล่ม หมายถึง ภัยที่เกิดจากปรากฏการณ์ที่มวลดินหรือหินไถลเลื่อนลงสู่จากพื้นที่สูงสู่พื้นที่ต่ำกว่าภายใต้อิทธิพลแรงโน้มถ่วงของโลก และการมีน้ำเป็นตัวกลางทำให้มวลวัสดุเกิดความไม่มีเสถียรภาพ อัตราการไถลเลื่อนดังกล่าวข้างต้นอาจช้าหรือเร็วขึ้นกับประเภทของวัสดุ ความลาดชันสภาพสิ่งแวดล้อม และปริมาณน้ำฝน ในบางกรณีแผ่นดินถล่มอาจเกิดจากแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด การเคลื่อนตัวของวัสดุดังกล่าวอาจพัดพาต้นไม้ บ้านเรือน รถยนต์ สิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ชำรุด หรือพังทลาย และยังสามารถทำให้ช่องเปิดของสะพานและแม่น้ำลำคลองอุดตันจนเป็นสาเหตุให้เกิดอุทกภัยขึ้นได้ในเส้นทางการเคลื่อนตัวปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นอันตรายต่อชีวิตทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

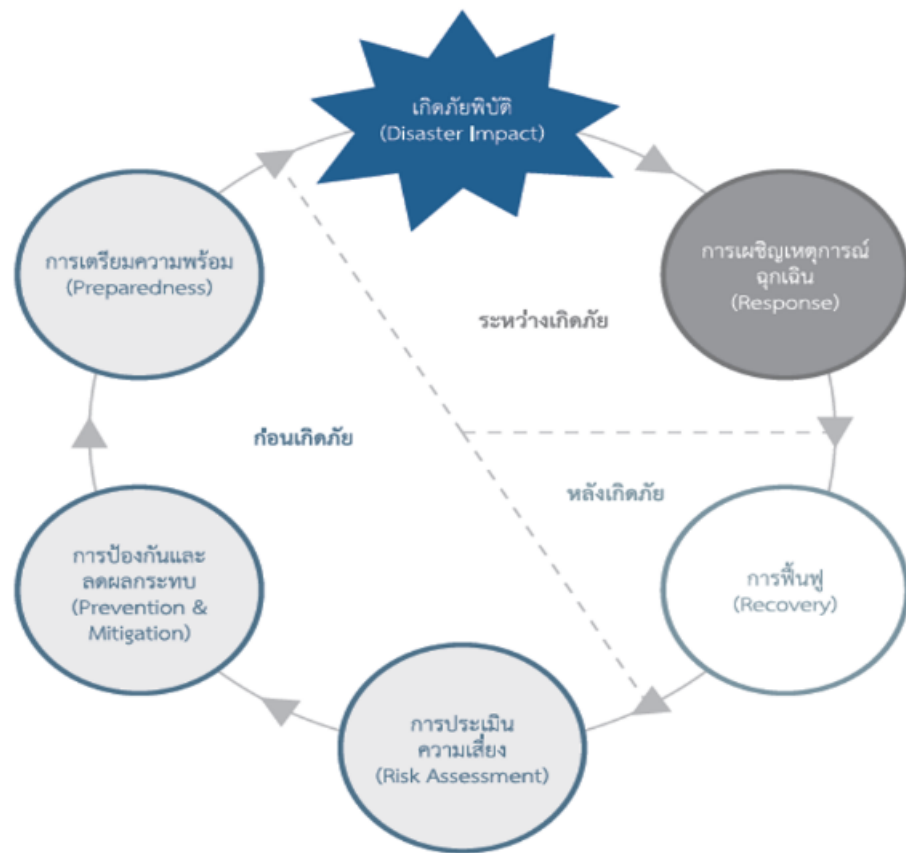
2.2.3 วัฏจักรการเกิดภัยพิบัติ

วัฏจักรในการเกิดภัยพิบัตินั้นล้วนเป็นความต่อเนื่องในสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ระหว่างเกิดภัยพิบัติ หลังเกิดภัยพิบัติ และก่อนเกิดภัยพิบัติ ซึ่งในแต่ละช่วงของเหตุการณ์นั้นย่อมมีแนวทางในการเตรียมพร้อมและรับมือจากภัยพิบัติ

วัฏจักรการบริหารจัดการภัยพิบัติ คือ การป้องกันและลดผลกระทบ และการเตรียมความพร้อม ควบคู่กับการจัดการภัยในภาวะฉุกเฉินและการฟื้นฟูบูรณะ โดยเน้นเรื่องการ สร้างองค์ความรู้และการถ่ายทอดความรู้ให้หน่วยงานและประชาชนให้เข้าใจลักษณะของ ภัยจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัยและหลังเกิดภัย

การวิจัยฉบับนี้ขอมุ่งประเด็นไปที่ ระหว่างการเกิดภัยพิบัติ การจัดการในภาวะฉุกเฉินซึ่งมีแนวทางในการรับมือและการเผชิญเหตุการณ์ ดังนี้

- มาตรการติดตามและเฝ้าระวัง
- ระบบการสั่งการ
- การพัฒนาาระบบสื่อสาร
- ทิศทางการหนีภัย
- การอพยพผู้ประสบภัย
- การช่วยเหลือเบื้องต้น
- มาตรการตอบโต้และกู้ภัย
- การปฏิบัติงานซ่อมฉุกเฉิน

รูป 5 วงจรการจัดการความเสี่ยงภัยพิบัติ

ที่มา: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557

จากวัฏจักรในการเกิดภัยพิบัติ ได้มีแผนและขั้นตอนการทำงานในการป้องกันไว้เป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะทำให้แผนป้องกันเหล่านี้เกิดประโยชน์มากที่สุดนั้นก็คือการทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในทุกกระบวนการ ไม่ว่าจะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้รับผิดชอบนโยบาย การนำไปปฏิบัติกับผู้คนในชุมชน การเกิดความร่วมมือร่วมใจ การช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกันและกันจากทุกภาคส่วน จนสามารถส่งผลให้ลดการสูญเสียจากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อคนน้อยที่สุด จึงจะถือได้ว่าแผนเหล่านี้ได้เกิดประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

2.2.4 ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (2557) ได้กำหนดความหมายและขอบเขตของคำศัพท์ อ่างในหนังสือการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน เพื่อไปสู่สมการของความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ดังนี้

ภัย (Hazard) เหตุการณ์ที่เกิดจากภัยธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ ที่อาจนำมาซึ่งความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ภัยพิบัติ (Disaster) การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือ

สังคมอันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ ซึ่งส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

ความล่อแหลม หรือสภาวะการเปิดรับต่อความเสี่ยง (Exposure) การที่ผู้คน อาคาร บ้านเรือนทรัพย์สิน ระบบ หรือองค์ประกอบใด ๆ มีพื้นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย และอาจได้รับความเสียหาย

ความเปราะบาง (Vulnerability) ปัจจัยหรือสภาวะใด ๆ ที่ทำให้สังคมและชุมชนขาดความสามารถในการป้องกันตัว ทำให้ไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติ หรือไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็วจากความเสียหายอันเกิดจากภัย ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนหรือสังคมมานานก่อนเกิดภัยพิบัติ และเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลกระทบจากภัยมีความรุนแรงมากขึ้น

ศักยภาพ (Capacity) สภาวะการณ์ ความชำนาญ หรือทรัพยากรต่าง ๆ ที่อยู่ในความครอบครองของประชาชน ชุมชนหรือสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งมีคุณลักษณะเชิงบวก สามารถพัฒนาเคลื่อนย้าย และเข้าถึง เพื่อนำมาใช้เพิ่มขีดความสามารถ (capability) ของสังคม และชุมชนในการบริหารจัดการ ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ช่วยให้คาดการณ์ภัยที่จะเกิดขึ้นและรับมือกับความเสี่ยงจากภัยพิบัติได้ดีขึ้น

ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk) โอกาสหรือความเป็นไปได้ (likelihood) ในการได้รับผลกระทบทางลบจากการเกิดภัยพิบัติ โดยผลกระทบสามารถเกิดขึ้นกับชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ในระดับบุคคล ชุมชน สังคม หรือประเทศ

ด้วยเหตุนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยง จึงไม่ใช่เพียงแค่การมีภัยใด ๆ เกิดขึ้น หากยังมีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับสภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการคาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากภัยนั้น ๆ ได้ และด้วยปัจจัยเหล่านี้เอง จึงสามารถอธิบายได้ว่า เพราะเหตุใดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ต่อภัยใดภัยหนึ่ง จึงมีความแตกต่างกันจากความเข้าใจในเรื่องความเสี่ยงจากภัยพิบัติเหล่านี้เอง จึงเป็นที่มาของการสรุปภาพรวมของความเสี่ยงจากภัยพิบัติว่าเป็นผลมาจากองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ภัย(hazard) ความล่อแหลม(exposure) ความเปราะบาง(vulnerability) และศักยภาพ(capacity) และมักมีการนำเสนอในรูปแบบสมการ ดังนี้

$$\text{ความเสี่ยง} = \frac{\text{ภัย} \times \text{ความล่อแหลม} \times \text{ความเปราะบาง}}{\text{ศักยภาพ}}$$

สมการข้างต้น แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงจากภัยพิบัติ กล่าวคือ การเกิดภัย การมีความล่อแหลม ความเปราะบาง และการขาดศักยภาพ เป็นตัวแปรที่มีผลให้ความเสี่ยงจากภัยพิบัติเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น หากต้องการจำกัดหรือลดความเสี่ยง จึงจำเป็นต้องจัดการกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยง กล่าวคือ ลดภัย ลดความล่อแหลม ลดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพนั่นเอง

2.2.5 นโยบายและแผนปฏิบัติในการรับมือภัยพิบัติ

(1.) แนวทางปฏิบัติสากล

(1.1) กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ.2558-

2573

1990:2533	ทศวรรษแห่งการลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ(IDNDR)-เป้าหมายเพื่อการลดสูญเสียชีวิต ความเสียหายต่อสิ่งปลูกสร้างและผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม จากภัยพิบัติทางธรรมชาติ
1994:2537	การประชุมระดับโลกว่าด้วยการลดภัยพิบัติ ครั้งที่ 1 ยุทธศาสตร์โยโกฮามาเพื่อการลดภัยพิบัติ แนวทางในการป้องกันบรรเทา และเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ
1999:2542	กลยุทธ์สากลเพื่อการลดภัยพิบัติ(ISDR) สะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากการเผชิญเหตุการณ์ภัยพิบัติ สู่มุ่งเน้นในเรื่องการลดภัยพิบัติ ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมการป้องกัน
2005:2548	การประชุมระดับโลกว่าด้วยการลดภัยพิบัติ ครั้งที่ 2 กรอบการดำเนินงานเฮียวโกะ รับรองโดยรัฐบาล 168 ประเทศ
2015:2558	การประชุมระดับโลกว่าด้วยการลดภัยพิบัติ ครั้งที่ 3 กรอบการดำเนินงานเซนได เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ รับรองโดยรัฐบาล 187 ประเทศ

ตาราง 4 วิวัฒนาการกรอบเซนได

กรอบการดำเนินงานเซนได (SFDRR 2015-2030)

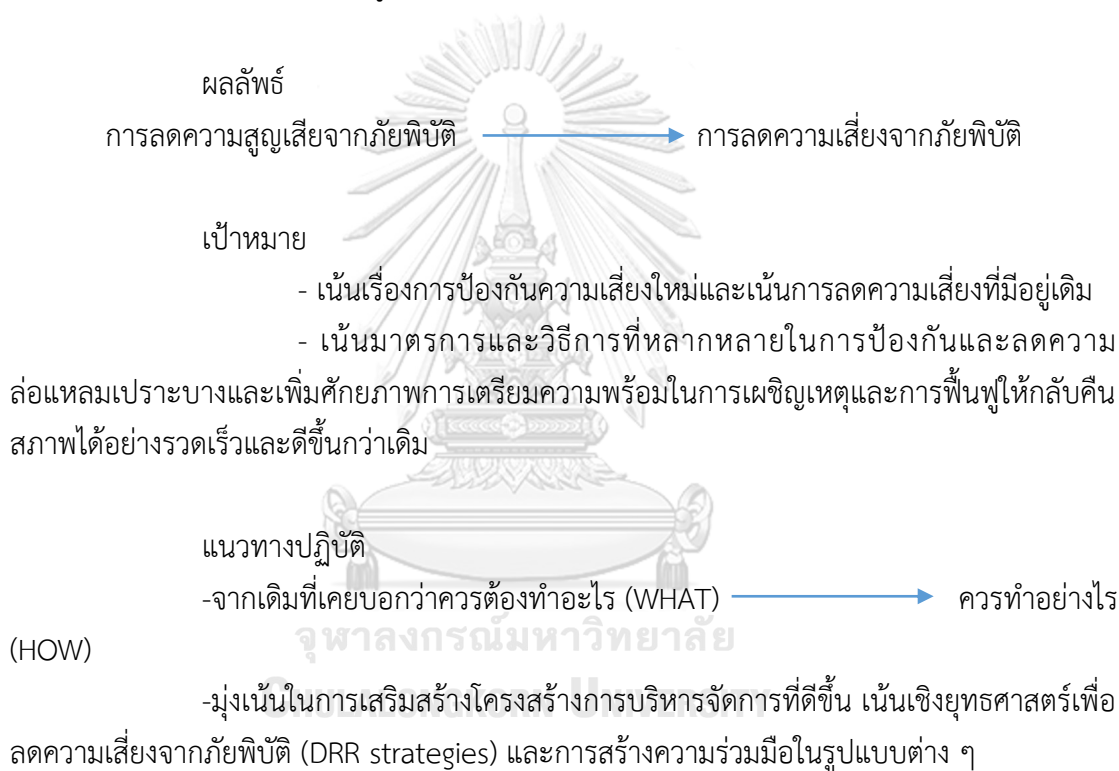
- รับรองโดยประเทศสมาชิกสหประชาชาติ จำนวน 187 ประเทศ ในการประชุมระดับโลกว่าด้วยการลดภัยพิบัติ ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2558 ณ เมืองเซนได ประเทศญี่ปุ่น
- เนื้อหารวบรวมจากองค์ความรู้และประสบการณ์ของผู้มีส่วนได้เสียทั้งจากภาครัฐและเอกชน
- ต่อยอดจากกรอบการดำเนินงานเฮียวโกะ (Hyogo Framwork for Action 2005-2015) และใช้เวลาในการหารือกรอบเนื้อหาเป็นเวลากว่า 3 ปี
- SFDRR หรือกรอบเซนได เป็นกรอบปฏิบัติซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ในช่วง 15 ปีนับจากนี้

ขอบเขตและวัตถุประสงค์ โดยสรุปคือ ใช้ได้กับภัยทุกขนาดและทุกประเภท

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและลดการสูญเสียชีวิต วิถีชีวิต สุขภาพ สันติภาพทางเศรษฐกิจ กายภาพ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของบุคคล ธุรกิจ ชุมชนและประเทศ

เป้าหมาย ป้องกันความเสี่ยงใหม่ และลดความเสี่ยงที่มีอยู่ด้วยมาตรการทางเศรษฐกิจ โครงสร้าง กฎหมาย สุขภาพ วัฒนธรรม การศึกษา สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี การเมือง ที่บูรณาการกัน เพื่อลดความล่าช้า เปราะบาง และเพิ่มศักยภาพการเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุและการฟื้นฟูให้กลับคืนมาได้อย่างรวดเร็วและดีขึ้นกว่าเดิม

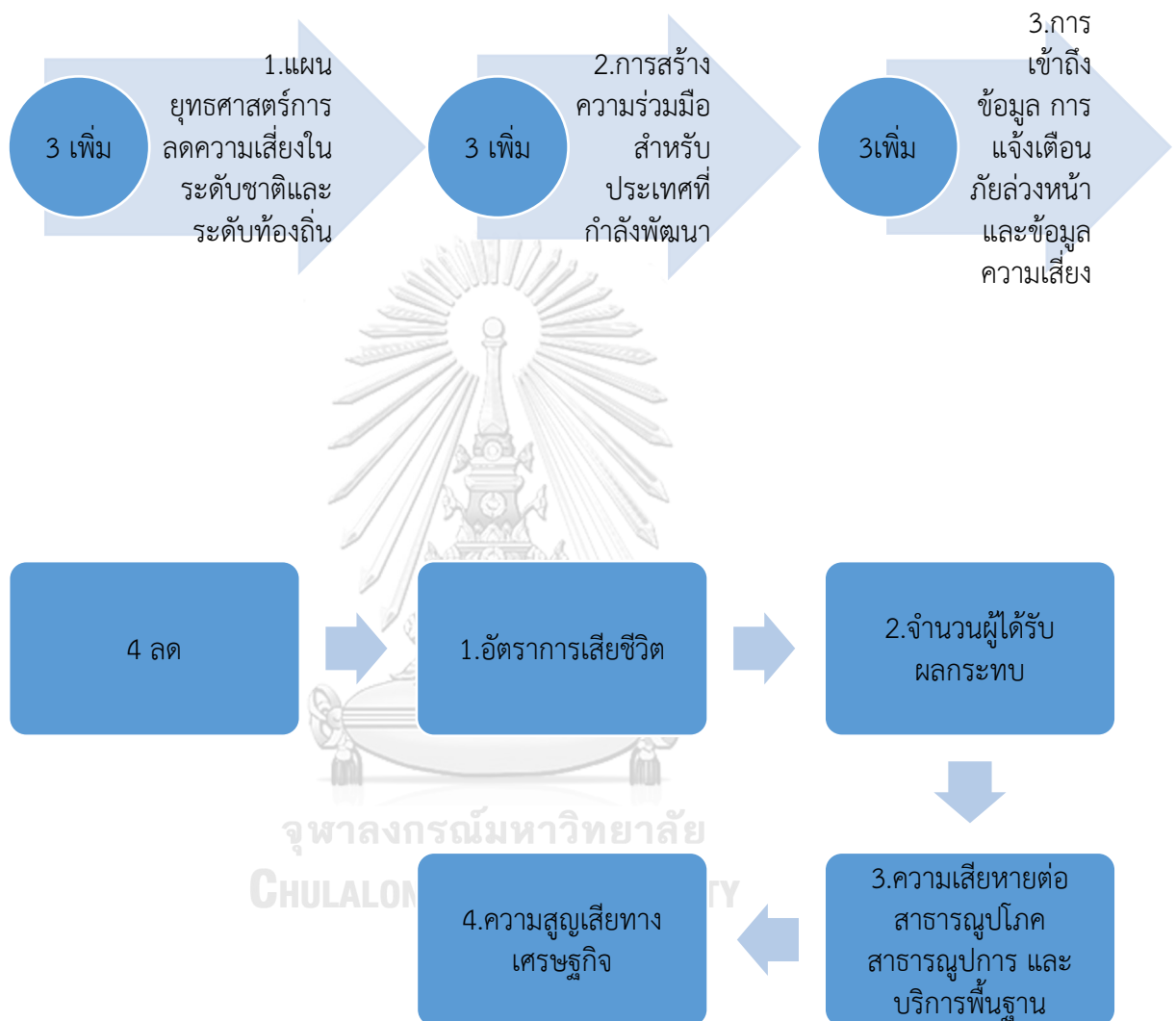
จากการจัดการภัยพิบัติ สู่การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

พันธกิจ 4 ประการ

1. เข้าใจความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
2. เสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการและจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
3. ลงทุนในด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเพื่อให้พร้อมรับมือและฟื้นคืนกลับได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
4. พัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างที่ดีกว่าเดิมในช่วงของการบูรณะฟื้นฟูภายหลังเกิดภัยพิบัติ

เป้าหมายระดับโลก 7 ประการ สำหรับปี พ.ศ.2573 เพิ่ม 3 อย่าง ลด 4 อย่าง

รูป 6 เป้าหมาย 7 ประการ เพิ่ม 3 อย่าง ลด 4 อย่าง

(2) แนวทางของประเทศไทย

จากการจัดการภัยพิบัติระดับสากล จนทำให้ประเทศไทยนำแนวทางปฏิบัติใช้เรื่อยมาตั้งแต่เริ่มตั้งแต่การเข้าไปอยู่ในวาระของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และ 11 จนเกิดเป็น พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522 ซึ่งเป็นต้นแบบกฎหมายภัยพิบัติในประเทศไทย (ซำศิริพงษ์ 2559) และมีการพัฒนาแก้ไขปรับปรุง จนเกิดเป็นพระราชบัญญัติ

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ซึ่งได้ให้ความสำคัญได้การรับมือภัยพิบัติของทุกภาคส่วน และเป็นแนวทางปฏิบัติลงสู่ชุมชน โดยให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกัน ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยและ หลังเกิดภัยเพื่อให้เกิดการฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็ว

(2.1) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในปัจจุบันเพื่อเป็นแนวทางในการรับมือภัยพิบัติ ซึ่งแผนที่ใช้ในปัจจุบันนี้คือ แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558 เพื่อเป็นนโยบายให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านแนวทางการป้องกันภัยพิบัติ ดังนี้

1) แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558 ซึ่งเป็นแผนแม่บท โดยมีเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1.1) โดยให้มีความพร้อมในการรับมือจากทุกภาคส่วนในประเทศและต่างประเทศเพื่อเกิดความรวดเร็วในการช่วยเหลือ รวมทั้งการสร้างมาตรการจัดการความเสี่ยงภัยที่ดีของประเทศ

1.2) ให้สังคมไทยมีการเรียนรู้จนเกิดภูมิคุ้มกันจากความเสียหายของสาธารณภัยและเกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.3) ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงภัยที่จะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อโดยการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนและท้องถิ่นมุ่งเข้าสู่ “การรับรู้ – ปรับตัว – ฟื้นเร็วทั่ว – อย่างยั่งยืน” (Resilience) หากการป้องกันภัยภัยพิบัติเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนเป็นวิธีการป้องกันภัยพิบัติที่ดีที่สุด จึงได้นำแนวคิด การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน CBDRM (Community Based Disaster Risk Management) ดังนี้

2) การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน CBDRM (Community Based Disaster Risk Management)

แนวคิดจัดการการภัยพิบัติในปัจจุบัน เกิดจากการผู้แทนรัฐบาล 168 ประเทศได้จัดประชุมร่วมกันในปี 2548 ว่าด้วยการลดภัยพิบัติของโลก Hyogo Framwork ส่งผลให้ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยหันมาปรับแนวคิดในการจัดการภัยพิบัติที่เน้นการจัดการในภาวะฉุกเฉิน มาเป็นการจัดการภัยพิบัติโดยเน้นการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากภัย โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีชื่อเรียกว่าการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน Community Based Disaster Risk Management (CBDRM) มีแนวคิดดังนี้

- 1.สร้างความตระหนักว่า ชุมชนกำลังเผชิญกับภัยอะไรอยู่
- 2.ให้เข้าใจว่า ผลกระทบจากภัย สามารถคาดการณ์ได้
- 3.การควบคุมบริหารจัดการโดย องค์กรชุมชน
- 4.มีแผนเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสำหรับชุมชน

โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

- ชุมชน คือ ผู้เข้าใจในสภาพพื้นที่ สถานการณ์ โอกาสและข้อจำกัดของตนดีกว่าผู้อื่น

- คนในชุมชนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์จากการประสบภัยมาก่อน
- เป็นบุคคลกลุ่มแรกที่จะต้องเผชิญกับภัยพิบัติในชุมชนครั้งต่อไป
- ไม่มีใครรู้ถึงทรัพยากร ความจำเป็น และความต้องการของชุมชนได้ดีเท่ากับคนในชุมชนเอง
- เป็นบุคคลแรกที่จะต้องเผชิญกับภัยพิบัติในชุมชนครั้งต่อไป

การมุ่งเน้นความสำคัญในการป้องกันภัยพิบัติไปสู่ชุมชนนับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการรับมือภัยพิบัติได้เป็นอย่างดีหากชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนตนเอง แต่ทั้งนี้ผู้เป็นเจ้าของแผนในการนำไปลงมือปฏิบัติต้องมีความรู้สูงส่งชุมชน หน่วยงานหลักนั้นก็ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องถอดบทเรียนและนำองค์ความรู้และการปฏิบัติจริง

2.3 แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2563 เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัด

ขอนแก่น (ได้แนะนำแนวปฏิบัติไว้ดังนี้) 3.1) ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองบ้านไผ่

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ (ข้อมูลจากแผนพัฒนาของเทศบาลเมืองบ้านไผ่) ที่ตั้งขนาดพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่ค่าพิกัดระบบ UTM ประมาณ 253,000 ถึง 262,000 ตะวันออก ค่าพิกัด ประมาณ 1,773,000 ถึง 1,780,000 ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลในเมือง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่เขตเทศบาล 16.20 ตารางกิโลเมตร มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 408 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดขอนแก่น ประมาณ 44 กิโลเมตร เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ประกอบขึ้นด้วยพื้นที่ในเขตการปกครอง ของตำบล 3 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลในเมือง ตำบลบ้านไผ่ และตำบลแคนเหนือ ตำบลในเมืองและตำบลบ้านไผ่มีพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลละ 8.20 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 46.59 รวมเป็นร้อยละ 93.08 ส่วนตำบลแคนเหนือมีพื้นที่ 1.20 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 6.82 ของพื้นที่ทั้งหมด ดังรายละเอียดในตาราง แสดงพื้นที่เขตการปกครองของเทศบาลเมืองบ้านไผ่

ลำดับที่	ตำบล	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ
1	ในเมือง	8.20	46.59
2	บ้านไผ่	8.20	46.59
3	แคนเหนือ	1.20	6.82
รวม		17.60	100

ตาราง 5 พื้นที่เขตการปกครองของเทศบาลเมืองบ้านไผ่

ที่มา : ผลจากการจัดทำโครงการระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของเทศบาลเมืองบ้านไผ่ พ.ศ. 2546 และแผนที่แสดงเขตการปกครองเทศบาลเมืองบ้านไผ่

เทศบาลเมืองบ้านไผ่ประกอบด้วย ประชากร จำนวน 27,733 คน แยกเป็น ชาย 13,365 คน หญิง 14,368 คน จำนวนครัวเรือน 12,650 ครัวเรือน (ณ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2563)

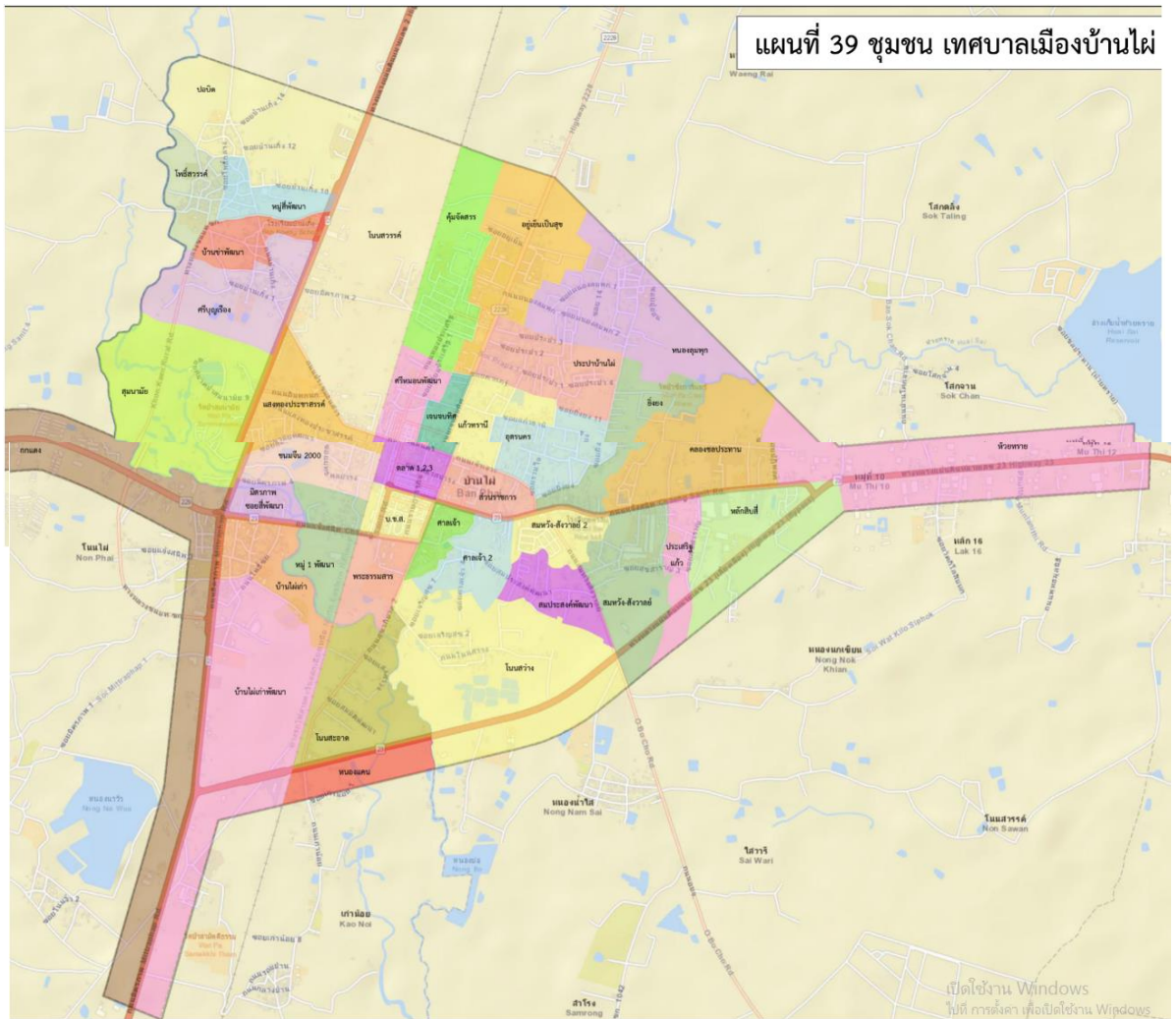
ประกอบด้วยชุมชนต่าง ๆ จำนวน 39 ชุมชน โดยมีชุมชนก่อกำเนิดเป็นชุมชนใหญ่ที่สุดมีพื้นที่ 1.64 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 9.32 ของชุมชนทั้งหมด และมีชุมชนบ้านไผ่เก่ามีขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ 2 มีพื้นที่ 1.57 ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ 8.92 ของชุมชนทั้งหมด และมีชุมชนตลาด 1,2,3 มีขนาดเล็กที่สุดมีพื้นที่ 0.13 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 0.74 ของชุมชนทั้งหมด ดังรายละเอียดตามตาราง แสดงรายละเอียดชุมชน

ตาราง 6 รายนามประธานชุมชน

ที่มา:หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองบ้านไผ่, 2563

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ชุมชน	ที่อยู่	เบอร์โทร
1	พ.ต.ท.สังวร ลิกขา	ประปาบ้านไผ่	641/54ม.3 ต.ในเมือง	062-9580748 089-6175969
2	นายธนดล กิตติวิจารณ์	อยู่เย็นเป็นสุข	708/2ม.1 ต.ในเมือง	089-7107082
3	น.ส.จำเนียร นวลไธสง	ตลาด1,2,3	519/6ม.3ต.ในเมือง	087-4052146
4	นางราตรี จันทิน	ส่วนราชการ	698/51ม.3ต.ในเมือง	097-3051415
5	นายอนุชา พุทศรี	แก้วธานี	686/65ม.3ต.ในเมือง	094-5249919
6	นางธันตพร พรหมวันทา	อตรนคร	825/18ม.3ต.ในเมือง	095-3928687
7	น.ส.สมมาศ สันคำ	หนองลุมพุก	92ม.7ต.ในเมือง	093-3245007
8	นายสุชาติ กุญชรมณี	ศรีหอมพัฒนา	487/16ม.1ต.ในเมือง	089-6217299
9	นายบัญญัติ เศรษฐภักดี	เจนจบทิศ	639/8ม.1ต.ในเมือง	086-8600086
10	นายทองพูล พลดงนอก	ยิงยง	808/5ม.3ต.ในเมือง	089-7128959
11	นายสิงห์มัลย์ ปาปะสิม	จัดสรร	641/92ม.1ต.ในเมือง	087-9997134 093-3250114
12	นางวาสนา คำสิงห์	คลองชลประทาน	104/2ม.9ต.ในเมือง	089-5724582
13	น.ส.พัชรา ไสสูง	ห้วยทราย	134/4ม.10ต.ในเมือง	088-0660521
14	นายเจริญ จันทา	พระธรรมสาร	97/16ม.2ต.ในเมือง	088-7339810
15	นายวันชัย สอนอินทร์	บ.ข.ส.	246-247ม.2ต.ในเมือง	081-9758017
16	นายสมชาย โมกไธสง	ศาลเจ้า	719/10ม.4ต.ในเมือง	084-5261307
17	น.ส.จันทิพย์ ชัยพร	ศาลเจ้า2	597ม.2ต.ในเมือง	080-3855018
18	นายสุชาติ นาราษฎร์	โนนสว่าง	747/3ม.4ต.ในเมือง	096-1508927
19	นางละมัย ต่ายทรัพย์	สมหวังสังวาล	706/13ม.4ต.ในเมือง	089-4188390
20	น.ส.สุทิน ชมตรีนอก	สมหวังสังวาล 2	706/13ม.4ต.ในเมือง	089-4188390
21	นายสนธิ ชัดไธสง	สมประสงค์พัฒนา	717/8ม.4ต.เมือง	084-5124853
22	นายทองแดง ธรรมภักดี	หลักสิบสี่	163/1ม.14ต.แคนเหนือ	061-6628606
23	นายทองใบ ทองทา	ประเสริฐแก้ว	178/9ม.14ต.แคนเหนือ	083-3383249

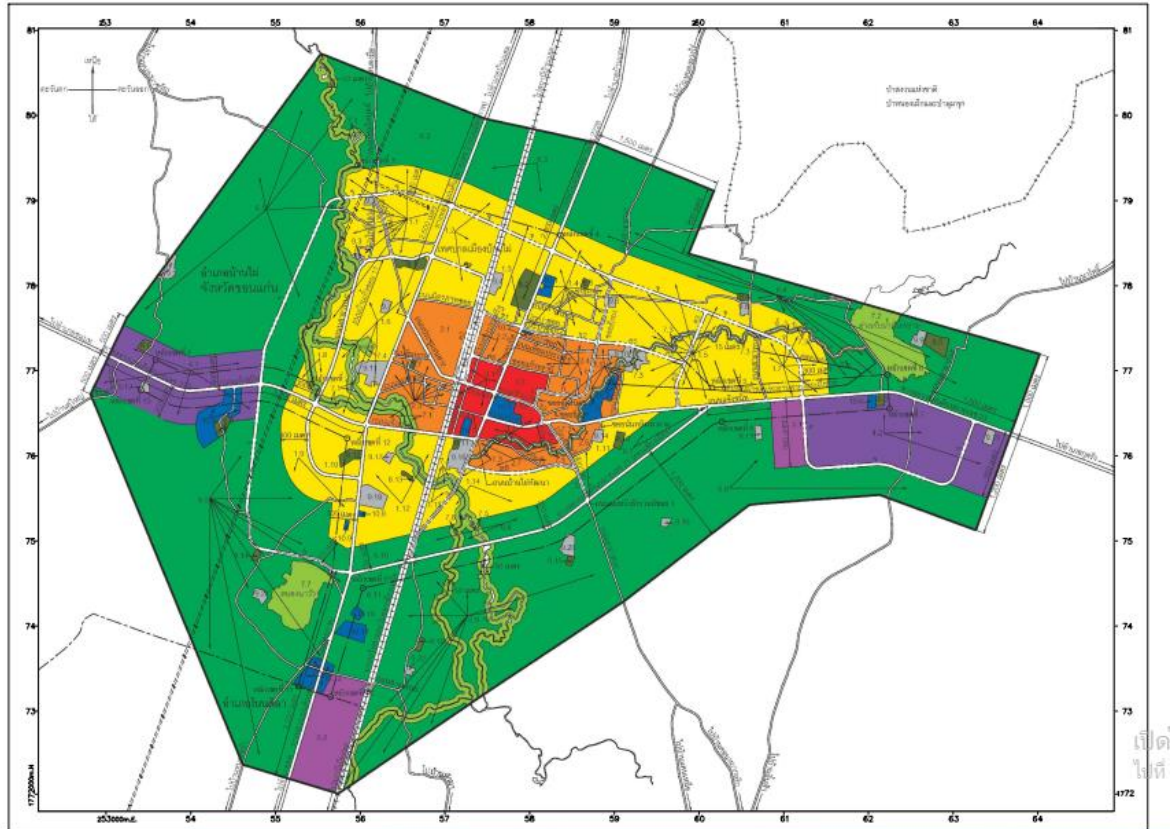
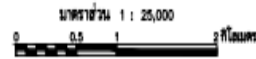
24	น.ส.สุจินดา โพธิยา	โนนสะอาด	784/9ม.9ต.ในเมือง	061-2042596
25	น.ส.รุ่งมณี ยมหล้า	หนองแคน	130ม.6ต.ในเมือง	083-7589870 082-1276768
26	นายทองจันทร์ มุ่งเกิด	หมู่1พัฒนา	134/5ม.1ต.บ้านไผ่	098-2326411 062-935578
27	นายจิ้น ไกรนอก	สุมนามัย	362ม.20ต.บ้านไผ่	082-6173801
28	นายสนอง ดอกค่านุ่ม	ขนมจีน2000	289ม.20ต.บ้านไผ่	098-1506922
29	นายภูวนัย นิमितไตรสกุล	มิตรภาพซอย4 พัฒนา	411ม.20ต.บ้านไผ่	081-6709781
30	นายเสงี่ยม พรหมมี	บ้านไผ่เก่า	57/3ม.2ต.บ้านไผ่	093-3191679
31	นายยูไร เผือกคำ	บ้านไผ่พัฒนา	99ม.2ต.บ้านไผ่	084-6023166
32	นายสุเวช รอบรู้	บ้านท่าพัฒนา	110/1ม.3ต.บ้านไผ่	089-6173804
33	นายบุญช่วย หมวดเมือง	ศรีบุญเรือง	102/1ม.3ต.บ้านไผ่	087-2281002
34	นายอำพร เทพจั้ง	โพธิ์สวรรค์	99ม.21ต.บ้านไผ่	089-575609 095-8864752
35	นายพรพระอินทร์ อักษร เสื่อ	กกแดง	133/1ม.22ต.บ้านไผ่	088-0695691
36	นายวิเชียร วงษ์เพชร	แสงทองประชา สวรรค์	330/2ม.20ต.บ้านไผ่	098-7386918
37	นายจำนง โฉมสันเทียะ	โนนสวรรค์	83/33ม.3ต.บ้านไผ่	095-8864752
38	นายประหยัด อุดม	หมู่สี่พัฒนา	24/3ม.4ต.บ้านไผ่	064-8542374
39	นายสุนิตย์ จินดา	ปอบิด	53ม.5ต.บ้านไผ่	097-0839886

จุฬารูป 7 แผนที่ชุมชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภททำออกกระทรวง
ให้ใช้บังคับผังเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

พ.ศ.2558

เครื่องหมาย

- แนวเขตผังเมืองรวม
- - - เขตเทศบาล
- เขตเทศบาล
- แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ
- แนวชายฝั่งที่กึ่งสูง
- ทางหลวง ถนน
- ถนนดินทราย
- ถนนโครงการ
- ทางรถไฟ
- สะพาน
- แม่น้ำ คลอง ห้วย
- คลองส่งน้ำ
- อ่างเก็บน้ำ ท่อนส่ง
- เส้นชั้นความสูง

1. เขตสีเหลือง	ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย
2. เขตสีส้ม	ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
3. เขตสีแดง	ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
4. เขตสีม่วง	ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า
5. เขตสีม่วงอ่อน	ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ
6. เขตสีเขียว	ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม
7. เขตสีเขียวอ่อน	ที่ดินประเภทใช้เป็นที่อนุรักษ์ การจัดการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
8. เขตสีเขียวมืด	ที่ดินประเภทสถานศึกษา
9. เขตสีเทา	ที่ดินประเภทสถานศึกษา
10. เขตสีน้ำเงิน	ที่ดินประเภทสถานราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ผังเมืองรวมเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

(นakhonratch สุวรรณชอก)
ผู้อำนวยการสำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ

(นakhonchai สุตประเสริฐ)
อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง

รูป 8 แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่
ที่มา:หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองบ้านไผ่, 2563

ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบสูง สภาพดินปนทราย ด้านทิศเหนือเป็นที่เนินสูง ด้านทิศใต้เป็นที่ราบลุ่ม มีลำน้ำ 2 สายไหลผ่านคือ ลำน้ำห้วยทราย ลำน้ำห้วยจิก ซึ่งมีน้ำไหลตลอดฤดูกาล แหล่งเก็บกักน้ำประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำหนองนาวัว เป็นอ่างเก็บน้ำซึ่งชลประทานสร้างขึ้นมา ตั้งอยู่ห่างจากที่ตั้งอำเภอบ้านไผ่ไปทางทิศใต้ ประมาณ 2 กิโลเมตร และอ่างเก็บน้ำบ้านนาโพธิ์เป็นอ่างเก็บน้ำที่กรมชลประทานสร้างขึ้นเช่นกัน ตั้งอยู่ห่างจากที่ตั้งอำเภอบ้านไผ่ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 5 กิโลเมตร และอ่างเก็บน้ำแก่งละว้า ตั้งอยู่ห่างจากที่ตั้งอำเภอบ้านไผ่ไปทางทิศเหนือ ประมาณ 12 กิโลเมตร ซึ่งการประปาส่วนภูมิภาคได้ใช้แหล่งน้ำแห่งนี้เป็นแหล่งน้ำให้บริการประชาชนภายในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่

เนื่องจากมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ บริเวณโดยรอบของเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จึงเหมาะสำหรับที่จะทำไร่ ทำนา ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ภายในเขตเทศบาล และเป็นที่ตั้งของอาคารพาณิชย์ บ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กขึ้นหลายแห่ง เช่น โรงงานมันสำปะหลัง คลังสินค้าเพื่อการเกษตร โรงงานยาสูบ เป็นต้น

ข.อาณาเขตของเทศบาลเมืองบ้านไผ่

ซึ่งเป็นที่ตั้งของเทศบาลเมืองบ้านไผ่มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลในเมือง และตำบลบ้านไผ่

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลในเมือง และตำบลหัวหนอง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลในเมือง และตำบลหนองน้ำใส

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหัวหนอง และตำบลบ้านไผ่

3.1.1) สภาพภูมิประเทศ

บริเวณแอ่งโคราช มีลักษณะเป็นที่ราบลูกฟูก เอียงลาดจากบริเวณเทือกเขาและที่สูงทางด้านทิศตะวันออกและด้านทิศเหนือ จึงทำให้พื้นที่ตรงกลางเป็นแอ่งต่ำระบายน้ำไม่ดี มีแม่น้ำชีไหลผ่านเป็นลำน้ำแบ่งเขตระหว่างอำเภอบ้านไผ่ และอำเภอชนบท เป็นที่ราบสูงโดยสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 150-300 เมตร แผ่นดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วมปนทรายไม่อุ้มน้ำพืชพันธุ์ธรรมชาติโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นทุ่งหญ้าและป่าโป่งแบบป่าไม้ผลัดใบ

3.1.2) สภาพภูมิอากาศ แบ่งออกเป็น 3 ฤดูกาล

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ไปจนถึงเดือนพฤษภาคม ภูมิอากาศแห้งแล้งมากโดยเฉพาะเดือน เมษายน มีอุณหภูมิสูงเฉลี่ย 29.9 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคม หรือต้นเดือนมิถุนายน ไปสิ้นสุดเดือนตุลาคม ฝนที่ตกมากในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากพายุดีเปรสชัน ซึ่งเคลื่อนมาจากทะเลจีนใต้ทางอ่าวตังเกี๋ยผ่านเวียดนามเข้ามาในภาคอีสาน ฝนตกมากที่สุดในเดือน กันยายน

ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนตุลาคม ไปสิ้นสุดเดือนกุมภาพันธ์ โดยอุณหภูมิเฉลี่ยของเดือนที่หนาวมากที่สุด คือเดือนธันวาคม เฉลี่ย 22.6 องศาเซลเซียส

3.1.3.) การระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย

ก. การระบายน้ำ เขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่จัดสร้างท่อและวางระบายน้ำ เพื่อช่วยในระบบการระบายน้ำภายในเขตเทศบาล เป็นระยะทางรวม 46,598.29 เมตร เพื่อลดการท่วมขังของน้ำเมื่อเวลาฝนตก โดยที่ถนนเจนจบทิศมีท่อระบายน้ำยาวที่สุดในเขตเทศบาลคือยาว 4,625.93 เมตร รองลงมาคือถนนสุขาภิบาล 2 ความยาวของท่อระบายน้ำในถนนนี้ยาว 3,070.97 เมตร

ข. การบรรเทาสาธารณภัย มีพนักงานดับเพลิงจำนวน 21 คน แบ่งเป็นพนักงานสามัญ 3 คน ลูกจ้างประจำ 5 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ 5 คน พนักงานจ้างทั่วไป 7 คน และมีรถยนต์ดับเพลิง 3 คัน มีรถยนต์กู้ภัยเคลื่อนที่เร็ว 2 คัน มีรถยนต์บรรทุกน้ำ 4 คัน รถยนต์ตรวจการ 2 คัน รถกระบะเข้า 1 คัน เครื่องสูบน้ำดับเพลิงชนิดหาคาบหาม 2 เครื่อง เครื่องสูบน้ำขนาดเล็ก 3 เครื่อง วิทยุสื่อสารแม่ข่าย 2 เครื่อง วิทยุสื่อสารมือถือ 30 เครื่อง น้ำยาดับเพลิงเคมี 100 เครื่อง ชุดผจญเพลิงในอาคาร 2 ชุด หน้ากากกันควันพิษ 8 ชุด และมีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครในโครงการการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจำนวน 371 คน

ค. ศูนย์บริการประชาชน เทศบาลเมืองบ้านไผ่ได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการในเรื่องการบริการสาธารณะต่าง ๆ เช่น งานทะเบียนราษฎร งานบัตรประชาชน งานจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตต่าง ๆ และการรับเรื่องราวร้องทุกข์ร้องเรียนของประชาชนทั่วไป การบริการข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ซึ่งสถานที่ตั้งของศูนย์บริการเทศบาลฯ ได้จัดตั้งไว้ให้บริการบริเวณ ชั้นล่างของอาคารสำนักงานเทศบาลฯ

วันเดือนปี ที่เกิดภัย	สาเหตุการเกิดภัย	พื้นที่ประสบภัย (หมู่บ้าน/ชุมชน)	จำนวนบ้านเรือน เสียหายทั้งหมด (หลัง)	จำนวนบ้านเรือน เสียหายบางส่วน (หลัง)	มูลค่าความ เสียหาย(บาท)
26-27 ส.ค.60	น้ำล้นตลิ่ง	โนนสะอาด,โนน สว่าง,ศาลเจ้า ,ขนมจีน2000, หนองแคน,และ แสงทองฯ			
31ส.ค.62 เวลา04.20 น.	น้ำล้นตลิ่ง-น้ำป่า ไหลหลาก	24ชุมชน			17,000,000

ตาราง 7 สถิติอุทกภัย/โคลนถล่ม

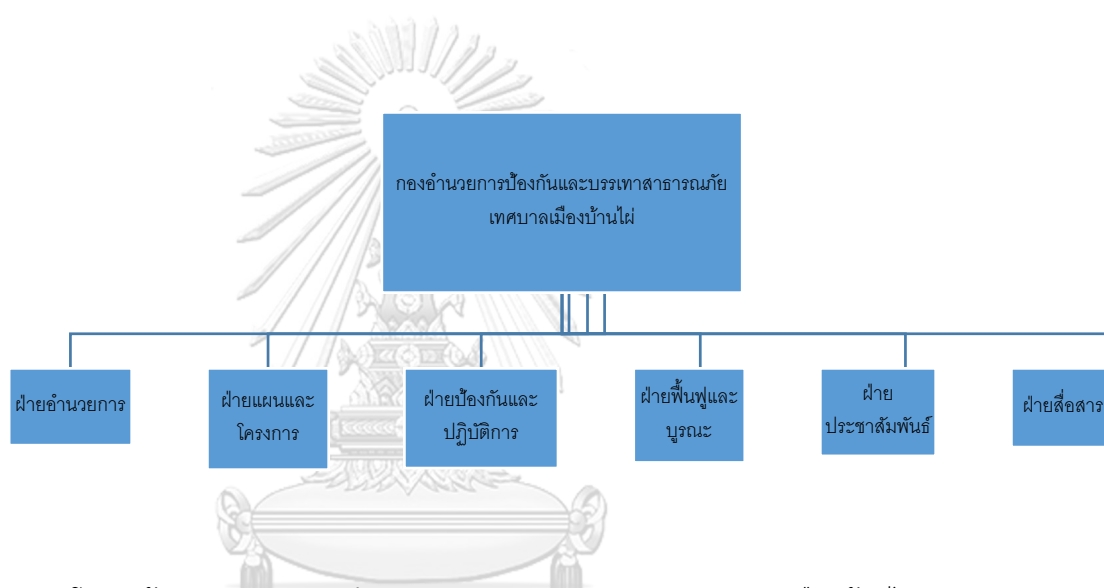
ที่มา : งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2563

3.2) การจัดตั้งกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

โครงสร้างกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมือง

บ้านไผ่ประกอบด้วย 6 ฝ่าย ได้แก่

- (1) ฝ่ายอำนวยการ
- (2) ฝ่ายแผนและโครงการ
- (3) ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ
- (4) ฝ่ายฟื้นฟูและบูรณะ
- (5) ฝ่ายประชาสัมพันธ์
- (6) ฝ่ายสื่อสาร

รูป 9 โครงสร้างกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองบ้านไผ่

ที่มา: หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองบ้านไผ่, 2563

3.3) การปฏิบัติก่อนเกิดสาธารณภัย

เพื่อเตรียมการด้านทรัพยากร ระบบการปฏิบัติการและความพร้อมไว้รองรับสถานการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น ทั้งการป้องกัน บรรเทา และระงับภัยให้มีความพร้อมที่จะเผชิญสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- แผนการป้องกันและลดผลกระทบ หลักการเทศบาลเมืองบ้านไผ่ ได้กำหนดกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่จะดำเนินการในทุกปีตลอดช่วงระยะเวลาของแผนรวมทั้งการพิจารณาทบทวนดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์
- แผนเตรียมความพร้อม

เทศบาลเมืองบ้านไผ่ ได้กำหนดขอบเขตสาธารณภัยเพื่อเตรียมการป้องกันหรือบำบัดช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่คือ (ให้พิจารณาว่าภัยต่อไปนี้มีโอกาสเกิดขึ้นในพื้นที่ภัยใดมีผลน้อยไม่ต้องระบุ)

- แผนการป้องกันและลดผลกระทบและแผนเตรียมความพร้อม

3.4) การปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อดำเนินการระงับภัยที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยเร็ว หรือลดความรุนแรงของภัยที่เกิดจากการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อรักษาชีวิตและทรัพย์สิน และสภาวะแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดภัยพิบัติให้สูญเสียน้อยที่สุด หลักการปฏิบัติ

(1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดภัยพิบัติขึ้นในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการเทศบาลเมืองบ้านไผ่ ที่จะเข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็วและแจ้งผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่และผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที

(2) กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดภัยพิบัติอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคนผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ แล้งให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว และกรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตนให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

(3) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อหรือใกล้เคียง มีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงนั้น

(4) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้นแล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคลได้

(5) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดภัยพิบัติ เพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วยและหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินนั้นออกจากอาคารหรือสถานที่

(6) พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

(7) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ผู้อำนวยการกลาง และผู้อำนวยการในเขตพื้นที่

การปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย

หลักการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยเป็นการปฏิบัติเพื่อระงับและบรรเทาอันตราย และความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของหน่วยงานราชการ ตามแนวทางดังนี้

การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ เป็นการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดตามมาตรา 16 (1) ของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ขึ้น โดยมีโครงสร้าง ภารกิจ หน้าที่ และหน่วยงานปฏิบัติการร่วมประจำศูนย์ ดังนี้

โครงสร้างศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ ประกอบด้วย 8 ฝ่าย 1 คณะที่ปรึกษาได้แก่

- (1) คณะที่ปรึกษา
- (2) ฝ่ายอำนวยการ
- (3) ฝ่ายแจ้งเตือนภัย
- (4) ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ
- (5) ฝ่ายประชาสัมพันธ์
- (6) ฝ่ายสื่อสาร
- (7) ฝ่ายรับบริจาค
- (8) ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย
- (9) ฝ่ายฟื้นฟูบูรณะ

หน้าที่

ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ รับผิดชอบในการอำนวยการ ควบคุม กำกับดูแล สั่งการในเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น

(1) คณะที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรึกษา และสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ

(2) ฝ่ายอำนวยการ มีหน้าที่

- (2.1) อำนวยการ ควบคุม กำกับดูแล การปฏิบัติงานของศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ
- (2.2) ประสานและติดตามผลการปฏิบัติของฝ่ายต่าง ๆ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้เป็นไปตามนโยบายและการสั่งการของผู้อำนวยการศูนย์
- (2.3) บริหารจัดการงานธุรการ งานการเงินและการเบิกจ่าย งานพัสดุและงานประชุมต่างๆ
- (2.4) บริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ และข่าวกรองต่าง ๆ

- (2.5) วิเคราะห์สถานการณ์และรายงานผลทุกระยะจนกว่าเหตุการณ์กลับสู่ภาวะปกติ
- (2.6) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้สื่อมวลชนและประชาชนทราบ
- (2.7) ประสานการตรวจเยี่ยมของผู้บังคับบัญชาและหน่วยงาน
- (2.8) จัดระบบสื่อสารและโทรคมนาคมให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา
- (2.9) ประสานหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือประชาชน
- (2.10) รับเรื่องราวร้องทุกข์
- (3) ฝ่ายแจ้งเตือนภัย มีหน้าที่
- (3.1) ติดตามข้อมูลการพยากรณ์อากาศและสถานการณ์สาธารณสุข
- (3.2) เผื่อระวัง ติดตาม ประเมินสถานการณ์ตลอด 24 ชั่วโมงและแจ้งเตือนภัย
- (3.3) วิเคราะห์สถานการณ์และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกระยะ
- (3.4) ติดตามสถานการณ์สาธารณสุขอย่างต่อเนื่องจนกว่าเหตุการณ์กลับสู่ภาวะปกติ
- (3.5) การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
- (4) ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ มีหน้าที่
- (4.1) ดำเนินการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย
- (4.2) อพยพผู้ประสบภัยไปสู่พื้นที่ปลอดภัย
- (4.3) จัดหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวแก่ผู้ประสบภัย
- (4.4) ให้การรักษาพยาบาลและบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินในพื้นที่เกิดเหตุและพื้นที่อพยพ
- (4.5) รักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่รองรับการอพยพ
- (4.6) บริหารจัดการผู้เสียชีวิตให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและเรียบร้อย
- (4.7) จัดระบบส่งกำลังบำรุงเพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน
- (4.8) การควบคุมป้องกันการระบาดของโรค
- (5) ฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่
- (5.1) ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ข้อเท็จจริงด้านสาธารณสุขและการให้ความช่วยเหลือให้ประชาชนได้รับทราบอย่างถูกต้องทันเหตุการณ์และต่อเนื่อง
- (5.2) ประสานความร่วมมือกับสื่อมวลชนทุกประเภท เพื่อสนับสนุนควบคุมสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาให้คล่อง
- (5.3) กรณีที่มีข่าวเชิงลบ ควรดำเนินการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารพร้อมชี้แจงข้อเท็จจริงให้สาธารณชนทราบ

(6) ฝ่ายสื่อสาร มีหน้าที่

(6.1) ติดตั้ง กำกับดูแล ระบบสื่อสารให้แก่ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกับพื้นที่ที่ประสบภัย เพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน

(6.2) เชื่อมต่อระบบสื่อสารระหว่างศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกับเครือข่ายต่าง ๆ

(6.3) จัดวางระบบสารสนเทศให้แก่ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ

(6.4) เชื่อมต่อฐานข้อมูลต่างๆ และให้บริการอินเทอร์เน็ตให้แก่ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ

(6.5) ถ่ายทอดสัญญาณและประชุมทางไกลด้วยภาพ (VDO conference)

(7) ฝ่ายรับบริจาค มีหน้าที่

(7.1) รับบริจาคเงิน สิ่งของ และออกรับใบเสร็จการบริจาคให้ถูกต้อง

(7.2) จัดทำบัญชีรับ-จ่าย สิ่งของบริจาคให้ถูกต้อง

(7.3) จัดเก็บรักษาสิ่งของที่ได้รับบริจาค และจัดส่งสิ่งของที่ได้รับบริจาคตามภารกิจ

(8) ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่ ให้ทุกอย่างดำเนินไปได้ด้วยดีไม่ให้เกิดเหตุร้าย

(9) ฝ่ายฟื้นฟูบูรณะ มีหน้าที่ ดำเนินกิจกรรมให้กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็ว

การแจ้งเตือนภัย

เป็นการให้ข้อมูล หรือแจ้งสถานการณ์ที่จำเป็นต่อการรับรู้เกี่ยวกับภัยอันตรายหรือเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นเพื่อแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือคาดว่าจะได้รับผลกระทบ เพื่อให้เตรียมพร้อมรับสถานการณ์ และสามารถอพยพ เคลื่อนย้ายไปสู่ที่ปลอดภัย ได้ทันเวลา

(1) บทบาทหน้าที่ในการแจ้งเตือนภัย

เทศบาลเมืองบ้านไผ่ มีหน้าที่แจ้งเตือนภัยล่วงหน้าแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้รับผลกระทบในพื้นที่เสี่ยงภัยให้เฝ้าระวังและเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ และสามารถอพยพเคลื่อนย้ายไปสู่ที่ปลอดภัย

(2) วิธีการแจ้งเตือนภัยมี 2 วิธี

(2.1) แจ้งเตือนประชาชนโดยตรง

โดยผ่านทางสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ วิทยุสมัครเล่น โทรสาร โทรศัพท์มือถือหอกระจายข่าวเสียงตามสาย ไซเรนเตือนภัยแบบมีหมุนและหอเตือนภัย

(2.2) แจ้งเตือนผ่านหน่วยงาน

โดยใช้กลไกระบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

(2.2.1) หน่วยงานส่วนภูมิภาคที่อยู่ในเขตพื้นที่

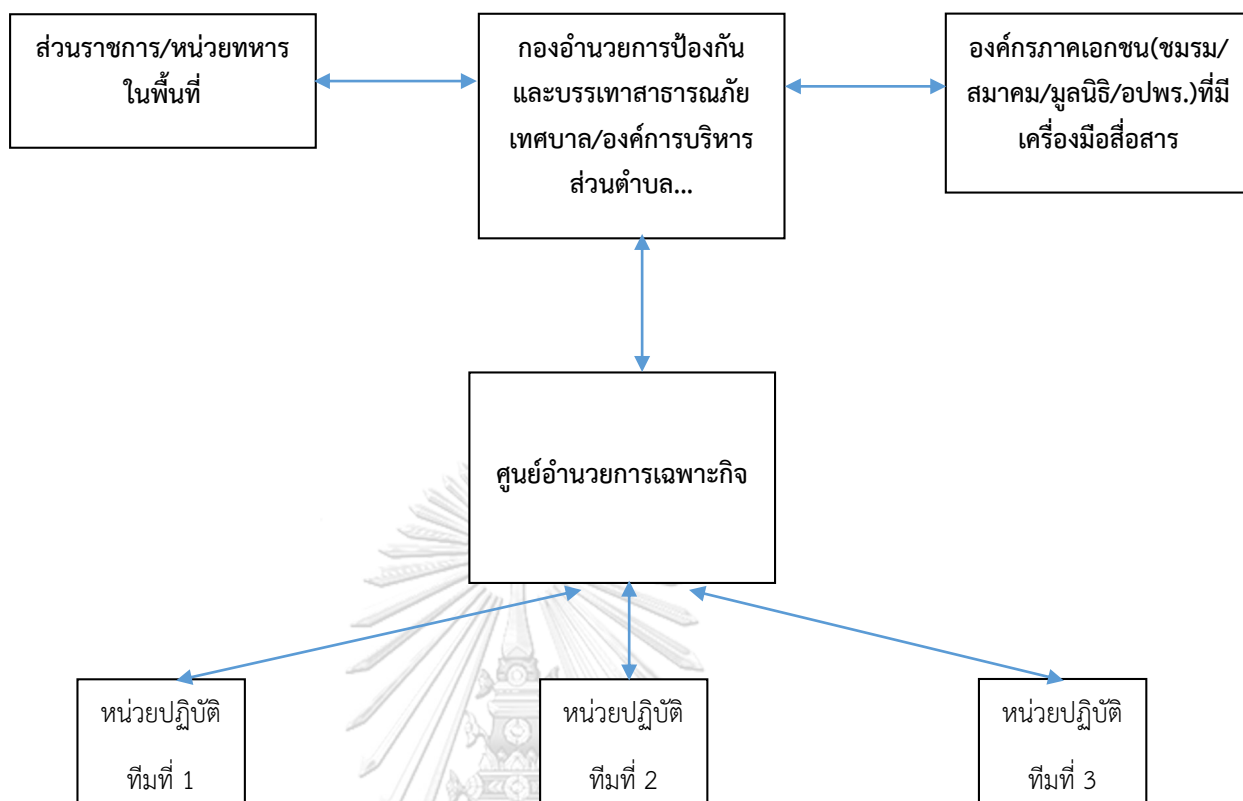
(2.2.2) การแจ้งผ่านกลไกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดภัย

- 1) จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจขึ้นและแบ่งอำนาจหน้าที่ตามโครงสร้าง
- 2) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามอำนาจหน้าที่ตามโครงสร้าง
- 3) อพยพประชาชนผู้ประสบภัยตามอำนาจหน้าที่
- 4) จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ตลอด 24 ชั่วโมง
- 5) กรณีที่ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์และจัดการระงับภัยได้ ให้ร้องขอความช่วยเหลือจากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชั้นเหนือขึ้นไป รวมถึงการประสานการปฏิบัติกับองค์การสาธารณกุศล
- 6) การควบคุมดูแลสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการแต่งตั้งผู้บัญชาการเหตุการณ์ เข้าควบคุมสั่งการอย่างมีเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command)

การสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน

- (1) หลักการ
 - (1.1) ให้ใช้เส้นทางติดต่อสื่อสารร่วมกับข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมเครือข่ายอื่น ๆ
 - (1.2) จัดเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์วิทยุสื่อสารตลอด 24 ชั่วโมง
 - (1.2.1) ระบบสื่อสาร
 - (2.1) ระบบสื่อสารหลัก ได้แก่
 - (2.1.1) โทรศัพท์
 - (2.1.2) โทรสาร
 - (2.1.3) โทรศัพท์เคลื่อนที่ ระบบ Call Center ระบบปรับแจ้งเหตุ
 - (2.2) ระบบสื่อสารรอง
 - (2.2.1) วิทยุสื่อสารข่ายต่าง ๆ เช่น ระบบ HF/SBB ฯลฯ
 - (2.2.2) รถสื่อสารเคลื่อนที่ เช่น รถยนต์ติดตั้งวิทยุสื่อสาร ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น หรือองค์กรอื่น
 - (2.2.3) สถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุชุมชน ระบบกระจายเสียงตามสาย
 - (2.2.4) วิทยุกระจายเสียง AM/FM
 - (2.2.5) ระบบสื่อสารผ่านดาวเทียม

รูป 10 โครงสร้างการติดต่อสื่อสารระดับท้องถิ่น

(ที่มา:หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองบ้านไผ่, 2563)

ในกรณีที่สาธารณภัยนั้น ต้องมีการอพยพประชาชน ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเตรียมการดำเนินการดังนี้

- (1) จัดทำแผนอพยพในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัย
- (2) จัดหาสถานที่ปลอดภัยสำหรับการอพยพประชาชน
- (3) จัดเตรียมเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางสำรองที่ไม่ขัดขวางต่อการปฏิบัติการทางทหาร
- (4) จัดทำป้ายแสดงสัญญาณเตือนภัยบอกเส้นทางอพยพไปสู่สถานที่ปลอดภัย
- (5) จัดเตรียมสรรพกำลังหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉินหรือหน่วยอพยพ
- (6) จัดเตรียมยานพาหนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ เช่น รถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ ไฟฉาย พลุส่องสว่าง นกหวีด เสื้อชูชีพ ฯลฯ
- (7) จัดประชุมหรืออบรมให้ความรู้ในการช่วยเหลือตัวเองเมื่ออยู่ในภาวะฉุกเฉิน
- (8) จัดให้มีการฝึกซ้อมแผนอพยพจากสาธารณภัย
- (9) จัดทำคู่มือการอพยพจากสาธารณภัยให้ประชาชนศึกษา

- (10)ทำหน้าที่อพยพประชาชนและส่วนราชการในเขตความรับผิดชอบของตน และปฏิบัติตามคำสั่งการของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้นเหนือขึ้นไป
- (11)จัดระเบียบสถานที่อพยพ
- (12)ดูแลความปลอดภัยบ้านเรือนของผู้อพยพ
- (13)แจ้งความเคลื่อนไหวของสถานการณ์
- (14)อพยพกลับ

การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านความมั่นคง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเสือข้างมีหน้าที่ในการระวังป้องกัน การแก้ไขปัญหาที่เป็นเงื่อนไขในเบื้องต้น กรณีประเมินสถานการณ์เห็นว่าเป็นเรื่องที่ต้องใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยจะรายงานกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอเพื่อเข้ารับผิดชอบบริหารจัดการสาธารณภัย โดยเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเสือข้างจะให้การสนับสนุนกำลังพล วัสดุ อุปกรณ์ แก่กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอหรือการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือฝ่ายทหารตามที่ได้รับคำร้องขอ

3.5) การปฏิบัติหลังเกิดภัย

เพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเบื้องต้นได้อย่างรวดเร็ว ทันท่วงที และต่อเนื่อง ตลอดจนการฟื้นฟูบูรณะสภาพพื้นที่ที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว

1.การฟื้นฟูผู้ประสบภัย

(1) จัดตั้งหน่วยบรรเทาทุกข์เพื่อปฏิบัติการในขั้นต้นร่วมกับหน่วยระงับภัยอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

(2) การให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูโดยหน่วยสงเคราะห์ผู้ประสบภัย หลังจากการช่วยเหลือของหน่วยบรรเทาทุกข์ขั้นต้น ดำเนินการดังนี้

(3) จัดตั้งหน่วยควบคุมความปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้เกิดภัยซ้ำขึ้นอีก หรือมิให้เกิดอันตรายจากวัตถุระเบิดหรือสารพิษตกค้าง โดยพิจารณาจัดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ ตามความเหมาะสมและดำเนินการดังนี้

(4) การฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน

การฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยภายหลังที่ภัยยุติหรือผ่านพ้นไปแล้วอยู่บนหลักการ เทศบาลเมืองบ้านไผ่จะดำเนินการฟื้นฟูบูรณะโครงสร้างพื้นฐานที่เสียหายในเบื้องต้นโดยงบประมาณที่อยู่ในความรับผิดชอบ กรณีที่เกินขีดความสามารถให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานเหนือขึ้นไปตามลำดับ ได้แก่ งบประมาณจังหวัด งบประมาณของกรม กระทรวง งบประมาณของหน่วยงานนอกภาครัฐ องค์การระหว่างประเทศ หรืองบกลาง รวมถึงการขอความช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉินตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยกรณีฉุกเฉิน

พ.ศ.2556 และหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2556

2.4 การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

ความสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 หมวด 2 ว่าด้วย เรื่อง การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มาตรา 27 ในการบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการและเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) จัดให้มีสถานที่ชั่วคราวเพื่อให้ผู้ประสบภัยอยู่อาศัยหรือรับการปฐมพยาบาล และการรักษาทรัพย์สินของผู้ประสบภัย

ส่งผลต่อการเกิดแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558 เพื่อเป็นคู่มือในการ เป็นแนวทางลงสู่ชุมชนส่วนเล็กสุดจนถึงภาพใหญ่ของสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันภัยพิบัติที่ จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา บทที่ 4 ว่าด้วยเรื่อง การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนา มาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (2) แนวทางปฏิบัติในการเตรียมความพร้อม (2.4) การ เตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter Management) เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ อยู่อาศัยชั่วคราว ซึ่งรัฐต้องมีแผนรับมือ โดยกำหนดอาคารโดยกำหนดอาคารที่เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราว ไว้และการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิตและศักดิ์ศรีของผู้ประสบภัยที่ เข้าพักพิง ประกอบด้วยดังนี้

1. จัดหาสถานที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ ละระดับต้องดำเนินการคัดเลือกสถานที่ตั้ง

2. จัดการภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น องค์กรระหว่างประเทศ ผู้นำชุมชน หรือผู้อำนวยการโรงเรียน(กรณีโรงเรียนเป็นศูนย์ฯ) ทั้งนี้ ศูนย์พักพิงชั่วคราวอาจมีโครงสร้างภายในแบ่งเป็นฝ่ายปฏิบัติการและฝ่ายอำนาจการตามความ เหมาะสม

3. ปัจจัยความจำเป็นขั้นต้นของศูนย์พักพิงชั่วคราวอื่น ๆ

4. ให้มีการจัดการบริหารข้อมูลผู้อพยพ โดยมีการเก็บบันทึกข้อมูลที่จำเป็น

ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผน บริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

4.1 แนวคิดการจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2554) ศูนย์พักพิงชั่วคราว หมายถึง สถานที่ ซึ่งได้จัดเตรียมไว้สำหรับผู้ประสบภัยที่ต้องย้ายออกจากที่อยู่อาศัยเดิม ซึ่งได้รับผลกระทบจากอุทกภัย หรือสาธารณภัยประเภทอื่น ๆ จนไม่สามารถอาศัยอยู่ได้มาอาศัยพักพิงชั่วคราวอยู่นานกว่าสถานการณ์ ภัยพิบัติจะยุติและมีการอพยพกลับที่ตั้งเดิมด้วยความเรียบร้อยการเลือกทำเลที่ตั้ง (Location) หมายถึง การกำหนดสถานที่ที่มีความปลอดภัยและเหมาะสมต่อการบริหารจัดการในการให้ความ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย สภาพสถานที่ตั้ง (Condition) หมายถึง ปัจจัยที่ควรมีของศูนย์พักพิงชั่วคราว

อันประกอบด้วย ความเพียงพอของทรัพยากร ขนาดของพื้นที่ที่ใช้เป็นศูนย์พักพิง ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพอนามัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

อรทัย เลียงจินดาถาวร (2557) ได้ทำการศึกษา “การพัฒนาศักยภาพในการจัดการอุทกภัยและศูนย์พักพิงอุทกภัยบ้านช่างหม้อ ตำบลค่าน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า จากสถานการณ์น้ำท่วมในปี 2554 แม่น้ำมูลเอ่อล้นไหลเข้าท่วมหมู่บ้านช่างหม้อ ระดับสูง 2.31 เมตร ประชาชน 158 ครัวเรือน ไม่สามารถอยู่อาศัยในบ้านได้ และได้อพยพไปอยู่ที่ศูนย์พักพิงอุทกภัยโรงเรียนบ้านท่าซ้องเหล็กในเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน ตรงกับช่วงเปิดเทอม ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียน รวมถึงภาระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค จึงเกิดการกระทบกระทั่ง ไม่สบายใจระหว่างชาวบ้านช่างหม้อกับโรงเรียน ด้วยการจัดทำแผนการจัดการอุทกภัยและศูนย์พักพิงอุทกภัย การจัดองค์กรชุมชน และสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวังและจัดการในชุมชนร่วมกับเทศบาลตำบลค่าน้ำแซบ โรงเรียนบ้านท่าซ้องเหล็กและหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการการจัดการอุทกภัยและศูนย์พักพิงอุทกภัยอย่างมีส่วนร่วม แบ่งการจัดการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนเกิดภัย ระยะระหว่างเกิดภัย และระยะหลังเกิดภัย เป็นแนวทางหนึ่งซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือ ลดความเสี่ยงและผลกระทบจากอุทกภัย และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกับโรงเรียนบ้านท่า

จากงานวิจัยดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าชุมชนไม่ต้องการจะย้ายไปอยู่ที่อื่น และต้องการใช้สถานที่ของโรงเรียนบ้านท่าซ้องเหล็กเป็นศูนย์พักพิงเวลาเกิดน้ำท่วม เนื่องจากคุ้นเคยกับถิ่นกำเนิด และภูมิภานาที่อยู่มานานไม่ต้องการไปไกลจากบ้านถึงแม้ว่าจะเกิดน้ำท่วมซ้ำซากทุกปี แต่ปัญหาคือการส่งผลกระทบต่อครูอาจารย์และนักเรียนที่จะต้องทำการเรียนการสอน คงเป็นเพราะเนื่องจากการไม่ได้จัดการศูนย์พักพิงให้ถูกหลักวิธีการการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวให้เหมาะสมกับพื้นที่เกิดภัยในท่วมและคนในชุมชนผู้มีส่วนได้เสียบรรลุ่มีตฤประสงค์เดียวกัน จึงเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่าง สถานศึกษากับคนในชุมชน รวมทั้งตัวกลางระหว่างรัฐเข้ามาบริหารจัดการด้วย

อังคณา ช่วยคำชู (2555) ได้ทำการศึกษา “ประสบการณ์การจัดการศูนย์พักพิงช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารจัดการและวางระบบการช่วยเหลือภายในศูนย์พักพิงหัวหน้าศูนย์พักพิงมีการวางแผนแก้ปัญหาในภาวะฉุกเฉินมีการประชุมปรึกษาหารือของทีมที่ให้การช่วยเหลือเพื่อประเมินสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของผู้ประสบภัยการกำหนดแผนและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้ประสบภัยแต่ก็ พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นภายในศูนย์พักพิงแห่งนี้เมื่อเกิดปัญหาน้ำเข้าท่วมศูนย์พักพิงและส่งผลให้ต้องปิดศูนย์

จากงานวิจัยดังกล่าว ทำให้เห็นปัญหาเด่นชัดคือสถานที่ในการจัดตั้งเป็นศูนย์พักพิง ในเชิงภูมิศาสตร์และจำนวนผู้ประสบภัย ทำให้ต้องทำการปิดศูนย์พักพิง และหาศูนย์พักพิงที่ใหม่ปลอดภัยกว่าเดิม 1.ระยะห่างการเดินทางจากศูนย์พักพิง ประชาชนที่ได้รับผลกระทบชาวอยุธยา ระยะทาง 30

กิโกรมตร 2.จำนวนคนที่รองรับ 1,500 คน แต่มีผู้ประสบภัย 2,500 คน 3.ปริมาณน้ำในบริเวณพื้นที่รอบๆ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กำลังสูงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงได้มีการย้ายผู้ประสบภัยออกจากอาคารยิมเนเซียมแห่งแรก ไปยังอาคารยิมเนเซียมแห่งที่สองซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าและปลอดภัยจากปริมาณน้ำที่กำลังสูงเพิ่มขึ้น โดยอาคารยิมเนเซียมแห่งนี้มี 3 ชั้น สามารถจัดเป็นที่พักให้ผู้ประสบภัยเข้าพักที่ชั้น 2 และชั้นที่ 3 ชั้นละ 1,800คนรวมทั้งหมดสามารถรองรับได้ถึง 3,600 คน ซึ่งในวันที่ 16 ตุลาคม 2554 มีผู้เข้ามาพักถึง 3,400 คน

สถาบันวิจัยสังคม (2556) การประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและการศึกษาภาคสนาม องค์การบริหารสวนตำบลเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี 20 - 21 ธันวาคม 2555 ภายใต้หัวข้อ“หนึ่งปีภายหลังภัยพิบัติน้ำท่วมเมือง - ประสบการณ์และบทเรียนจากกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่อื่นๆ” (One Year after the Big Urban Flood – Experiences and Lessons from Bangkok and Other Cities) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการและเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ประสบการณ์น้ำท่วมที่ผ่านมา และการลงพื้นที่เกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี โดยการเรียนรู้ประสบการณ์น้ำท่วมในเมืองยุโรป และกรุงเทพมหานคร ได้อภิปรายไว้ว่า ข้อสังเกตเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศูนย์พักพิงของผู้ประสบภัยน้ำท่วมอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้อภิปรายไว้ว่า อบต.ได้เลือกอาคารชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชนบางกรวย (FSCT) เป็นศูนย์กลางในการกระจายความช่วยเหลือไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งพื้นที่นี้เป็นจุดเดียวที่น้ำท่วมไม่ถึงและรถยนต์สามารถเข้าถึงได้และรองรับผู้คนที่ประมาณ 250 คน นอกจากนี้ยังเป็นที่พักพิงของอาสาสมัครจากที่อื่น ๆ อีกด้วยจากสถานการณ์ข้างต้น จึงเกิดการตั้งคำถามเพื่อการศึกษาวิจัย 3 ประเด็น 1.รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พักพิงเป็นอย่างไร 2.การมีส่วนร่วมศูนย์พักพิงเป็นอย่างไรใครมีส่วนร่วมบ้าง 3.อะไรที่เป็นข้อจำกัดในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงโดยประชาชน ซึ่งบทบาทของศูนย์มี 2 บทบาท คือเป็นที่พักพิง และเป็นหน่วยป้องกันและบรรเทาอุทกภัย ส่วนหน้าของอาคารถูกแบ่งเป็นที่รับและกระจายทรัพยากรไปยังพื้นที่ใกล้เคียงรวมทั้งเป็นที่รับบริจาคสิ่งของโดยศูนย์ทำหน้าที่ลำเลียงของและส่งอาหารกล่องไปยังพื้นที่ประสบภัย จะเห็นได้ว่าระดับการมีส่วนร่วมของผู้อพยพต่ำมาก จากรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อการจัดการศูนย์พักพิง ค่อนข้างเกิดปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการศูนย์พักพิงยังไม่เกิดประสิทธิภาพเมื่อคนมาอยู่รวมกันจำนวนมากจึงทำให้เกิดปัญหามากมายตั้งแต่การแย่งที่นอน มีการขีดพื้นที่เส้นแบ่งแต่ละกลุ่มกันเองว่าจะนอนตรงจุดไหน ปัญหาเรื่องข้าว ไขมันของ การทะเลาะวิวาท ปัญหาความขัดแย้งในหลายระดับ ซึ่งจำเป็นต้องสร้างกฎกติกาการอยู่ร่วมกัน

4.2 คู่มือการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว (กรมป้องกันสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2554)

1) องค์ประกอบของศูนย์พักพิงชั่วคราว

1.1) สถานที่ สถานการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีความรุนแรงอย่างถึงขนาดทำให้ต้องมีการอพยพประชาชนออกจากที่อยู่อาศัยหรือเจ้าของกิจการและคนงานออกจากที่

ประกอบการ ซึ่งในสถานการณ์เช่นนี้รัฐมีหน้าที่ปกป้อง คุ้มครอง และให้ความช่วยเหลือผู้อพยพเหล่านั้น โดยการให้บริการและจัดให้มีศูนย์พักพิงชั่วคราวแก่ผู้อพยพตามหลักมนุษยธรรม ดังนั้น รัฐจึงต้องจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

(1) การคัดเลือกสถานที่ตั้งศูนย์พักพิง (Site Selection) โดยคำนึงถึงความปลอดภัยไม่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมซ้ำอีก ต้องมีการคมนาคมสะดวก มีความพร้อมของสาธารณูปโภค เช่น ประปาไฟฟ้า เป็นต้น เป็นพื้นที่ที่อยู่เหนือระดับน้ำท่วม และต้องมีพื้นที่เป็นคลังสินค้าของบริจาค พื้นที่สำหรับคลินิกและสำนักงาน

(2) สภาพของสถานที่ตั้งศูนย์พักพิง (Conditions) จำต้องมีการปัจจัยพื้นฐานขั้นต่ำที่จำเป็นดังนี้

(2.1) มีทรัพยากรในปริมาณที่เพียงพอ (availability of resources) โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งโดยปกติแล้ว คน 2 คนจำเป็นต้องใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคประมาณ 15-20 ลิตรต่อวัน

(2.2) ขนาดของพื้นที่ (size) โดยทั่วไปแล้ว ผู้อพยพจำเป็นต้องใช้พื้นที่ในการใช้ชีวิตอย่างน้อย 30 ตร.ม.ต่อคน แต่ถ้าต้องอพยพเป็นเวลานาน และจำเป็นต้องมีการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ จะต้องใช้พื้นที่อย่างน้อย 45 ตร.ม.ต่อคน

(2.3) สภาพทางกายภาพของพื้นที่ตั้ง (geology and topography) ควรเป็นพื้นที่ลาดเอียงเล็กน้อยเพื่อการระบายน้ำ หากเกิดฝนตก ไม่ควรอยู่ในที่ราบ เพราะอาจก่อให้เกิดน้ำท่วมขังและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคได้

(2.4) ต้นไม้ และพืชพันธุ์ต่างๆ (trees and vegetation) ไม่ควรทำลายหรือถอนทิ้งเพราะต้นไม้และพืชต่างๆ จะช่วยให้ร่มเงา ลดการพังทลายของหน้าดิน และดักฝุ่นละอองทำให้ศูนย์อพยพน่าอยู่ และปลอดภัยยิ่งขึ้น

(2.5) ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (environmental and disease risks) ไม่ควรตั้งศูนย์อพยพในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดภัยพิบัติอื่นๆ เช่น น้ำท่วม ลมกรรโชกแรง หรือเสี่ยงต่อโรคติดต่อ เช่น มาลาเรีย เป็นต้น

2) โครงสร้างศูนย์พักพิงชั่วคราว

2.1) หัวหน้าศูนย์พักพิงชั่วคราว (Camp Chief)

เป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารของพื้นที่ หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้นำในศูนย์พักพิงชั่วคราว และเป็นผู้ประสานงานการดำเนินงานทุกเรื่องทั้งจากภายนอกด้วย รวมทั้งเป็นโฆษกของศูนย์พักพิงชั่วคราว และเข้าร่วมการประชุมกับคณะต่าง ๆ ระดับเหนือขึ้นไปในการแก้ไขปัญหา

2.2) ฝ่ายปฏิบัติการ ประกอบด้วย

(1) ด้านประสานผู้ประสบภัย เป็นการประสานกับผู้ประสบภัยให้ทราบถึงความต้องการความช่วยเหลือ

ฉุกเฉิน

(2) ด้านแพทย์ฉุกเฉิน เป็นการปฏิบัติการช่วยเหลือด้านการแพทย์

๗-

(3) ด้านการบรรเทาทุกข์ เป็นการบรรเทาทุกข์เบื้องต้นด้านปัจจัย

ชั่วคราว

2.3) ฝ่ายอำนวยการร่วม ประกอบด้วย

(1) ด้านอำนวยการและการสื่อสาร

- การลงทะเบียนผู้อพยพ ทั้งอพยพเข้าและกลับออกไป
- หน่วยประสานงานภายในและภายนอกของศูนย์พักพิง

- ระบบการสื่อสารของศูนย์พักพิงชั่วคราว

- ข้อมูลบุคคลของผู้อพยพ

- รายงานการปฏิบัติงาน รายการค่าใช้จ่าย

- การรับบริจาค และจัดทำบัญชีสิ่งของบริจาค

(2) ด้านประกอบเลี้ยง

- กำหนดตารางเวลาการแจกจ่ายอาหารประจำวัน

- กำหนดจุดรับอาหารในแต่ละวัน

- จัดหาวัตถุดิบในการประกอบอาหาร

- ประเมินสถานการณ์ด้านอาหารและน้ำดื่ม โดยมีปัจจัย

ประกอบคือ ผู้อพยพและเครื่องบริโภคที่มีอยู่ และสัดส่วนที่เหมาะสมต่อการให้บริการผู้อพยพในแต่ละวัน

- จัดหาภาชนะและอุปกรณ์ในการประกอบอาหาร

(3) ด้านการส่งเสริมอาชีพ

ความถนัดและทักษะของผู้ประสบภัย

- จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพสังคม

ละวัน

- จัดหาวิทยากรและตารางเวลาการฝึกอบรมอาชีพในแต่ละวัน

- ให้ความรู้ และคำแนะนำในการสร้างอาชีพหลังน้ำลด

(4) ด้านการรักษาพยาบาล สุขอนามัย และสันติภาพ

และดูแลด้านสุขอนามัย

- จัดให้มีสถานพยาบาลในศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เพียงพอ

- จัดให้มีทีมสำหรับปรึกษาด้านสุขภาพจิตในแต่ละวัน

- จัดให้มีทีมแพทย์ประจำวัน ตรวจสอบสุขภาพผู้ป่วย

- จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น เดินแอโรบิก

- จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ฝึกสมาธิ เล่นเกม เป็นต้น

(5) ด้านพัสดุ ครุภัณฑ์ และสถานที่

- จัดโครงสร้างการจัดการพื้นที่ของศูนย์พักพิงชั่วคราวให้

เป็นระเบียบและเป็นระบบ

- จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อศูนย์พัก

พิงชั่วคราว

- การทำความสะอาดสถานที่ กำจัดสิ่งสกปรก การดูแล

สุขา

- จัดหาพื้นที่สำหรับซักล้าง และทำความสะอาดส่วน

บุคคล

(6) ด้านขนส่งและความปลอดภัย

- จัดพาหนะขนส่งสิ่งของ รวมถึง กรณีฉุกเฉิน เช่น ผู้ป่วย

- จัดให้มีพาหนะอย่างน้อย ๑ คัน ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

- จัดระเบียบการจราจรและเส้นทางคมนาคม สำหรับ

เข้า-ออกพื้นที่อพยพ

- จัดระบบการรักษาความปลอดภัยและความสงบ

เรียบร้อยในพื้นที่อพยพ

3) ปัจจัยความจำเป็นขั้นต่ำของศูนย์พักพิงชั่วคราวอื่น ๆ

3.1) อัตราส่วนสำหรับเจ้าหน้าที่ต่ออพยพ คือ 1:50

3.2) มีการแบ่งหน้าที่ของผู้อพยพ ได้แก่ การช่วยทำความสะอาดศูนย์พัก

พิงชั่วคราว ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของศูนย์พักพิงชั่วคราว ช่วยรักษาความสงบ หรืออาจสมัคร

เป็นอาสาสมัครภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว ดูแลและรับผิดชอบพื้นที่ที่ตนเองอยู่

3.3) มาตรฐานสากลของการประเมินและจัดสรรพื้นที่ใช้สอยในศูนย์พักพิง

ชั่วคราว

ประเภทของพื้นที่ใช้สอย		ปริมาณ/คน	หมายเหตุ
พื้นที่ศูนย์อพยพ	พื้นที่ทั้งหมด	30-45 ตรม.ต่อคน	
พื้นที่ใช้อาศัย	พื้นที่ต่อคน	3.5 ตรม.ต่อคน	
	ช่วงห่างระหว่างพื้นที่ใช้อาศัย	ต้องเว้นช่วงห่าง 50 เมตร ทุก ๆ พื้นที่ใช้อาศัย 300 เมตร	
	จุดให้บริการน้ำ	1จุด ต่อผู้อพยพ 80-500 คน ขึ้นอยู่กับลักษณะและปริมาณ การไหลของน้ำ	
พื้นที่ใช้ประโยชน์	ส้วม	1 จุดต่อผู้อพยพ 20-50คน	6 - 50 ม.จากที่อาศัย และ 30 ม. จากแหล่งน้ำ
	ที่ซักล้าง	1 จุดต่อผู้อพยพ 100-250คน	
	ที่ทิ้งขยะ	2 จุดต่อผู้อพยพ 80คน	

ประเภทของพื้นที่ใช้สอย		ปริมาณ/คน	หมายเหตุ
พื้นที่ให้บริการด้านสุขภาพ	โรงพยาบาลสำหรับรับผู้ป่วยส่งต่อ	1 แห่งต่อผู้ป่วย 200,000 คน	
	สถานพยาบาล	1 แห่งต่อผู้ป่วย 20,000 คน	
	จุดกำจัดของเสียทางการแพทย์	1 แห่งต่อหนึ่งสถานพยาบาล	
โรงครัว	โรงครัว	1 จุดต่อผู้ป่วย 20,000 คน	
	ส้วม	1 จุด ต่อผู้ใหญ่ 20-50 คน และ 1 จุดต่อเด็ก 10-20 คน	
จุดแจกสิ่งของ	จุดแจกสิ่งของ	4 จุดต่อผู้ป่วย 20,000 คน	
จุดรับลงทะเบียน/ ต่อ	ส้วม	1 จุด ต่อผู้ใช้บริการ 50 คน	
จุดอำนวยความสะดวก สำนักงาน	สำนักงานหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สถานที่สำหรับจัดประชุม และการติดตามการ แจกจ่ายและรับสิ่งของช่วยเหลือ		
	มักตั้งอยู่บริเวณทางเข้าศูนย์อพยพเพื่อที่รถบรรทุกจะได้ไม่ต้องผ่านพื้นที่พักอาศัย และ เพื่อความปลอดภัยของโกดังเก็บสิ่งของช่วยเหลือ		
	ส้วม	1 จุด ต่อเจ้าหน้าที่ 20 คน	

ตาราง 8 มาตรฐานสากลของการประเมินและจัดสรรพื้นที่ใช้สอยในศูนย์พักพิงชั่วคราว

4) การบริหารจัดการข้อมูลผู้อพยพ

การบริหารจัดการข้อมูลในศูนย์อพยพเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของการบริหารจัดการศูนย์อพยพ โดยข้อมูลที่จำเป็นต้องเก็บบันทึก (Documentation and Data records) ประกอบด้วย

4.1) ข้อมูลประชากรผู้อพยพ (population data) มีความสำคัญอย่างมากต่อการวางแผนการจัดบริการ และการให้ความช่วยเหลือ

4.2) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อพยพ (confidential records) เป็นข้อมูลของผู้อพยพที่จำเป็นต้องใช้เมื่อปิดศูนย์อพยพเพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินชีวิต เช่น บันทึกสุขภาพที่ได้รับขณะอยู่ในศูนย์อพยพ เป็นต้น

4.3) ข้อมูลด้านธุรการ (administrative documents) คือ รายงานการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์อพยพทั้งหมด เช่น รายงานการปฏิบัติงาน สมุดบัญชีรายการค่าใช้จ่าย เป็นต้น

นอกจากคู่มือการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ที่ทางกรมป้องกันสาธารณภัย พ.ศ. 2554 ได้ทำแบบแนวทางให้เราได้นำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักวิธีการแล้ว ในส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจำเป็นต้องนำหลักการดังกล่าวไปปรับใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทในชุมชนนั้น ๆ ดังเช่น แผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองบ้านไผ่ พ.ศ.2563 นี้ขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติและการประสานงาน รวมทั้งให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ซึ่งแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองบ้านไผ่

พ.ศ.2563 บทที่5 การปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5.3การปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย 5.3.4 การอพยพประชาชน (2) จัดหาสถานที่ปลอดภัยสำหรับการ
อพยพประชาชน และข้อ (11) จัดระเบียบสถานที่อพยพ

ทั้งนี้เทศบาลเมืองบ้านไผ่ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธภัย วาด
ภัย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1.เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธภัย วาดภัย
รวมทั้งการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ 2.
เพื่อเป็นการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประสานงานและประสาน
การปฏิบัติในระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และภายหลังที่ภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว และให้ความสำคัญ
เมื่อเกิดภัยในประเด็น

- 1.ชีวิตของคนในชุมชน
- 2.ทรัพย์สินของชุมชนและส่วนราชการ
3. ภัยยังชีพที่จำเป็นต่อผู้ประสบภัย
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน
- 5.กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้รับการร้องขอ การสนับสนุน ให้ส่ง
ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ
- 6.เจ้าหน้าที่และผู้อพยพ ร่วมมือกันจัดการศูนย์อพยพให้เกิดความเป็นระเบียบ
- 7.ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนกว่าสถานการณ์จะเป็นปกติ

แหล่งข้อมูลน้ำภายในเขตเทศบาล

ประกอบแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองบ้านไผ่ ประจำปี 2563

ชื่อแหล่งน้ำ	แหล่งที่ตั้ง	ความลึก	เนื้อที่	วัตถุประสงค์
สระที่ว่าการ	ที่ว่าการ	3.50เมตร	2งาน	อุปโภค,อค์คีภัย
สระศูนย์ไผ่เก่า	หลังศูนย์ไผ่เก่า	2.50เมตร	2งาน	อค์คีภัย
สระหนองจิว	ชุมชนสมนามัย	4เมตร	20ไร่	ภัยแล้ง,อค์คีภัย
หนองสวรรค	ชุมชนโพธิ์สวรรค	3.50เมตร	5ไร่	อุปโภค,ภัยแล้ง,อค์คีภัย
สระหลังห้องประชุม อาคารเอนกประสงค์	หลังเทศบาล	4เมตร	2งาน	อค์คีภัย
ลำห้วยจิก	เขตเทศบาล	3.50-4เมตร	2กม.	อุทกภัย,การเกษตร

ตาราง 9 แหล่งข้อมูลน้ำภายในเขตเทศบาล

จุดเสี่ยงอุทกภัย

ประกอบแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองบ้านไผ่ ประจำปี 2563

ลำดับ	ชื่อสถานที่	ชุมชน	หมายเหตุ
1	บริเวณสะพานข้ามภายในชุมชน	ศาลเจ้า	-ลักษณะเป็นที่ที่กักอาศัยติดห้วย และพื้นที่ต่ำ
2	บริเวณสะพานข้ามไปชุมชนโนนสว่างและภายในซอยคึก ฤทธิ์	โนนสว่าง	-ลักษณะบ้านพักอาศัยติดกับ ห้วย

3	บริเวณสะพานลำห้วยจิก ถนนแจ้งสนิท	ขนมจีน 2000	-บ้านพักอยู่ต่ำกว่าถนนและอยู่ติดกับห้วยจิก
4	ภายในชุมชนสุนนาลัย	สุนนาลัย	-บ้านพักอาศัยอยู่ติดห้วยจิก
5	บริเวณสะพานชาวถนนมิตรภาพ	สุนนาลัยและขนมจีน 2000	-บ้านพักต่ำกว่าถนนและอยู่ติดกับห้วยจิก

ตาราง 10 จุดเสี่ยงอุทกภัย

ตาราง 11 พื้นที่เสี่ยงภัย(/เสี่ยง,-ไม่เสี่ยง)

ลำดับ	ชุมชน	อุทกภัย	วาตภัย	อัคคีภัย	ภัยแล้ง	หมายเหตุ
1	ประปาบ้านไผ่	-	/	/	-	
2*	เจ้าเงาะสัมพันธ์	-	/	/	-	
3	ตลาด1,2,3	-	/	/	-	
4*	เทศบาล	-	/	/	-	
5	แก้วทรานี่	-	/	/	-	
6	อตรนคร	-	/	/	-	
7	หนองลมพุก	-	/	/	-	
8	ศรีหมอนพัฒนา	-	/	/	-	
9	เจนจบทิศ	-	/	/	-	
10	ยั้งยง	-	/	/	-	
11	จัดสรร	-	/	/	-	
12	คลองชลประทาน	/	/	/	-	
13	ห้วยทราย	/	/	/	-	
14	พระธรรมสาร	/	/	/	-	
15	บ.ข.ส.	-	/	/	-	
16	ศาลเจ้า	/	/	/	-	
17	ศาลเจ้า2	/	/	/	-	
18	โนนสว่าง	/	/	/	-	
19	สมหวังสว่าง	-	/	/	-	
20	สมหวังสว่าง 2	-	/	/	-	
21	สมประสงค์พัฒนา	/	/	/	-	
22	หลักสิบสี่	-	/	/	-	
23	ประเสริฐแก้ว	-	/	/	-	
24	โนนสะอาด	/	/	/	-	
25	หนองแคน	/	/	/	-	
26	หมู่1พัฒนา	/	/	/	-	
27	สุนนาลัย	/	/	/	-	
28	ขนมจีน2000	/	/	/	-	
29	มิตรภาพซอย4พัฒนา	/	/	/	-	
30	บ้านไผ่เก่า	/	/	/	-	
31	บ้านไผ่พัฒนา	/	/	/	-	
32	บ้านขาพัฒนา	/	/	/	-	
33	ศรีบุญเรือง	/	/	/	-	
34	โพธิ์สวรรค์	/	/	/	-	
35	กกแดง	/	/	/	-	
36	แสงทองประชาสรรค์	/	/	/	-	
37	โนนสวรรค์	-	/	/	-	

38	หมู่สี่พัฒนา	/	/	/	-	
39	ปอบิด	/	/	/	-	

การประเมินความเสี่ยงภัยของเทศบาลเมืองบ้านไผ่

จากข้อมูลสำคัญดังกล่าวเบื้องต้น ทำให้เทศบาลเมืองบ้านไผ่ มีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย ดังนี้ (เรียงจากความเสียหายมากไปหาน้อยตามลำดับ)

ลำดับ	ประเภทภัย	ลักษณะของการเกิดภัย
1	อัคคีภัย	-ชุมชนหนาแน่น เป็นอาคารไม้เก่า
2	อุบัติเหตุ	-การคมนาคมทางบก ซึ่งมีถนนมีตรารภาพ และการคมนาคมทางราง
3	वादภัย	-เกิดพายุหมุนเขตร้อน บริเวณที่โล่ง
4	ภัยแล้ง	-น้ำในแก่งละว้ามีปริมาณลดลงเนื่องจากฝนทิ้งช่วง
5	อุทกภัยและดินถล่ม	-น้ำล้นตลิ่ง ระบายไม่ทันจึงทำให้ท่วมขัง

ตาราง 12 การประเมินความเสี่ยงภัย

พื้นที่ปลอดภัยสำหรับกรณีเกิดสาธารณภัยในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่

ประกอบแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองบ้านไผ่ ประจำปี 2563

ที่	สถานที่	ขนาด(ตร.ม.)	ความสามารถรองรับผู้ประสบภัย(คน)	จุดเตรียมอพยพ	ผู้รับผิดชอบ
1	-วัดจันทร์ประสิทธิ์ -โรงเรียนวัดจันทร์ประสิทธิ์ -โรงเรียนกรรณศึกษา	-	-	-ชุมชนพระธรรมสาร -ชุมชนศาลเจ้า -ชุมชนโนนสว่าง -ชุมชนโนนสะอาด	ประธานชุมชน
2	-วัดโพธิ์ชัย -โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่	-	-	-ชุมชนบ้านไผ่เก่า -ชุมชนชนมเงิน2000	ประธานชุมชน
3	-วัดคุ้มจัดสรร -โรงเรียนบ้านไผ่ประถมศึกษา	-	-	-ชุมชนจัดสรร -ชุมชนโนนสวรรค์	ประธานชุมชน
4	-วัดนันทพิมพาราม -วัดป่าชัยวารินทร์ -โรงเรียนประเสริฐแก้วอุทิศ	-	-	-ชุมชนสมหวัง -สังวาลย์ -ชุมชนคลองชลประทาน -ชุมชนหลักสิบสี่ -ชุมชนยิ่งยง	ประธานชุมชน
5	วัดป่าสุนามัย	-	-	-ชุมชนกกแดง -ชุมชนสุนามัย	ประธานชุมชน
6	โรงเรียนบ้านไผ่แสงทองประชาสรรค์	-	-	-ชุมชนแสงทอง -ประชาสรรค์ -ชุมชนชนมเงิน2000	ประธานชุมชน
7	-วัดเอี่ยมไพบูลย์ -วัดโพธิ์กลางบ้านแก้ง -วัดศรีบุญเรือง -โรงเรียนบ้านแก้ง	-	-	-ชุมชนปอบิด -ชุมชนหมู่สี่พัฒนา -ชุมชนโพธิ์สวรรค์ -ชุมชนบ้านข้าพัฒนา	ประธานชุมชน
8	-วัดบ้านหนองลุมพุก -โรงเรียนบ้านหนองลุมพุก	-	-	-ชุมชนบ้านหนองลุมพุก	ประธานชุมชน

				-ชุมชนประปาบ้านไผ่	
9	-โรงเรียนเอี่ยมไพศาล	-	-	ชุมชนศรีหมอน	ประธานชุมชน
10	-ที่ว่าการอำเภอบ้านไผ่	-	-	ชุมชนตลาด123	ประธานชุมชน
11	โรงเรียนมูลนิธิบ้านไผ่วิทยา	-	-	ชุมชนเจ้าเงาะ สัมพันธ	ประธานชุมชน
12	โรงเรียนจตุรมิตรบ้านไผ่	-	-	ชุมชนห้วยทราย	ประธานชุมชน

ตาราง 13 พื้นที่ปลอดภัย

2.5 สรุปสถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัด

ขอนแก่น

กองสวัสดิการสังคม สำนักงานเทศบาลเมืองบ้านไผ่การจัดการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจากพายุโพดุล เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2562 ตั้งแต่เวลาประมาณ 03.00 น. มีน้ำเอ่อล้นเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน ซึ่งปริมาณน้ำได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้น้ำท่วมบ้านเรือนประชาชน สูงกว่า 2 เมตร ถนนแจ้งสนิทบ้านไผ่-ชนบท บริเวณลำห้วยจิก มีน้ำท่วมสูงประมาณ 1 เมตร และถนนมิตรภาพ มีน้ำท่วมสูงประมาณ 1 เมตร เนื่องจากผลกระทบจากพายุโพดุล ทำให้ฝนตกต่อเนื่องทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่วันที่ 29-31 สิงหาคม 2562 ซึ่งหลายจังหวัดได้รับผลกระทบจากพายุดังกล่าว จากปริมาณน้ำฝนที่เอ่อล้นมาจากจังหวัดต่าง ๆ ไหลผ่านมาจาก อำเภอเปือยน้อย อำเภอพล อำเภอโนนศิลา อำเภอหนองสองห้อง และไหลเข้าสู่อำเภอบ้านไผ่ ซึ่งเป็นพื้นที่รับน้ำทำให้น้ำในลำห้วยทราย ลำห้วยจิก เอ่อล้นเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชนทำให้ประชาชนไม่สามารถอพยพ ขนสิ่งของหนีน้ำได้ และมีผู้ประสบอุทกภัย จำนวน 24 ชุมชน จากชุมชนทั้งหมด 39 ชุมชน จำนวน 1,571 หลังคาเรือน

ซึ่งการบริหารจัดการภัยพิบัติเหตุอุทกภัยจากพายุโพดุลในครั้งนี้เทศบาลเมืองบ้านไผ่สามารถบริหารจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการที่เทศบาลเมืองบ้านไผ่ ได้จัดทำแผนป้องกันเหตุสาธารณภัยเพื่อรองรับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ ซึ่งได้กำหนดรูปแบบวิธีการปฏิบัติ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบด้านต่าง ๆ การบัญชาการเหตุการณ์ รวมถึงการสร้างเข้าใจขั้นตอนในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขณะเกิดภัย

เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน จะเน้นเครื่องมือที่ช่วยให้ชุมชนเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับภัยได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชนควรประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. รายงานข้อมูลการเกิดภัยพิบัติต่อศูนย์บัญชาการเหตุการณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- จัดสรรเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ประสบภัยในจุดต่าง ๆ
- แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในแต่ละงาน

2. บริหารจัดการแบบบูรณาการ

- จัดสถานที่พักพิงให้กับผู้ประสบภัย จำนวน 13 แห่ง โดยประสานกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์พักพิงผู้ประสบภัย
- จัดตั้งโรงครัวพระราชทานและโรงครัวของหน่วยงานภาคเอกชน ประชาชน
- จัดตั้งศูนย์รับบริจาค เพื่อรับบริจาคเครื่องอุปโภค บริโภค สิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อผู้ประสบภัย

3. พิจารณาระดับความรุนแรงของภัยพิบัติเพื่อเสนอศูนย์บัญชาการหรือเพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

4. ควบคุมดูแลกำกับแก้ไขปัญหาภัยพิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์

5. ประเมินความเสียหายเพื่อขอรับงบประมาณเพิ่มเติม

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ตามที่ได้เกิดภัยอุทกภัยร้อนโพตุล ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลให้เกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องในหลายพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเมื่อวันที่ 30-31 สิงหาคม 2562 ได้เกิดฝนตกหนักในหลายพื้นที่ของจังหวัดขอนแก่น ทำให้เกิดน้ำท่วมขัง น้ำป่าไหลหลาก น้ำล้นตลิ่ง ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ส่งผลให้มีบ้านเรือนประชาชนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์น้ำท่วม เฉพาะในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ มีผู้ประสบภัย จำนวน 23 ชุมชน 1,737 ครัวเรือน 5,946 คน ซึ่งมีหน่วยงานราชการ จำนวน 4 แห่ง ที่ได้รับความเสียหาย ดังนี้ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอบ้านไผ่ โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ โรงเรียนกรรณศึกษา ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาขอนแก่น และวัด 3 แห่ง ได้แก่ วัดป่าสุมนามัย วัดโพธิ์ชัย วัดโพธิ์กลาง

ทั้งนี้ได้จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกผู้ประสบภัยฯ บริเวณด้านหน้า โรงเรียนกรรณศึกษา โดยได้รับการสนับสนุนเรือ 55 ลำ รถพยาบาล รถกู้ชีพ รถผลิตน้ำดื่ม รถผลิตไฟฟ้า โรงครัวพระราชทาน รถบรรทุกสำหรับการขนย้าย รถเครน ชูชีพ และอุปกรณ์ช่วยเหลืออื่น ๆ หลายรายการ จากหน่วยงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน สมาคม มูลนิธิ กู้ชีพกู้ภัย ชมรม และหน่วยงานอื่น ๆ มากกว่า 50 หน่วยงาน พร้อมทั้งกำลังพล 1,000 คน จากทหาร ตำรวจ แพทย์อาสาสมัคร จิตอาสาพระราชทาน 904 วปร. นักเรียน นักศึกษา ลงพื้นที่ให้การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน รวมทั้งพลังน้ำใจจากคนไทยทั่วประเทศ ร่วมบริจาคอาหาร น้ำดื่ม เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นให้แก่ผู้ประสบภัยในครั้งนี้อย่างมากมายและเทศบาลฯ ได้จัดตั้งศูนย์พักพิงจำนวน 12 ศูนย์ พร้อมทั้งจัดส่งเจ้าหน้าที่รับลงทะเบียนผู้ประสบภัย เพื่อให้ความช่วยเหลือตามระเบียบต่อไป

ในการเกิดอุทกภัยในครั้งนี้มีผู้เสียชีวิตจากไฟฟ้าลัดวงจร จำนวน 1 ราย คือ นายสรารุจ จันทอแพง อายุ 21 ปี ชุมชนบ้านไผ่เก่า ซึ่งเทศบาลฯ ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมศพ พร้อมมอบเงินช่วยเหลือ จำนวน 25,000 บาท และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมอบเงินช่วยเหลืออีก เป็นจำนวนเงิน 500,000 บาท สำหรับการลงพื้นที่เมื่อน้ำเริ่มลดระดับนั้นได้มอบหมาย

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของเทศบาลฯลงพื้นที่เพื่อสำรวจ ตรวจสอบความเสียหายและดำเนินการเยียวยา
ฟื้นฟู ต่อไป

ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จังหวัดขอนแก่น (ศูนย์อุตุนิยมวิทยา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน, 2563) เกณฑ์การกระจายของฝน

1. ฝนบางพื้นที่ (Isolated) หมายถึง มีฝนตกน้อยกว่า 20% ของพื้นที่
2. ฝนกระจายเป็นแห่งๆ (Widely Scattered) หมายถึง มีฝนตกตั้งแต่
20% ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 40% ของพื้นที่
3. ฝนกระจาย(Scattered) หมายถึง มีฝนตกตั้งแต่ 40% ขึ้นไป แต่ไม่เกิน
60% ของพื้นที่
4. ฝนเกือบทั่วไป(Almost Widespread) หมายถึง มีฝนตกตั้งแต่ 60%
ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 80% ของพื้นที่
5. ฝนทั่วไป(Widespread) หมายถึง มีฝนตกตั้งแต่ 80% ขึ้นไปของพื้นที่

เกณฑ์ปริมาณฝนต่อวัน

1. ฝนเล็กน้อย(Light Rain) ฝนตกมีปริมาณตั้งแต่ 0.1 มิลลิเมตร ถึง 10.0
มิลลิเมตร
2. ฝนปานกลาง(Moderate Rain) ฝนตกมีปริมาณตั้งแต่ 10.1 มิลลิเมตร
ถึง 35.0 มิลลิเมตร
3. ฝนหนัก(Heavy Rain) ฝนตกมีปริมาณตั้งแต่ 35.1 มิลลิเมตร ถึง 90.0
มิลลิเมตร
4. ฝนหนักมาก(Very Heavy Rain) ฝนตกมีปริมาณตั้งแต่ 90.1 มิลลิเมตร
ขึ้นไป

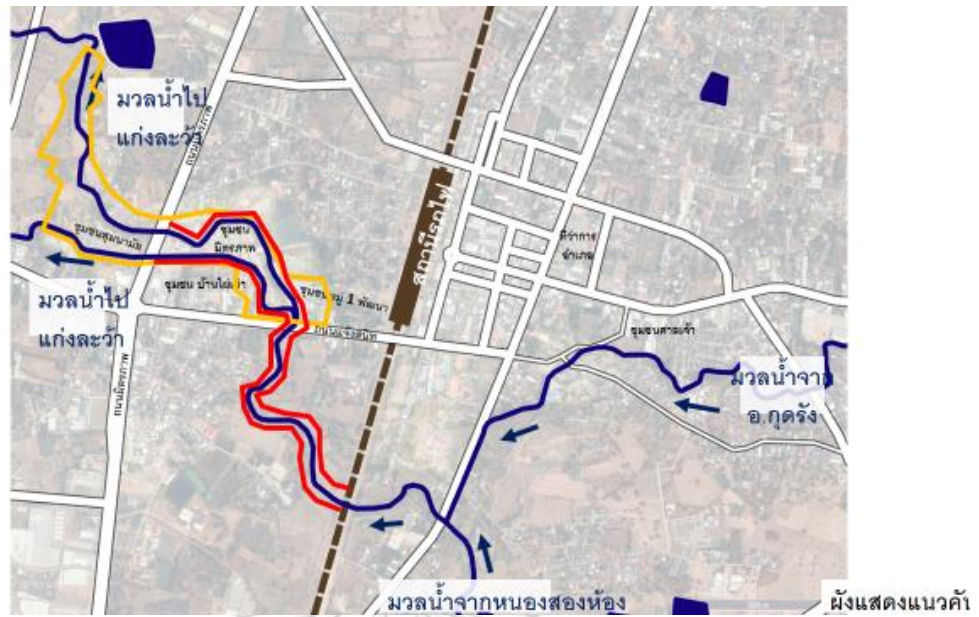

รูป 11 เส้นทางสายน้ำในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่
(ที่มา:สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2562)

ภาพแสดงพื้นที่น้ำท่วม

รูป 12 พื้นที่น้ำท่วมหนัก
(ที่มา:สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน 2562)

รูป 13 มวบน้ำจากอำเภอใกล้เคียง
ที่มา:สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2562

รูป 14 เหตุการณ์น้ำท่วมเมืองบ้านไผ่ พ.ศ. 2562
ที่มา:สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2562

ชุมชนมิตรภาพซอย1 ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอิทธิพลพายุหมุนเขตร้อน โนอินวันที่ 20 กันยายน 2563

รูป 15 ศูนย์พักพิงชั่วคราววัดจันทร์ประสิทธิ์

รูป 16 กองอำนวยการศูนย์ช่วยเหลือประชาชนจากพายุโนอิล 2563

ชุมชนมิตรภาพซอย1 ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอิทธิพลพายุหมุนเขตร้อน โนอินวันที่ 20 กันยายน 2563

รูป 17 พายุโนอิล พ.ศ.2563 ชุมชนคุ้มชนมเงิน2000

2.4.2 ถอดบทเรียนน้ำท่วมบ้านไผ่ พายุโพดุล

สรุปเวทีเสวนามองไปข้างหน้า ถอดบทเรียนภัยพิบัติ (ทางเฟสบุ๊ค เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562 (ศูนย์ข่าวภาคอีสาน, 2562)

รองผู้ว่าจังหวัดขอนแก่น “วันที่ 29 สิงหาคม 2562 มีฝนตกประปราย น้ำไหลมาจาก อ.เปือยน้อย อ.หนองสองห้อง อ.โนนศิลา ไหลมารวมกันเรื่อย ๆ เหตุวันที่ 30 สิงหาคม 2563 ฝนตกทั้งวัน น้ำเริ่มท่วมเวลาประมาณตี 3-4 มวลน้ำมารวมที่อ.บ้านไผ่ สะพานขาดที่บ้านภูเหล็ก ฝนตกไม่แรง มีเศษไม้ที่ไหลรวมมาขวางทางท่อทำให้น้ำไหลไม่สะดวก ไม่เคยเกิดเหตุการณ์นี้มาประมาณ 40 ปีที่ผ่านมา ซึ่งบ้านไผ่เพิ่งประสบปัญหาภาวะภัยแล้ง - การช่วยเหลือต้องเริ่มจากท้องถิ่น แล้วทำเรื่องขอความช่วยเหลือจังหวัดขอนแก่น และจะนำปัญหานี้ไปรายงานต่อที่จังหวัดขอนแก่น”

นายอำเภอบ้านไผ่ “น้ำขึ้นเร็วมากเพราะยังคงต้องหนีน้ำ มันไม่เหมือนการประเมินน้ำในอ่างที่จะประเมินได้ เพราะน้ำมันมาจากทั่วสารทิศ แก่งละว้าก็มีน้ำ 20% และเกิดภาวะแล้ว มีการแจ้งเตือนแต่ประชาชนไม่เชื่อว่าจะน้ำจะท่วม - การช่วยเหลือพี่น้องที่ติดในบ้านและต้นไม้ วันที่ 31 สิงหาคม 2563 มีเรือแค่ 4 ลำเพื่อลำเลียงผู้ประสบภัยออกมาจากจุดน้ำท่วมบ้านเรือน”

ผอ.โครงการชลประทานขอนแก่น “สภาพลำน้ำห้วยจิก ถ้าฝนตกเกิน 100 มิลลิเมตร น้ำจะเอ่อล้นแน่นอน ให้ประชาชนเฝ้าติดตามข้อมูลของกรมอุตุนิยมวิทยาซึ่งจะมีการแจ้งข้อมูลแบบเรียลไทม์ระบุไว้ อย่างแน่นอน กรมชลประทานจะไม่มีการวัดระดับแม่น้ำสาขา จะวัดแค่ระดับแม่น้ำสายหลัก เช่น แม่น้ำชี ลำน้ำพอง ไม่มีหน่วยตรวจวัดลำน้ำสาขา”

ปลัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ (ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกเทศมนตรีเมืองบ้านไผ่) “ได้นำทีมของจิตอาสาทำความดีด้วยหัวใจ ออกมาบูรณะและฟื้นฟูเมืองบ้านไผ่ ได้รับความร่วมมือจากเทศบาลเมืองขอนแก่น นายกอบจ.ได้ส่งรถขนถ่ายขยะและเจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยเก็บกวาดซากปรักหักพัง”

แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว โรงพยาบาลบ้านไผ่ “มีผู้ป่วยบาดเจ็บทางใจ 100 ราย ภาวะซึมเศร้าและวิตกกังวล ได้รับการเยียวยาไม่ตรงจุด การที่จะสามารถลดภาวะป่วยทางจิตใจในระยะยาวคือ ต้องการได้รับการสร้างสาธารณสุขบุคคลปลูกสร้างให้รวดเร็วอย่างที่เขาได้รับและมีชีวิตเป็นอยู่ก่อนเกิดภัยพิบัติให้กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็ว”

ส.ส.บัญญัติรายชื่อพรรคอนาคตใหม่ จังหวัดขอนแก่น “ทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วม ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ภาคประชาสังคม เพราะมันกระทบพื้นที่อื่นด้วย ภาคราชการแก้ไข้ปัญหาทั้งหมดไม่ได้ ต้องกระจายอำนาจ พรบ.ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ไม่ได้เขียนให้พี่น้องภาคส่วนประชาสังคมเข้าไปมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมในพรบ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย”

ส.ส. พรรคเพื่อไทย เขต10 จ.ขอนแก่น “การมอบหมายหน้าที่ของผอ.ศูนย์ จะรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์อำนวยการ ควบคุมกระจายอำนาจให้ประชาชน ผอ.ชลประทาน ควบคุมแก้ไข้ป้องกันภัยโดยทำแผนทั้งน้ำท่วมและน้ำแล้ง ในอนาคต”

นักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม “แผนระยะสั้นส่วนใหญ่มุ่งไปที่การเตือนภัย แผนระยะสั้นต้องมีความละเอียดมากกว่านี้ ควรมีการระบุสถานการณ์ว่าเกิดอะไรขึ้น ระบุภารกิจให้ชัดเจน เป็นการป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า แผนระยะกลาง ส่วนใหญ่ไปเกี่ยวข้องการรื้อล้างที่สาธารณะ สร้างสิ่งปลูกสร้างขวางทางน้ำ สะพานข้ามลำห้วยที่แคบมาก ให้เอาฝั่งเมืองมาดูแลแล้วประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด ฝั่งภัยพิบัติและทุกฝั่งที่เกี่ยวข้องมานั่งเจรจากัน เน้นการมีส่วนร่วม

แผนระยะยาว การป้องกันอุทกภัยเน้นการพัฒนาให้ยั่งยืน บ้านไผ่จะอยู่อย่างไร คนบ้านไผ่ควรจะเป็นอย่างไร เน้นการมีส่วนร่วมเช่นกัน”

ประธานชุมชนโนนสว่าง “น้ำท่วมเป็นประจำเพราะบ้านติดลำห้วย แต่เหตุการณ์ครั้งนี้มันมาอย่างไม่ทันตั้งตัว มันมาแบบน้ำกล้วมาก มันมาทุกฝั่ง แต่ไม่คิดว่าจะสามารถทำให้เสียชีวิตได้”

ประธานชุมชนศาลเจ้า “รู้ข่าวว่าน้ำจะมา มีการประชาสัมพันธ์ที่หอกระจายข่าว แต่ไม่เชื่อ เพราะมันแล้ง ยิ่งใกล้รุ่งน้ำทะเลก็มาเรื่อย ๆ ทางเทศบาลเตือน แต่ไม่เชื่อชาวบ้านก็ไม่เชื่อว่าน้ำจะท่วม เพราะน้ำที่ชลประทานยังคงแห้งอยู่เลย โดยปกติเล่นเฟซบุ๊กและไลน์ มีการแจ้งเตือนแต่ไม่เชื่อ บ้านประธานชุมชนก็ท่วมเช่นกัน ชาวบ้านรู้ตัวแต่ไม่เชื่อ พอน้ำมาไปช่วยชาวบ้าน บ้านตัวเองก็ท่วม สรุปคือไม่เชื่อว่าน้ำจะท่วม”

แอดมินเพจข่าวคนบ้านไผ่ “มีการแจ้งเตือนว่าสะพานขาด แล้วแจ้งให้ประชาชนขึ้นที่สูง และประชาชนไม่เชื่อว่าน้ำจะมาเร็วและแรง เพราะไม่เคยเกิดเหตุการณ์แบบนี้ขึ้น”

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความเปราะบางและความต้องการต่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม คริวเรือนในเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางและนโยบายสาธารณะที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนที่ประสบอุทกภัยให้มีความปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Reseaech) โดยผู้ศึกษาจะทำการศึกษาจากทั้งแหล่งของมูลปฐมภูมิ (Primary Source) และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ดังนี้

1.เอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) ได้มาจากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 231 คริวเรือน

2.เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในลักษณะที่เป็นบทความ บทวิเคราะห์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลจากหนังสือที่เกี่ยวกับการจัดการศูนย์พักพิง ตำรา งานวิจัย และวิทยานิพนธ์อื่น ๆ

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปจากการศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ตามลำดับดังนี้

3.1 ประชากร ขนาดและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีส่วนร่วม ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปโดยไม่มีข้อจำกัดในการมีส่วนร่วม โดยได้ทำการเก็บข้อมูลในวันที่ ช่วงเดือน มกราคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564

ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ที่ประสบอุทกภัยร้ายแรงจากเหตุการณ์พายุโพดุล เมื่อปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นพื้นที่ทางเดินของน้ำเป็นลักษณะลำห้วยไหลผ่านทำให้เออลันตลิ่งเข้าท่วมชุมชนเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ โดยทำการเลือกชุมชนทั้งหมด 1 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา มีคริวเรือน 231 คริวเรือน โดยใช้เกณฑ์การเลือกพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดเป็นจุดแรกที่ได้รับผลกระทบจากการไหลมาสมทบของอำเภอใกล้เคียงที่ไหลเข้าสู่เทศบาลเมืองบ้านไผ่ และเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ต่ำกว่าถนนและอยู่ติดกับคลองน้ำไหลเลาะริมตลิ่งซึ่งติดกับชุมชนทำให้เออลันในช่วงฤดูฝนหรือมีพายุฝนที่มากกว่าปกติในแต่ละปี

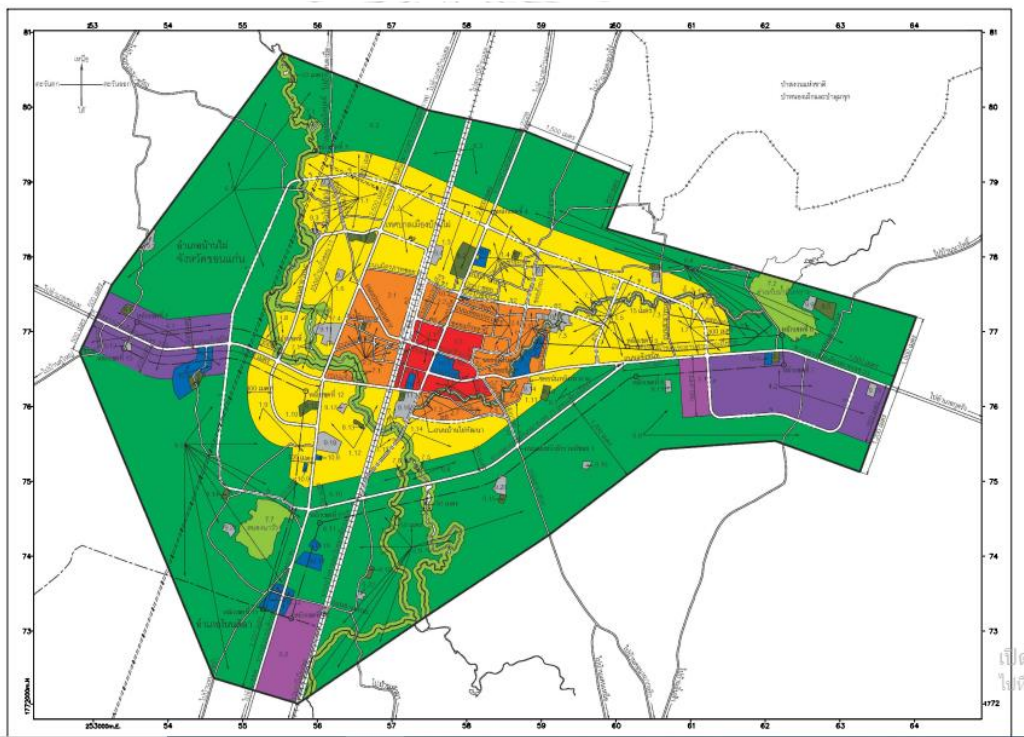
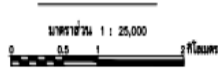
เมื่อพิจารณาพื้นที่ของชุมชนหมู่1พัฒนา ซึ่งเป็นทางผ่านของสายน้ำโดยเฉพาะห้วยจิกเพื่อไหลรวมกันไปสู่แก่งละว้าหากน้ำมาปริมาณที่มากพอจะทำให้เออลันท่วมกระจายเป็นวงกว้างทำให้ชุมชนได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งผู้เป็นเจ้าของพื้นที่หรือผู้รับผิดชอบตลอดลำน้ำคือเทศบาลเมืองบ้านไผ่

ภาพแสดงพื้นที่น้ำท่วม

รูป 18 ภาพจำลองน้ำท่วมเมืองบ้านไผ่
(ที่มา:สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2562)
แผนผังกำหนดการไขประโชนที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภททำอภุภะทรวง
ให้ไขประโชนเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

พ.ศ.2558

- เครื่องหมาย**
- แนวเขตเมืองรวม
 - เขตที่อื่นๆ
 - เขตเทศบาล
 - แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ
 - แนวเขตของไฟฟ้ากำลังสูง
 - ทางหลวง ถนน
 - ถนนดินลูกรัง
 - ถนนโคกสาร
 - ทางรถไฟ
 - สะพาน
 - แม่น้ำ คลอง ห้วย
 - คลองส่งน้ำ
 - อ่างเก็บน้ำ ทนลง น้ำ
 - เส้นชั้นความสูง

1. เขตสีเหลือง
 2. เขตสีส้ม
 3. เขตสีแดง
 4. เขตสีม่วง
 5. เขตสีฟ้าอ่อน
 6. เขตสีเขียว
 7. เขตสีฟ้าเข้ม
 8. เขตสีฟ้าอมเทา
 9. เขตสีเทา
 10. เขตสีน้ำเงิน
- พื้นที่ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย
 - พื้นที่ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
 - พื้นที่ประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
 - พื้นที่ประเภทอุตสาหกรรมและอู่เรือ
 - พื้นที่ประเภทอุตสาหกรรมและอู่เรือ
 - พื้นที่ประเภทสวนเกษตรกรรม
 - พื้นที่ประเภทที่ไม่ได้ตั้งถิ่นฐาน การเกษตรที่นอกเขตเมือง
 - พื้นที่ประเภทราชการ
 - พื้นที่ประเภทราชการพิเศษ
 - พื้นที่ประเภทราชการพิเศษ

ผังเมืองรวมเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

(นายอนันต์ สุวรรณแดง)
ผู้อำนวยการสำนักงานผังเมืองและผังเมืองเฉพาะ

(นายอนันต์ สุวรรณแดง)
อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง

รูป 19 แผนผังกำหนดใช้ที่ดินเมืองบ้านไผ่
(ที่มา: (กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองบ้านไผ่, 2563))

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ชุมชน	จำนวนครัวเรือน
1	ขอนแก่น	บ้านไผ่	ชุมชนหมู่ 1พัฒนา	231
รวมครัวเรือน				231

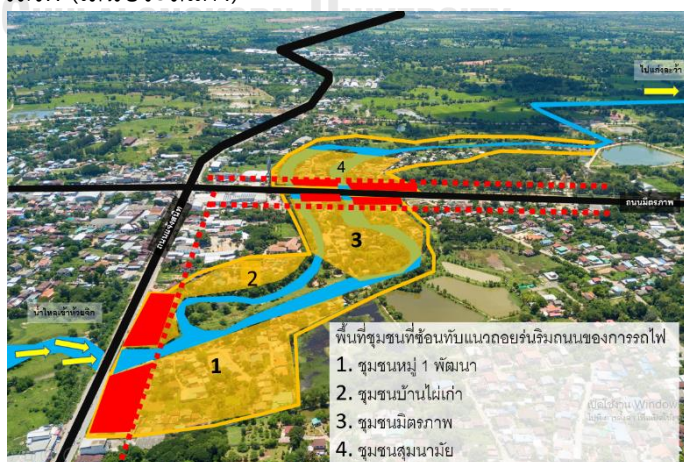
ตาราง 14 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 วิธีวิจัย (การสุ่มตัวอย่าง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้วิธีการสำมะโน (census) คือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุก ๆ หน่วยของประชากรหรือสิ่งที่เราต้องการศึกษา ซึ่งเหมาะกับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก หรือมีขอบเขตไม่กว้างขวางนัก เหมาะกับพื้นที่ที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาคือชุมชนหมู่ 1 พัฒนา อ.บ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 231 ครัวเรือน

จากแผนการดำเนินงาน เพื่อวางแผนการเก็บข้อมูลช่วงเดือนธันวาคม 2563 นั้น ทำให้แผนคลาดเคลื่อน เนื่องจากการระบาดของไวรัสโควิด19 ระลอกใหม่ ทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการป้องกันการระบาดของไวรัสโควิด 19 โดยเฉพาะการไม่เข้าไปในที่ชุมชนแออัด การมีระยะห่างระหว่างบุคคล เป็นสาเหตุหนึ่งทำให้ผู้วิจัย ยังคงรอดูสถานการณ์ และแนวโน้มว่ามีการระบาดของเชื้อไวรัสในชุมชนหรือไม่ โดยการติดตามข่าวสารของ ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.)

ด้านกายภาพของพื้นที่ของชุมชนหมู่1พัฒนา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 231 ครัวเรือนและทำการสำรวจข้อมูลแบบสำมะโนจากครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 111 ครัวเรือน ลักษณะพื้นที่ของชุมชนติดกับลำห้วยและเป็นพื้นที่ต่ำ มีการปลูกสร้างบ้านเรือนไปตามแนวลักษณะของลำห้วย ซึ่งโดยพื้นที่บางส่วนของชุมชนเป็นพื้นที่ซ้อนทับแนวถอยร่นริมถนนของการรถไฟ (เส้นประสีแดง)

รูป 20 พื้นที่ชุมชนซ้อนทับแนวถอยร่นริมถนนการรถไฟแห่งประเทศไทย

(สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2562)

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2564 กลุ่มตัวอย่างคือ ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา มีครัวเรือน 231 ครัวเรือน โดยการใช้วิธีการสำมะโน (census) คือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุก ๆ หน่วยของประชากรหรือสิ่งที่เราต้องการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมดเป็นจำนวน 111 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 48.05 ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้จำนวน 120 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 51.95 สาเหตุเนื่องจาก ผู้ตอบแบบสอบถามไม่อยู่บ้าน และจากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากรองประธานชุมชนหมู่ 1 พัฒนา (คุณลัดดา สุทธิสาราญ) กล่าวว่า มีครัวเรือนไม่ขอตอบแบบสอบถามเนื่องจากไม่ได้รับผลกระทบจากภัยน้ำท่วมประมาณร้อยละ 50 และ มีครัวเรือนได้ย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นแต่ไม่ย้ายทะเบียนบ้านประมาณร้อยละ 1.95 เป็นต้น

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 231 ชุด ซึ่งประกอบไปด้วยแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed – End Questionnaire) และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) โดยให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามลักษณะของประชากรโดยทั่วไป โดยใช้คำถามที่มีคำตอบให้เลือกหลากหลายคำตอบ (Multiple choice question)

ส่วนที่ 2 กลุ่มเปราะบางทางสังคมและเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 รูปแบบการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรคือ 1.กลุ่มเปราะบางทางสังคมและเศรษฐกิจ

2.การบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความเที่ยงตรงและมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริง ดังนี้

1.การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขและเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความเที่ยงตรงแล้วนำไปสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

2.การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) หลังจากนั้นผู้วิจัยนำร่างแบบสอบถามไปดำเนินการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบ

ว่าคำถามในแต่ละข้อตามโครงสร้างของแบบสอบถาม สามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่คุณวิจัยต้องการหรือไม่ คำถามมีความเหมาะสมและมีความยากง่ายเพียงใด

จากการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สามารถหาได้จากการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ดังนี้

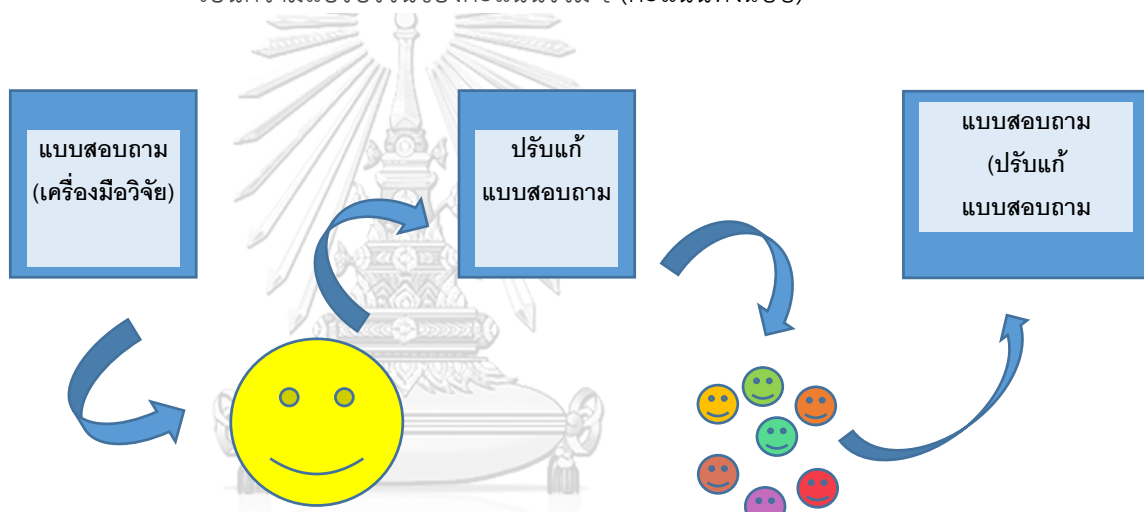
$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α เป็นสัมประสิทธิ์แอลฟาหรือค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

k เป็นจำนวนข้อคำถามหรือข้อสอบ

S_i^2 เป็นความแปรปรวนของคะแนนข้อที่ i (คะแนนรายข้อ)

เป็นความแปรปรวนของคะแนนรวม t (คะแนนทั้งฉบับ)

ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ชุมชนสุมนามัย 30 ชุด ตรวจสอบความเชื่อมั่น

รูป 21 แนวทางการทดสอบเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรง (Validity)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

สรุปผล

จากการหาประสิทธิภาพ ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผู้วิจัยได้นำร่างแบบสอบถามเพื่อตรวจหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยเสนอให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องศึกษาการวิจัยในเรื่องดังกล่าว ได้นำข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งค่า IOC (Index of item objective Congurence) จะต้องมีมากกว่า 0.50 และผลที่ได้ตามตาราง ดังนี้

จากผลการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง จากผู้เชี่ยวชาญผลปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ทุกข้อ สามารถนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

การหาค่าความเชื่อมั่น (Riliability)

เป็นการประเมินหัวข้อคำถามเพื่อดูความสัมพันธ์ของแบบสอบถาม ซึ่งค่าสถิติที่ประมวลผลออกมานั้น คือ ค่าวัดอัลฟาครอนบาช (Cronbach's alpha) โดยค่าตัวสถิตินี้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 1 และค่าที่ยอมรับได้จะต้องมีค่ามากกว่า 0.7

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการเก็บข้อมูลช่วงเดือนมกราคม 2564 โดยทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จากชุมชนสุมนามัย ซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับชุมชนหมู่ 1 พัฒนา และได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติน้ำท่วมด้วยเช่นกัน และได้นำแบบสอบถามที่ได้ทำการเก็บข้อมูลมาแล้วบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรม SPSS จำนวน 30 ชุด เพื่อทำการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Riliability) เพื่อหาค่าอัลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha) โดยเลือกหัวข้อคำถามที่เป็นแบบระดับความพึงพอใจโดยการให้ค่าคะแนนจากน้อยไปหามาก โดยเลือกข้อมูลจากข้อคำถามในแบบสอบถามที่เป็นลิเคิร์ต (Likert scale) ผลลัพธ์ที่ได้ ดังนี้ จากผลการตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Riliability) ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์หาค่า อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) ค่าที่ได้คือ 0.812 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ และมีความเชื่อมั่นมากพอในการนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วดำเนินการ ดังนี้

1. การลงรหัส (Coding) ในแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตนเอง ตามคู่มือลงรหัสที่ได้จัดทำไว้
2. นำแบบสอบถามที่ได้ลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปเขียนฟอร์มการลงรหัส (General Coding Form) เพื่อนำข้อมูลไปบันทึกในคอมพิวเตอร์
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ของตัวแปรในแต่ละตัว

4. นำข้อมูลที่บันทึกไว้ ไปดำเนินการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (IBM SPSS Statistics Base) คำนวณค่าต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนออภิปรายผล และสรุปผล

5. นำผลที่ได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ (Print Out) มาแปลความหมายและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษากาการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่บรรยายให้คุณลักษณะของสิ่งที่ศึกษาจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กก็ได้ ผลของการศึกษาไม่สามารถนำไปอ้างอิงกลุ่มอื่นได้

1.1 การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percent) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum)

1.2 การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 การวัดการกระจาย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Derivation) และนำเสนอในรูปของข้อมูล โดยใช้ตารางแจกแจงประกอบคำอธิบาย การแปรผลแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) จะใช้ค่าเฉลี่ยมาพิจารณาความถี่ของกลุ่มโดยคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ค่าเฉลี่ย 1.00 -1.80 หมายถึง น้อยที่สุด, ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง น้อย, ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มาก และค่าเฉลี่ย 4.21-5.0 หมายถึง มากที่สุด

2. สถิติเชิงอ้างอิงหรือสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อเป็นการเปรียบเทียบและศึกษาความสัมพันธ์คุณลักษณะของครัวเรือนที่มีความแตกต่างกันต่อการจัดการศูนย์พักพิงผู้ประสบภัยน้ำท่วม เป็นสถิติที่ใช้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างแล้วสรุปผลที่ได้จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างนั้นอ้างอิงไปถึงกลุ่มประชากรโดยอาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น สถิติแบบนี้สำคัญอยู่ที่กลุ่มตัวอย่างจะต้องเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรการวิเคราะห์การทดสอบดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง และปัจจัยต่อการจัดการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยใช้สูตรการวิเคราะห์การทดสอบ t-test (Independent t-test)

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way Anova วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชากรทั้งสามกลุ่ม โดยตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ตัวแปรต้นมากกว่า 1 เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้ LSD (Least-Significant Different)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่สอดคล้องกับประเด็นความเปราะบางของครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก

ผลการศึกษาโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการต่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมระหว่างครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกัน เพื่อเสนอแนะแนวทางที่มีความเหมาะสมและเป็นไปตามแนวความคิดของงานวิจัยนี้

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้านี้ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม กรณีศึกษา ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น วัตถุประสงค์ของการศึกษา 1. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความต้องการต่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมระหว่างครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกัน 2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่สอดคล้องกับประเด็นความเปราะบางของครัวเรือน จากการเก็บข้อมูลพื้นที่ที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ผลออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ 4.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา 4.2 การประเมินผลความเปราะบางของครัวเรือน

4.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

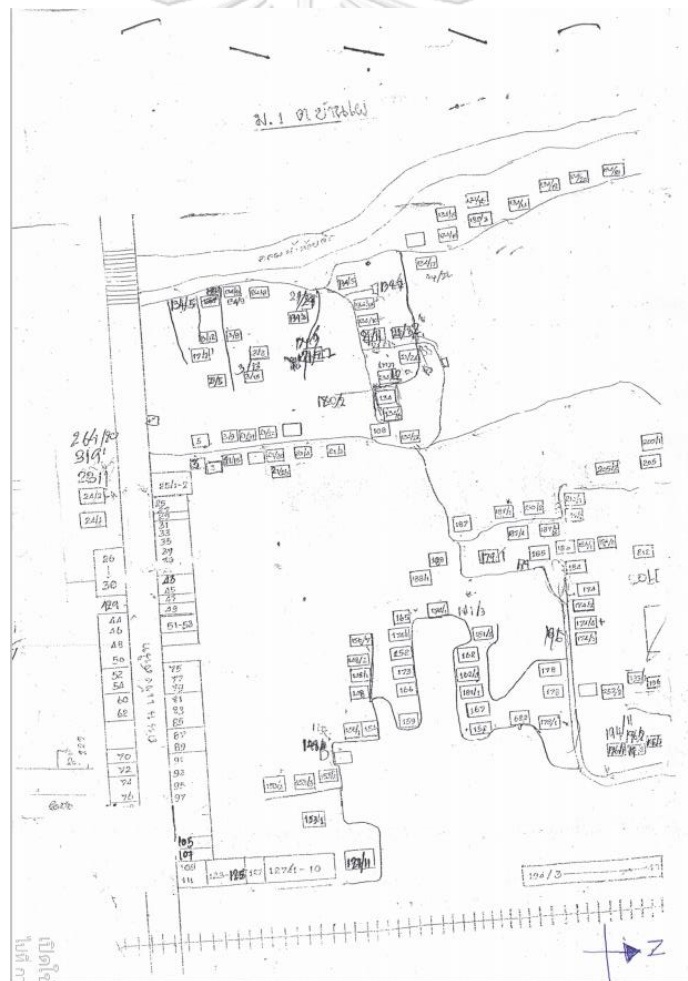
ลักษณะทางกายภาพ

เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่คำพิภคระบบ UTM ประมาณ 253,000 ถึง 262,000 ตะวันออก ค่าพิภค ประมาณ 1,773,000 ถึง 1,780,000 ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลในเมือง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่เขตเทศบาล 16.20 ตารางกิโลเมตร มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 408 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดขอนแก่น ประมาณ 44 กิโลเมตร เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยพื้นที่ในเขตการปกครอง ของตำบล 3 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลในเมือง ตำบลบ้านไผ่ และตำบลแคนเหนือ ตำบลในเมืองและตำบลบ้านไผ่มีพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลละ 8.20 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 46.59 รวมเป็นร้อยละ 93.08 ส่วนตำบลแคนเหนือมีพื้นที่ 1.20 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 6.82 ของพื้นที่ทั้งหมด เทศบาลเมืองบ้านไผ่ประกอบด้วย ประชากร จำนวน 27,733 คน แยกเป็น ชาย 13,365 คน หญิง 14,368 คน จำนวนครัวเรือน 12,650 ครัวเรือน (ณ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2563) ประกอบด้วยชุมชนต่าง ๆ จำนวน 39 ชุมชน โดยมีชุมชนหมู่ 1พัฒนา ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษา มีประชากรจำนวน 940 คน แยกเป็น ชาย 432 คน หญิง 508 คน จำนวนครัวเรือน 231 ครัวเรือน (ข้อมูลงานทะเบียนเทศบาลเมืองบ้านไผ่ 10 กันยายน 2563) ลักษณะเชิงพื้นที่ของชุมชนหมู่ 1พัฒนา ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ ตลอดแนวทางพาดผ่านของสถานีรถไฟอำเภอบ้านไผ่ ซึ่งมีลักษณะพื้นที่ลาดเอียง และต่ำ ติดกับลำห้วยจิก ซึ่งเป็นทางน้ำหลากตลอดช่วงของฤดูฝน ไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำแก่งละว้า จากแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2563 เทศบาลเมืองบ้านไผ่ ได้ทำการระบุจุดเสี่ยงอุทกภัย ไว้ทั้งหมด 5 โดยชุมชนหมู่ 1พัฒนาอยู่ในพื้นที่จุดเสี่ยงอุทกภัย 2 จุด จุดเสี่ยงอุทกภัยจุดที่หนึ่งคือ บริเวณสะพานลำห้วยจิก ระบายละเอียดไว้ว่าบ้านพักอยู่ต่ำกว่าถนนและอยู่ติดกับลำห้วยจิก จุดเสี่ยงที่สอง คือ บริเวณสะพานชาวถนนมิตรภาพ ระบุไว้ว่า บ้านพักต่ำกว่าถนนและอยู่ติดกับลำห้วยจิกเช่นกัน จากสถิติการเก็บข้อมูลงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลบ้านไผ่ ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2562 มีการบันทึกข้อมูลไว้ 2 เหตุการณ์ ดังนี้ เมื่อวันที่ 26-27 สิงหาคม 2560 เกิดอุทกภัย/โคลนถล่ม สาเหตุ เนื่องจากน้ำล้นตลิ่ง และเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2562 เกิดอุทกภัย/โคลนถล่ม สาเหตุ เนื่องจากน้ำล้นตลิ่งและน้ำป่าไหลหลาก และเหตุการณ์ล่าสุดที่ยังไม่ได้ทำ

การบันทึกไว้เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2563 เกิดอุทกภัยจากพายุโนอึล พื้นที่ประสบภัยคือชุมชนหมู่ 1 พัฒนา (ชื่อเดิมชุมชนชนมจีน 2000) ลักษณะพื้นที่ของชุมชน ใกล้กับ สถานีขนส่งผู้โดยสารอำเภอบ้านไผ่ และสถานีรถไฟอำเภอบ้านไผ่ มีการปลูกสร้างบ้านเรือนเป็นบริเวณกว้างและมีการกระจุกตัวของครัวเรือนตามแนวของลำห้วยจิกโดยเฉพาะการปลูกสร้างบ้านเรือนใกล้กับสะพานขาว ซึ่งบริเวณนี้เป็นพื้นที่ต่ำมากและติดกับลำห้วยจิก และมีการสร้างบ้านเรือนติดกับลำห้วยตลอดแนวทางของลำห้วยจนไปบรรจบถนนมิตรภาพเส้นทางไปจังหวัดขอนแก่น การปลูกสร้างบ้านเรือนมีความแออัด ไม่เป็นสัดส่วน ในบางพื้นที่ของครัวเรือนมีความรกของต้นหญ้าและมีน้ำขังในช่วงของฝนตก และสภาพแวดล้อมไม่ถูกสุขลักษณะ มีการทิ้งเศษขยะ และไม่สะอาดเท่าที่ควร

แผนที่ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา

ข้อมูลจากสำนักงานไปรษณีย์อำเภอบ้านไผ่ แผนที่ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา ข้อมูล ณ วันที่ 5 เมษายน 2564

รูป 22 แผนที่ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา

จุดที่มีคลองน้ำและท่วมขัง ทั้งหมด 6 จุดในชุมชนหมู่ 1 พัฒนา

รูป 23 คลองน้ำและจุดน้ำท่วมขัง

ลักษณะที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนหมู่ 1 พัฒนา เน้นบริเวณที่มีน้ำท่วมซ้ำซาก

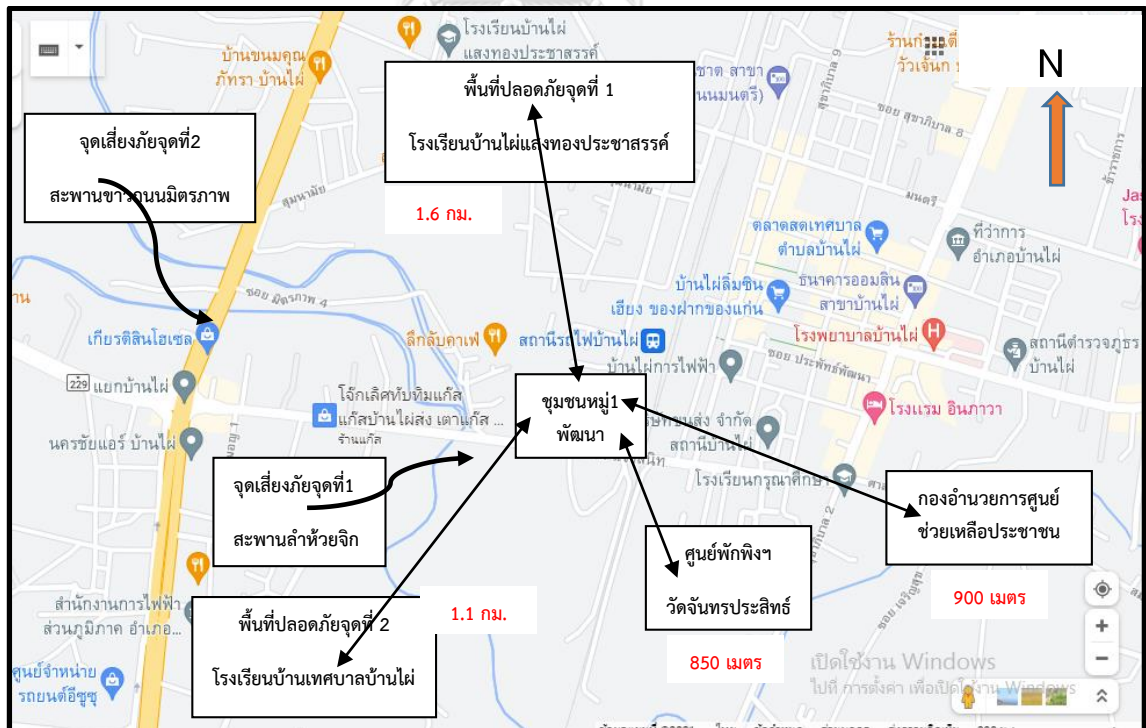

รูป 24 ลักษณะอาคารบ้านเรือน

กองอำนวยการช่วยเหลือประชาชนเทศบาลบ้านไผ่

การที่ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา ได้รับผลกระทบน้ำท่วมจากพายุโพดุล เมื่อปี 2563 ทางกองอำนวยการศูนย์ช่วยเหลือประชาชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่ ได้จัดเตรียมศูนย์พักพิงผู้ประสบภัยน้ำท่วมให้กับชุมชนหมู่ 1 พัฒนา โรงเรียนวัดจันทรประสิทธิ์ บริเวณศาลาร่วมใจ ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ได้รับผลกระทบ 70 ครัวเรือน ซึ่งจะมีการประเมินความเสี่ยงภัยของเทศบาลเมืองบ้านไผ่ ได้ระบุว่า อุทกภัยที่เกิดขึ้น สาเหตุเกิดจาก น้ำล้นตลิ่ง ระบายไม่ทันจึงทำให้ท่วมขัง ทั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ปลอดภัยสำหรับกรณีเกิดสาธารณภัยในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ไว้ดังนี้ ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา (ชื่อเดิม ชุมชนขนมจีน 2000) พื้นที่ปลอดภัย คือบริเวณ โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ และโรงเรียนบ้านไผ่แสงทองประชาสรรค์ (คู่มือแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2563 เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น)

รูป 25 แผนที่ชุมชน จุดเสี่ยงภัย จุดปลอดภัยและศูนย์พักพิงฯ

4.2 การประเมินผลความเปราะบางของครัวเรือน

4.2.1 ข้อมูลตัวแทนผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลของพื้นที่ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา และสามารถเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 111 ครัวเรือน จำแนกประเภทผู้ตอบแบบสอบถามได้สองประเภทคือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน 79 ครัวเรือน และกลุ่มตัวแทนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 32 ครัวเรือน ซึ่งในจำนวนจำนวน 32 ครัวเรือนนี้ มีทั้งเพศชายและเพศชายในอัตราส่วนที่เท่ากัน อายุเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 45 ปี และผู้ที่ทำการตอบแบบสอบถามแทนโดยส่วนมากเป็นบุตรของหัวหน้าครัวเรือน

4.2.2 ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือน

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือน หัวข้อการวิเคราะห์ ประกอบไปด้วย เพศหัวหน้าครัวเรือน สถานะภาพ ระดับอายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 16 ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือน

ข้อมูลพื้นฐานหัวหน้าครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศหัวหน้าครัวเรือน		
ชาย	48	43.20
หญิง	63	56.80
รวม	111	100.00
สถานะภาพ		
โสด	7	6.30
สมรส	62	55.90
หม้าย/หย่า	42	37.80
ระดับอายุ		
น้อยกว่า 39 ปี	10	9.01
อายุ 40 – 58 ปี	40	36.04
อายุ 59 ปีขึ้นไป	61	54.95

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

1-3	52	46.85
4-6 ขึ้นไป	59	53.15

ระดับการศึกษา

ประถม	72	64.9
มัธยมต้น	28	25.2
มัธยมปลาย	6	5.4
สายอาชีพ	2	1.8
ปริญญาตรีขึ้นไป	3	2.7

อาชีพ

หน่วยงานข้าราชการ	3	2.7
รับจ้างทั่วไป	31	27.9
ค้าขาย	38	34.2
แม่บ้าน (ดูแลครอบครัว)	16	14.4
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	14	12.6
อื่น ๆ ไม่ระบุ	9	8.1

จากตารางที่ 16 ข้อมูลพื้นฐานของหัวหน้าครัวเรือนโดยส่วนมากหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิงมากกว่ากึ่งหนึ่งของเพศชายสถานะภาพโดยส่วนมากสมรส แต่มีอัตราการอย่าร้างหรือเป็นหม้ายสูงมากซึ่งอาจเป็นหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้ครัวเรือนเกิดความเปราะบางทางสังคมได้ในส่วนของอายุหัวหน้าครัวเรือนโดยส่วนมากมีช่วงอายุระหว่าง 59 ปี ขึ้นไปซึ่งมากกว่ากึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าโดยส่วนมากหัวหน้าครัวเรือนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งจะต้องได้รับการปฏิบัติและดูแลช่วงชีวิตในวัยเกษียณจากครอบครัวและจากสังคมอย่างเอาใจใส่ มีงานวิจัยในลักษณะดังกล่าวโดย จำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยส่วนมากมีสมาชิกอยู่ระหว่าง 1-3 คน แต่มีอัตราส่วนที่สมาชิกในครัวเรือนที่มี 7 คนขึ้นไป มีอยู่ 15 ครัวเรือนซึ่งบางครัวเรือนมีจำนวนสมาชิกอยู่ในทะเบียนบ้าน 23 คนที่เป็นครัวขยายโดยสร้างบ้านอยู่ในแนวบริเวณเดียวกันเกิดเป็นชุมชนเล็ก ๆ และมีความแออัดของชุมชน ในส่วนของระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนโดยส่วนมากแล้วจบการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งมากกว่ากึ่งหนึ่งของหัวหน้าครัวเรือน และอาชีพโดยส่วนมากคือการค้าขายและรับจ้างทั่วไปใกล้เคียงกัน

4.2.3 ข้อมูลสถานะภาพทางด้านสังคม

เพื่อทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลสภาพทางสังคมของครัวเรือน หัวข้อการวิเคราะห์ ประกอบไปด้วย บทบาทผู้นำ การประสานงานกับหน่วยงานราชการ ช่องทางการติดตาม

ข่าวสาร ระดับความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสาร ทักษะการเอาตัวรอดจากน้ำท่วม และระดับความวิตกกังวลจากน้ำท่วม ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 17 สถานะภาพทางสังคมของครัวเรือน

สถานะภาพทางสังคมของครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บทบาทผู้นำชุมชน		
ใช่	4	3.6
ไม่ใช่	107	96.4
ความสามารถในการประสานงานหน่วยงานราชการ		
ใช่	8	7.25
ไม่ใช่	103	92.8

จากตารางที่ 17 สถานะภาพทางสังคม ในด้านบทบาทการเป็นผู้นำของครัวเรือน จากผลการตอบแบบสอบถามของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนไม่ได้มีแนวคิดว่าตนเองมีบทบาทการเป็นผู้นำในชุมชน รวมทั้งความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานราชการด้วยเช่นกัน จากผลการวิเคราะห์สองส่วนนี้ทำให้เห็นได้ว่าครัวเรือน ไม่มีศักยภาพในการนำพาชุมชนให้อยู่รอดปลอดภัยได้ สะท้อนให้เห็นถึงชุมชนไม่สามารถพึ่งพิงตัวเองได้ รอความช่วยเหลือจากส่วนงานราชการเพียงอย่างเดียว

ตารางที่ 18 ช่องทางการติดตามข่าวสารและความสนใจข่าวสาร

การติดตามข่าวสารและความสนใจข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่องทางติดตามข่าวสารจากน้ำท่วม		
โทรทัศน์	95	83.33
เฟสบุ๊ก	1	0.88
ไลน์	1	0.88
ตะโกน	11	9.65
รู้ด้วยตนเอง	2	1.75
เทศบาลแจ้ง	1	0.88
อื่น ๆ ไม่ระบุ	3	2.63
ระดับความสนใจการติดตามข่าวสาร		
ปานกลาง	21	18.9
มาก	79	71.2
มากที่สุด	11	9.9

จากตารางที่ 18 จากการติดตามข้อมูลข่าวสารของครัวเรือน โดยส่วนมากช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารโดยการดูโทรทัศน์ ซึ่งน่าจะเป็นช่องทางโดยทั่วไปที่เข้าถึงได้ง่ายของครัวเรือน แต่ประเด็นสำคัญในเรื่องการรับข่าวสารการเตือนภัยน้ำท่วม สื่อทางโทรทัศน์เป็นเพียงรายงานสถานการณ์ในภาพรวมของแต่ละภาคและระดับจังหวัด เป็นการเฝ้าระวังสถานการณ์ แต่สื่อที่ใกล้ชิดชุมชนนั้นว่าสำคัญมากที่จะกระตุ้นให้คนในชุมชนได้เตรียมตัวและระมัดระวังมากยิ่งขึ้น แต่ช่วงสถานการณ์ในการเกิดน้ำท่วมก็มีบางครัวเรือนแต่ก็เป็นจำนวนที่น้อยมากได้รับข้อมูลข่าวสารจากช่องทางอื่น เช่น การรับข่าวสารจากเทศบาลในการแจ้งเตือนภัยน้ำท่วม ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารจากทางไลน์ เฟสบุ๊ก คนใกล้ชิดบอกต่อ การสังเกตจากการเออลั่นของลำห้วย ซึ่งส่งผลให้คนในชุมชนบางส่วนอพยพออกมาไม่ทัน ติดอยู่บนบ้านเรือน ในแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างช่องทางการสื่อสารที่ใกล้ชิดกันชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เช่นการสร้างเพจเฟสบุ๊กของชุมชน การสร้างกลุ่มสนทนาในแอปพลิเคชันไลน์ เป็นต้น ในส่วนของระดับความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสาร พบว่ามีครัวเรือนเป็นจำนวนมากให้ความสนใจในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภัยน้ำท่วม แต่ก็ยังคงมีเพียงบางครัวเรือนไม่ได้สนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสารก็ยิ่งถือว่ามีความเปราะบางทางสังคมของกลุ่มครัวเรือนดังกล่าวที่อาจจะต้องเผชิญเหตุภัยน้ำท่วมโดยที่ไม่ได้มีการเตรียมตัว หรือระวังภัยน้ำท่วมที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ปัจจุบันนี้ผู้คนให้ความสนใจในการใช้โซเชียลมีเดียเป็นจำนวนมาก เพราะมีความรวดเร็ว กระจายข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึง การนำเอาแอปพลิเคชัน ต่าง ๆ ประยุกต์ใช้ในการป้องกันภัยพิบัตินับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์เป็นอย่างมาก เพราะข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าถึงได้ทุกครัวเรือน ยกตัวอย่างเช่น การใช้แอปพลิเคชัน Line สามารถสร้างกลุ่มสนทนาภายในชุมชน เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ในรูปของข้อความ หรือวิดีโอ เกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติ รวมไปถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ได้เสพข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาปรับใช้ป้องกันภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

ตารางที่ 19 ทักษะการเอาตัวรอดและความวิตกกังวลของครัวเรือน

การเอาตัวรอดและความวิตกกังวล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทักษะการเอาตัวรอดจากน้ำท่วม		
ใช่	8	7.25
ไม่ใช่	103	92.8
ระดับความวิตกกังวลจากน้ำท่วม		
ปานกลาง	11	9.9
มาก	29	26.1
มากที่สุด	71	64.0

จากตารางที่ 19 การประเมินการเอาตัวรอดและความวิตกกังวลของครัวเรือน พบว่าโดยส่วนมากแล้วครัวเรือนไม่มีทักษะในการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ครัวเรือนไม่มีองค์ความรู้ในการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วม ไม่สามารถรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วมได้ รวมทั้งระดับความวิตกกังวลจากน้ำท่วมของครัวเรือน พบว่ามีความวิตกกังวลเป็นจำนวนมากที่สุดอยู่ในกลุ่มครัวเรือนที่สูงที่สุดด้วย นั่นหมายความว่าครัวเรือนไม่มีความเข้มแข็งทั้งทางร่างกายและจิตใจมีความเปราะบางเป็นอย่างยิ่งในการที่จะเตรียมตัวป้องกันภัยน้ำท่วม

ผลกระทบจากภัยน้ำท่วมทำให้ชุมชนมีความเปราะบางและมีความอ่อนแอไม่สามารถช่วยเหลือตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ และ ความเปราะบางที่แตกต่างกันของคนในชุมชน ประกอบไปด้วย เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ ล้วนทำให้เกิดผลกระทบที่แตกต่างกัน ส่งผลถึงสุขภาพทางร่างกายและจิตใจของคนในชุมชนให้เกิดความอ่อนแอ เครียดและวิตกกังวล การเยียวยาที่ดีจำเป็นต้องสำรวจข้อมูลเชิงลึกของครัวเรือนและเข้ามาแก้ไขปัญหที่ตรงจุดมากที่สุดของครัวเรือนนั้น ๆ

4.2.4 ข้อมูลสถานะภาพทางด้านเศรษฐกิจ

เพื่อทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน หัวข้อการวิเคราะห์ ประกอบไปด้วย รายได้ ฐานะทางสังคม ลักษณะที่อยู่อาศัย กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย และกรรมสิทธิ์โฉนด ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 20 รายได้และฐานะทางสังคมของครัวเรือน

รายได้และฐานะทางสังคม	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 50,000 บาท	83	74.8
50,001-100,000 บาท	27	24.3
100,001-150,000 บาท	1	0.9
ฐานะทางสังคม		
ยากจน	41	36.9
พอมีกิน	68	61.3
ร่ำรวย	2	1.8

จากตารางที่ 20 จากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ทำให้เห็นภาพรวมของรายได้ต่อครัวเรือน พบว่าโดยส่วนมากแล้วครัวเรือนมีรายได้รวมไม่เกิน 50,000 บาท หากเมื่อเปรียบเทียบกับสมาชิกในครัวเรือนแล้ว มีครัวเรือนที่มีสมาชิกตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป มากกว่ากึ่งหนึ่ง ของครัวเรือนที่มีสมาชิก ไม่เกิน 3 คน ซึ่งรายได้รวมต่อครัวเรือนยังคงไม่เพียงพอในการครองชีพของกึ่งหนึ่งในกลุ่มตัวอย่าง

ครัวเรือน และเมื่อวัดระดับฐานะทางสังคมจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ยังมีอีกครัวเรือนอีกจำนวนมากที่ ให้คำตอบว่าครัวเรือนของตนเองยากจน) ในภาวะวิกฤตที่ครัวเรือนได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติน้ำท่วม ทำให้ครัวเรือนขาดรายได้ จำเป็นต้องไปพึ่งพาเงินกู้ทั้งในระบบและนอกระบบ มาใช้จ่ายในครัวเรือน ส่งผลให้ครัวเรือนเกิดมีภาระหนี้ครัวเรือนเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเข้ามาช่วยเหลือ เยียวยา และพยุงครัวเรือนไปต่อถึงแม้เหตุการณ์ภัยพิบัติจะหยุดแล้ว จนกว่าครัวเรือนจะสามารถฟื้นตัวและดูแลตนเองได้แล้ว

ตารางที่ 21 ลักษณะที่อยู่อาศัยและการครอบครองกรรมสิทธิ์ของครัวเรือน

ที่อยู่อาศัยและกรรมสิทธิ์	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
ลักษณะที่อยู่อาศัย		
ปูนชั้นเดียว	46	41.4
ปูน2ชั้น/อาคารพาณิชย์	3	2.7
ครึ่งตึกครึ่งไม้2ชั้น	35	31.5
บ้านไม้ยกใต้ถุนสูง	16	14.4
บ้านไม้ใต้ถุนต่ำ	10	9.0
อื่น ๆ	1	0.9
กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย		
ของตน	105	94.60
เช่าอยู่	2	1.80
การรถไฟ	2	1.80
อื่น ๆ ไม่ระบุ	2	1.80
กรรมสิทธิ์โฉนดที่ดิน		
ของตนเอง	27	24.32
นายทุน	5	4.5
การรถไฟ	60	54.05
ราชพัสดุ	12	10.81
เช่าบ้านคนอื่น	5	4.5
บ้านญาติ	2	1.80

จากตารางที่ 21 ลักษณะของบ้านเรือนในชุมชนโดยส่วนมากเป็นบ้านปูนชั้นเดียว และบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น ที่อยู่ในอัตราใกล้เคียงกัน แต่ยังพบเห็นบ้านที่มีลักษณะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวที่มีทั้งใต้ถุนสูงและใต้ถุนต่ำ จำนวน 26 หลังคาเรือน สภาพความคงทนแข็งแรงย่อมส่งผลกระทบต่อกับบริเวณ

น้ำท่วมอย่างแน่นอน หากกระแสน้ำที่เชี่ยวกราก ย่อมส่งผลต่อตัวอาคารบ้านเรือนได้ ในการอยู่อาศัย ในชุมชนนั้นพบว่า บ้านหรือสถานที่อยู่อาศัยโดยส่วนมากแล้ว เป็นเจ้าของในตัวอาคารมีส่วนน้อย เท่านั้นที่เช่าอยู่ กลับพบว่า กรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินเป็นพื้นที่ของหน่วยงานราชการ ซึ่งครัวเรือนได้ ปลุกสร้างบ้านเรือนบนที่ดินของการรถไฟและที่ดินของราชพัสดุ มากกว่ากึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง และยังพบว่าที่ดินบางส่วนตกอยู่ในกรรมสิทธิ์ของนายทุนโดยการนำไปจองนอง อาจส่งผลกระทบต่อ ชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่มั่นคงถาวร เช่น การอยู่อาศัยพื้นที่ของหน่วยงานราชการอาจต้องมีการโยกย้าย ออกในภายภาคหน้า ย่อมส่งผลต่อการประกอบอาชีพของครัวเรือนตามไป

การพัฒนาชุมชนแออัดนั้น ควรมีการปรับปรุงพัฒนาชุมชน ให้ดีขึ้นมากกว่าการรื้อถอนหรือ โยกย้ายจากชุมชนเดิม เน้นจัดระบบระเบียบของสังคมให้มีความน่าอยู่มากยิ่งขึ้น หากมีความ จำเป็นต้องย้ายชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องหาที่อยู่ให้ชุมชนใหม่ รวมถึงการสร้างความมั่นใจว่าเมื่อ ย้ายออกแล้วคุณภาพชีวิตต้องดีกว่าเดิม รวมทั้งการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชุมชนใหม่ด้วย

4.2.5 ประสบการณ์น้ำท่วมที่ได้รับผลกระทบจากพายุโพดุล ปี 2562

ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนที่ในการเผชิญเหตุจาก พายุโพดุล หัวข้อการวิเคราะห์ ประกอบไปด้วย ครัวเรือนที่มีสมาชิกเปราะบางและไม่มีสมาชิก เปราะบาง ลักษณะการเผชิญเหตุน้ำท่วม ประสบการณ์น้ำท่วมและถึงแก่กรรม การเยียวยาหลังเผชิญ เหตุ การอพยพเข้าสู่ศูนย์พักพิง ฯ ประเภทสมาชิกกลุ่มเปราะบาง วิธีการอพยพออกจากพื้นที่ประสบ ภัยน้ำท่วม และวิธีการสื่อสารขณะอพยพออกจากพื้นที่ประสบภัยน้ำท่วม ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 22 ครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกเปราะบางและมีสมาชิกเปราะบาง

ครัวเรือนที่มีสมาชิกเปราะบาง	จำนวน	ร้อยละ
ครัวเรือน		
ไม่มีสมาชิกเปราะบาง	44	39.60
มีสมาชิกเปราะบาง	67	60.40
รวม	111	100

จากตารางที่ 22 ในช่วงสถานการณ์น้ำท่วมผลปรากฏว่ามีครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบาง มากกว่ากึ่งหนึ่งของกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีกลุ่มเปราะ และ มีประเภทของกลุ่มเปราะบางจำนวนรวม ทั้งสิ้น 84 คน โดยส่วนมากเป็นคนชราซึ่งมีอัตราที่มากที่สุดรองลงมาคือกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 0-5 ปี ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าจำนวนกลุ่มเปราะบางที่เป็นคนชรา และเป็นเด็กนั้นคือกลุ่มคนที่สภาวะทั้งร่างกาย และจิตใจอาจไม่พร้อมในการเผชิญเหตุการณ์ภัยน้ำท่วม รวมไปถึงการเอาตัวรอดในภาวะฉุกเฉินที่ไม่ สามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเต็มที่ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาบุคคลอื่นในการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วม จำนวนสมาชิกเปราะบางมีดังนี้ เด็ก(0-5ปี) มีจำนวนร้อยละ 22.62 (19คน) หญิงตั้งครรภ์มีร้อยละ

2.38 (2คน) คนชราที่มีจำนวนร้อยละ 63.10 (53คน) คนพิการที่มีจำนวนร้อยละ 9.52 (8คน) และผู้ป่วยติดเตียงที่มีจำนวนร้อยละ 2.38 (2 คน) ซึ่งจำนวนหญิงตั้งครรภ์ อาจเป็นจำนวนที่ไม่คงที่เนื่องจากมีปัจจัยของช่วงเวลาในการคลอดบุตร การแท้งและการตั้งครรภ์ใหม่อยู่ตลอดเวลา

ตารางที่ 23 ประสบการณ์น้ำท่วมจากพายุโพดุล ปี 2562

ประสบการณ์ครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์น้ำท่วม		
เคย	85	76.60
ไม่เคย	26	23.40
รวม	111	100

จากตารางที่ 23 จากประสบการณ์น้ำท่วมพายุโพดุลที่ผ่านมา ครัวเรือนไม่มีประสบการณ์น้ำท่วมกับมีประสบการณ์น้ำท่วมอยู่อัตราในหนึ่งสามของครัวเรือน ส่งผลต่อการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมเป็นอย่างมาก ส่งผลให้มีจำนวนผู้เสียชีวิต 1 คน คือคนชรา ซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางของครัวเรือนไม่สามารถที่จะเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมได้

ตารางที่ 24 ครัวเรือนที่มีประสบการณ์ ในการเผชิญเหตุการณ์น้ำท่วมจากพายุโพดุล ปี 2562

การเผชิญเหตุของครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะของน้ำท่วม รวดเร็ว/ฉับพลัน		
เคย	84	98.82
ไม่เคย	1	1.18
รวม	85	100
ลักษณะของน้ำท่วม เอ่อล้นตลิ่ง/เอ่อล้นลำห้วย		
เคย	64	75.29
ไม่เคย	21	24.71
รวม	85	100
ลักษณะของน้ำท่วมขังนาน ใช้ชีวิตลำบาก		
เคย	66	77.65
ไม่เคย	19	22.35
รวม	85	100

ระยะเวลา น้ำท่วมขัง

1-3 วัน	84	75.70
4-6 วัน	1	0.90
รวม	85	100

จากตารางที่ 24 จากประสบการณ์น้ำท่วมครัวเรือนที่ไม่มีประสบการณ์น้ำท่วม จำนวน 26 ครัวเรือนและ ที่มีประสบการณ์น้ำท่วมจำนวน 85 ครัวเรือน การเผชิญเหตุการณ์น้ำท่วม 85 ซึ่งลักษณะการเผชิญเหตุการณ์น้ำท่วมโดยส่วนมากครัวเรือนมีการเผชิญเหตุที่มีความรวดเร็วและฉับพลัน ทำให้ไม่มีความพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งลักษณะของน้ำที่ไหลเป็นการเออลันจากลำน้ำห้วยจิกซึ่งชุมชนอาศัยอยู่ติดกับลำห้วยจิกเป็นส่วนใหญ่ ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากประสบการณ์ที่ผ่านมาเห็นว่าน้ำท่วมขังนานและมีการใช้ชีวิตที่ลำบากมากถึงหนึ่งในสามของครัวเรือนรวมทั้งระยะเวลาน้ำที่ท่วมขังใช้เวลาประมาณ 1-3 วัน กว้าน้ำจะลดลงเป็นปกติ

ตารางที่ 25 ค่าเยียวยาครัวเรือนที่มีสมาชิกเปราะบาง ผลกระทบจากพายุโพดุล ปี 2562

ค่าเยียวยาครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค่าใช้จ่าย ขณะเกิดเหตุ ดูแลกลุ่มเปราะบาง		
น้อยกว่า 1,000 บาท	34	50.75
1,000 – 5,000 บาท	33	49.25
รวม	67	100
ค่าใช้จ่าย หลังเกิดเหตุฟื้นฟูสภาพที่อยู่อาศัย		
น้อยกว่า 100,000 บาท	50	74.63
100,001 – 300,000 บาท	17	25.37
รวม	67	100

จากตารางที่ 25 ในช่วงขณะเกิดเหตุน้ำท่วม ครัวเรือนที่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบางจำนวน 67 ครัวเรือน มีค่าใช้จ่ายในการดูแลกลุ่มคนเปราะบาง น้อยกว่า 1,000 บาท และไม่เกิน 5,000 บาท มีอัตราที่ไม่แตกต่างกันมาก แต่คือความจำเป็นที่ครัวเรือนจะต้องมีค่าใช้จ่ายและมีเงินที่สำรองไว้ในครัวเรือนเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ซึ่งถ้าเปรียบเทียบเกณฑ์ในการช่วยเหลือครัวเรือนที่มีความเปราะบางดังกล่าวแล้วหน่วยงานราชการสามารถนำข้อมูลเป็นการกำหนดค่าใช้จ่ายขั้นต่ำให้กับครัวเรือนในช่วงภัยน้ำท่วมและระยะเวลาน้ำที่ท่วมขัง ว่าครัวเรือนกลุ่มเปราะบางควรมีค่าใช้จ่ายอยู่ในเกณฑ์เท่าใดเพื่อให้ดำรงชีพได้โดยไม่ขัดสนในช่วงเกิดเหตุการณ์น้ำท่วม ในส่วนค่าใช้จ่ายหลังเกิดเหตุครัวเรือนที่มีความเปราะบางจำเป็นต้องมีการฟื้นฟูสภาพที่อยู่อาศัยหลังจากได้รับผลกระทบจากน้ำ

พัดพาเศษขยะและแรงปะทะจากน้ำหลากทำให้ได้รับความเสียหาย โดยส่วนมากแล้วครัวเรือนจำเป็นต้องได้รับเงินช่วยเหลือ ไม่น้อยกว่า 100,000 บาท ในอัตราที่มากที่สุด มีอัตราส่วน 2:1 ของครัวเรือนที่จำเป็นต้องใช้เงินซ่อมแซมที่อยู่อาศัย จำนวน 100,001-300,000 บาท ซึ่งปัจจัยในเรื่องของรายได้มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในภาวะฉุกเฉิน หากครัวเรือนมีรายได้ต่ำย่อมส่งผลต่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่ขัดสนอาจส่งผลกระทบต่อสภาวะจิตใจที่ตกต่ำและความตึงเครียดของครัวเรือน

คนยากจนที่อยู่ในเขตชุมชนเมืองหรือชนบท กลุ่มคนเหล่านี้มีรายได้น้อย ส่งผลถึงคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีเท่าที่ควรต้งนั้นสวัสดิการ ในการดูแลกลุ่มคนยากจน จึงเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการเข้าถึงการใช้บริการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึง สินค้าอุปโภค บริโภคในราคาไม่แพง แหล่งสาธารณสุขโรค และสาธารณสุขต่าง ๆ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพชีวิตไม่ให้คนจนทั้งที่อยู่ในเขตเมืองหรือชนบทไม่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำไปมากกว่านี้การช่วยเหลือยวดยาครัวเรือนที่ประสบภัยพิบัติที่ดีที่สุดหลังจากเหตุการณ์สงบลง คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลคุณภาพชีวิตและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นให้ครอบคลุมและเพียงพอต่อครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบ จะช่วยให้ครัวเรือนฟื้นตัวได้เร็วจากความเสียหายที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

ตารางที่ 26 การอพยพครัวเรือนที่มีสมาชิกเปราะบางเข้าสู่ศูนย์พักพิงผลกระทบจากพายุโพดุลปี 2562

การอพยพเข้าสู่ศูนย์พักพิง	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ช่วงน้ำท่วมอาศัยอยู่ที่ใด		
บ้านตน	30	44.78
เช่าอยู่ห้องพัก/รีสอร์ท	1	1.49
บ้านญาติ	7	10.45
บ้านหลังที่2	1	1.49
จุดกางเต็นท์	7	6.3
ริมถนน	5	4.5
อื่น ๆ ไม่ระบุ	16	14.4
รวม	67	100
การใช้บริการศูนย์พักพิง ขณะน้ำท่วม		
ไม่ใช้บริการ	41	61.19
ใช้บริการ	26	38.80
รวม	67	100

จากตารางที่ 26 จากประสบการณ์ของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบาง 67 ครัวเรือน พบว่ามีครัวเรือนอพยพเข้าไปใช้บริการศูนย์พักพิงเพียงกึ่งหนึ่ง ในส่วนของครัวเรือนที่ไม่ย้ายออกมาจากที่อยู่อาศัยในช่วงน้ำท่วมเป็นจำนวนมากที่สุดและมีอัตราที่สูงด้วย ส่งผลต่อความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เลื้อยคลาน การพังถล่มของกระแสน้ำที่กัดเซาะที่อยู่อาศัย ชีวิตความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ นอกจากนี้ยังมีครัวเรือนบางส่วนที่ออกมาอยู่บริเวณจุดกางเต็นท์และริมถนน ยังคงไม่ได้รับการช่วยเหลือในช่วงของน้ำท่วมได้ดีเท่าที่ควร มีงานวิจัยในลักษณะดังกล่าวโดย (Priyanti, Hidayah et al. 2019)พบว่า ผู้ลี้ภัยบางส่วนทราบดีว่า ศูนย์พักพิงเป็นที่ป้องกันภัยพิบัติน้ำท่วมแต่ก็เลือกที่จะไม่ไป เนื่องจากศูนย์พักพิงอยู่ห่างไกลกับบ้านรู้สึกเป็นกังวลและห่วงบ้าน ผู้ประสบภัยน้ำท่วมจึงเลือกที่จะอยู่ที่บ้าน ทั้งที่ทราบดีว่ามีความเสี่ยงภัยและเป็นอันตราย

บางครัวเรือนไม่ทำการย้ายออกจากบ้านของตนเองที่ถูกน้ำท่วมและยังคงเลือกใช้ชีวิตอยู่บนเรือนหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้บ้านเรือนของตนเองมากที่สุด เนื่องจากมีความเป็นกังวลข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนทราบดีว่ามีศูนย์อพยพให้สำหรับผู้ประสบภัยน้ำท่วม แต่ก็ยังคงไม่ย้ายไปที่ศูนย์อพยพเนื่องจากมีระยะทางที่ไกลเกินไปด้วย

ตารางที่ 27 ประเภทและจำนวนกลุ่มเปราะบาง

ประเภทสมาชิกเปราะบาง	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทกลุ่มเปราะบาง		
เด็ก (0-5 ปี)	19	22.62
หญิงตั้งครรภ์	2	2.38
คนชรา	53	63.10
คนพิการ	8	9.52
ป่วยติดเตียง	2	2.38
รวม	84	100

จากตารางที่ 27 ในช่วงสถานการณ์น้ำท่วมผลปรากฏว่ามีครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางมากกว่ากึ่งหนึ่งของกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีกลุ่มเปราะบาง และมีประเภทของกลุ่มเปราะบางจำนวนรวมทั้งสิ้น 84 คน โดยส่วนมากเป็นคนชราซึ่งมีอัตราที่มากที่สุดรองลงมาคือกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 0-5 ปี ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าจำนวนกลุ่มเปราะบางที่เป็นคนชรา และเป็นเด็กนั้นคือกลุ่มคนที่สภาวะทั้งร่างกายและจิตใจอาจไม่พร้อมในการเผชิญเหตุการณ์ภัยน้ำท่วม รวมไปถึงการเอาตัวรอดในภาวะฉุกเฉินที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเต็มที่ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาคู่คนอื่นในการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วม

ตารางที่ 28 วิธีการอพยพของสมาชิกเปราะบางผลกระทบจากพายุโพดุล ปี 2562

วิธีการอพยพสมาชิกเปราะบาง	จำนวน (สมาชิก/คน)	ร้อยละ
วิธีการอพยพขณะเกิดเหตุน้ำท่วม (คน)		
รถจักรยานยนต์	40	47.62
รถยนต์	2	2.38
เรือ/เรือยนต์	6	7.14
แพ/แพยาง	1	1.91
อุ้ม/ขี่คอ	14	16.67
เดิน	18	21.43
อื่น ๆ ไม่ระบุ	3	3.57
รวม	84	100

จากตารางที่ 28 จากจำนวนกลุ่มคนเปราะบาง 84 คน คริวเรือนได้ทำการอพยพออกจากที่อยู่อาศัยในช่วงของการเกิดน้ำท่วม วิธีการอพยพของกลุ่มเปราะบาง พบว่า การอพยพเด็ก ที่มีอายุ 0-5 ปี โดยส่วนมากใช้วิธีการอุ้มหรือขี่คอการอพยพหญิงตั้งครรภ์ พบว่า มีการให้หญิงตั้งครรภ์เดินออกมาจากที่อยู่อาศัย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออันตรายในระหว่างการอพยพได้ การอพยพคนชรา พบว่า โดยส่วนมากใช้วิธีการอพยพโดยใช้รถจักรยานยนต์ในการเคลื่อนย้ายออกจากที่อยู่อาศัย ในกรณีที่คนชรา มีอายุมากเกินไปที่จะประคับประคองตนเองในการนั่งรถจักรยานยนต์ก็ยังคงถือว่าเป็นอันตรายเพราะอาจลัดตกลงจากรถจักรยานยนต์ก็เป็นได้ การอพยพผู้พิการ โดยส่วนมากใช้รถจักรยานยนต์ในการเคลื่อนย้าย และผู้ป่วยติดเตียง พบว่ามีการอพยพโดยการให้ผู้ป่วยเดินออกมาจากที่อยู่อาศัย ซึ่งโดยสภาพทั่วไปผู้ป่วยติดเตียงมีสุขภาพที่ไม่แข็งแรงอยู่แล้ว อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งโดยภาพรวมแล้ว วิธีการอพยพกลุ่มคนเปราะบางของคนในชุมชนโดยส่วนมากแล้วใช้รถจักรยานยนต์เป็นจำนวนมากที่สุด แต่ก็ยังคงมีความไม่เหมาะสมในนำมาเคลื่อนย้ายกับกลุ่มเปราะบาง บางประเภทเช่นคนชราที่มีอายุมาก ที่ไม่สามารถประคับประคองตนเองได้ หรือการให้หญิงตั้งครรภ์และผู้ป่วยติดเตียงใช้วิธีการเดินออกมาจากจุดน้ำท่วมเพื่อมายังจุดที่ปลอดภัย เป็นต้น

ตารางที่ 29 วิธีการสื่อสารของสมาชิกเปราะบางผลกระทบจากพายุโพดุล ปี 2562

วิธีการสื่อสารของคริวเรือนที่เปราะบาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิธีการสื่อสาร ขณะเกิดเหตุน้ำท่วมของกลุ่มเปราะบาง		
ไม่ได้สื่อสาร	26	30.95
สื่อสาร	58	69.05
- บอกกล่าว/ตะโกน	45	77.59

- โทรศัพท์	6	10.34
- ให้ผู้อื่นแจ้งแทน	2	3.45
- อื่น ๆ ไม่ระบุ	5	8.62
รวม	84	100

จากตารางที่ 29 จากจำนวนกลุ่มคนเปราะบาง 84 คน นั้น คราวเรือนมีวิธีการสื่อสารในช่วงการเกิดภัยน้ำท่วมดังนี้ กลุ่มคนเปราะบางที่เป็นเด็กอายุ 0-5 ปี มีเพียงกึ่งหนึ่งที่สื่อสารกับเด็ก แต่อีกกึ่งหนึ่งของคราวเรือนไม่ได้สื่อสาร ส่วนวิธีที่ใช้ในการสื่อสาร โดยส่วนมากใช้วิธีการบอกกล่าวหรือตะโกนให้ได้ยิน กลุ่มคนเปราะบางที่เป็นหญิงตั้งครรภ์ คนชรา ผู้พิการและผู้ป่วยติดเตียง โดยส่วนมากใช้วิธีการสื่อสาร โดยการบอกกล่าวหรือตะโกน ในส่วนของวิธีการสื่อสารในกลุ่มคนเปราะบางนั้น ในภาพรวมมีการสื่อสารในภาวะฉุกเฉินในช่วงน้ำกำลังท่วมเข้าถึงชุมชน แต่ที่ต้องเตรียมตัวในการช่วยเหลือในกลุ่มที่ไม่ได้สื่อสาร อย่างเช่น กลุ่มผู้พิการ คนชรา และผู้ป่วยติดเตียง ไม่สามารถรับรู้ข่าวสารได้เลยว่าอยู่ในช่วงเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม และส่งผลให้ไม่สามารถออกมาจากจุดเกิดภัยพิบัติได้ทันที่อาจส่งผลเสียแก่ชีวิตได้

4.2.6 การเตรียมความพร้อมของสมาชิกกลุ่มเปราะบาง ด้านสุขภาพ

เพื่อทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลระดับการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของคราวเรือนที่มีกลุ่มคนเปราะบาง หัวข้อการวิเคราะห์ประกอบไปด้วย การเตรียมความพร้อมกิจกรรมในคราวเรือนในการจัดเตรียมของใช้ในศูนย์พักพิง การเตรียมความพร้อมกิจกรรมในคราวเรือน ต่อความพร้อมด้านสุขภาพในศูนย์พักพิง ความรู้ความเข้าใจ ด้านกฎระเบียบ และสุขอนามัย เมื่อเข้าไปใช้บริการในศูนย์พักพิง และความรู้ความสามารถ การเฝ้าระวังโรคติดต่อและโรคระบาด เมื่อเข้าไปใช้บริการในศูนย์พักพิงผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 30 การเตรียมความพร้อมกิจกรรมในคราวเรือนกลุ่มเปราะบาง

รูปแบบความพร้อม	ระดับการเตรียมความพร้อม					\bar{X}	S.D.	การแปรผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
ไฟฉาย ไฟส่องสว่าง	1	0	49	17	0	3.22	0.51	ปานกลาง
	(1.50)		(73.13)	(25.37)				
แก้วนํ้า งาน ชาม ช้อน ช่อม	2	0	45	13	7	3.34	0.78	ปานกลาง
	(3.0)		(67.16)	(19.40)	(10.44)			
ที่นอน/ผ้าปู,หมอน	1	0	46	11	9	3.40	0.77	ปานกลาง
ผ้าห่ม มุ้ง	(1.49)	(0.0)	(68.66)	(11.42)	(13.43)			
ยาฉีดกันยุง ยาจุดกันยุง	2	0	44	18	3	3.29	0.69	ปานกลาง

	(3)		(65.67)	(26.86)	(4.47)			
กระดาดชำระ	2	0	45	18	2	3.26	0.66	ปานกลาง
	(2.99)		(67.16)	(26.86)	(2.99)			
ผลิตภัณฑ์ชำระร่างกาย	1	0	46	12	8	3.38	0.75	ปานกลาง
	(1.49)	(0.0)	(68.66)	(17.91)	(11.94)			
ผ้าอ้อมเด็กและผ้าอนามัย	1	2	49	13	2	3.19	0.60	ปานกลาง
	(1.49)	(2.99)	(73.13)	(19.40)	(2.99)			
ถุงขยะ	1	0	45	19	2	3.32	0.56	ปานกลาง
	(1.49)	(67.17)	(28.36)	(2.98)				
หน้ากากอนามัย	0	0	50	15	2	3.28	0.51	ปานกลาง
	(0.0)	(0.0)	(74.63)	(22.39)	(2.99)			
ยาสามัญประจำบ้าน	0	0	45	14	8	3.44	0.70	ปานกลาง
			(67.16)	(20.89)	(11.95)			
ถังดับเพลิง พาหนะ	3	0	53	10	1	3.08	0.62	ปานกลาง
เคลื่อนย้ายผู้ป่วย	(4.47)		(79.11)	(14.93)	(1.49)			

จากตารางที่ 30 ศักยภาพ (Capacity) สภาวการณ์ ความชำนาญ หรือทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ใกล้ตัว สามารถจัดการได้ภายในครัวเรือนหรือชุมชน นำมาใช้เพิ่มขีดความสามารถ (capability) ของสังคม และชุมชนในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ช่วยให้คาดการณ์ภัยที่จะเกิดขึ้น และรับมือกับความเสี่ยงจากภัยพิบัติได้ดีขึ้น การสอบถามครัวเรือนที่มีสมาชิกที่เปราะบาง ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วม พบว่า ระดับการเตรียมความพร้อมของกิจกรรมในครัวเรือนเพื่อเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ทุกกิจกรรมนั้นครัวเรือนมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระดับการเตรียมความพร้อม และมีส่วนน้อยของครัวเรือนที่ไม่ได้เตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยน้ำท่วม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หากต้องการจำกัดหรือลดความเสี่ยง จึงจำเป็นต้องจัดการกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยง กล่าวคือ ลดภัย ลดความล่าช้า ลดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพ (สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย 2551) ได้กำหนดหน้าที่คู่มือประชาชน ในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน โดยจัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายสงเคราะห์ มีหน้าที่และความรับผิดชอบโดย ดำเนินการให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะจัดหาอาหารสำเร็จรูป น้ำดื่ม ยารักษาโรค เสื้อผ้า รับบริจาคเครื่องอุปโภค บริโภค และดำเนินการมอบให้แก่ผู้ประสบภัย แต่ไม่มีการระบุข้อมูลการเตรียมความพร้อมของใช้ในระดับครัวเรือน เพื่อจัดเตรียมใส่ถุงหรือหีบห่อไว้เป็นชุดพร้อมหลบภัย เตรียมการไว้ ณ จุดใดจุดหนึ่งของบ้าน เพื่อพร้อมที่จะหนีภัยได้อย่างสะดวก ในขณะที่เกิดเหตุน้ำท่วมอย่างทันทีทันใด ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการเตรียมความพร้อมโดยส่วนมากมีการเตรียมอุปกรณ์ของใช้ อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงการเตรียม ที่นอนและยาสามัญประจำบ้าน ที่อยู่ในระดับมาก

การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยปกติครัวเรือนมีความรู้เกี่ยวกับการรับมือในระดับปานกลาง แต่ครัวเรือนที่ไม่สามารถรับมือกับความเสี่ยงนั้นได้คือครัวเรือนที่ไม่มีความรู้ ในการปรับตัว ว่า

ผลกระทบส่งผลต่อชีวิตและทรัพย์สิน ไม่ปล่อยให้ตนเองคิดว่าต้องอยู่กับเหตุการณ์น้ำท่วมที่จะเกิดขึ้นซ้ำซาก และไม่ควรรับสภาพกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งควรมีการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมหรือถ่วงยังชีพในระดับครัวเรือนไว้เป็นการเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อการเผชิญเหตุการณ์อย่างฉับพลัน

ตารางที่ 31 การเตรียมความพร้อมกิจกรรมในครัวเรือน ด้านสาธารณูปโภคและสถานที่ศูนย์อพยพฯ

รูปแบบความพร้อม	ระดับการเตรียมความพร้อม					\bar{X}	S.D.	การแปรผลเตรียมน้ำกิน
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
น้ำใช้	4 (5.97)	0	51 (76.12)	11 (16.42)	1 (1.49)	3.07	.68	ปานกลาง
เตรียมสถานที่เก็บอาหาร	1 (1.49)	3 (4.48)	47 (70.15)	15 (22.39)	1 (1.49)	3.17	.60	ปานกลาง
จุดทิ้งขยะ	1 (1.49)	1 (1.49)	50 (74.63)	12 (17.91)	3 (4.48)	3.22	.62	ปานกลาง
ร่วมมือกับบุคลากรกำหนดจุดปรุงอาหาร	1 (1.49)	1 (1.49)	48 (71.64)	12 (17.91)	5 (7.46)	3.28	.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 31 จากการเตรียมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบาง ในด้านสถานที่ ครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางมีความคิดเห็นในศูนย์พักพิง ไม่ว่าจะเป็จุดให้บริการน้ำดื่ม น้ำใช้ จุดเก็บอาหารที่ปราศจากแมลง จุดทิ้งและทำลายขยะ รวมทั้งการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการกำหนดบริเวณดังกล่าวเพื่อให้เกิดสุขลักษณะ หากผู้คนที่อพยพเข้ามาในศูนย์มีอาการท้องเสีย หรือป่วย จากการใช้บริการจุดดังกล่าว จำเป็นต้องหยุดพักหรือคัดแยกเพื่อไม่ให้เกิดการระบาดของโรค กับผู้คนที่อยู่ในศูนย์อพยพ ซึ่งผลปรากฏว่าทุกกิจกรรมมีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ประเมินได้ว่าครัวเรือนยังคงมีความรู้ความเข้าใจในการจัดเตรียมสถานที่ในศูนย์พักพิง หากเพิ่มองค์ความรู้ทางด้านสุขอนามัย จากหน่วยงานราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจะทำให้ชุมชนพัฒนาศักยภาพได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 32 ความรู้ความเข้าใจ ในครัวเรือน ด้านกฎระเบียบ และสุขอนามัยในศูนย์อพยพฯ

รูปแบบความรู้	ระดับความรู้ความเข้าใจ					\bar{X}	S.D.	การแปรผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
กฎ ระเบียบและข้อปฏิบัติ	0	3 (4.48)	49 (73.1)	14 (20.9)	1 (1.49)	3.19	0.52	ปานกลาง
สุขอนามัยและสุขภาพ	0 (2.99)	2 (70.1)	47 (20.9)	14 (5.97)	4	3.29	0.62	ปานกลาง

จากตารางที่ 32 ครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบาง มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่อง กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ รวมทั้งสุขอนามัย เมื่อเข้าไปพักในศูนย์พักพิง ผลปรากฏว่าครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางยัง

พหุมีความรู้ในเรื่องกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ และทางด้านสุขอนามัยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหากมีการส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับชุมชน จะเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนสามารถรับมือกับภัยพิบัติได้อย่างดีเยี่ยม นอกจากองค์ความรู้ที่จะได้ในศูนย์อพยพแล้ว ทำให้ชุมชนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้จัดการภายในชุมชนให้มีกฎระเบียบ มีสุขอนามัย และมีสุขภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 33 ความรู้ความสามารถ ในครัวเรือน ด้าน การเฝ้าระวังโรคติดต่อและโรคระบาด

รูปแบบความรู้	ระดับความรู้ความสามารถ					\bar{X}	S.D	การแปรผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
สำรวจปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรคระบาด	0	1	48	17	1	3.26	0.50	ปานกลาง
จัดทำระบบการลงทะเบียนผู้อพยพติดตาม		(1.49)	(71.64)	(25.37)	(1.49)			
ตรวจสอบอาการผู้ที่ไม่สบายในแต่ละวัน	0	1	50	14	2	3.25	0.53	ปานกลาง
รวบรวมข้อมูลผู้ป่วยรายวัน		(1.49)	(74.63)	(20.9)	(2.99)			
ประสานงานหน่วยงานกรณีเกิดโรคระบาด	0	2	50	12	3	3.23	.57	ปานกลาง
		(2.98)	(74.63)	(17.91)	(4.48)			
	0	1	49	14	3	3.28	.57	ปานกลาง
		(1.49)	(73.13)	(20.90)	(4.48)			
	1	1	50	11	4	3.23	.65	ปานกลาง
	(1.49)	(1.49)	(74.63)	(16.42)	(5.97)			

จากตารางที่ 33 ครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบาง การวัดระดับความรู้ความสามารถของกลุ่มตัวอย่างในด้านการเฝ้าระวังโรคติดต่อและโรคระบาดผลปรากฏว่าในภาพรวมทั้ง 5 กิจกรรมที่ทำการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ในด้านการสำรวจปัจจัยเสี่ยง การจัดทำทะเบียนผู้อพยพกรณีป่วยจากโรคระบาด การตรวจสอบอาการผู้ป่วย การรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยรวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องโรคระบาดเกณฑ์องค์ความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ครัวเรือนยังพหุมีความรู้ในกิจกรรมที่เป็นพื้นฐาน และสามารถส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพรวมทั้งขีดความสามารถในเรื่องของการเฝ้าระวังโรคติดต่อและการระบาคของโรคได้อีก ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในด้านสุขอนามัย ทำให้ปลอดภัยจากอันตรายของโรคติดต่อได้เป็นอย่างดี

4.2.7 รูปแบบจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

การประเมินการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยเปรียบเทียบระหว่างครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบางและครัวเรือนที่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบาง หัวข้อการวิเคราะห์ประกอบไปด้วย การเปรียบเทียบระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ ในการจัดการศูนย์พักพิง การเปรียบเทียบระดับความต้องการ ด้านองค์ความรู้ เมื่ออพยพเข้ามาในศูนย์พักพิง ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 34 คริวเรือนที่ไม่มีสมาชิกและมีสมาชิกที่เปราะบาง ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม (t-test)

ประเด็น	สมาชิกคริวเรือน				t	p	การแปลผล
	ไม่มีกลุ่มเปราะบาง(44)		มีกลุ่มเปราะบาง(67)				
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
จุดเส้นทางคมนาคม	3.11	0.44	3.08	0.45	.277	.782	ปานกลาง
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.09	0.36	3.14	0.43	-.737	.463	ปานกลาง
จุดลงทะเบียนผู้	3.09	0.36	3.16	0.47	-.864	.390	ปานกลาง
จุดหลบนอน	3.09	0.36	3.16	0.47	-.864	.390	ปานกลาง
จุดรับประทานอาหาร	3.11	0.44	3.17	0.45	-.764	.457	ปานกลาง
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.09	0.36	3.17	0.52	-.979	.330	ปานกลาง
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.11	0.44	3.16	0.47	-.559	.577	ปานกลาง
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.06	0.25	3.16	0.56	-1.055	.294	ปานกลาง
จุดโรงครัว	3.11	0.44	3.19	0.49	-.867	.388	ปานกลาง
จุดปฐมพยาบาล	3.09	0.36	3.14	0.43	-.737	.463	ปานกลาง
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.11	0.44	3.20	0.53	-.978	.330	ปานกลาง
จุดทำกิจกรรม	3.11	0.44	3.17	0.49	-.715	.476	ปานกลาง
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.11	0.50	3.16	0.47	-.291	.771	ปานกลาง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 34 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพบว่า คริวเรือนที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบางและคริวเรือนที่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบาง เพื่อดูความสัมพันธ์ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ความเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในทุกประเด็น มีค่าเฉลี่ยที่ระดับปานกลาง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ซึ่งทั้งคริวเรือนที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบางและคริวเรือนที่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบาง มีความต้องการที่จะให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรมดังกล่าวที่ไม่แตกต่างกัน ถือได้ว่าคริวเรือนมีระดับความเต็มใจทุกจะร่วมมือในทุก ๆ กิจกรรมไม่ว่าจะเป็นคริวเรือนที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มคนเปราะบาง และคริวเรือนที่มีสมาชิกกลุ่มคนเปราะบาง เป็นแนวโน้มที่ดีในการพัฒนาชุมชนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปในชุมชนเพื่อทำการพัฒนา และส่งเสริมศักยภาพทางด้านการป้องกันภัยพิบัติน้ำท่วม

ตารางที่ 35 คริวเรือที่ไม่มีสมาชิกและมีสมาชิกที่เปราะบาง ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ (t-test)

ประเด็น	สมาชิกคริวเรือ				t	p	การแปลผล
	ไม่มีกลุ่มเปราะบาง		มีกลุ่มเปราะบาง				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.11	0.44	3.17	0.42	-.782	.436	ปานกลาง
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.13	0.50	3.20	0.50	-.735	.464	ปานกลาง
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.11	0.44	3.20	0.53	-.978	.330	ปานกลาง
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.11	0.50	3.22	0.54	-.848	.398	ปานกลาง
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.11	0.44	3.19	0.46	-.904	.368	ปานกลาง
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.13	0.50	3.22	0.54	-.848	.398	ปานกลาง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 35 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพบว่า คริวเรือที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบางและคริวเรือที่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบาง เพื่อดูความสัมพันธ์ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ระดับความต้องการในการอบรม ด้านองค์ความรู้ ผลปรากฏ ความต้องการในการอบรมด้านองค์ความรู้ ในทุกประเด็น มีค่าเฉลี่ยที่ระดับปานกลาง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ซึ่งทั้งคริวเรือที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบางและคริวเรือที่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบาง มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือด้านองค์ความรู้ ในทุกกิจกรรมดังกล่าวที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งโดยรวมแล้วระดับความต้องการองค์ความรู้ ถือได้ว่าเป็นการบ่งบอกถึงความตื่นตัว และเล็งเห็นความสำคัญต่อชีวิตและทรัพย์สินในยามประสบภัยน้ำท่วม การให้ความรู้แก่คริวเรือหรือชุมชน เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนัก และพร้อมที่จะเตรียมการในการเกิดอุทกภัยในอนาคตได้ การให้ความรู้การซักซ้อมแผนเพื่อเตรียมการหลบภัยน้ำท่วม โดยการให้วิทยากรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อมาบรรยายให้ความรู้และเกิดการปฏิบัติจริงเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนได้ตื่นตัวและพร้อมรับมือกับภัยน้ำท่วมอยู่ตลอดเวลา มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย (บุญประกอบ 2559)พบว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยได้รับความรู้ ทักษะเกี่ยวกับอุทกภัย และการซักซ้อมแผนเกี่ยวกับอุทกภัย จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและรับมือกับภัยพิบัติได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 36 ทักษะการเอาตัวรอดจากน้ำท่วม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม (t-test)

ประเด็น	ทักษะการเอาตัวรอด				t	p
	ใช่		ไม่ใช่			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.37	.74402	3.07	.41277	1.835	.069
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.50	.75593	3.09	.35740	2.777	.006*
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.50	.92582	3.10	.36816	2.512	.013*
จุดหลบนอน	3.37	.51755	3.11	.42705	1.625	.107
จุดรับประทานอาหาร	3.75	.88641	3.10	.36816	4.162	.000*
จุดแยกสมาชิกเประาะบาง	3.50	.75593	3.11	.42705	2.295	.024*
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.87	.99103	3.08	.34604	5.128	.000*
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.50	.75593	3.09	.43193	2.388	.019*
จุดโรงครัว	3.75	.88641	3.11	.40344	3.833	.000*
จุดปฐมพยาบาล	3.37	.74402	3.10	.36816	1.813	.073
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.62	.91613	3.13	.44388	2.730	.007*
จุดทำกิจกรรม	3.50	.75593	3.12	.43566	2.200	.030*
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.50	.75593	3.12	.45761	2.111	.037*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 36 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมต่อการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ทักษะการเอาตัวรอดจากน้ำท่วมที่แตกต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมต่อการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ พบว่ามี 10 ประเด็น มีความเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ จุดทำความสะอาดร่างกาย จุดลงทะเบียนผู้อพยพ จุดรับประทานอาหาร จุดแยกสมาชิก จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ จุดสุขาห้องอาบน้ำ จุดโรงครัว จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์ จุดทำกิจกรรม และจุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง ที่ครัวเรือนมีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือในการจัดทำกิจกรรมดังกล่าว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 37 ทักษะการเอาตัวรอดจากน้ำท่วม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม
ด้าน องค์ความรู้ (t-test)

ประเด็น	ทักษะการเอาตัวรอด				t	p
	ใช่		ไม่ใช่			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.37	.51755	3.13	.42122	1.522	.131
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.62	.91613	3.14	.45175	2.639	.010*
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.37	.74402	3.15	.48014	1.194	.235
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.37	.74402	3.17	.51311	1.028	.036*
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.37	.74402	3.14	.42950	1.370	.174
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.62	.91613	3.15	.48014	2.464	.015*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 37 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วม ต่อองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า คริวเรือนทั้งสองกลุ่มที่คิดว่ามีทักษะการเอาตัวรอดและไม่มีทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมส่วนใหญ่มีระดับความต้องการองค์ความรู้ เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิง ในขณะที่คริวเรือนที่คิดว่ามีทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วม มีแนวโน้มความต้องการองค์ความรู้ เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิง สูงกว่า คริวเรือนที่คิดที่ไม่มีทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมต่อความต้องการองค์ความรู้เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิง, ทักษะการเอาตัวรอดทั้งสองกลุ่มนี้มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ ในประเด็นดังต่อไปนี้ อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ เวรทำความสะอาดภายในศูนย์ฯ และ อบรมความรู้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ที่มีระดับความต้องการในการอบรมองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทักษะการเอาตัวรอดของคริวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางที่แตกต่างกัน พบว่า คริวเรือนที่ตอบว่ามีทักษะในการเอาตัวรอดมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ซึ่งมีความมากกว่า กลุ่มคริวเรือนที่คิดที่ไม่มีทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้ต่างมีความต้องการองค์ความรู้เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 38 การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านเส้นทางและสถานที่ (f-test)

Descriptives

ระดับความเต็มใจ	จำนวน	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน					
เส้นทางเข้าออก					
ปานกลาง	11	1	3	2.81	.60302
มาก	29	3	3	3.0	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.18	.48726
จุดชำระร่างกาย					
ปานกลาง	11	1	3	2.81	.60302
มาก	29	3	3	3.0	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.18	.48726
จุดลงทะเบียน					
ปานกลาง	11	3	3	3.0	.00000
มาก	29	3	3	3.0	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.21	.53226

Anova

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
เส้นทางเข้าออก					
ระหว่างกลุ่ม	2	1.654	.827	4.409	.014*
ภายในกลุ่ม	108	20.256	.188		
รวม	110	21.910			
จุดชำระร่างกาย					
ระหว่างกลุ่ม	2	.705	.353	2.173	.119
ภายในกลุ่ม	108	17.529	.162		
รวม	110	18.234			
จุดลงทะเบียน					
ระหว่างกลุ่ม	2	1.142	.571	3.110	.049*
ภายในกลุ่ม	108	19.831	.184		
รวม	110	20.973			

LSD

ระดับความวิตกกังวล	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ระดับความเต็มใจ เส้นทางเข้าออก			
ปานกลาง		.238	.011*
มาก	.238		.058
มากที่สุด	.011*		.058
ระดับความเต็มใจ จุดชำระร่างกาย			
ปานกลาง		.525	.482
มาก	.525		.042*
มากที่สุด	.482		.042*
ระดับความเต็มใจ จุดลงทะเบียน			
ปานกลาง		1.0	.131
มาก	1.0		.027*
มากที่สุด	.131		.027*

* $p < .05$

จากตารางที่ 38 การเปรียบเทียบระดับความวิตกกังวล ต่อความเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ด้านเส้นทางและสถานที่ของศูนย์พักพิง ในครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแตกต่างแบบ one-way ANOVA พบว่า

จุดเส้นทางเข้าออก พบว่า ความวิตกกังวลระดับ มาก ไม่แตกต่างต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดเส้นทางเข้าออก อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลางและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดเส้นทางเข้าออก อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง แตกต่างต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดเส้นทางเข้าออก อยู่ในระดับ มากที่สุด มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความแตกต่างต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจต่อการกำหนดเส้นทางเข้าออกสูงที่สุด คือ กลุ่มมากที่สุด (3.18) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจต่อการกำหนดเส้นทางเข้าออกต่ำสุด คือ กลุ่มปานกลาง (2.81)

สรุปได้ว่า จุดเส้นทางเข้าออก ระดับความวิตกกังวลของคริวเรือที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดเส้นทางเข้าออก ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.81 และ ระดับความวิตกกังวลของคริวเรือระดับ ปานกลาง ส่งผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดเส้นทางเข้าออก ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.18 ซึ่งระดับความวิตกกังวลของคริวเรือที่ระดับมากที่สุด และระดับปานกลาง เมื่อคริวเรือที่มีความวิตกกังวลทั้งสองกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 73.90 ของคริวเรือทั้งหมด มีผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดเส้นทางเข้าออก ของศูนย์พักพิงฯ ที่ระดับปานกลางและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.20 เพราะฉะนั้น คริวเรือที่มีความวิตกกังวลในระดับปานกลางและมากที่สุด มีความเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดเส้นทางเข้าออก ของศูนย์พักพิงฯ เป็นอย่างมาก

จุดชำระร่างกาย พบว่า ความวิตกกังวลระดับ มากและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดชำระร่างกาย อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดชำระร่างกาย อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลในระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดชำระร่างกาย อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดชำระร่างกายสูงที่สุด คือกลุ่ม มากที่สุด (3.18) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดชำระร่างกายต่ำที่สุด คือกลุ่มปานกลาง (2.81)

สรุปได้ว่า จุดชำระร่างกาย ระดับความวิตกกังวลของคริวเรือที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดชำระร่างกาย ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0 และ ระดับความวิตกกังวลของคริวเรือระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดชำระร่างกาย ของศูนย์พักพิงฯ มี

ความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.18 ซึ่งระดับความวิตกกังวลของ คริวเรือที่ระดับมากที่สุด และระดับมาก คริวเรือที่มีความวิตกกังวลทั้งสองกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของคริวเรือทั้งหมด มีผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดชำระร่างกาย ของศูนย์พักพิงฯ ที่ระดับมากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.70 เพราะฉะนั้น คริวเรือที่มีความวิตกกังวลในระดับปานกลางและมากที่สุด มีความเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดชำระร่างกาย ของศูนย์พักพิงฯ เป็นจำนวนน้อย

จุดลงทะเบียน พบว่า ความวิตกกังวลระดับ มากและมากที่สุด ไม่แตกต่างต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดลงทะเบียน อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดลงทะเบียน อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดลงทะเบียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดลงทะเบียนสูงสุด คือ กลุ่มมากที่สุด (3.21) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดลงทะเบียนต่ำที่สุด คือ กลุ่มปานกลางและกลุ่มมาก (3.0)

สรุปได้ว่า จุดลงทะเบียน ระดับความวิตกกังวลของคริวเรือที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดลงทะเบียน ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0 และ ระดับความวิตกกังวลของคริวเรือระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดลงทะเบียน ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.21 ซึ่งระดับความวิตกกังวลของคริวเรือที่ระดับ มากที่สุด และระดับมาก คริวเรือที่มีความวิตกกังวลทั้งสองกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของคริวเรือทั้งหมด มีผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดลงทะเบียน ของศูนย์พักพิงฯ ที่ระดับมากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.70 เพราะฉะนั้น คริวเรือที่มีความวิตกกังวลในระดับมากและมากที่สุด มีความเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดลงทะเบียน ของศูนย์พักพิงฯ เป็นจำนวนน้อย

สรุปภาพรวมความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านเส้นทางและสถานที่

คริวเรือที่มีความเปราะบางแตกต่างกันล้วนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64 ของกลุ่มตัวอย่างคริวเรือ ต่อความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดเส้นทางเข้าออกศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 84.7 ของกลุ่มตัวอย่างคริวเรือ ส่งผลให้คริวเรือที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็ม

ใจให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดเส้นทางและสถานที่ อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด, ความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดชำระร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 84.7 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดเส้นทางและสถานที่ อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด และความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดลงทะเบียน อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 84.7 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดเส้นทางและสถานที่ อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด

ตารางที่ 39 การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านการกำหนดขอบเขตพื้นที่และระยะห่าง (f-test)

Descriptives

ระดับความเต็มใจ	จำนวน	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน					
จุดที่นอน					
ปานกลาง	11	3	4	3.09	.30151
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.19	.31972
จุดรับประทานอาหาร					
ปานกลาง	11	3	4	3.18	.40452
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.21	.53226
การแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์					
ปานกลาง	11	3	5	3.18	.60302
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.19	.52426
จุดแยกผู้ป่วย					
ปานกลาง	11	3	5	3.27	.64667
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.18	.51575

Anova

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
------------------	----	----	----	---	---

จุดที่นอน					
ระหว่างกลุ่ม	2	.824	.412	2.210	.155
ภายในกลุ่ม	108	20.149	.187		
รวม	110	20.973			
จุดรับประทานอาหาร					
ระหว่างกลุ่ม	2	.929	.465	2.337	.101
ภายในกลุ่ม	108	21.467	.199		
รวม	110	22.396			
จุดแยกผู้พื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์					
ระหว่างกลุ่ม	2	.818	.409	1.931	.150
ภายในกลุ่ม	108	22.876	.212		
รวม	110	23.694			
จุดแยกผู้ป่วย					
ระหว่างกลุ่ม	2	.892	.446	2.113	.126
ภายในกลุ่ม	108	22.802	.211		
รวม	110	23.694			
LSD					
ระดับความวิตกกังวล		ปานกลาง		มาก	มากที่สุด
ระดับความเต็มใจ จุดที่นอน					
				.554	
					.449
		.554			.041*
		.449			
				.041*	
ระดับความเต็มใจ จุดรับประทานอาหาร					
				.252	
					.839
				.252	
					.034*
		.839			
				.034*	
ระดับความเต็มใจ จุดแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์					
				.267	

		.918
มาก	.267	
		.054
มากที่สุด	.918	
		.054
ระดับความเต็มใจ จุดแยกผู้ป่วย		
ปานกลาง		.097
		.548
มาก	.097	
		.073
มากที่สุด	.548	
		.073

* $p < .05$

จากตารางที่ 39 การเปรียบเทียบระดับความวิตกกังวล ต่อความเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ด้านการกำหนดขอบเขตพื้นที่และระยะห่าง ของศูนย์พักพิงฯ ในครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแตกต่างแบบ one-way ANOVA พบว่า

จุดที่นอน พบว่า ความวิตกกังวลระดับ มากและมากที่สุด ไม่แตกต่างต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดที่นอน อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดที่นอน อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนด จุดที่นอน อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดที่นอนที่สูงที่สุด คือ กลุ่มมากที่สุด (3.91) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดที่นอนต่ำที่สุด คือ กลุ่มมาก (3.0)

สรุปได้ว่า จุดหลับนอน ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดหลับนอน ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0 และ ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดหลับนอน ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.19 ซึ่งระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับมากที่สุด และระดับมาก ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลทั้งสองกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของครัวเรือนทั้งหมด มีผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดหลับนอน ของศูนย์พักพิงฯ ที่

ระดับมากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.70 เพราะฉะนั้น ครั้วเรือที่มีความวิตกกังวลในระดับมาก และมากที่สุด มีความเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดหลับนอน ของศูนย์พักพิงฯ เป็นจำนวนน้อย

จุดรับประทานอาหาร พบว่า ความวิตกกังวลระดับ มากและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ ครั้วเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดรับประทานอาหาร อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครั้วเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดรับประทานอาหาร อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครั้วเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนด จุดรับประทานอาหาร อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดรับประทานอาหารที่สูงที่สุด คือกลุ่มมากที่สุด (3.21) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดรับประทานอาหารต่ำที่สุด คือ กลุ่มมาก (3.0)

สรุปได้ว่า จุดรับประทานอาหาร ระดับความวิตกกังวลของครั้วเรือที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดรับประทานอาหาร ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0 และ ระดับความวิตกกังวลของครั้วเรือระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดรับประทานอาหาร ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.21 ซึ่งระดับความวิตกกังวลของครั้วเรือที่ระดับมากที่สุด และระดับมาก ครั้วเรือที่มีความวิตกกังวลทั้งสองกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของครั้วเรือทั้งหมด มีผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดรับประทานอาหาร ของศูนย์พักพิงฯ ที่ระดับมากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.50 เพราะฉะนั้น ครั้วเรือที่มีความวิตกกังวลในระดับมากและมากที่สุด มีความเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดรับประทานอาหาร ของศูนย์พักพิงฯ เป็นจำนวนน้อย

จุดแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์ พบว่า ความวิตกกังวลระดับ มากและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ ครั้วเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์ อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลางและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ ครั้วเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์ อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลางและมาก ไม่แตกต่างกันต่อ ครั้วเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนด จุดแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์ อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์ ที่สูงที่สุด คือ กลุ่มมากที่สุด (3.19) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์ต่ำที่สุด คือ กลุ่มมาก (3.0)

สรุปได้ว่า ระดับความวิตกกังวลทุกระดับของครัวเรือน ไม่มีผลต่อ ระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือ ทุกระดับ ในการกำหนดจุดแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์ ภายในศูนย์พักพิงฯ

จุดแยกผู้ป่วย พบว่า ความวิตกกังวลระดับ มากและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกผู้ป่วย อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลางและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกผู้ป่วย อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลางและมาก ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนด จุดแยกผู้ป่วย อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกผู้ป่วย ที่สูงที่สุด คือ กลุ่มปานกลาง (3.27) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกผู้ป่วย ต่ำที่สุด คือ กลุ่มมาก (3.0)

สรุปได้ว่า ระดับความวิตกกังวลทุกระดับของครัวเรือน ไม่มีผลต่อ ระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือ ทุกระดับ ในการกำหนดจุดแยกผู้ป่วย ภายในศูนย์พักพิงฯ

สรุปภาพรวมความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านการกำหนดขอบเขตพื้นที่และระยะห่าง (f-test)

ครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกันล้วนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ต่อความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนด จุดที่นอนภายในศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 84.7 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดจุดที่นอน อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด, จุดรับประทานอาหาร อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 85.6 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดรับประทานอาหาร อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด, จุดแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 87.4 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน เป็นจำนวนมากที่สุด ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจให้ร่วมมือด้านการกำหนด , จุดแยกพื้นที่ เด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์ อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด และจุดแยกผู้ป่วย อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 84.7 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน เป็นจำนวนมากที่สุด

ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดจุดแยกผู้ป่วย อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด

ตารางที่ 40 การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านการกำหนดพื้นที่แต่ละหน่วยงาน (f-test)

Descriptives

ระดับความเต็มใจ	จำนวน	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน					
จุด ห้องน้ำ-ห้องส้วม					
ปานกลาง	11	1	4	2.90	.70065
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.21	.50471
จุดโรงครัว					
ปานกลาง	11	3	5	3.27	.64667
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.21	.53226
ห้องพยาบาล					
ปานกลาง	11	3	3	3.0	.00000
มาก	29	3	3	3.0	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.19	.49626
ห้องบุคลากร- จนท.ทางการแพทย์					
ปานกลาง	11	3	4	3.09	.30151
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.25	.60281
จุด ทำกิจกรรม					
ปานกลาง	11	3	4	3.09	.30151
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.22	.56561
จุด แยกสัตว์เลี้ยง					
ปานกลาง	11	3	4	3.09	.30151
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	2	5	3.22	.59033

Anova

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
จุดห้องน้ำ-ห้องส้วม					
ระหว่างกลุ่ม	2	1.49	.747	3.548	.032*
ภายในกลุ่ม	108	22.74	.211		
รวม	110	24.23			
จุดโรงครัว					
ระหว่างกลุ่ม	2	1.06	.534	2.402	.095
ภายในกลุ่ม	108	24.01	.222		
รวม	110	25.08			
จุดห้องพยาบาล					
ระหว่างกลุ่ม	2	.99	.497	3.116	.048*
ภายในกลุ่ม	108	17.23	.160		
รวม	110	18.23			
ห้องบุคลากร- จนท.ทางการแพทย์					
ระหว่างกลุ่ม	2	1.40	.701	2.874	.061
ภายในกลุ่ม	108	26.34	.244		
รวม	110	27.74			
จุด ทำกิจกรรม					
ระหว่างกลุ่ม	2	1.09	.546	2.533	.084
ภายในกลุ่ม	108	23.30	.216		
รวม	110	24.39			
จุด แยกสัตว์เลี้ยง					
ระหว่างกลุ่ม	2	1.09	.546	2.332	.102
ภายในกลุ่ม	108	25.30	.234		
รวม	110	26.39			

LSD

ระดับความวิตกกังวล	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ระดับความเต็มใจ จุดห้องน้ำ-ห้องส้วม			
ปานกลาง		.577	.045*
มาก	.577		.039*
มากที่สุด	.045*		.039*

ระดับความเต็มใจ จุดโรงครัว

ปานกลาง	.105	.688
มาก	.105	.044*
มากที่สุด	.688	
		.044*

ระดับความเต็มใจ จุดห้องพยาบาล

ปานกลาง	1.00	.131
มาก	1.00	.027*
มากที่สุด	.131	
		.027*

ระดับความเต็มใจ จุดห้องบุคลากร- จนท.ทางการแพทย์

ปานกลาง	.604	.312
มาก	.604	.022*
มากที่สุด	.312	
		.022*

ระดับความเต็มใจ จุด ทำกิจกรรม

ปานกลาง	.587	.374
มาก	.582	.030*
มากที่สุด	.374	
		.030*

ระดับความเต็มใจ จุดแยกสัตว์เลี้ยง

ปานกลาง	.597	.393
มาก	.597	.037*

มากที่สุด

.393

.037*

* $p < .05$

จากตารางที่ 40 การเปรียบเทียบระดับความวิตกกังวล ต่อความเต็มใจเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ด้านการกำหนดด้านการกำหนดพื้นที่แต่ละหน่วยงานของศูนย์พักพิง ในครัวเรือนที่มีความแปรปรวนที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแตกต่างแบบ one-way ANOVA พบว่า

จุดห้องสุขา-ห้องอาบน้ำ พบว่า ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดห้องสุขา-ห้องอาบน้ำ อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดห้องสุขา-ห้องอาบน้ำ อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลางและมาก แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนด จุดห้องสุขา-ห้องอาบน้ำ อยู่ในระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (3.21คะแนน) โดยกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดห้องน้ำ-ห้องส้วม ที่สูงที่สุด คือ กลุ่มมากที่สุด (3.21) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดห้องน้ำ-ห้องส้วม ต่ำที่สุด คือ กลุ่มปานกลาง (2.9)

สรุปได้ว่า จุดห้องสุขา-ห้องอาบน้ำ ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดห้องสุขา-ห้องอาบน้ำ ของศูนย์พักพิง ๆ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.90 , ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดห้องสุขา-ห้องอาบน้ำ ของศูนย์พักพิง ๆ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0, และระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดห้องสุขา-ห้องอาบน้ำ ของศูนย์พักพิง ๆ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.21ซึ่งระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับมากที่สุด และระดับมาก ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลทั้งสามกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 100 ของครัวเรือนทั้งหมด มีผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดห้องสุขา-ห้องอาบน้ำ ของศูนย์พักพิง ๆ ที่ระดับปานกลาง มากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.20 เพราะฉะนั้น ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลในระดับมากและมากที่สุด มีความเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดห้องสุขา-ห้องอาบน้ำ ของศูนย์พักพิง ๆ เป็นจำนวนมาก

ความวิตกกังวลในระดับมากและมากที่สุด มีความเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดห้อง บุคลากรและเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ ของศูนย์พักพิงฯ เป็นจำนวนน้อย

จุดทำกิจกรรม พบว่า ความวิตกกังวลระดับ ระดับมากและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดทำกิจกรรม อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดทำกิจกรรม อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนด จุดทำกิจกรรม อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดทำกิจกรรม ที่สูงที่สุด คือ กลุ่มมากที่สุด (3.22) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดทำกิจกรรมต่ำที่สุด คือ กลุ่มมาก (3.0)

สรุปได้ว่า จุดทำกิจกรรม ระดับความวิตกกังวลของคริวเรือที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดทำกิจกรรม ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0 , ระดับความวิตกกังวลของคริวเรือระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดทำกิจกรรม ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.22 ซึ่งระดับความวิตกกังวลของคริวเรือที่ระดับมากที่สุด และระดับมาก คริวเรือที่มีความวิตกกังวลทั้งสามกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของคริวเรือทั้งหมด มีผลต่อความต้องเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดทำกิจกรรม ของศูนย์พักพิงฯ ที่ระดับ มากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.60 เพราะฉะนั้น คริวเรือที่มีความวิตกกังวลในระดับมากและมากที่สุด มีความเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดทำกิจกรรม ของศูนย์พักพิงฯ เป็นจำนวนน้อย

จุดแยกสัตว์เลี้ยง พบว่า ความวิตกกังวลระดับ ระดับมากและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกสัตว์เลี้ยง อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกสัตว์เลี้ยง อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ คริวเรือที่มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนด จุดแยกสัตว์เลี้ยง อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดย

กลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกสัตว์เลี้ยง ที่สูงที่สุด คือ กลุ่มมากที่สุด (3.22) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดแยกสัตว์เลี้ยง ต่ำที่สุด คือ กลุ่มมาก (3.0)

สรุปได้ว่า จุดแยกสัตว์เลี้ยง ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดแยกสัตว์เลี้ยง ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0 , ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดแยกสัตว์เลี้ยง ของศูนย์พักพิงฯ มีความเต็มใจในการทำกิจกรรมที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.22 ซึ่งระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับ มากที่สุด และระดับมาก ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลทั้งสามกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของครัวเรือนทั้งหมด มีผลต่อความต้องการเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดแยกสัตว์เลี้ยง ของศูนย์พักพิงฯ ที่ระดับ มากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.70 เพราะฉะนั้น ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลในระดับมากและมากที่สุด มีความเต็มใจร่วมมือทำกิจกรรม โดยการ กำหนดจุดแยกสัตว์เลี้ยง ของศูนย์พักพิงฯ เป็นจำนวนน้อย

สรุปภาพรวมความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านการกำหนดพื้นที่แต่ละหน่วยงาน (f-test)

ครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกันล้วนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ต่อความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนด 1.จุดห้องน้ำ-ห้องส้วม ภายในศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 84.7 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดจุดห้องน้ำ-ห้องส้วม อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด 2.จุดโรงครัว อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 85.6 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการกำหนดจุดรับประทานอาหาร อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด 3.จุดปฐมพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 87.4 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน เป็นจำนวนมากที่สุด ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือด้านการกำหนด จุดปฐมพยาบาล อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด 4.จุดห้องบุคลากรและเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 85.6 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน เป็นจำนวนมากที่สุด ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดจุดห้องบุคลากรและเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด 5.จุดทำกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 85.6 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน เป็นจำนวนมากที่สุด ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดจุดทำกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด และ6.จุดแยกสัตว์เลี้ยง อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 87.4 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน เป็นจำนวนมากที่สุด ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความเต็มใจให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดจุดแยกสัตว์เลี้ยง อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด

ตารางที่ 41 การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ (f-test)

Descriptives

ระดับความต้องการ	จำนวน	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน					
อบรมกฎระเบียบ					
ปานกลาง	11	3	4	2.90	.30151
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	3	5	3.21	.51262
อบรม จนท.ดูแลศูนย์					
ปานกลาง	11	3	4	3.27	.30151
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	3	5	3.21	.60846
อบรม การมอบหมายหน้าที่					
ปานกลาง	11	3	3	3.0	.00000
มาก	29	3	3	3.0	.00000
มากที่สุด	71	3	5	3.19	.60846
อบรม จุดรับผิดชอบภายในศูนย์					
ปานกลาง	11	3	3	3.09	.00000
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	3	5	3.25	.64130
อบรม ความปลอดภัยภายในศูนย์					
ปานกลาง	11	3	3	3.09	.00000
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	3	5	3.22	.55339
อบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น					
ปานกลาง	11	3	4	3.09	.30151
มาก	29	3	3	3.00	.00000
มากที่สุด	71	3	5	3.22	.63658

Anova

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
------------------	----	----	----	---	---

อบรมกฎ ระเบียบ						
ระหว่างกลุ่ม	2	1.093	.546	3.057	.051	
ภายในกลุ่ม	108	19.30	.179			
รวม	110	20.39				
อบรม จนท.ดูแลศูนย์						
ระหว่างกลุ่ม	2	1.57	.786	3.164	.046*	
ภายในกลุ่ม	108	26.82	.248			
รวม	110	28.39				
อบรม การมอบหมายหน้าที่						
ระหว่างกลุ่ม	2	1.83	.916	3.818	.025*	
ภายในกลุ่ม	108	25.91	.240			
รวม	110	27.74				
อบรม จุดรับผิดชอบภายในศูนย์						
ระหว่างกลุ่ม	2	2.23	1.119	4.198	.018*	
ภายในกลุ่ม	108	28.78	.267			
รวม	110	31.02				
อบรม ความปลอดภัยภายในศูนย์						
ระหว่างกลุ่ม	2	1.64	.822	4.142	.018*	
ภายในกลุ่ม	108	21.43	.198			
รวม	110	23.08				
อบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น						
ระหว่างกลุ่ม	2	1.75	.876	3.231	.043*	
ภายในกลุ่ม	108	29.27	.271			
รวม	110	31.02				

LSD

ระดับความวิตกกังวล	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ระดับความต้องการ อบรมกฎ ระเบียบ			
ปานกลาง		.545	.329
มาก	.545		.017*
มากที่สุด	.329		
		.017*	
ระดับความต้องการ อบรม จนท.ดูแลศูนย์			
ปานกลาง		.608	

			.276
มาก	.608		.016*
มากที่สุด	.276		.016*
<hr/>			
ระดับความต้องการ การมอบหมายหน้าที่			
ปานกลาง	1.00		.095
มาก	1.00		.015*
มากที่สุด	.095		.015*
<hr/>			
ระดับความต้องการ จุติรับผิดชอบภายในศูนย์			
ปานกลาง		1.00	.080
มาก		1.00	.011*
มากที่สุด		.080	.011*
<hr/>			
ระดับความต้องการ อบรม ความปลอดภัยภายในศูนย์			
ปานกลาง		1.00	.082
มาก		1.00	.011*
มากที่สุด		.082	.011*
<hr/>			
ระดับความต้องการ อบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น			
ปานกลาง		.623	.261
มาก	.623		.016*
มากที่สุด	.261		.016*

* $p < .05$

จากตารางที่ 41 การเปรียบเทียบระดับความวิตกกังวล ต่อความต้องการการอบรม ด้านองค์ความรู้ ในการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ในครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแตกต่างแบบ one-way ANOVA พบว่า

กฎระเบียบ พบว่า ความวิตกกังวลระดับ ระดับมากและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องกฎระเบียบ อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องกฎระเบียบ อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องกฎระเบียบ อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความต้องการอบรมกฎ ระเบียบ ที่สูงที่สุด คือ กลุ่มมากที่สุด (3.21) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความต้องการอบรมกฎ ระเบียบ ต่ำที่สุด คือ กลุ่มปานกลาง (2.9)

สรุปได้ว่า อบรมกฎ ระเบียบ ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องการในการอบรมเรื่อง กฎ ระเบียบ ที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0 เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ และ ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องการในการอบรมเรื่อง กฎ ระเบียบ ที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.21 เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ ซึ่งระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับมากที่สุด และวิตกกังวลระดับมาก เมื่อครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลทั้งสองกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของครัวเรือนทั้งหมด มีผลต่อความต้องการอบรมเรื่องกฎระเบียบ ที่ระดับมาก และมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.60 เพราะฉะนั้น ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลในระดับมากกับมากที่สุด มีความต้องการในการอบรมองค์ความรู้เกี่ยวกับ กฎ ระเบียบเป็นจำนวนที่น้อยมาก เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ

เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิงฯ พบว่า ความวิตกกังวลระดับ ระดับมากและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องกฎระเบียบ อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิงฯ อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิงฯ อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความต้องการอบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิงฯ ที่สูงที่สุด คือ กลุ่มปานกลาง (3.27) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความต้องการอบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิงฯ ต่ำที่สุด คือ กลุ่มมาก (3.0)

สรุปได้ว่า อบรม เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิงฯ ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องการในการอบรมเรื่อง เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิงฯ ที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0 เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ และ ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องการในการอบรมเรื่อง เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิงฯ ที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.21 เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ ซึ่งระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับมากที่สุด และวิตกกังวลระดับมาก เมื่อครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลทั้งสองกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของครัวเรือนทั้งหมด มีผลต่อความต้องการอบรมเรื่อง เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิงฯ ที่ระดับมากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.60 เพราะฉะนั้น ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลในระดับมากกับมากที่สุด มีความต้องการในการอบรมองค์ความรู้เกี่ยวกับ เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิงฯ เป็นจำนวนที่น้อยมาก เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ

การมอบหมายหน้าที่ ในศูนย์พักพิงฯ พบว่า ความวิตกกังวลระดับ ระดับปานกลางและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องกฎระเบียบ อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องการมอบหมายหน้าที่ ในศูนย์พักพิงฯ อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องการมอบหมายหน้าที่ ในศูนย์พักพิงฯ อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความต้องการอบรม การมอบหมายหน้าที่ ที่สูงที่สุด คือ กลุ่มปานกลาง (3.19) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความต้องการอบรมการมอบหมายหน้าที่ ต่ำที่สุด คือ กลุ่มปานกลางและกลุ่มมาก (3.0)

สรุปได้ว่า อบรม การมอบหมายหน้าที่ให้ผู้อพยพ ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับมากที่สุด ส่งผลต่อความต้องการในการอบรมเรื่อง การมอบหมายหน้าที่ให้ผู้อพยพ ที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0 เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ และ ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องการในการอบรมเรื่อง การมอบหมายหน้าที่ให้ผู้อพยพ ที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.19 เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ ซึ่งระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับมากที่สุด และวิตกกังวลระดับมาก เมื่อครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลทั้งสองกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของครัวเรือนทั้งหมด มีผลต่อความต้องการอบรมเรื่อง การมอบหมายหน้าที่ให้ผู้อพยพ ที่ระดับมากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.70 เพราะฉะนั้น ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลในระดับมากกับมากที่สุด มีความต้องการในการอบรมองค์ความรู้เกี่ยวกับ การมอบหมายหน้าที่ให้ผู้อพยพ เป็นจำนวนที่น้อยมาก เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ

เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ และ ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องการในการอบรมเรื่อง ความปลอดภัยภายในศูนย์ ที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.22 เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ ซึ่งระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับมากที่สุด และวิตกกังวลระดับมาก เมื่อครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลทั้งสองกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของครัวเรือนทั้งหมด มีผลต่อความต้องการอบรมเรื่อง ความปลอดภัยภายในศูนย์ ที่ระดับมากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.60 เพราะฉะนั้น ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลในระดับมากกับมากที่สุด มีความต้องการในการอบรมองค์ความรู้เกี่ยวกับ ความปลอดภัยภายในศูนย์ เป็นจำนวนที่น้อยมาก เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น พบว่า ความวิตกกังวลระดับ ระดับมากและมากที่สุด ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับ มาก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ความวิตกกังวลระดับ ปานกลาง ไม่แตกต่างกันต่อ ครัวเรือนที่มีระดับความต้องการ อบรมเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับ มากที่สุด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , แต่มีความแตกต่างกันต่อระดับความวิตกกังวลระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, โดยกลุ่มที่เลือกระดับความต้องการอบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ที่สูงที่สุด คือ กลุ่มมากที่สุด (3.22) ส่วนกลุ่มที่เลือกระดับความต้องการอบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ต่ำที่สุด คือ กลุ่มมาก (3.0)

สรุปได้ว่า อบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับ มากที่สุด ส่งผลต่อความต้องการในการอบรมเรื่อง การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.0 เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ และ ระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนระดับ มาก ส่งผลต่อความต้องการในการอบรมเรื่อง การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ที่ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.22 เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ ซึ่งระดับความวิตกกังวลของครัวเรือนที่ระดับมากที่สุด และวิตกกังวลระดับมาก เมื่อครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลทั้งสองกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของครัวเรือนทั้งหมด มีผลต่อความต้องการอบรมเรื่อง การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ที่ระดับมากและมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.60 เพราะฉะนั้น ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลในระดับมากกับมากที่สุด มีความต้องการในการอบรมองค์ความรู้เกี่ยวกับ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นจำนวนที่น้อยมาก เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ

สรุปภาพรวมความแตกต่างของระดับความวิตกกังวล ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ (f-test)

ครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกันล้วนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ต่อความต้องการในด้านองค์ความรู้ภายในศูนย์พักพิงผู้ประสบภัยน้ำท่วม ความต้องการ อบรมมกฏ ระเบียบ ภายในศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 84.7 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ส่งผลให้

ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความ ต้องการ อบรมกฎ ระเบียบ อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด, ความต้องการอบรม เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิง อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 87.4 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความ ต้องการอบรม เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์พักพิง อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด, ความต้องการอบรม การมอบหมายหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 88.3 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน เป็นจำนวนมากที่สุด ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความ ต้องการอบรม การมอบหมายหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด, ความต้องการ อบรม จุดรับผิดชอบภายในศูนย์ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 87.4 ของกลุ่มตัวอย่าง ครัวเรือน เป็นจำนวนมากที่สุด ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความ ต้องการอบรม จุดรับผิดชอบภายในศูนย์ อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด, ความต้องการ อบรม ความปลอดภัยภายในศูนย์ อยู่ในระดับ ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 87.4 ของกลุ่มตัวอย่าง ครัวเรือน เป็นจำนวนมากที่สุด ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับความ ต้องการ อบรม ความปลอดภัยภายในศูนย์ อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด และ ความ ต้องการ อบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 87.4 ของกลุ่ม ตัวอย่างครัวเรือน เป็นจำนวนมากที่สุด ส่งผลให้ครัวเรือนที่มีความวิตกกังวลกลุ่มมากที่สุด มีระดับ ความความต้องการ อบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด

ตารางที่ 42 รายได้ครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม (t-test)

ประเด็น	รายได้ต่อเดือน					
	ไม่เกิน 50,000 บาท		50,001-100,000 บาท		t	p
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.07	.43570	3.17	.47559	-1.091	.278
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.12	.39502	3.14	.44840	-.250	.803
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.10	.38293	3.21	.56811	-1.110	.269
จุดหลบร้อน	3.14	.47196	3.10	.31497	.391	.697
จุดรับประทานอาหาร	3.13	.40638	3.21	.56811	-.828	.410
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.15	.50563	3.10	.31497	.486	.628
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.12	.42477	3.21	.56811	-.924	.357
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.10	.46883	3.17	.47559	-.682	.497
จุดโรงครัว	3.15	.45484	3.17	.57496	-.209	.835
จุดปฐมพยาบาล	3.09	.33548	3.21	.56811	-1.330	.186
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.14	.44537	3.25	.64550	-.960	.339
จุดทำกิจกรรม	3.13	.43536	3.21	.56811	-.793	.430
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.14	.47196	3.17	.54796	-.316	.752

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 42 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนทั้งสองกลุ่มที่มีรายได้ต่อครัวเรือนไม่เกิน 50,000 บาทและ มีรายได้ 50,001-100,000 บาท ส่วนใหญ่มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ ในขณะที่ครัวเรือนที่คิดว่ามีรายได้ต่อครัวเรือนไม่เกิน 50,000 บาท มีแนวโน้มที่จะให้ความเต็มใจในการให้ความร่วมมือในการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ต่ำกว่า ครัวเรือนที่คิดว่ามีรายได้ 50,001-100,00 บาท ต่อความเต็มใจในการให้ความร่วมมือการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ที่ระดับปานกลาง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้ของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางที่แตกต่างกัน พบว่า ครัวเรือนที่ตอบว่ามีรายได้ ไม่เกิน 50,000 บาท มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าน้อยกว่า กลุ่มครัวเรือนที่ มีรายได้ 50,001-100,00 บาท อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้มีความเต็มใจให้ความร่วมมือที่ไม่แตกต่างกันในด้านการเตรียมการด้านสถานที่และเส้นทางคมนาคมภายในศูนย์พักพิงและทางเข้าออกของศูนย์พักพิง

ตารางที่ 43 รายได้ครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้ (t-test)

ประเด็น	รายได้ครัวเรือน				t	p
	ไม่เกิน 50,000 บาท		50,001-100,000 บาท			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.14	.41709	3.17	.47559	-.360	.720
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.15	.45484	3.25	.64550	-.840	.403
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.14	.44527	3.25	.64550	-.960	.339
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.16	.48938	3.25	.64550	-.699	.486
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.14	.41709	3.21	.56811	-.695	.489
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.18	.49742	3.21	.62994	-.288	.774

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 43 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือน ต่อความต้องการในการอบรม องค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนทั้งสองกลุ่มที่รายได้ต่อครัวเรือนไม่เกิน 50,000 บาท และ มีรายได้ 50,001-100,000 บาท ส่วนใหญ่มีระดับความความต้องการในการอบรม องค์ความรู้ ในขณะที่ครัวเรือนที่คิดว่ามี รายได้ต่อครัวเรือนไม่เกิน 50,000 บาท มีแนวโน้มความต้องการในการอบรม องค์ความรู้ ต่ำกว่า ครัวเรือนที่คิดว่า มีรายได้ 50,001-100,000 บาท ต่อความต้องการในการอบรม องค์ความรู้ ที่ระดับปานกลาง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้ของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางที่แตกต่างกัน ครัวเรือนที่ตอบว่ามีรายได้ ไม่เกิน 50,000 บาทมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าน้อยกว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 50,001-100,00 บาท อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้ไม่มีความแตกต่างต่อความต้องการในการอบรมองค์ความรู้

ตารางที่ 44 ฐานะทางสังคม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม (t-test)

ประเด็น	ฐานะทางสังคม				t	p
	ยากจน		พอมีพอกิน			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.12	.59980	3.08	.32938	.411	.682
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.19	.51086	3.08	.32938	1.372	.173
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.19	.51086	3.10	.38636	1.109	.270
หลับนอน	3.24	.58226	3.07	.31028	2.037	.044*
จุดรับประทานอาหาร	3.21	.52499	3.11	.40083	-.828	.410
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.26	.63342	3.07	.31028	2.194	.030*
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.19	.55765	3.11	.40083	.885	.378
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.17	.58747	3.10	.38636	.765	.446
จุดโรงครัว	3.26	.59264	3.10	.38636	1.811	.073
จุดปฐมพยาบาล	3.14	.35784	3.11	.43549	.399	.691
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.24	.58226	3.12	.44791	1.170	.245
จุดทำกิจกรรม	3.19	.51086	3.21	.44791	.717	.475
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.26	.63342	3.08	.37078	1.918	.058

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 44 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ฐานะทางสังคม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนทั้งสองกลุ่มที่มีคิดว่าตนมีฐานะแบบ ยากจน และ ครัวเรือนที่คิดว่ามีฐานะทางสังคมแบบ พอมีพอกิน ส่วนใหญ่มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ในขณะที่ครัวเรือนที่คิดว่าตนมีฐานะแบบยากจน มีแนวโน้มที่จะให้ความเต็มใจในการให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม สูงกว่า ครัวเรือนที่คิดตนมีฐานะแบบ พอมีพอกิน ต่อความเต็มใจในการให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม มี 2 ประเด็น คือ จุดหลับนอนและจุดแยกสมาชิกกลุ่มเปราะบาง ที่ระดับปานกลาง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฐานะทางสังคมของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางที่แตกต่างกัน พบว่า ครัวเรือนที่ตอบว่ามีฐานะทางสังคม แบบยากจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งมีค่ามากกว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะทางสังคม แบบพอมีพอกิน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้มีความเต็มใจให้ความร่วมมือที่แตกต่างกัน

กันในการจัดการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยพบประเด็นของ พื้นที่จุดหลบนอน และ จุดแยกพื้นที่ ของกลุ่มคนเปราะบาง

ฐานะทางสังคมที่ต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมต่อการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ พบว่า มี 2 กิจกรรม ดังนี้ ระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือ ในการจัดหาจุดหลบนอน และ ระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือ จุดแยกพื้นที่สมาชิกเปราะบางให้ให้เป็นสัดส่วนและไม่รบกวนกันจนเกิดความวุ่นวาย สรุปได้ว่า ครัวเรือนที่มีฐานะทางสังคมที่ต่างกันเห็นด้วยกับการให้ความร่วมมือในการจัดหาพื้นที่หลบนอนให้กับผู้อพยพที่เข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิงฯ และพร้อมให้ความร่วมมือในการจัดสรรพื้นที่ให้กับสมาชิกกลุ่มคนเปราะบางที่ต่างกัน ให้เป็นสัดส่วน และไม่ให้เป็น การรบกวนและเกิดความวุ่นวาย เนื่องจาก กลุ่มผู้ป่วยติดเตียงมีความจำเป็นต้องอยู่ในพื้นที่ที่สงบ อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีความสะอาด และถูกสุขอนามัย เป็นต้น

ตารางที่ 45 ฐานะทางสังคม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้ (t-test)

ประเด็น	ฐานะทางสังคม				t	p
	ยากจน		พอมีพอกิน			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.17	.49510	3.14	.39142	.328	.744
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.19	.55765	3.17	.48068	.236	.814
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.17	.49510	3.17	.50994	-.007	.994
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.24	.48938	3.15	.64550	.829	.409
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.17	.62372	3.15	.47045	.150	.881
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.24	.62372	3.15	.47045	.829	.409

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 45 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ฐานะทางสังคม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนทั้งสองกลุ่มที่มีคิดว่าตนมีฐานะแบบ ยากจน และ ครัวเรือนที่คิดว่ามีฐานะทางสังคมแบบ พอมีพอกิน ส่วนใหญ่มีระดับความต้องการด้านองค์ความรู้ ในขณะที่ครัวเรือนที่คิดว่าตนมีฐานะแบบยากจน มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการด้านองค์ความรู้ สูงกว่า ครัวเรือนที่คิดตนมีฐานะแบบ พอมีพอกิน ต่อความต้องการด้านองค์ความรู้ ที่ระดับปานกลาง ไม่พบว่ามีประเด็นใดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฐานะทางสังคมของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางที่ต่างกัน พบว่า ครัวเรือนที่ตอบว่ามีฐานะทางสังคม แบบยากจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งมีความมากกว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะทาง

สังคม แบบพหุมีพอกิน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้มีความเต็มใจให้ความร่วมมือที่ไม่แตกต่างกัน ในด้านความต้องการด้านองค์ความรู้ ภายในศูนย์พักพิง

4.2.8 การบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่สอดคล้องกับประเด็นความเปราะบางของครัวเรือน

ตารางที่ 46 ความเต็มใจให้ความร่วมมือในการจัดการศูนย์พักพิง

ประเด็น	ระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือ					\bar{X}	S.D	การแปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
จุดเส้นทางคมนาคม	1 (0.9)	1 (0.9)	97 (87.4)	10 (9.0)	2 (1.8)	3.09	0.44	ปานกลาง
จุดทำความสะอาดร่างกาย	0 (0.9)	1 (0.9)	97 (87.4)	11 (9.9)	2 (1.8)	3.12	0.40	ปานกลาง
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	0	1 (0.9)	97 (87.4)	10 (9.0)	3 (2.7)	3.13	0.43	ปานกลาง
จุดหลบร้อน	0	1 (0.9)	97 (87.4)	10 (9.0)	3 (2.7)	3.13	0.43	ปานกลาง
จุดรับประทานอาหาร	0	1 (0.9)	95 (85.6)	12 (10.8)	3 (2.7)	3.15	0.45	ปานกลาง
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	0	1 (0.9)	97 (87.4)	9 (8.1)	4 (3.6)	3.14	0.46	ปานกลาง
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	0	1 (0.9)	97 (87.4)	9 (8.1)	4 (3.6)	3.14	0.46	ปานกลาง
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	1 (0.9)	1 (0.9)	94 (84.7)	13 (11.7)	2 (1.8)	3.12	0.46	ปานกลาง
จุดโรงครัว	0	1 (0.9)	95 (85.6)	11 (9.9)	4 (3.6)	3.16	0.47	ปานกลาง
จุดปฐมพยาบาล	0	1 (0.9)	97 (87.4)	11 (9.9)	2 (1.8)	3.12	0.40	ปานกลาง
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	0	1 (0.9)	95 (85.6)	10 (9)	5 (4.5)	3.17	0.50	ปานกลาง
จุดทำกิจกรรม	0	1 (0.9)	96 (86.5)	10 (9)	4 (3.6)	3.15	0.47	ปานกลาง
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	0	1 (0.9)	97 (87.4)	8 (7.2)	5 (4.5)	3.15	0.48	ปานกลาง

จากตารางที่ 46 การวัดระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบาง แตกต่างกันไป เพื่อบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมภายในชุมชนใน 13 ประเด็น โดยการกำหนด จุดเส้นทางคมนาคม จุดทำความสะอาดร่างกาย จุดลงทะเบียนผู้อพยพ จุดหลบนอน จุดรับประทานอาหาร จุดแยกสมาชิกเปราะบาง จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ จุดสุขาห้องอาบน้ำ จุดโรงครัว จุดปฐมพยาบาล จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์ จุดทำกิจกรรม และจุดแยกสัตว์เลี้ยง พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือเพื่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประเด็นที่ครัวเรือนให้ความเต็มใจร่วมมือที่ต่ำสุดคือ การกำหนดจุดเส้นทางคมนาคมร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.09) และประเด็นที่ครัวเรือนให้ความเต็มใจร่วมมือมากที่สุดคือ การกำหนดจุดเจ้าหน้าที่การแพทย์ร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.17)

ตารางที่ 47 ความต้องการอบรมองค์ความรู้เมื่อเข้าสู่ศูนย์อพยพฯ

รูปแบบความรู้	ระดับความต้องการอบรมองค์ความรู้					\bar{X}	S.D	การแปรผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	0	0	97	11	3	3.15	0.43	ปานกลาง
			(87.4)	(9.9)	(2.7)			
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	0	0	97	8	6	3.18	0.50	ปานกลาง
			(87.4)	(7.2)	(5.4)			
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	0	0	98	7	6	3.17	0.50	ปานกลาง
			(88.3)	(6.3)	(5.4)			
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	0	0	97	7	7	3.18	0.53	ปานกลาง
			(87.4)	(6.3)	(6.3)			
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	0	0	97	10	4	3.16	0.45	ปานกลาง
			(87.4)	(9.0)	(3.6)			
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	0	0	97	7	7	3.18	0.53	ปานกลาง
			(87.4)	(6.3)	(6.3)			

จากตารางที่ 47 การวัดระดับความต้องการในการอบรมองค์ความรู้ของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางแตกต่างกัน เพื่อบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมภายในชุมชนใน 6 ประเด็น โดยมีหัวข้ออบรมดังนี้ กฎระเบียบศูนย์อพยพฯ เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์อพยพฯ จุดรับผิดชอบในศูนย์อพยพฯ เวรทำความสะอาดภายในศูนย์อพยพฯ เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยภายในศูนย์อพยพฯ และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีระดับความต้องการในการอบรมองค์ความรู้เพื่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประเด็นที่ครัวเรือนมีความต้องการในการอบรมต่ำสุดคือ การอบรมกฎระเบียบภายในศูนย์อพยพฯ (ค่าเฉลี่ย

3.15) และประเด็นที่ครัวเรือนมีความต้องการในการอบรมมากที่สุด มี 3 ประเด็นที่เท่ากัน คือ อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์อพยพฯ เวิร์กความสะอาดภายในศูนย์อพยพฯ และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น (ค่าเฉลี่ย 3.18)

4.2.9 ความเปราะบางทางด้านสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน

การเก็บข้อมูลชุมชนหมู่ 1 พัฒนา จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 111 ครัวเรือน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกประเด็นความเปราะบางได้สองประเภท คือ ความเปราะบางทางด้านสังคมและความเปราะบางทางด้านเศรษฐกิจ โดยทำการแปลผล ดังนี้

1 ความเปราะบางของครัวเรือนต่อสภาพทางสังคม

1.1 ความเปราะบางของสมาชิกในครัวเรือน ประกอบไปด้วย เด็ก 0-5 ขวบ หญิงตั้งครรภ์ คนชรา ผู้พิการ และผู้ป่วยติดเตียง ตามค่านิยมของ ผู้ที่ไม่มีภาวะในการช่วยเหลือตนเองได้ มุลินธิศุณย์วิจิยและติดตามความเป็นธรรมทางสุขภาพ (2560) ได้สรุปไว้ว่า ความเปราะบางหมายถึง สภาพหรือสถานะที่จะได้รับความเสียหายหรืออันตรายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจได้ง่าย โดยไม่มีสิ่งป้องกันหรือการป้องกัน และ บุคคลเปราะบาง หมายถึง บุคคลที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ ต้องการการสนับสนุน การปกป้อง เพราะปัจจัยทางด้านอายุ ความพิการ ความเสี่ยงต่อการถูกรังแกทำหรือถูกเพิกเฉย, ตามค่านิยมของ(แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2559) กล่าวว่า กลุ่มเปราะบาง (Vulnerable Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถจำกัดในการเผชิญเหตุการณ์สาธารณภัย ซึ่งต้องการความดูแลเป็นพิเศษ เช่น เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ บุคคลทุพพลภาพ ผู้ป่วย ผู้พลัดถิ่น ผู้ลี้ภัย คนต่างด้าว จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีสมาชิกเป็นกลุ่มคนเปราะบาง คิดเป็นร้อยละ 60.40 (มีจำนวน 67 ครัวเรือน) และครัวเรือนที่ไม่มีกลุ่มคนเปราะบาง คิดเป็นร้อยละ 39.60 (จำนวน 44 ครัวเรือน) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในชุมชนส่งผลให้มีครัวเรือนที่มีความเปราะบางมากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มคนเปราะบาง ล้วนส่งผลต่อการรับมือในการป้องกันการเผชิญและการเยียวยาของคนที่อยู่ในชุมชนต่อผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติน้ำท่วม

1.2 บทบาททางด้านผู้นำชุมชน ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อความเปราะบางของครัวเรือน จะต้องมึลักษณะสำคัญคือ ลักษณะของผู้นำชุมชนจะต้องกล้าคิด กล้าทำ ซึ่งมีงานวิจัยที่มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกันโดย สมพงษ์ เกษานุช, ธนู ทดแทนคุณ, และเบญจรงค์ พื้นสะอาด (2562) พบว่า ผู้นำจำเป็นต้องพัฒนาบทบาทของตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยบทบาทในการเป็นผู้นำในการปฏิบัติหรือเป็นผู้นำลงมือทำอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความมั่นใจและมีความน่าเชื่อถือ ญฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ (2556) ได้อธิบายไว้ว่า ความเป็นผู้นำ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับผู้คนจำนวนมากในโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม ในบทบาทการเป็นผู้นำชุมชน โดยเฉพาะชุมชนแออัด ซึ่งในอดีตได้ชื่อว่าเป็นพื้นที่ส่วนเกินของเมือง แต่เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วกลับเป็นโอกาสของคนยากจนในชุมชนแออัดให้สามารถยืนหยัด ตั้งตนชีวิตใหม่ แม้ว่าต้องเผชิญกับการไล่รื้ออาคารบ้านเรือนจากพื้นที่ราชการ แต่โอกาสที่เปิดกว้างขึ้นจากการตื่นตัวในสังคมไทยและสังคมโลกเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเข้ามาขององค์กรพัฒนาเอกชน ที่เป็นเสมือนอำนาจให้แก่คนในชุมชน ได้นำไปสู่การเคลื่อนไหวและการเรียกร้อง โครงสร้างและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ระหว่างรัฐราชการ และชุมชน จากความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ไปสู่ความสัมพันธ์ที่ต่อรองมากขึ้น ทำให้ทั้งผู้นำและชุมชนสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคมแบบใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพเปลี่ยนแปลงตัวตน ชีวิตครอบครัว เครือญาติ ชุมชน และสังคม ให้มีทางเลือกและมีคุณภาพชีวิตมากยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยพบว่า ครัวเรือนที่ไม่ได้เป็นผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 96.40 ของครัวเรือน (107ครัวเรือน) และมีเพียง ร้อยละ 3.60 ของครัวเรือน (4ครัวเรือน) เท่านั้นที่เป็นผู้นำชุมชน

1.3 ความสามารถในการประสานงานหน่วยงานราชการ ความเปราะบางของครัวเรือนเกิดจากการไม่มีความมั่นใจ ความกล้าหาญ หรือความรู้ ในการที่จะเข้าไปติดต่อกับหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน สิ่งที่จะส่งเสริมให้ครัวเรือนเกิดความกล้านั้นชุมชนจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนด้วยกัน มากกว่าการทิ้งครัวเรือนที่อ่อนแอไว้ข้างหลัง มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย อนุสรณ์ พัฒนาคานต์ (2559) ได้อภิปรายไว้ว่า ชุมชนจะต้องทำหน้าที่คล้ายกับ ศูนย์บัญชาการร่วม (War room) ของชุมชน ทั้งนี้เพราะที่ตั้งของเครือข่ายองค์กรชาวบ้านเปรียบเสมือนเวทีกลางที่เชิญตัวแทนสมาชิกจากกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาทำหน้าที่บริหารงานแบบมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมแลกเปลี่ยน ร่วมเรียนรู้และร่วมตัดสินใจกับแนวทางด้านต่างๆ ของเครือข่าย นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างฉันทามติให้เกิดขึ้นเพราะการมีส่วนร่วมแบบแนวราบในการบริหารของเครือข่ายองค์กรชาวบ้านที่เป็นเหมือนเวทีแลกเปลี่ยนอันอยู่บนฐานของจิตวิญญาณธรรมาธิปไตยคือสมาชิกที่เข้าร่วมมีเสรีภาพและความเสมอภาคในการแสดงออกเต็มที่ กิตติศักดิ์ แสงทอง และ อิศริฎฐ์ รินโรส (2557) พบว่าองค์กรประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือ (COLLAB) มากที่สุด คือ องค์กรประกอบการติดต่อสื่อสาร (COM) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่การติดต่อสื่อสารเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ผ่านหลายช่องทาง ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะมีผลทางจิตวิทยาที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดความร่วมมือในด้านต่าง ๆ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยพบว่า ครัวเรือนที่มีความเปราะบางในการประสานงานหน่วยงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 92.79 (มี 103 ครัวเรือน) และมีความสามารถในการประสานงานหน่วยงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 7.21 (มี 8 ครัวเรือน)

1.4 ช่องทางการติดตามข่าวสารจากน้ำท่วม ปัจจุบันผู้คนนิยมรับข้อมูลข่าวสารจากโซเชียลมีเดียเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีความน่าสนใจในเนื้อหาที่มีความสด ใหม่ รวดเร็ว และไวต่อการเข้าถึงข้อมูล แม้กระทั่งสื่อทางโทรทัศน์ยังนำเสนอข่าวสารจากทางโซเชียลมีเดียเพื่อนำเสนอข่าวสาร ซึ่งสื่อโซเชียลมีเดียทำให้เรารู้สถานการณ์ข่าวสารรอบตัวได้อย่างรวดเร็ว มากกว่าช่องทางอื่น ๆ ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีงานวิจัยในลักษณะดังกล่าว Shi, H., Du, E., Liu, S., Chau, K.-W. (2020) พบว่า ความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้าให้มีประสิทธิภาพและการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะผ่านแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อป้องกันหรือที่บรรเทาความเสียหายจากอุทกภัยให้น้อยที่สุด โดยการเตือนภัยล่วงหน้า เช่น น้ำท่วม ซึ่งสามารถพัฒนาวิธีการใหม่โดยการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถอพยพในเวลาที่เหมาะสมยิ่งขึ้น, กรกฎ จำเนียร (2561) ได้อภิปรายไว้ว่า ภาคชุมชนไม่เคยได้รับคำเตือนที่ชัดเจนที่สามารถสื่อความหมายได้ในระดับชุมชน มีเพียงข้อมูลพยากรณ์อากาศที่ระบุเปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ฝน ทำให้หลายภาคชุมชนหลายแห่งเริ่มเรียนรู้ในการพึ่งพาตนเอง สืบค้นข้อมูลเอง ติดตาม

ข่าวสารเอง รวมถึงเฝ้าระวังภัยในพื้นที่ของตนเอง หลังจากที่เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเทคโนโลยี การสื่อสาร โดยการถือกำเนิดขึ้นของสื่อสังคมออนไลน์และการพัฒนาเว็บไซต์แหล่งข้อมูลพยากรณ์ที่มีตัวเลือกมากขึ้น รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้มีขนาดเล็กลง พกพาง่ายและมีประสิทธิภาพในราคาที่ไม่สูงมาก อย่างสมาร์ตโฟน ทำให้ภาคชุมชนพัฒนาตนเองจากการเป็นเพียงผู้ได้รับผลกระทบ กลายเป็นผู้เฝ้าระวังภัย ผู้แจ้งเตือนสถานการณ์ ผู้รายงานสถานการณ์ ผู้เฝ้าการติดตามการทำงานของรัฐบาลและผู้บันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ครั้งสำคัญในสถานการณ์ครั้งนี้ ผ่านการผลิตคลิปวิดีโอและการถ่ายทอดสดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อย่างเช่น เฟสบุ๊ก ภาคชุมชนเริ่มขยับเขยื้อนครั้งสำคัญในการเป็นผู้ให้ข้อมูลเสียเอง โดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก โดยดำเนินการหาข้อมูลเอง เรียนรู้เองและย่อยข้อมูลให้เข้าใจง่ายให้คนในชุมชนได้รับรู้และตื่นตัวกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยพบว่า มีเพียง 1 คริวเรือนเท่านั้นที่รับสารจากจากสื่อโซเชียลมีเดียอย่างเช่น เฟสบุ๊ก และไลน์ โดยที่มีการติดตามข่าวสารน้ำท่วมจากโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 83.33 ซึ่งถือได้ว่าอาจไม่ทันกระแสในการรับข่าวสารได้อย่างรวดเร็วฉับไว เพราะในการรับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วม อาจทำให้เรามีเวลาไม่มากพอในการเตรียมตัวหนีเพื่อเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วม

1.5 ความสนใจในการรับข้อมูลข่าวสาร การรับรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติน้ำท่วม นั้นส่งผลถึงความเข้าใจและการรับมือในการป้องกันภัยพิบัติน้ำท่วม มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สมพร คุณวิจิตและยุพิน รามณีย์ (2561) พบว่า การที่ชุมชนต้องประสบกับพิบัติภัยที่บ่อยครั้งและยาวนาน ทำให้ครัวเรือนในพื้นที่ระนอง จังหวัดสงขลา มีการรับรู้ความเสี่ยงภัยน้ำท่วมที่สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ นั่นเอง เป็นการป้องกันและเตรียมภัยพิบัติน้ำท่วมได้เป็นอย่างดี จิราพร ชุนศรี (2562) อภิปรายไว้ว่า การรับรู้และตระหนักด้านผลกระทบจากการเผาป่าและหมอกควันพบว่ามี การรับรู้และตระหนักในระดับมาก โดยรับรู้ว่ามีผลทำให้อากาศเป็นพิษและตระหนักว่าเกิดอาการแสบจมูก แสบตา และอากาศเป็นพิษ ซึ่งประชาชนมีการรับรู้และความตระหนักในปัญหาไฟป่าและหมอกควัน สอดคล้องกับการดำเนินการจัดการปัญหาไฟป่าและหมอกควันในระดับใกล้เคียงกันอีกด้วย ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยนั้นพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติน้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 71.20 (79ครัวเรือน) อยู่ในระดับมาก เป็นกลุ่มที่มากที่สุดของครัวเรือน จากข้อมูลไม่ต่ำกว่าระดับปานกลาง ซึ่งครัวเรือนที่มีความสนใจระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.90 (21 ครัวเรือน) ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 9.9 ของครัวเรือน ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเท่าที่ควร แต่ก็ เป็นพื้นที่น้ำเอ่อล้นตลิ่งไหลท่วมบ้านเรือนหากมีปริมาณจำนวนน้ำฝนมากเกินไป ก็จะได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมเช่นทุกปี

1.6 ทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วม เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง หรือทางอ้อมจนเกิดความชำนาญสามารถรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมได้ แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2559)ได้อธิบายไว้ว่า กรอบการดำเนินงานเซนไดใช้เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการลดความเสี่ยงภัยพิบัติและเป็นคู่มือเพื่อนำไปใช้ในระยะเวลา เป็นระยะเวลา 15 ปีหรือจนถึงปี 2573 ซึ่งการออกแบบกรอบเซนได สามารถนำไปใช้ป้องกันภัยพิบัติได้กับทุกภัย ทุกขนาดและทุกประเภท ผลลัพธ์ที่สำคัญของกรอบเซนไดจากเดิมคือลดความสูญเสีย เน้นการลดความเสี่ยงก่อนจะเกิดการสูญเสีย จากเดิมที่มีคำถามว่าจะต้องทำอะไรบ้าง เน้นไปที่การตั้งคำถามว่าควรทำอย่างไร สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย (2551) ได้อธิบายไว้ว่า แนวคิดจัดการการภัยพิบัติปัจจุบัน ได้

มุ่งเน้นความสำคัญในเรื่องของ การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management: CBDRM) เป้าหมายเพื่อ ลดความเสี่ยงในพื้นที่ นั้น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน การเปลี่ยนแปลงบทบาทและแนวคิดให้ชุมชนเป็นผู้รู้จักป้องกันภัยตั้งรับ ไม่เพียงรอการช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นเพียงอย่างเดียว มีงานวิจัยลักษณะที่ใกล้เคียง โดย (จันทะคุณ. 2559)พบว่า จากการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ มีกิจกรรมที่สามารถช่วยรับมือจากภัยน้ำท่วมได้ เช่น กิจกรรมเรียนรู้ประวัติน้ำท่วม (Flood History) โดยใช้เส้นเวลา (Time line) การเรียนรู้ประวัติน้ำท่วมผ่านเส้นเวลานี้จะช่วยให้นักเรียนสรุปความคิดรวบยอด และเข้าใจลำดับของเหตุการณ์ของการเกิดน้ำท่วมในอดีตจนถึงปัจจุบันได้อย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนมองเห็นภาพการเคลื่อนเปลี่ยนแปลง เข้าใจบรรพบุรุษเผชิญน้ำท่วม และปรับตัวอยู่กับน้ำท่วมมาอย่างไร ซึ่งสามารถนำรูปแบบของกิจกรรมมาปรับใช้ในชุมชนที่มีลักษณะน้ำท่วมซ้ำซากได้เป็นอย่างดี จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยนั้นพบว่า พบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยนั้นพบว่า มีครัวเรือนที่ไม่มีทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 92.80 (103 ครัวเรือน) ซึ่งเป็นจำนวนมาก ครัวเรือนที่มีทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมได้ คิดเป็นร้อยละ 7.25 (มีเพียงแค่ 8 ครัวเรือน)

1.7 ระดับความวิตกกังวลจากน้ำท่วม จะส่งผลต่อสภาพจิตใจของครัวเรือน ทำให้ไม่มีความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม ฉะนั้นการเตรียมความพร้อม การอธิบาย หรือชี้แจงให้ครัวเรือนได้เกิดความเข้าใจในการรับมือจะช่วยลดความวิตกกังวลได้เป็นอย่างดี มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย ราเชนทร์ พูลทรัพย์ และบุญสม วราเอกศิริ (2560) อภิปรายไว้ว่า ชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณรอยเลื่อนแผ่นดินไหว เสี่ยงต่อภัยพิบัติบ่อยครั้ง จะมีความรู้สึกตื่น ตระหนก หวาดกลัว ขาดขวัญกำลังใจ ชุมชนส่วนใหญ่จะใช้การหนีออกจากตัวอาคารบ้านเรือน เป็นลำดับแรก และต้องการให้มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับแผ่นดินไหวและการเอาตัวรอดจากภัยพิบัติในชุมชนอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงจิต เสน่หา, วันเพ็ญ ภิญญโณภาสกุล, และวาสนี ชาญศรี, (2558) พบว่า การจะจัดการความวิตกกังวลจากภัยน้ำท่วมได้นั้น กรณีที่เป็นผู้ป่วยเรื้อรังและญาติ ยังขาดการเตรียมความพร้อมสำหรับภัยพิบัติน้ำท่วม ทั้งนี้การสนับสนุนด้านข้อมูลและการช่วยเหลือ ประคับประคองด้านจิตใจจากพยาบาลเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อการเตรียมพร้อมที่ดีขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ผู้ป่วยและญาติทุกคน รวมทั้งชุมชนสร้างความเข้มแข็งในการจัดการภาวะภัยพิบัติ และพัฒนากลวิธีการเตรียมความพร้อมอย่างมีประสิทธิภาพ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยนั้นพบว่า ครัวเรือนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติน้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 64 ของครัวเรือนซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุด ของกลุ่มตัวอย่าง (71ครัวเรือน) ทุกครัวเรือนมีความวิตกกังวล ที่ระดับปานกลางจนถึงระดับมากที่สุด

ตารางที่ 48 ความเปราะบางของครัวเรือนต่อสถานการณ์ทางสังคม

สถานภาพทางสังคม	ความเปราะบาง	จำนวน	ร้อยละ
1.ครัวเรือนที่มีสมาชิกกลุ่มคนเปราะบาง	ไม่เปราะบาง	44	39.64
	เปราะบาง	67	60.36

2.บทบาทผู้นำชุมชน	ไม่เปราะบาง	4	3.60
	เปราะบาง	107	96.40
3.ความสามารถในการประสานงาน	ไม่เปราะบาง	8	7.21
	เปราะบาง	103	92.79
4.ช่องทางติดตามข่าวสาร	ไม่เปราะบาง	1	0.9
	เปราะบาง	110	99.09
5.ความสนใจการติดตามข่าวสาร	ไม่เปราะบาง	90	81.08
	เปราะบาง	21	18.92
6.ทักษะการเอาตัวรอด	ไม่เปราะบาง	8	7.21
	เปราะบาง	103	92.79
7.ความวิตกกังวลจากน้ำท่วม	ไม่เปราะบาง	11	9.91
	เปราะบาง	100	90.09

จากตารางที่ 48 การนำเสนอข้อมูลของครัวเรือนที่มีความเปราะบางและไม่เปราะบางทางด้านสังคม ทั้ง 7 ด้าน โดยแสดงข้อมูลเป็นจำนวนของครัวเรือนและค่าร้อยละ ทำให้เห็นค่าความเปราะบางจากประเด็นทางด้านสังคมโดยค่าความเปราะบางทางด้านสังคมที่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ช่องทางการติดตามข่าวสาร บทบาทผู้นำ ความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานราชการ กับ ทักษะการเอาตัวรอดซึ่งมีค่าความเปราะบางเท่ากัน ความวิตกกังวลจากน้ำท่วม ครัวเรือนที่มีสมาชิกกลุ่มคนเปราะบาง และระดับความสนใจในการติดตามข่าวสารน้ำท่วม

2.ความเปราะบางของครัวเรือนต่อสถานภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 รายได้ ของครัวเรือนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตเป็นอย่างมาก หากชุมชนมีรายได้ต่ำอยู่แล้วและประสบภัยพิบัติน้ำท่วมที่เป็นการซ้ำเติมความลำบากให้แก่ชุมชนยิ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีความเปราะบางมากยิ่งขึ้น มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย ซาฮิดา วิริยาทร, และภัททา เกิดเรือง (2558) ผลการวิจัยพบว่า ความรุนแรงของน้ำท่วมและลักษณะครัวเรือนเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้รายได้หลังน้ำลดของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป ครัวเรือนร้อยละ 15.08 กลายเป็นครัวเรือนที่มีความเสี่ยงและมีแนวโน้มที่จะยากจนในอนาคต นอกจากนี้ครัวเรือนร้อยละ 22.75 ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีความเป็นไปได้มากขึ้นที่จะกลายเป็นคนยากจนในอนาคต การจัดการภัยพิบัติที่ช่วยลดความรุนแรงของน้ำท่วมรวมทั้งการให้ความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการลดโอกาสที่ครัวเรือนจะกลายเป็นคนยากจนในอนาคต 75 เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา การจัดการน้ำท่วมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนรายได้น้อย ฤทธิรงค์ จุฑาพถมิกและ อันธิกา สวัสดิ์ศรี (2556) พบว่า การส่งเสริมเศรษฐกิจระดับครัวเรือนจากการศึกษาชุมชนทั้งสองแห่ง คลองบึงไผ่ มีนบุรีและคลองบัวขวัญ นนทบุรี พบแนวทางการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายรวมถึงเป็นแหล่งอาหารในยามประสบภัย เช่น ปลูกพืชรับประทานได้หรือเลี้ยงสัตว์ที่อยู่ร่วมกับน้ำอันเป็นการทดลองของชาวบ้านเพื่อลดภาวะความเครียดด้านเศรษฐกิจการร่วมอยู่กับน้ำ

ทว่่มที่ลดการพึ่งพาความช่วยเหลือภายนอกได้อย่างน่าสนใจ นอกจากการส่งเสริมอาชีพในระดับครัวเรือนแล้ว การออมก็เป็่นสิ่งสำคัญเพื่อให้ครัวเรือนในมีเงินสำรองไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อเนกพล เกื้อมา, อุ๋นเรื้อน เล็กน้อย, และ พิชญ์ สุรพลชัย (2555) ได้อภิปรายไว้ว่า นอกจากการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมและลดปริมาณคนจนแล้วสิ่งที่ทำควบคู้คือการออมเพื่อให้เงินออมสามารถกลับมาพัฒนาในระดับฐานรากของสังคม คือระดับครัวเรือน จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า ครัวเรือนที่มีความเปราะบางทางรายได้ มีจำนวน 83 ครัวเรือน ที่รายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่อย่างขัดสน มีครัวเรือนจำนวน 28 ครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน ฉะนั้นการเข้ามาเยียวยาหรือส่งเสริมชุมชนให้มีรายได้เพียงพอจะทำให้ชุมชนผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบากไปได้

2.2 ฐานะทางสังคม มีความเกี่ยวข้องกับรายได้เป็นอย่างดีเพราะหมายถึงการมีเงินเพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างสุขสบาย หากครัวเรือนมีความยากจนเป็นทุนเดิมการแสดงถึงความรู้สึกนึกคิดว่าตนมีฐานะทางสังคมคือคนจนเมืองยิ่งทำให้ชุมชนมีความเปราะบางต่อชีวิตความเป็นอยู่มากยิ่งขึ้น มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย ลากบุญ รัตนโชติพานิช, และ สถาพร ถาวรธิวาสน์ (2554) พบว่า สาเหตุของความยากจนเกิดจากการได้รับโอกาสทางการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา การเสียระเบียบทางสังคมและมีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจส่งผลให้พบกับความยากลำบากในการดำเนินชีวิตในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นที่มีรายได้ดีกว่า และยังส่งผลต่อเนื่องทำให้ไม่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวได้ นอกจากนี้ยังพบว่า คนจนเหล่านี้ มีภาระหนี้สินล้นพ้นตัว มีปัญหาครอบครัวแตกแยก และบางรายเคยประสบอุบัติเหตุ ส่งผลให้มีอาการเศร้าหมองทางจิตใจ ขาดแคลนทุนประกอบอาชีพและไม่มีที่ดินทำกิน ไม่มีบ้านเป็นของตนเอง และไม่สามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนมีปัญหาสุขภาพ โดยเฉพาะชุมชนหมู่ 1 พัฒนานั้น มีหลายครัวเรือนที่มีที่อยู่บนพื้นที่ของหน่วยงานราชการ เช่น ที่ดินของการรถไฟ และราชพัสดุ ไม่มีความแน่นอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างเช่น การเวนคืนที่ดิน ปฏิเสธไม่ได้ว่าบ้านคือหลักฐานที่สำคัญที่แสดงถึงความมั่นคงของชีวิตและฐานะทางสังคม โดยมีงานบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องโดย สมสุข บุญญะบัญชา (2562) ได้อภิปรายไว้ว่า ถ้าจะแก้ปัญหที่อยู่อาศัยของสลัมหรือคนยากจนให้ได้ต้องเป็นชุมชนเป็นการรวมกัน การสร้างระบบผู้คนมาเชื่อมโยงกันตั้งแต่เริ่มต้นที่หลุดออกจากประเด็นเรื่องปัจเจกบุคคล สินค้าหรือผู้บริโภค ระบบตลาด โดยวิธีที่จะทำให้คนจนเข้าถึงที่อยู่อาศัย คือ คนจนต้องจัดการกันเอง เมื่อใดที่คนจนแยกกันเป็นรายปัจเจกเขาจะอ่อนแอถ้าเขาร่วมกันเป็นกลุ่มและช่วยเหลือกันเขาจะเข้มแข็ง สิ่งนี้คือ หลักสำคัญของโครงการบ้านมั่นคงที่เราสร้างชุมชนสร้างที่อยู่อาศัยและสังคมที่เข้มแข็งไปด้วยกัน ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดสามารถส่งผลต่อครัวเรือนในระยะยาว ทำให้ครัวเรือนกลายเป็นผู้ยากจนในอนาคตได้ จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยมีครัวเรือนที่มีความยากจน คิดเป็นร้อยละ 36.90 (จำนวน 41 ครัวเรือน) และมีเพียงร้อยละ 61.30 (70 ครัวเรือน) ที่คิดว่าตนพอมีพอกินไม่ได้ร่ำรวย

2.3 ลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ดีจะต้องมีความมั่นคงแข็งแรงทนต่อสภาพอากาศ และภัยพิบัติต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี รุ่งรัตน์ เต็งเก้าประเสริฐ และชุมเขต แสงเจริญ (2561) ได้สรุปไว้ว่า ลักษณะรูปแบบบ้านเรือนการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ติดแหล่งน้ำและน้ำท่วมถึง ผ่าน 6 ตัวแปรหลัก ระยะเวลาการอยู่กับน้ำ ลักษณะและสาเหตุของน้ำท่วม ระดับความสูงของน้ำท่วม ลักษณะของอาคาร ลักษณะพื้นที่ใช้สอย และลักษณะการตั้งถิ่นฐานพบว่า บ้านที่อยู่กับน้ำได้ดีต้องมีการป้องกัน เช่น ยกได้สูง อยู่บนที่สูง ต้องมีการปรับตัว เช่น การเตรียมช่องเปิดทางเข้าชั้น 2 มีชานและมีระเบียงขนาดใหญ่และปรับให้เหมาะสมหลังจากน้ำท่วม เช่น การติดบ้าน การเสริมแนวป้องกันน้ำท่วม, นอกจากนี้การมีสภาพแวดล้อมที่ดีย่อมส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ (2558) พบว่า ข้อมูลจากการสำรวจได้สะท้อนถึงปัญหาและความต้องการบ้านที่ปลอดภัย สะดวกสบาย และน่าอยู่ โดยกลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการได้รับการแก้ไขปรับปรุงห้องน้ำ ห้องนอน ห้องครัว และบันไดอย่างเร่งด่วน ซึ่งเป็นลักษณะของบ้านที่ดีต่อผู้สูงอายุ หากมีปัจจัยอื่นที่ไม่อำนวยความสะดวกการอยู่อาศัยเช่นการได้รับผลกระทบจากภัยน้ำท่วม ลักษณะของบ้านก็เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อภัยพิบัติ สุธิอนันต์สุขสมศรี และ นิจ ตันติศิริรินทร์ (2561) พบว่า ปัจจัยที่มีผลทางลบต่อค่าดัชนีความเปราะบางทางสังคม ได้แก่ ขนาดที่อยู่อาศัยและลักษณะที่อยู่อาศัย โดยครัวเรือนที่อาศัยในบ้านที่มีสองชั้นหรือมีจำนวนห้องหลายห้องครัวเรือนที่มีความเปราะบางทางสังคมที่ต่ำเมื่อเทียบกับครัวเรือนที่อาศัยในบ้านชั้นเดียว จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยของครัวเรือนที่มีบ้านลักษณะชั้นเดียว (บ้านปูนชั้นเดียว, บ้านไม้ใต้ถุนต่ำ, บ้านไม้ใต้ถุนสูงและอื่นๆ) มีความเสี่ยงภัยต่อน้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 65.76 และมีครัวเรือนที่ไม่เปราะบางต่อภัยพิบัติน้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 34.24 ของครัวเรือน

2.4 กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย การเป็นเจ้าของบ้านโดยกรรมสิทธิ์ของตนเองโดยการปลูกสร้างหรือการซื้อโดยไม่มีภาระหนี้เหลืออยู่ยอมทำให้ครัวเรือนไม่ต้องมีภาระในระยะยาว และใช้ชีวิตได้อย่างไม่ลำบากมาก รวมทั้งการอาศัยอยู่บ้านที่เป็นสวัสดิการของหน่วยงานราชการ ก็ย่อมส่งผลต่อความมั่นคงของชีวิตด้วยเช่นกัน แต่หากเป็นการสร้างบ้านที่ไม่ได้อยู่บนกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนเองโดยการเช่าอยู่ หรืออยู่บนพื้นที่ของหน่วยงานราชการ อาจประสบปัญหาในการเวนคืนที่ดินในภายภาคหน้าได้ก็ต้องส่งผลถึงความไม่มั่นคงต่อชีวิตและทรัพย์สินเช่นกัน แต่เมื่อถึงเวลาที่ชุมชนจำเป็นต้องย้ายออกจากชุมชนเดิม หน่วยงานราชการย่อมต้องจัดหาที่อยู่ใหม่ให้กับชุมชนที่ประสบปัญหาในการถูกเวนคืน มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย คมสันต์ มิ่งวัฒนกุล และอจิรภาส เพียรขุนทด (2562) พบว่า หลักการจัดการโครงการบ้านมั่นคงเมืองชุมแพในทุก ๆ ขั้นตอนจะมุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง เป็นการจัดการปัญหาโดยประชาชนเพื่อประชาชน เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยที่ภาครัฐมีหน้าที่เพียงเป็นฝ่ายสนับสนุนผลักดันแนวทางการแก้ปัญหาของประชาชนและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคต่าง ๆ เช่น การออกแบบผังชุมชนออกแบบบ้านระบบบัญชี ระบบสหกรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวประชาชน และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ยังส่งผลให้เกิดเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง ความไว้วางใจของภาครัฐที่มีต่อประชาชน คณะกรรมการชุมชนมีเอกภาพในการ

ดำเนินโครงการบ้านมั่นคงเมืองชุมแพ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้โครงการบ้านมั่นคงเมืองชุมแพประสบความสำเร็จ และนอกจากนั้นยังมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบการเจรจาต่อรอง ทำให้มีกระบวนการเจรจาต่อรองที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวประชาชน และการศึกษาแนวทางการจัดทำที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในเขตเมืองด้วยวิธีการจัดรูปที่ดิน สมสฤทธิ ตามพันธู์ (2559) อภิปรายไว้ว่า การจัดหาพื้นที่เมืองเพื่อนำมาพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยเสนอให้การเคหะแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินโครงการ และเชิญชวนให้ภาคเอกชนร่วมลงทุนในพื้นที่จัดหาประโยชน์พัฒนาเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย จะส่งผลให้พื้นที่มีรูปแบบที่ดินที่สวยงามเป็นระเบียบ มีระบบสาธารณูปโภค สวน อยางครบถ้วนและได้มาตรฐานพัฒนาพื้นที่จัดหาประโยชน์ให้เป็นชุมชนพักอาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยและสร้างโอกาสในการพัฒนาที่ดินแปลงอื่น ๆ ต่อไปก่อให้เกิดมูลค่าที่ดินเพิ่มขึ้นจากราคาที่ดินเดิม 100-150% เปลี่ยนจากสภาพเดิมที่เป็นพื้นที่รกร้างและเสื่อมโทรมจากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า มีครัวเรือนที่เป็นเจ้าบ้านและทำการปลูกสร้างเอง คิดเป็นร้อยละ 94.59 (จำนวน 105 ครัวเรือน) และอยู่บ้านรัฐสวัสดิการ 2 ครัวเรือน และมี 4 ครัวเรือน ที่อาศัยอยู่บ้านของคนอื่น

2.5 กรรมสิทธิ์โฉนดที่ดิน ครัวเรือนที่มีเอกสารสิทธิ์การครอบครองที่ดินที่อยู่อาศัยย่อมส่งผลต่อความมั่นคงของชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก การดำรงชีวิตอยู่ได้ตลอดโดยไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ทำให้ลดความเสี่ยงของชีวิตและสามารถเริ่มสร้างอาชีพและวางรากฐานให้แก่ครัวเรือนได้เร็วมากยิ่งขึ้น ยิ่งชุมชนไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และอาศัยอยู่ที่ดินของคนอื่นหรือหน่วยงานราชการ ย่อมส่งผลต่อความไม่มั่นคงต่อชีวิต ซึ่งมีลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บุษรา โปวาทอง (2562) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยไทยช่วง 60 ปี รวบรวมข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (แผนพัฒนาฯ) ฉบับที่ 1-12 สะท้อนว่าไทยมีทิศทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่ยังไม่ชัดเจนในระดับนโยบาย โดยมีเรื่องเสนอให้ดำเนินการมากที่สุด คือ การจัดหาที่อยู่อาศัยให้ประชาชน และ ที่ดินและผังเมือง โดยกำหนดให้ดำเนินการ 3 เรื่องหลักคือ การจัดสรรที่ดินให้ประชาชน การวางและจัดทำผังเมือง (การใช้ประโยชน์ที่ดิน) และการพัฒนาเมือง อย่างไรก็ตาม ในปี 2558 รัฐบาลกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี ต่อมาปี 2560 ได้ขยายผลจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) โดยมอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดูแลรับผิดชอบเรื่องนี้ พื้นที่การศึกษาข้อมูลชุมชนหมู่ 1 พัฒนา พบว่ามีหลายครัวเรือนที่อาศัยอยู่บนที่ดินของการรถไฟ มีลักษณะคล้ายกับงานวิจัยโดย อธิภัทร วงศ์วิลาศ (2562) ผลการศึกษา พบว่า การก่อสร้างรถไฟรางคู่ของชุมทางจิระ - ขอนแก่น เป็นบริเวณที่มีชุมชนรวม 5 ชุมชน ตั้งอยู่ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนประมาณ 2,500 ครัวเรือน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม มีหลายครัวเรือนที่จะต้องย้ายที่อยู่อาศัย เนื่องจากการเวนคืนที่ดินเพื่อก่อสร้างรถไฟรางคู่ ขณะเดียวกัน การก่อสร้างยังคงมีมลพิษเศษฝุ่นละออง เสียงที่ดังจากการก่อสร้าง น้ำเสียที่เกิดจากการอุดตันของท่อระบายน้ำเกิดขึ้นในชุมชนแม้ว่าโครงการจะมีการป้องกันโดยการสร้างตาข่ายดักฝุ่นละอองและการ

ฉีดน้ำโดยรอบบริเวณที่มีการก่อสร้างเป็นระยะ สำหรับแนวทางแก้ไขทางด้านที่อยู่อาศัย ประชาชนในชุมชนเทพารักษ์ 1-5 ต้องการให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องของจัดหาบริเวณที่อยู่อาศัยสำหรับประชาชนที่ได้รับผลกระทบในเขตหลังสถานีรถไฟขอนแก่น จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า คริวเรือนที่อาศัยอยู่บนที่ดินของการรถไฟ คิดเป็นร้อยละ 54.05 (60คริวเรือน) และอยู่บนพื้นที่ดินของบุคคลอื่นจำนวน คิดเป็นร้อยละ 21.62 (24 คริวเรือน) และมีคริวเรือนที่อยู่บนที่ดินของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 24.32 (27คริวเรือน)

ตารางที่ 49 ความเปราะบางของคริวเรือนต่อสถานภาพทางเศรษฐกิจ

สถานภาพทางเศรษฐกิจ	ความเปราะบาง	จำนวน	ร้อยละ
1.รายได้	ไม่เปราะบาง	28	25.23
	เปราะบาง	83	74.77
2.ฐานะทางสังคม	ไม่เปราะบาง	70	63.06
	เปราะบาง	41	36.94
3.ลักษณะที่อยู่อาศัย	ไม่เปราะบาง	38	34.24
	เปราะบาง	73	65.76
4.กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย	ไม่เปราะบาง	107	96.40
	เปราะบาง	4	3.60
5.กรรมสิทธิ์โฉนดที่ดิน	ไม่เปราะบาง	27	24.32
	เปราะบาง	84	75.68

จากตารางที่ 49 การนำเสนอข้อมูลของคริวเรือนที่มีความเปราะบางและไม่เปราะบางทางด้านสังคม ทั้ง5ด้าน โดยแสดงข้อมูลเป็นจำนวนของคริวเรือนและค่าร้อยละ ทำให้เห็นค่าความเปราะบางจากประเด็นทางด้านเศรษฐกิจโดยค่าความเปราะบางทางด้านสังคมที่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ กรรมสิทธิ์โฉนดที่ดิน รายได้ของคริวเรือนต่อเดือน ลักษณะที่อยู่อาศัย ฐานะทางสังคม และกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 50 ความเปราะบางและไม่เปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของคริวเรือน

สถานะภาพทางสังคม	ความเปราะบาง	จำนวน	ร้อยละ
1.ความเปราะบางของคริวเรือน	ไม่เปราะบาง	44	39.64
	เปราะบาง	67	60.36
2.บทบาทผู้นำ	ไม่เปราะบาง	4	3.60
	เปราะบาง	107	96.40
3.ความสามารถในการประสานงาน	ไม่เปราะบาง	8	7.21

	เปราะบาง	103	92.79
4.ช่องทางติดตามข่าวสาร	ไม่เปราะบาง	1	0.9
	เปราะบาง	110	99.10
5.ความสนใจการติดตามข่าวสาร	ไม่เปราะบาง	90	81.08
	เปราะบาง	21	18.92
6.ทักษะการเอาตัวรอด	ไม่เปราะบาง	8	7.21
	เปราะบาง	103	92.79
7.ความวิตกกังวลจากน้ำท่วม	ไม่เปราะบาง	11	9.91
	เปราะบาง	100	90.09
สถานภาพทางเศรษฐกิจ	ความเปราะบาง	จำนวน	ร้อยละ
8.รายได้	ไม่เปราะบาง	28	25.23
	เปราะบาง	83	74.77
9.ฐานะทางสังคม	ไม่เปราะบาง	70	63.06
	เปราะบาง	41	36.94
10.ลักษณะที่อยู่อาศัย	ไม่เปราะบาง	38	34.24
	เปราะบาง	73	65.76
11.กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย	ไม่เปราะบาง	107	96.40
	เปราะบาง	4	3.60
12.กรรมสิทธิ์โฉนดที่ดิน	ไม่เปราะบาง	27	24.32
	เปราะบาง	84	75.68

จากตารางที่ 50 การนำเสนอข้อมูลความเปราะบางและไม่เปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ทั้ง 12 ด้าน ทำให้เห็นภาพรวมข้อมูลความเปราะบางของครัวเรือนได้เด่นชัดและสามารถเข้าไปแก้ปัญหาในประเด็นที่มีความเปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจได้ตรงจุด เพื่อเป็นการป้องกันและรับมือต่อภัยพิบัติน้ำท่วม

ตารางที่ 51 ประเด็นความเปราะบางทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนจากมากไปหาน้อย

ลำดับ	ประเด็นทางสังคมและเศรษฐกิจ	ความเปราะบาง	จำนวน(111)	ค่าร้อยละ
1	ช่องทางติดตามข่าวสาร	เปราะบางสังคม	110	99.10
2	บทบาทผู้นำ	เปราะบางสังคม	107	96.40
3	ความสามารถในการประสานงาน	เปราะบางสังคม	103	92.79
4	ทักษะการเอาตัวรอด	เปราะบางสังคม	103	92.79
5	ความวิตกกังวลจากน้ำท่วม	เปราะบางสังคม	100	90.09

6	รายได้	เปราะบางเศรษฐกิจ	83	74.77
7	กรรมสิทธิ์โฉนดที่ดิน	เปราะบางเศรษฐกิจ	84	75.68
8	ลักษณะที่อยู่อาศัย	เปราะบางเศรษฐกิจ	56	65.76
9	สมาชิกที่เปราะบางในครัวเรือน	เปราะบางสังคม	67	60.36
10	ฐานะทางสังคม	เปราะบางเศรษฐกิจ	41	36.94
11	ความสนใจการติดตามข่าวสาร	เปราะบางสังคม	21	18.92
12	กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย	เปราะบางเศรษฐกิจ	4	3.60

จากตารางที่ 51 ตารางนำเสนอข้อมูลความเปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจทั้ง 12 ด้าน ทำให้ทราบข้อมูลในประเด็นที่มีความเปราะบางมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดเพื่อให้ความสำคัญในการเข้าไปแก้ไขปัญหาในชุมชนเป็นการรับมือและป้องกันผลกระทบจากภัยน้ำท่วมที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ตารางที่ 52 ประเด็นความเปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ 12 ด้าน จำนวน 111 ครัวเรือน

จำนวน ครัวเรือน (ชุดที่)	ความเปราะบางทางด้านสังคม 7 ด้าน							ความเปราะบางทางด้านเศรษฐกิจ 5 ด้าน					1.ไม่เปราะ บาง	2. เปราะ บาง
	1.สมาชิก เปราะบาง	2.บทบาท ผู้นำ	3.การประ ประสาน	4.ช่องทาง ข่าวสาร	5.สนใจ ข่าว	6.เอา ตัว รอด	7.ความ วิตก	8. รายได้	9. ฐานะ สังคม	10.ลักษณะ ที่อยู่	11.เจ้า บ้าน	12.กรรมสิทธิ์ โฉนด		
1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	1	11
2	1	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	1	1	11
3	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	1	11
4	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2	10
5	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	10
6	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	10
7	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	10
8	1	2	2	2	1	2	1	2	2	1	1	2	2	10
9	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	10
10	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2	2	10
11	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	10
12	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	10
13	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	10
14	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	2	10
15	1	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	2	10
16	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	10
17	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	2	10

18	1	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2	3	9
19	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	3	9
20	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	3	9
21	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	2	3	9
22	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	3	9
23	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	3	9
24	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	3	9
25	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	3	9
26	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	3	9
27	1	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	3	9
28	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	3	9
29	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	3	9
30	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	3	9
31	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	3	9
32	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	3	9
33	1	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	1	3	9
34	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	3	9
35	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	3	9
36	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	3	9
37	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	3	9
38	1	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	1	3	9
39	1	2	1	2	1	2	2	2	1	1	2	2	4	8
40	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	4	8
41	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	1	4	8
42	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	4	8
43	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	1	4	8
44	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	1	4	8
45	2	2	1	2	1	1	2	2	2	1	1	2	4	8
46	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	4	8
47	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2	1	2	4	8
48	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	4	8
49	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	4	8
50	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	4	8
51	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	4	8

52	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	4	8
53	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	4	8
54	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	4	8
55	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	4	8
56	2	2	2	2	1	2	1	2	2	1	1	2	4	8
57	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	4	8
58	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	4	8
59	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	4	8
60	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	4	8
61	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2	4	8
62	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	4	8
63	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	4	8
64	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	4	8
65	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	4	8
66	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	5	7
67	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	5	7
68	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	5	7
69	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	5	7
70	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	5	7
71	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	5	7
72	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	5	7
73	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	5	7
74	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2	5	7
75	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	5	7
76	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	5	7
77	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	1	2	5	7
78	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	5	7
79	2	2	2	2	1	1	1	2	1	2	1	2	5	7
80	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	5	7
81	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	5	7
82	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	5	7
83	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	5	7
84	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	5	7
85	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	5	7

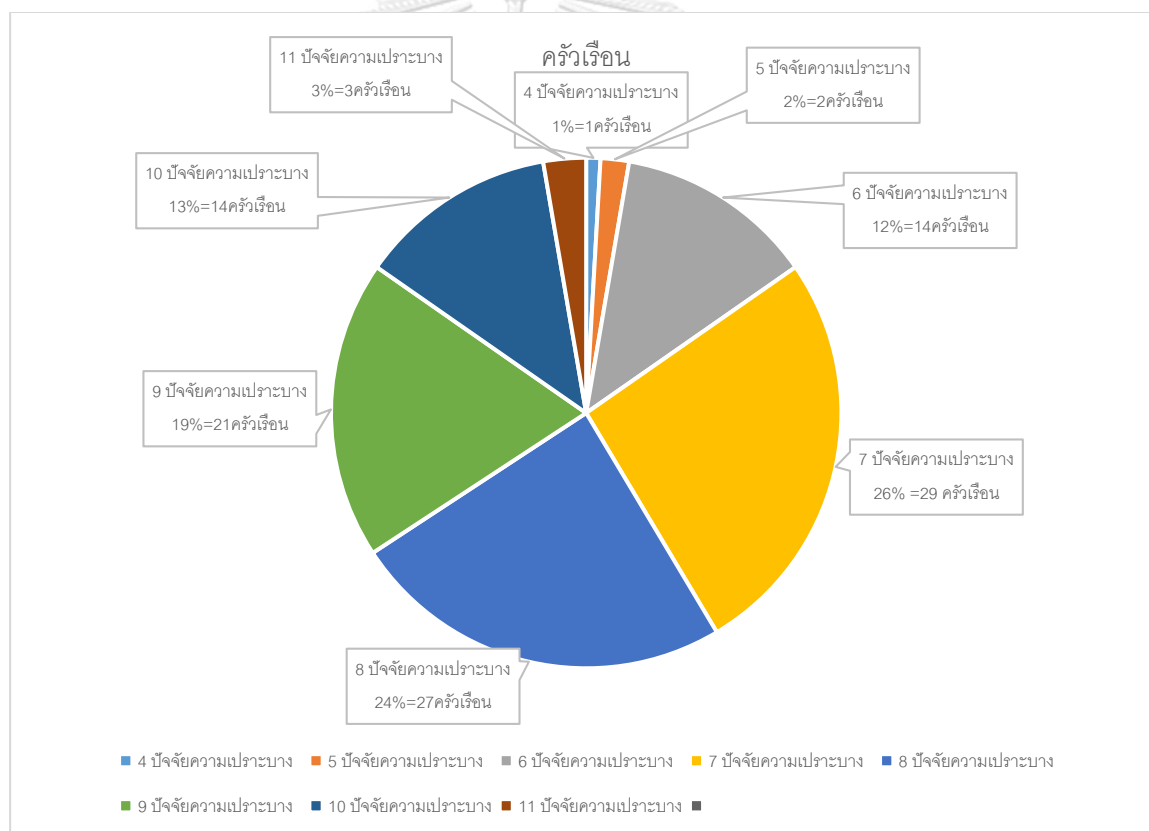
86	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	5	7
87	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	5	7
88	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	5	7
89	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	5	7
90	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	5	7
91	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	5	7
92	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	5	7
93	2	1	1	2	1	1	2	2	1	2	1	1	5	7
94	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	5	7
95	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	6	6
96	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	6	6
97	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	1	6	6
98	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	6	6
99	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	6	6
100	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	6	6
101	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	6	6
102	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	6	6
103	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	6	6
104	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	6	6
105	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	6	6
106	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	6	6
107	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	6	6
108	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	6	6
109	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	7	5
110	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	7	5
111	2	1	1	2	1	2	2	2	1	2	1	2	8	4

ตารางที่ 53 สรุปปัจจัยความประบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือน

ชุดที่	12 ปัจจัยความประบาง	จำนวนครัวเรือน
1	11	3
2	10	14
3	9	21
4	8	27
5	7	29

6	6	14
7	5	2
8	4	1
รวม		111

ผลการวิเคราะห์ พื้นที่เสี่ยงภัยจากภัยพิบัติน้ำท่วม ต่อปัจจัยความเปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติน้ำท่วมของปัจจัยความเปราะบางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนหมู่ 1 พัฒนา พบว่า คร่าวเรือนที่เผชิญกับความเปราะบางมากที่สุดมีจำนวน 29 คร่าวเรือนที่เผชิญกับความเปราะบางทั้งหมด 7 ปัจจัย จากทั้งหมด 12 ปัจจัย และยังพบว่า มีจำนวน 3 คร่าวเรือนที่เผชิญกับความเปราะบาง 11 ปัจจัย จากทั้งหมด 12 ปัจจัย

รูป 26 อัตราส่วน ร้อยละ ระดับความเปราะบางของชุมชนหมู่ 1พัฒนา

ส่วนที่ 4.2.9. ประเด็นความเปราะบางทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมและองค์ความรู้ (t-test)

ตารางที่ 54 สมาชิกที่เปราะบางในครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	สมาชิกที่เปราะบางในครัวเรือน				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.11	.44282	3.08	.45164	.277	.782
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.09	.36205	3.14	.43532	-.737	.463
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.09	.36205	3.16	.47980	-.864	.390
หลับนอน	3.09	.36205	3.16	.47980	-.864	.390
จุดรับประทานอาหาร	3.11	.44282	3.17	.45810	-.746	.457
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.09	.36205	3.17	.52006	-.979	.330
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.11	.44282	3.16	.47980	-.559	.577
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.06	.25497	3.16	.56668	-1.055	.294
จุดโรงครัว	3.11	.44282	3.19	.49966	-.867	.388
จุดปฐมพยาบาล	3.09	.36205	3.14	.43532	-.737	.463
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.11	.44282	3.20	.53760	-.978	.330
จุดทำกิจกรรม	3.11	.44282	3.17	.49006	-.715	.476
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.13	.50994	3.16	.47980	-.294	.771

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 54 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ครัวเรือนที่มีสมาชิกเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนทั้งสองกลุ่มที่มีสมาชิกที่เปราะบาง และ ครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกที่เปราะบาง ส่วนใหญ่มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง และครัวเรือนทั้งสองกลุ่มนี้มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือไม่แตกต่างกัน ต่อความเต็มใจในการให้ความร่วมมือในการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 55 สมาชิกที่เปราะบางในครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้

ประเด็น	สมาชิกที่เปราะบางในครัวเรือน				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.11	.44282	3.17	.42374	-.782	.436
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.13	.50994	3.20	.50863	-.735	.464
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.11	.44282	3.20	.53760	-.978	.330
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.13	.50994	3.22	.54553	-.848	.398
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.11	.44282	3.19	.46836	-.904	.368
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.13	.50994	3.22	.54553	-.848	.398

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 55 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ครัวเรือนที่มีสมาชิกเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนทั้งสองกลุ่มที่มีสมาชิกที่เปราะบาง และ ครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกที่เปราะบาง ส่วนใหญ่มีระดับความต้องการอบรม ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และครัวเรือนทั้งสองกลุ่มนี้มีระดับความต้องการอบรม ด้านองค์ความรู้ไม่แตกต่างกัน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 56 บทบาทผู้นำ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	บทบาทผู้นำ				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.50	1.00000	3.08	.41485	1.850	.067
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.75	.95743	3.10	.36172	3.255	.002*
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.50	1.00000	3.12	.40539	1.717	.089
หลับนอน	3.25	.50000	3.13	.43620	.534	.594
จุดรับประทานอาหาร	3.75	.95743	3.13	.41400	2.775	.006*
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.25	.50000	3.14	.46477	.463	.644
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.50	1.00000	3.13	.46320	1.572	.119
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.50	.57735	3.11	.46230	1.635	.105
จุดโรงครัว	3.75	.95743	3.14	.44401	2.571	.011*
จุดปฐมพยาบาล	3.50	.57735	3.11	.39638	1.892	.061
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.75	.95743	3.14	.47192	2.398	.018*
จุดทำกิจกรรม	3.50	.57735	3.14	.46477	1.509	.134

จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง 3.75 .95743 3.13 .45731 2.543 1.288

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 56 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทผู้นำของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า บทบาทผู้นำที่เปราะบางแตกต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม พบว่า มี 4 กิจกรรม ดังนี้ จุดทำความสะอาดร่างกาย จุดรับประทานอาหาร จุดโรงครัว และจุดเจ้าหน้าที่การแพทย์ อยู่ในระดับปานกลาง มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 57 บทบาทผู้นำ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้

ประเด็น	บทบาทผู้นำ				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.25	.50000	3.14	.43009	.456	.649
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.50	1.00000	3.16	.48537	1.286	.201
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.25	.50000	3.16	.50443	.318	.751
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.75	.95743	3.16	.50443	2.188	.031*
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.50	.57735	3.14	.45149	1.511	.134
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.75	.95743	3.16	.50443	2.188	.031*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 57 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทผู้นำของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า บทบาทผู้นำของครัวเรือนทั้งสองกลุ่มที่มีความเปราะบาง และครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบาง มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทผู้นำทั้งสองกลุ่มนี้มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือที่แตกต่างกัน ต่อความต้องการในการอบรม ด้านองค์ความรู้ พบว่ามี 2 ประเด็น คือ เวรทำความสะอาดภายในศูนย์ฯ และการอบรมความรู้การปฐมพยาบาล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 58 การประสานงาน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	การประสานงาน				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.25	.70711	3.08	.42257	.993	.323
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.37	.74402	3.10	.36816	1.813	.073
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.25	.70711	3.12	.41254	.771	.442
หลับนอน	3.12	.35355	3.13	.44388	-.068	.946
จุดรับประทานอาหาร	3.37	.74402	3.13	.42122	1.451	.150
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.12	.35355	3.14	.47295	-.121	.904
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.25	.70711	3.13	.44388	.668	.506
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.25	.46291	3.11	.47073	.773	.441
จุดโรงครัว	3.37	.74402	3.14	.45175	1.313	.192
จุดปฐมพยาบาล	3.25	.46291	3.11	.40344	.893	.374
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.37	.74402	3.15	.48014	1.194	.235
จุดทำกิจกรรม	3.25	.46291	3.14	.47295	.602	.548
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.37	.74402	3.13	.46544	1.334	.185

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 58 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การประสานงานกับหน่วยงานราชการของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ความเปราะบางทางการประสานงานกับหน่วยงานราชการของครัวเรือนทั้งสองกลุ่มที่มีความเปราะบาง และ กลุ่มที่ไม่มีความเปราะบาง มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง และความเปราะบางต่อการประสานงานกับหน่วยงานราชการของทั้งสองกลุ่มนี้มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือไม่แตกต่างกัน ต่อความเต็มใจในการให้ความร่วมมือในการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 59 การประสานงาน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์กรความรู้

ประเด็น	การประสานงาน				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.12	.35355	3.15	.43740	-.191	.849
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.25	.70711	3.17	.49363	.402	.689
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.12	.35355	3.17	.51311	-.269	.789

เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.37	.74402	3.17	.51311	1.028	.306
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.25	.46291	3.15	.45927	.561	.576
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.37	.74402	3.17	.51311	1.028	.306

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 59 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การประสานงานกับหน่วยงานราชการ ของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนทั้งสองกลุ่มที่มีความเปราะบาง และ ครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบาง ในการประสานงานกับหน่วยงานราชการ ส่วนใหญ่มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และความเปราะบางต่อการประสานงานกับหน่วยงานราชการของทั้งสองกลุ่มนี้ มีระดับความต้องการอบรมไม่แตกต่างกัน ด้านองค์ความรู้ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 60 ช่องทางข่าวสาร ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	ช่องทางข่าวสาร				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.00	0.0	3.10	.44824	-.222	.825
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.00	0.0	3.12	.40883	-.310	.757
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.00	0.0	3.13	.43846	-.310	.757
หลับนอน	4.0	0.0	3.12	.43068	2.017	.046*
จุดรับประทานอาหาร	4.0	0.0	3.14	.44591	1.908	.059
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	5.0	0.0	3.12	.43068	4.329	.000*
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	5.0	0.0	3.12	.43068	4.329	.000*
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	4.0	0.0	3.11	.46396	1.892	.061
จุดโรงครัว	5.0	0.0	3.14	.44591	4.140	.000*
จุดปฐมพยาบาล	3.0	0.0	3.12	.40883	-.310	.757
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.0	0.0	3.17	.50428	-.341	.734
จุดทำกิจกรรม	3.0	0.0	3.15	.47287	-.325	.746
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	4.0	0.0	3.14	.48531	1.753	.082

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 60 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของ ครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดย วิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบางทางด้านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับมาก

และ คริวเรือที่มีความเปราะบางทางด้านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง มี 4 ประเด็น คือ จุดหลับนอน จุดแยกสมาชิกกลุ่มเปราะบาง จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ และจุดโรงครัว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 61 ช่องทางข่าวสาร ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้

ประเด็น	การประสานงาน				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.00	0.0	3.15	.43233	-356	.723
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.00	0.0	3.18	.51011	-355	.723
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.00	0.0	3.17	.50428	-341	.734
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.00	0.0	3.19	.53322	-356	.722
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.00	0.0	3.16	.45990	-354	.724
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.00	0.0	3.19	.53322	-356	.722

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 61 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของ คริวเรือที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า คริวเรือที่ไม่มีความเปราะบางและมีความเปราะบางทางด้านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งสองกลุ่มนี้มีระดับความต้องการในการอบรมที่ไม่แตกต่างกัน ด้านองค์ความรู้ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 62 ความสนใจข้อมูลข่าวสาร ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	ความสนใจข้อมูลข่าวสาร				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.13	.47876	2.95	.21822	1.687	.094
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.17	.43057	2.95	.21822	2.210	.029*
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.17	.46393	2.95	.21822	2.165	.033*
หลับนอน	3.17	.46393	2.95	.21822	2.165	.033*
จุดรับประทานอาหาร	3.20	.47876	2.95	.21822	2.309	.023*
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.18	.49479	2.95	.21822	2.137	.035*
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.18	.49479	2.95	.21822	2.137	.035*
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.16	.50280	2.95	.21822	1.906	.059

จุดโรงครัว	3.21	.50823	2.95	.21822	2.278 .025*
จุดปฐมพยาบาล	3.16	.43057	2.95	.21822	2.210 .029*
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.22	.53586	2.95	.21822	2.258 .026*
จุดทำกิจกรรม	3.20	.50168	2.95	.21822	2.208 .029*
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.20	.52360	2.95	.21822	2.119 .036*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 62 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความสนใจในการรับข้อมูลข่าวสารของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square ความสนใจข้อมูลข่าวสารที่เปราะบางแตกต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสนใจข้อมูลข่าวสารที่เปราะบางแตกต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ที่ระดับปานกลาง พบว่า มี 11 ประเด็น ดังนี้ จุดทำความสะอาดร่างกาย จุดลงทะเบียนผู้อพยพ จุดหลบนอนจุด จุดรับประทานอาหาร จุดแยกสมาชิกเปราะบาง จุดแยกผู้ป่วยที่เป็นโรคติดต่อ จุดโรงครัว จุดปฐมพยาบาล จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์ จุดทำกิจกรรมและจุดแยกสัตว์เลี้ยง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 63 ความสนใจข้อมูลข่าวสาร ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้

ประเด็น	ความสนใจข้อมูลข่าวสาร				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.17	.46393	3.04	.21822	1.250	.214
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.20	.52360	3.09	.43644	.850	.397
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.18	.51700	3.09	.43644	.768	.444
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.21	.55068	3.09	.43644	.899	.370
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.17	.46393	3.09	.43644	.742	.460
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.21	.55068	3.09	.43644	.899	.370

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 63 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความสนใจในการรับข้อมูลข่าวสารของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบางและมีความเปราะบางในการให้ความสนใจในการรับข้อมูลข่าวสาร มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการ

จัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งสองกลุ่มนี้มีระดับความต้องการอบรม ด้านองค์ความรู้ ที่ไม่แตกต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 64 ทักษะการเอาตัวรอด ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	ทักษะการเอาตัวรอด				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.37	.74402	3.07	.41277	1.835	.069
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.50	.75593	3.09	.35740	2.777	.006*
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.50	.92582	3.10	.36816	2.512	.013*
หลบนอน	3.37	.51755	3.11	.42705	1.625	.107
จุดรับประทานอาหาร	3.75	.88641	3.10	.36816	4.162	.000*
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.50	.75593	3.11	.42705	2.295	.024*
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.87	.99103	3.08	.34604	5.128	.000*
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.50	.75593	3.09	.43193	2.388	.019*
จุดโรงครัว	3.75	.88641	3.11	.40344	3.833	.000*
จุดปฐมพยาบาล	3.37	.74402	3.10	.36816	1.813	.073
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.62	.91613	3.13	.44388	2.730	.007*
จุดทำกิจกรรม	3.50	.75593	3.12	.43566	2.200	.030*
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.50	.75593	3.12	.45761	2.111	.037*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 64 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะการเอาตัวรอดจากน้ำท่วมของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ทักษะการเอาตัวรอดที่เปราะบางแตกต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะการเอาตัวรอดที่เปราะบางแตกต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ที่ระดับปานกลาง พบว่า มี 10 ประเด็น ดังนี้ จุดทำความสะอาดร่างกาย จุดลงทะเบียนผู้อพยพ จุดรับประทานอาหาร จุดแยกสมาชิกเปราะบาง จุดแยกผู้ป่วยที่เป็นโรคติดต่อ จุดสุขาห้องอาบน้ำ จุดโรงครัว จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์ จุดทำกิจกรรมและจุดแยกสัตว์เลี้ยง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 65 ทักษะการเอาตัวรอด ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้

ประเด็น	ทักษะการเอาตัวรอด				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.37	.51755	3.13	.42122	1.522	.131
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.62	.91613	3.14	.45175	2.639	.010*
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.37	.74402	3.15	.48014	1.194	.235
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.37	.74402	3.17	.51311	1.028	.306
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.37	.74402	3.14	.42950	1.370	.174
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.62	.91613	3.15	.48014	2.464	.015*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 65 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะการเอาตัวรอดจากน้ำท่วมของ คริวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square ทักษะการเอาตัวรอดที่เปราะบางแตกต่างกันของคริวเรือน ต่อระดับความต้องการในการอบรม องค์ความรู้ภายในศูนย์พักพิง เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทผู้นำที่แตกต่างกัน ต่อระดับความต้องการอบรมองค์ความรู้ ที่ระดับปานกลาง พบว่า มี 2 ประเด็น ดังนี้ การอบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ และอบรมความรู้การปฐมพยาบาล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 66 ความวิตกกังวลจากน้ำท่วม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	ความวิตกกังวล				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	2.81	.60302	3.13	.41815	-2.239	.027*
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.09	.30151	3.13	.41815	-.301	.764
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.00	.00000	3.15	.45782	-1.082	.282
หลับนอน	3.09	.30151	3.14	.44992	-.353	.725
จุดรับประทานอาหาร	3.18	.40452	3.15	.45782	.221	.825
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.18	.60302	3.14	.44992	.282	.778
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.27	.64667	3.13	.44165	.968	.335
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	2.90	.70065	3.15	.43519	-1.628	.106
จุดโรงครัว	3.27	.64667	3.15	.45782	.808	.421
จุดปฐมพยาบาล	3.00	.00000	3.14	.42687	-1.083	.281
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.09	.30151	3.18	.51991	-.557	.579

จุดทำกิจกรรม	3.09	.30151	3.16	.48659	-.460	.646
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.09	.30151	3.16	.50692	-.442	.659

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 66 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความวิตกกังวลจากน้ำท่วมของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ความวิตกกังวลจากข่าวน้ำท่วมที่เปราะบางแตกต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความวิตกกังวลจากข่าวน้ำท่วมที่เปราะบางแตกต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ที่ระดับปานกลาง พบว่า มี 1 กิจกรรม ดังนี้ ระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือ ในการจัดหาจุดเส้นทางคมนาคมภายในศูนย์พักพิงผู้ประสบภัยน้ำท่วมให้มีการจราจรที่เข้าออกสะดวกและมีความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 67 ความวิตกกังวลจากน้ำท่วม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้

ประเด็น	ความวิตกกังวล				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.09	.30151	3.16	.44313	-.503	.616
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.09	.30151	3.19	.52599	-.612	.542
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.00	.00000	3.19	.52599	-1.193	.235
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.00	.00000	3.21	.55587	-1.248	.215
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.00	.00000	3.18	.47948	-1.240	.218
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.09	.30151	3.20	.55048	-.645	.520

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 67 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความวิตกกังวลจากน้ำท่วมของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบางและมีความเปราะบางของความวิตกกังวลจากน้ำท่วม มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งสองกลุ่มนี้มีระดับความต้องการในการอบรม ด้านองค์ความรู้ ที่ไม่แตกต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 68 รายได้ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	รายได้				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.17	.47559	3.07	.43570	1.091	.278
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.14	.44840	3.12	.39502	.250	.803
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.21	.56811	3.10	.38293	1.110	.269
หลับนอน	3.10	.31497	3.14	.47196	-.391	.697
จุดรับประทานอาหาร	3.21	.56811	3.13	.40638	.828	.410
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.10	.31497	3.15	.50563	-.486	.628
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.21	.56811	3.12	.42477	.924	.357
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.17	.47559	3.10	.46883	.682	.497
จุดโรงครัว	3.17	.54796	3.15	.45484	.209	.835
จุดปฐมพยาบาล	3.21	.56811	3.09	.33548	1.330	.186
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.25	.64550	3.14	.44537	.960	.339
จุดทำกิจกรรม	3.21	.56811	3.13	.43536	.793	.430
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.17	.54796	3.14	.47196	.316	.752

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 68 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบางทางด้านรายได้และครัวเรือนที่มีความเปราะบางทางด้านรายได้ มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งสองกลุ่มนี้มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือที่ไม่แตกต่างกัน ต่อความเต็มใจในการให้ความร่วมมือในการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 69 รายได้ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้

ประเด็น	รายได้				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.17	.47559	3.14	.41709	.360	.720
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.25	.64550	3.15	.45484	.840	.403
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.25	.64550	3.14	.44537	.960	.339
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.25	.64550	3.16	.48938	.699	.486
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.21	.56811	3.14	.41709	.695	.489

อบรมความรู้การปฐมพยาบาล 3.21 .62994 3.18 .49742 .288 .774

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 69 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มี ความเปราะบางทางด้านรายได้และครัวเรือนที่มีความเปราะบางทางด้านรายได้ มีระดับความต้องการต่อการอบรม ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ความเปราะบางทางด้านรายได้ของสองกลุ่มนี้มีระดับความต้องการในการอบรม ด้านองค์ความรู้ที่ไม่แตกต่างกัน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 70 ฐานะทางสังคม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	ฐานะทางสังคม				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.08	.32928	3.12	.59980	-.411	.682
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.08	.32938	3.19	.51086	-1.372	.173
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.10	.38636	3.19	.51086	-1.109	.270
หลับนอน	3.07	.31028	3.24	.58226	-2.037	.044*
จุดรับประทานอาหาร	3.11	.40083	3.21	.52499	-1.188	.237
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.07	.31028	3.26	.63342	-2.194	.30*
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.11	.40083	3.19	.55765	-.885	.378
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.10	.38636	3.17	.58747	-.765	.446
จุดโรงครัว	3.10	.38636	3.26	.59264	-1.811	.073
จุดปฐมพยาบาล	3.11	.43549	3.14	.35784	-.399	.691
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.12	.44791	3.24	.58226	-1.170	.245
จุดทำกิจกรรม	3.12	.44791	3.19	.51086	-.717	.475
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.08	.37078	3.26	.63342	-1.918	.058

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 70 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ฐานะทางสังคมของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ความวิตกกังวลจากข่าวน้ำท่วมที่เปราะบางแตกต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความวิตกกังวลจากข่าวน้ำท่วมที่เปราะบางแตกต่างกันของครัวเรือน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ที่ระดับปานกลาง พบว่า มี 2 ประเด็น ดังนี้ จุดหลับนอน และจุดแยกสมาชิกกลุ่มเปราะบาง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 71 ฐานะทางสังคม ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้

ประเด็น	ฐานะทางสังคม				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.14	.39142	3.17	.49510	-.328	.744
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.17	.48068	3.19	.55765	-.236	.814
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.17	.50994	3.17	.49510	.007	.994
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.15	.47045	3.24	.62372	-.829	.409
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.15	.47045	3.17	.44173	-.150	.881
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.15	.47045	3.24	.62372	-.829	.409

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 71 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ฐานะทางสังคมของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบางทางด้านฐานะทางสังคมและครัวเรือนที่มีความเปราะบางทางด้านฐานะทางสังคม มีระดับความต้องการต่อการอบรม ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ความเปราะบางทางด้านฐานะทางสังคมของสองกลุ่มนี้มีระดับความต้องการในการอบรม ด้านองค์ความรู้ที่ไม่แตกต่างกัน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 72 ลักษณะที่อยู่อาศัย ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	ลักษณะที่อยู่อาศัย				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.09	.39781	3.10	.42981	-.191	.849
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.10	.41601	3.14	.40131	-.435	.664
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.12	.47354	3.14	.40130	-.187	.852
หลังนอน	3.10	.41601	3.16	.45833	-.621	.536
จุดรับประทานอาหาร	3.10	.41601	3.19	.48316	-1.020	.310
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.10	.41601	3.17	.50837	-.787	.433
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.09	.39781	3.19	.59143	-1.200	.233
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.09	.34816	3.16	.56494	-.782	.436
จุดโรงครัว	3.12	.47354	3.19	.48316	-.761	.448
จุดปฐมพยาบาล	3.07	.32515	3.17	.41725	-1.375	.172
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.12	.32515	3.21	.47125	-.912	.364
จุดทำกิจกรรม	3.09	.34816	3.21	.56292	-1.386	.169

จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.12	.47354	3.17	.50837	-.550	.584
-------------------------	------	--------	------	--------	-------	------

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 72 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะที่อยู่อาศัยของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบางและมีความเปราะบางทางด้านลักษณะที่อยู่อาศัยของครัวเรือน มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง ความเปราะบางทางด้านลักษณะที่อยู่อาศัยของครัวเรือนสองกลุ่มนี้มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือที่ไม่แตกต่างกัน ต่อความเต็มใจในการให้ความร่วมมือในการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 73 ลักษณะที่อยู่อาศัย ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้

ประเด็น	ลักษณะที่อยู่อาศัย				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.14	.40452	3.16	.45833	-.186	.853
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.16	.46203	3.19	.55333	-.339	.736
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.16	.46203	3.17	.54296	-.156	.876
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.18	.51247	3.19	.55333	-.144	.886
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.14	.40452	3.17	.50837	-.379	.705
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.18	.51247	3.19	.55333	-.144	.886

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 73 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะที่อยู่อาศัยของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบางทางด้านฐานะทางสังคมและครัวเรือนที่มีความเปราะบางทางด้านฐานะทางสังคม มีระดับความต้องการต่อการอบรม ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ความเปราะบางทางด้านฐานะทางสังคมของสองกลุ่มนี้มีระดับความต้องการในการอบรม ด้านองค์ความรู้ ที่ไม่แตกต่างกัน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 74 ธรรมเนียมบ้าน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	ธรรมเนียมบ้าน				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.10	.45422	3.00	.00000	.451	.653
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.12	.40539	3.25	.50000	-.618	.538

จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.12	.40539	3.50	1.00000	-1.717	.089
หลับนอน	3.12	.40539	3.50	1.00000	-1.717	.089
จุดรับประทานอาหาร	3.14	.45149	3.25	.50000	-.436	.664
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.13	.43620	3.50	1.00000	-1.572	.119
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.14	.47192	3.00	.00000	.631	.529
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.12	.47005	3.25	.50000	-.536	.593
จุดโรงครัว	3.14	.45149	3.50	1.00000	-1.448	.150
จุดปฐมพยาบาล	3.13	.41400	3.00	.00000	.629	.530
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.15	.47879	3.50	1.00000	-1.338	.184
จุดทำกิจกรรม	3.14	.47192	3.25	.50000	-.417	.677
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.14	.46477	3.50	1.00000	-1.450	.150

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 74 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบางและความเปราะบางทางด้านกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยของครัวเรือน มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง ความเปราะบางทางด้านกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยของครัวเรือนสองกลุ่มนี้มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือที่ไม่แตกต่างกัน ต่อความเต็มใจในการให้ความร่วมมือในการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 75 กรรมสิทธิ์บ้าน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้าน องค์ความรู้

ประเด็น	กรรมสิทธิ์บ้าน				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนย์อพยพ	3.14	.39926	3.50	1.00000	-1.654	.101
อบรมเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ	3.17	.51051	3.25	.50000	-.279	.781
รับผิดชอบหน้าที่ภายในศูนย์	3.15	.47879	3.50	1.00000	-1.338	.184
เวรทำความสะอาดภายในศูนย์	3.17	.51051	3.50	1.00000	-1.194	.235
ดูแลความปลอดภัยในศูนย์	3.15	.45866	3.25	.50000	-.389	.698
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.17	.51051	3.50	1.00000	-1.194	.235

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 75 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ด้านองค์ความรู้ โดย

วิเคราะห์ Chi-square พบว่า คริวเรือที่ไม่มีความเปราะบางทางด้านกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย มีระดับความต้องการอบรม ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และคริวเรือที่มีความเปราะบางทางด้านกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย มีระดับความต้องการอบรม ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก ความเปราะบางทางด้านกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยของคริวเรือทั้งสองกลุ่มนี้มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือที่ไม่แตกต่างกัน ต่อความต้องการอบรมด้านองค์ความรู้ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 76 กรรมสิทธิ์โฉนด ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ประเด็น	กรรมสิทธิ์โฉนด				t	p
	ไม่เปราะบาง		เปราะบาง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
จุดเส้นทางคมนาคม	3.00	.27735	3.13	.48545	-1.331	.186
จุดทำความสะอาดร่างกาย	3.00	.27735	3.16	.43446	-1.871	.064
จุดลงทะเบียนผู้อพยพ	3.00	.27735	3.17	.46983	-1.869	.064
หลับนอน	3.00	.27735	3.17	.46983	-1.869	.064
จุดรับประทานอาหาร	3.00	.27735	3.20	.48545	-2.057	.042*
จุดแยกสมาชิกเปราะบาง	3.00	.27735	3.19	.50243	-1.876	.064
จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.00	.27735	3.19	.50243	-1.876	.063
จุดสุขาห้องอาบน้ำ	3.00	.27735	3.16	.51092	-1.617	.109
จุดโรงครัว	3.03	.43690	3.20	.48545	-1.576	.118
จุดปฐมพยาบาล	3.03	.43690	3.15	.39558	-1.311	.193
จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์	3.03	.43690	3.21	.51651	-1.607	.111
จุดทำกิจกรรม	3.03	.43690	3.19	.47785	-1.481	.142
จุดบริเวณแยกสัตว์เลี้ยง	3.03	.43690	3.19	.50243	-1.422	.158

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 76 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง กรรมสิทธิ์โฉนดที่ดินของคริวเรือที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า กรรมสิทธิ์โฉนดที่เปราะบางแตกต่างกันของคริวเรือ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง กรรมสิทธิ์โฉนดที่เปราะบางแตกต่างกันของคริวเรือ ต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ที่ระดับปานกลาง พบว่า มี 1 ประเด็น ดังนี้ ระดับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือ จุดรับประทานอาหาร มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 77 กรรณสิทธิไฉนต ต่อการจัคการศูนยช่วยเหลือผู้ประสภยน้ำท่วม ด้าน องค้ความรู้

ประเต็น	กรรณสิทธิไฉนต				t	p
	ไม่ประะบาง		ประะบาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
อบรมกฎระเบียบศูนยอพยพ	3.11	.42366	3.16	.43446	-581	.562
อบรมเจ้าหน้าทุแลศูนยฯ	3.14	.53376	3.19	.50243	-375	.708
รับผิตชอบหน้าทุแลศูนย	3.14	.53376	3.17	.49481	-273	.786
เวรทำความสะอาดภายในศูนย	3.14	.53376	3.20	.53278	-460	.646
ดูแลความปลอดภัยในศูนย	3.14	.53376	3.16	.43446	-182	.856
อบรมความรู้การปฐมพยาบาล	3.14	.53376	3.20	.53278	-460	.646

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 77 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง กรรณสิทธิไฉนตที่ตึนของคร้วเรือนที่มีความประะบางที่แตกต่างกัน ต่อการจัคการศูนยช่วยเหลือผู้ประสภยน้ำท่วม ด้านองค้ความรู้ โดยวิเคราะห์ Chi-square พบว่า คร้วเรือนที่ไม่มี ความประะบางทางด้านกรรณสิทธิไฉนตที่ตึน มีระดับความต้องการอบรม ด้านองค้ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และคร้วเรือนที่มีความประะบางทางด้านกรรณสิทธิไฉนตที่ตึนอยู่อาศัย มีระดับความต้องการอบรม ด้านองค้ความรู้ อยู่ในระดับมาก ความประะบางทางด้านกรรณสิทธิไฉนตที่ตึนอยู่อาศัยของคร้วเรือนทั้งสองกลุ่มนี้ มีระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือที่ไม่แตกต่างกัน ต่อความต้องการอบรมด้านองค้ความรู้ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม กรณีศึกษา ชุมชนหมู่ 1พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น วัตถุประสงค์ของการศึกษา 1) เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความต้องการต่อการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมระหว่างครัวเรือนที่มีความเปราะบางแตกต่างกัน 2) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่สอดคล้องกับประเด็นความเปราะบางของครัวเรือน และให้ชุมชนได้ตระหนักถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการป้องกันภัยพิบัติน้ำท่วมรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือเพื่อให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนที่มีความเสี่ยงต่อภัยน้ำท่วมของชุมชนหมู่ 1พัฒนา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น และพื้นที่อื่น ๆ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนในชุมชน หมู่ 1พัฒนา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 231 ครัวเรือน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสำมะโน (census) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุก ๆ หน่วยของประชากรหรือสิ่งที่เราต้องการศึกษา ซึ่งเหมาะกับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กหรือมีขอบเขตไม่กว้างขวางนัก ดำเนินการเก็บจริงจำนวน 111 ครัวเรือน ตัวแปรที่ใช้ศึกษาประกอบด้วย ข้อมูลสภาพสังคมของครัวเรือน ประกอบไปด้วย ช่องทางการติดตามข่าวสาร บทบาทผู้นำ ความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานราชการ ทักษะการเอาตัวรอด ความวิตกกังวลจากภัยน้ำท่วม สมาชิกเปราะบางของครัวเรือน และความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสารน้ำท่วม ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน ประกอบไปด้วย รายได้ กรรมสิทธิ์โฉนด ลักษณะที่อยู่อาศัย และฐานะทางสังคม รูปแบบการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ประกอบไปด้วย ความเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมภายในศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม และ ความต้องการในการอบรมองค์ความรู้ภายในศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended-question) ที่ประยุกต์มาจากการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ของครัวเรือนที่มีต่อภัยพิบัติน้ำท่วม

ส่วนที่ 2 ความเต็มใจในการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและความต้องการในการอบรมองค์ความรู้ภายในศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นการประเมินหัวข้อคำถามเพื่อดูความสัมพันธ์ของแบบสอบถาม ซึ่งค่าสถิติที่ประมวลผลออกมานั้น คือ ค่าวัดอัลฟาครอนบาช (Cronbach's alpha) โดยค่าตัวสถิตินี้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 1 และค่าที่ยอมรับได้จะต้องมีค่ามากกว่า 0.70 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการเก็บข้อมูลช่วงเดือนมกราคม 2564 โดยทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จากชุมชนสุมนามัย ซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับชุมชนหมู่ 1พัฒนา และได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติน้ำท่วมด้วยเช่นกัน และได้ นำแบบสอบถามที่ได้ทำการเก็บข้อมูลมาแล้วบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรม SPSS จำนวน 30 ชุด เพื่อทำการตรวจสอบความเชื่อมั่น

(Reliability) เพื่อหาค่าอัลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha) โดยเลือกหัวข้อคำถามที่เป็นแบบระดับความพึงพอใจโดยการให้ค่าคะแนนจากน้อยไปหามาก โดยเลือกข้อมูลจากข้อคำถามในแบบสอบถามที่เป็นลิเคิร์ต (Likert scale) ผลลัพธ์ที่ได้ ดังนี้ จากผลการตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์หาค่า อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) ค่าที่ได้คือ 0.812 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ และมีความเชื่อมั่นมากพอในการนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การแปรผลแบบสอบถามจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.แบบสอบถามเพื่อวัดระดับการรับรู้ข้อมูลด้านความเปราะบางทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยแปรผลตามผลการเลือกตอบของครัวเรือน

2.แบบทดสอบเพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจพื้นฐานการป้องกันภัยพิบัติน้ำท่วมและการเตรียมความพร้อมเมื่ออพยพเข้าสู่ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยการแปรผลแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) โดยใช้ค่าเฉลี่ยมาพิจารณาความถี่ของกลุ่มโดยคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึงระดับน้อยที่สุด 1.81-2.60 หมายถึงระดับน้อย 2.61-3.40 หมายถึงระดับปานกลาง 3.41-4.20 หมายถึงระดับมาก และ 4.21-5.00 หมายถึงระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยการบรรยายข้อมูลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสำหรับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One -Way Anova) วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยประชากรทั้งสามกลุ่ม โดยตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ตัวแปรต้นมากกว่า1เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้ LSD (Least-Significant Different)

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาได้ประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

5.1.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

ชุมชนหมู่ 1พัฒนา มีการปลูกอาคารบ้านเรือนในพื้นที่ของหน่วยงานราชการซึ่งเป็นพื้นที่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย และพื้นที่ของราชพัสดุ พื้นที่บริเวณนี้ต่ำกว่าถนนและอยู่ติดกับลำห้วยจิกเป็นพื้นที่รับผิชอบของเทศบาลเมืองบ้านไผ่ ลำห้วยจิกมีความลึกประมาณ 3.50-4 เมตร เนื้อที่ 2 กม. เป็นจุดเสี่ยงอุทกภัย ซึ่งจะต้องประสบกับภัยน้ำท่วมซ้ำซากในช่วงฤดูฝนของทุกปี ด้านหลังชุมชนมีฝายห้วยจิกวัตถุประสงค์เพื่อทำการเกษตร

5.1.2 สรุปผลความเปราะบางของครัวเรือน

(1) ข้อมูลตัวแทนผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลหัวหน้าครัวเรือน

ข้อมูลตัวแทนผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นหัวหน้าครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 79 ของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือน เป็นเพศหญิงร้อยละ 63 หัวหน้า

ครัวเรือนมีสถานะภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 62 มีอายุ 59 ปีขึ้นไปร้อยละ 54.95 มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 53.15 จบระดับประถมศึกษาร้อยละ 64.90 และประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 34.20 ของครัวเรือน

(2) ข้อมูลสถานะภาพทางด้านสังคม

หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้เป็นผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 96.40 และคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานราชการอยู่ร้อยละ 92.80 ช่องทางการติดตามข่าวสารและความสนใจข่าวสาร โดยติดตามข้อมูลข่าวสารทางโทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 83.33 ในส่วนของระดับความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 71.20 ครัวเรือนระบุว่าไม่มีทักษะการเอาตัวรอดจากน้ำท่วมคิดเป็นร้อยละ 92.80 และมีระดับความวิตกกังวลจากน้ำท่วมอยู่ที่ระดับ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.0

5.1.3 ข้อมูลสถานะภาพทางด้านเศรษฐกิจ

ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.80 และฐานะทางสังคมของครัวเรือนพบว่า มีความเป็นอยู่พอมีพอกินหรือมีฐานะปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.30 ลักษณะที่อยู่อาศัยของครัวเรือนโดยเป็นบ้านปูนชั้นเดียวคิดเป็นร้อยละ 41.40 กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยที่ คิดเป็นร้อยละ 94.60 ส่วนกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินนั้น เป็นพื้นที่การรถไฟแห่งประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 54.05

5.1.4 ความเปราะบางทางด้านสถานะภาพทางสังคมของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 78 ความเปราะบางทางสังคมจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดที่ส่งผลกระทบต่อครัวเรือน

สถานะภาพทางสังคม	ความเปราะบาง	จำนวน	ร้อยละ
1.ช่องทางการติดตามข่าวสาร	ไม่เปราะบาง	1	0.9
	เปราะบาง	110	99.09
2.บทบาทผู้นำชุมชน	ไม่เปราะบาง	4	3.60
	เปราะบาง	107	96.40
3.ความสามารถในการประสานงาน	ไม่เปราะบาง	8	7.21
	เปราะบาง	103	92.79
4.ทักษะการเอาตัวรอด	ไม่เปราะบาง	8	7.21
	เปราะบาง	103	92.79
5.ความวิตกกังวลจากน้ำท่วม	ไม่เปราะบาง	11	9.91
	เปราะบาง	100	90.09
6.ครัวเรือนที่มีสมาชิกกลุ่มคนเปราะบาง	ไม่เปราะบาง	44	39.64
	เปราะบาง	67	60.36
7.ความสนใจการติดตามข่าวสาร	ไม่เปราะบาง	90	81.08

	เปราะบาง	21	18.92
--	----------	----	-------

ตารางที่ 78 สามารถสรุปความเปราะบางทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อครัวเรือนดังนี้

1) ช่องทางการติดตามข่าวสารภัยพิบัติน้ำท่วม ครัวเรือนมีความเปราะบางในด้านช่องทางการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติน้ำท่วมเนื่องจากการติดตามข่าวสารจากช่องทางสื่อโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 99.09 ของครัวเรือน, 2) บทบาทผู้นำ หัวหน้าครัวเรือนระบุว่า ไม่ได้มีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 96.40 ของครัวเรือน, 3) ความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานราชการในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติน้ำท่วม ครัวเรือนมีความเปราะบางในการประสานงานกับหน่วยงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 92.79 ของครัวเรือน, 4) ทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมมีความเปราะบางในด้านทักษะการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 92.79 ของครัวเรือน, 5) ความวิตกกังวลจากน้ำท่วม ครัวเรือนมีความเปราะบางทางด้านความวิตกกังวล คิดเป็นร้อยละ 90.09, 6) กลุ่มสมาชิกเปราะบางอยู่ในครัวเรือน โดยส่วนมากแล้วเป็นผู้สูงอายุ หรือคนชรา กลุ่มสมาชิกเปราะบางอยู่ในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 60.36 ของครัวเรือน จากการเก็บข้อมูลศูนย์อนามัยชุมชนเมืองไผ่มีสมาชิกกลุ่มเปราะบางเป็นจำนวน 127 คน, 7) ความสนใจในการติดตามข่าวสาร ครัวเรือนมีระดับความสนใจในการติดตามข่าวสารอยู่ในระดับมาก มีความเปราะบาง คิดเป็นร้อยละ 18.92 ของครัวเรือน

5.1.5 ความเปราะบางทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 79 ความเปราะบางทางเศรษฐกิจจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดที่ส่งผลกระทบต่อครัวเรือน

สถานภาพทางเศรษฐกิจ	ความเปราะบาง	จำนวน	ร้อยละ
1.กรรมสิทธิ์โฉนดที่ดิน	ไม่เปราะบาง	27	24.32
	เปราะบาง	84	75.68
2.รายได้	ไม่เปราะบาง	28	25.23
	เปราะบาง	83	74.77
3.ลักษณะที่อยู่อาศัย	ไม่เปราะบาง	38	34.24
	เปราะบาง	73	65.76
4.ฐานะทางสังคม	ไม่เปราะบาง	70	63.06
	เปราะบาง	41	36.94
5.กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย	ไม่เปราะบาง	107	96.40
	เปราะบาง	4	3.60

จากตารางที่ 79 ความเปราะบางทางเศรษฐกิจจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดที่ส่งผลกระทบต่อครัวเรือน ดังนี้ 1) กรรมสิทธิ์โฉนดที่ดินและ 5) กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย ครัวเรือนมีการปลูกอาศัยบ้านเรือนอยู่บนที่ดินของหน่วยงานราชการเป็นที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย และปลูกอาศัยอยู่บนกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนเอง ครัวเรือนมีความเปราะบางในการครอบครองกรรมสิทธิ์โฉนดที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 75.68 มีเพียงถือครองกรรมสิทธิ์โฉนดที่เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 24.32 เท่านั้น คนในชุมชนเป็นผู้เข้ามาจับจองพื้นที่เพื่อปลูกสร้างบ้านเรือนในพื้นที่ของหน่วยงานราชการ, กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย ครัวเรือนทำการปลูกสร้างบ้านเรือนเป็นของซึ่งผลต่อความเปราะบาง คิดเป็นร้อยละ 3.60 ของครัวเรือน, 2) รายได้ของครัวเรือนมีรายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 50,000 บาท พบว่าครัวเรือนมีความเปราะบางทางด้านรายได้ คิดเป็นร้อยละ 74.77, 3) ลักษณะที่อยู่อาศัย ครัวเรือนมีลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านปูนชั้นเดียว คิดเป็นร้อยละ 41.40 บ้านไม้ใต้ถุนสูง คิดเป็นร้อยละ 14.40 บ้านไม้ใต้ถุนต่ำ คิดเป็นร้อยละ 9 และอื่น ๆ ร้อยละ 0.9 พบว่าครัวเรือนที่มีความเปราะบางของลักษณะที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 65.76, และ 4) ฐานะทางสังคม ครัวเรือนมีฐานะทางสังคมอยู่ในระดับพอมีพอกินหรือฐานะปานกลาง ซึ่งครัวเรือนมีความเปราะบางฐานะทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 36.94

5.1.3 ความต้องการในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

จากการสอบถามความต้องการในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมของครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีความเปราะบางที่แตกต่างกัน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันต่อความต้องการในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ถือได้ว่าครัวเรือนที่เปราะบางแตกต่างกันมีระดับความเต็มใจจะร่วมมือในทุก ๆ กิจกรรมไม่ว่าจะเป็นครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มคนเปราะบาง และครัวเรือนที่มีสมาชิกกลุ่มคนเปราะบาง ซึ่งโดยส่วนมากแล้วมีความต้องการในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด และมีแนวโน้มความต้องการทั้งระดับ มากและมากที่สุดตามลำดับ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ดีแสดงถึงความตื่นตัวของชุมชน และเล็งเห็นความสำคัญต่อชีวิตและทรัพย์สินต่อเหตุการณ์น้ำท่วมในชุมชน การให้ความรู้แก่ครัวเรือนหรือชุมชน เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนัก และพร้อมที่จะเตรียมรับมือเหตุการณ์ในอนาคตได้ การซักซ้อมแผนเพื่อเตรียมการหลบภัยน้ำท่วม โดยการให้วิทยากรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อเกิดการปฏิบัติจริงเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนได้มองเห็นเหตุการณ์และรู้แนวทางในการเอาตัวรอดจากภัยพิบัติน้ำท่วมได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะความต้องการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 3 ครัวเรือน (ซึ่งไม่สามารถนับเป็นความถี่ทางสถิติได้) ได้ให้ข้อมูล ดังนี้ – อยากให้ทำแบบนี้ซึ่งที่ผ่านมาไม่เคยมีการให้ความช่วยเหลือแบบนี้มาก่อน – อยากให้หน่วยงานจัดหาที่พักศูนย์พักพิงที่ใกล้ชุมชนเวลาเกิดเหตุจะได้มีที่พึ่งพาได้ง่าย - อยากให้หน่วยงานจัดศูนย์พักพิงไว้ใกล้ชุมชนชาวบ้านจะได้ไม่หวัง สามารถเข้าไปดูของตัวเองได้ เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่สอดคล้องกับประเด็นความเปราะบางของครัวเรือน

1. การวัดระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางแตกต่างกัน เพื่อบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมภายในชุมชนใน 13 ประเด็น โดยการกำหนด จุดเส้นทางคมนาคม จุดทำความสะอาดร่างกาย จุดลงทะเบียนผู้อพยพ จุดหลบนอน จุดรับประทานอาหาร จุดแยกสมาชิกเปราะบาง จุดแยกผู้ป่วยโรคติดต่อ จุดสุขาห้องอาบน้ำ จุดโรงครัว จุดปฐมพยาบาล จุดเจ้าหน้าที่การแพทย์ จุดทำกิจกรรม และจุดแยกสัตว์เลี้ยง แนวคิดความเต็มใจให้ความร่วมมือในประเด็นต่าง ๆ จากภาพรวมของชุมชนยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมและกระตุ้นให้คนในชุมชนมีความตระหนักต่อกภัยพิบัติน้ำท่วมที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนมากกว่านี้ เพื่อให้เกิดความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะในช่วงของฤดูฝน

2. การวัดระดับความต้องการในการอบรมองค์ความรู้ของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางแตกต่างกัน เพื่อบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมภายในชุมชนใน 6 ประเด็น โดยมีหัวข้ออบรมดังนี้ กฎระเบียบศูนย์อพยพฯ เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์อพยพฯ จุดรับผิดชอบในศูนย์อพยพฯ เวรทำความสะอาดสะอาดภายในศูนย์อพยพฯ เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยภายในศูนย์อพยพฯ และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น แนวคิดความต้องการอบรมองค์ความรู้ภายในศูนย์พักพิงฯ ในประเด็นต่าง ๆ จากภาพรวมของชุมชนยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ควรส่งเสริมให้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องสุขอนามัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เป็นต้น

3. การเตรียมความพร้อมกิจกรรมในครัวเรือนก่อนเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม ควรมีการจัดทำคู่มือถุงยังชีพเพื่อเตรียมความพร้อมของใช้ในระดับครัวเรือน โดยการจัดเตรียมถุงยังชีพหรือหีบห่อไว้เป็นชุดพร้อมหลบภัยพิบัติน้ำท่วม จัดตั้งไว้ ณ จุดใดจุดหนึ่งของบ้าน เพื่อพร้อมอพยพได้ตลอดเวลา มีรายการดังนี้ ไฟฉาย ไฟส่องสว่าง, แก้วน้ำ, จาน ชาม ช้อน ช่อม, ที่นอน/ผ้าปู หมอน ผ้าห่ม มุ้ง, ยาฉีดกันยุง ยาจุดกันยุง, กระดาษชำระผลิตภัณฑ์ชำระร่างกาย, ผ้าอ้อมเด็กและผ้าอนามัย, ถุงขยะ, หน้ากากอนามัย, ยาสามัญประจำบ้าน, ถังดับเพลิง, และพาหนะเคลื่อนย้ายผู้ป่วย เป็นต้น

4. การเตรียมความพร้อมด้านสาธารณูปโภคและสถานที่ศูนย์อพยพฯ โดยการเตรียมน้ำดื่ม-น้ำใช้ สถานที่ปรุงอาหาร จัดเก็บอาหาร และจุดทิ้งขยะ เพื่อให้เกิดสุขอนามัย ป้องกันการเกิดโรคระบาด เป็นต้น

5. ความรู้ความเข้าใจของครัวเรือน ด้านกฎระเบียบ และสุขอนามัยในศูนย์อพยพฯ ควรส่งเสริมให้ความรู้แก่คนในชุมชน ก่อนเข้าไปพักพิงในศูนย์อพยพฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวทางปฏิบัติร่วมกันและเพื่อให้เกิดความสงบและเป็นระเบียบมากที่สุดภายในศูนย์พักพิงฯ

6. ความรู้ความสามารถของครัวเรือน ด้านการเฝ้าระวังโรคติดต่อและโรคระบาด การให้ความรู้ก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิง ควรอบรมให้ความรู้ในเรื่องของ การสำรวจปัจจัยเสี่ยงเบื้องต้นต่อการเกิดโรคระบาดในชุมชน การจัดเตรียมระบบลงทะเบียนก่อนการเข้าศูนย์พักพิงฯ การตรวจสอบ

อาการผู้ป่วยเบื้องต้นในแต่ละวัน การรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยรายวันเพื่อป้องกันการเกิดโรคระบาด และการประสานงาน ช่องทางการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีเกิดโรคระบาด

5.3 ข้อเสนอแนะในการลดความเปราะบาง

5.1 ข้อเสนอแนะในการลดความเปราะบางทางสังคม

การพัฒนาให้มีการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมผ่านโซเชียลมีเดีย เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันสะท้อนให้เห็นถึงเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมีผลกับการใช้ชีวิตของประชาชนมากขึ้น ทำให้การเข้าถึงข้อมูลมีความสะดวกรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ หากชุมชนนำมาใช้เป็นช่องทางในการรับข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติน้ำท่วมจะช่วยเป็นการเตรียมตัวระวังภัยและเตรียมตัวได้ล่วงหน้า ชุมชนควรมีสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์และกระจายข้อมูลข่าวสารให้คนชุมชนได้รับทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เช่น การเปิดเพจเฟซบุ๊กในชุมชน และใช้ช่องทางนี้เป็นเวทีให้ครัวเรือนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ปัญหา และเตือนภัยพิบัติน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี

การเพิ่มความสามารถของหัวหน้าครัวเรือนในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานรัฐและการมีบทบาทในการรับมือกับปัญหาน้ำท่วม เช่น การสนับสนุนให้หัวหน้าครัวเรือนของผู้แทนครัวเรือนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มากขึ้น เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างกัน ทั้งช่วยเติมเต็มช่องว่างของความไม่คุ้นเคยชุมชนกับรัฐ ให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มการทำงานแบบ bottom-up โดยให้คนในชุมชนเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางนโยบายและกระบวนการในการพัฒนาโดยตรง โดยรัฐคอยกำกับดูแลและให้คำปรึกษา เข้าใจถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขระหว่างกัน เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สภาพความเป็นอยู่ภายในชุมชน เป็นต้น

การเพิ่มทักษะการเอาตัวรอดและความวิตกกังวลจากภัยพิบัติน้ำท่วม การจัดการความเสี่ยงภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน เป็นแนวทางหลักที่ให้คนในชุมชนเสริมสร้างความเข้าใจแนวคิด วิธีการป้องกันและการเตรียมตัวพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉินของภัยพิบัติน้ำท่วม เป้าหมายเพื่อลดความเสี่ยงในพื้นที่นั้น ๆ นอกจากชุมชนแล้วโรงเรียนยังสามารถเป็นสถานที่บ่มเพาะความรู้ในเรื่องการจัดการภัยพิบัติได้อย่างดีให้กับเด็ก ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนจนเกิดเป็นแนวปฏิบัติ เผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่กว้าง ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน ชุมชนอย่างแท้จริง, การจัดเตรียมถุงยังชีพ ครัวเรือนควรมีการจัดถุงยังชีพขนาดพอเหมาะและมีของใช้ที่จำเป็นในช่วงหนึ่งวันที่ประสบเหตุภัยพิบัติน้ำท่วมก่อนที่หน่วยงานต่าง ๆ จะเข้ามาช่วยเหลือในภาพรวม โดยครัวเรือนจำเป็นต้องช่วยเหลือตนเองก่อนเบื้องต้น ถุงยังชีพที่ออกแบบโดยคนในชุมชน และมีรายการที่ต้องจัดเตรียมไว้ในถุงยังชีพ เพื่อให้สามารถหยิบจับถุงยังชีพที่จัดเตรียมไว้ ขณะเกิดเหตุ น้ำท่วมฉับพลัน

จัดเก็บข้อมูลสมาชิกที่เปราะบางในครัวเรือนไม่ว่าจะเป็น เด็ก หญิงตั้งครรภ์ คนชรา ผู้พิการ และผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้ ชุมชนควรจัดเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะช่วงฤดูมรสุมที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม เพื่อเตรียมรายงานต่อ

หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุพวยพินยามฉุกเฉินและให้มีจำนวนที่เหมาะสมและเพียงพอต่อสมาชิกกลุ่มเปราะบาง เพื่อเคลื่อนย้ายให้ทันเวลาในขณะเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมอย่างฉับพลัน

1.2 ข้อเสนอแนะในการลดความเปราะบางทางเศรษฐกิจ

รัฐควรจัดเตรียมสิ่งของที่จำเป็นและค่าเสียหายให้เพียงพอต่อครัวเรือนที่อาจได้รับผลกระทบ ในช่วงฤดูมรสุมที่จะส่งผลกระทบต่อภัยพิบัติน้ำท่วม และจะส่งผลกระทบมากกับครัวเรือนที่มีความเปราะบางทางด้านรายได้น้อยและมีฐานะทางสังคมที่ยากจน หากระยะเวลาที่น้ำท่วมยาวนาน และมีความรุนแรงยิ่งส่งผลกระทบต่อครัวเรือนทำให้ขาดรายได้และมีรายได้ที่ลดลงตามไปด้วย

การขออนุญาตปลูกสร้างบ้านในชุมชนที่มีความเสี่ยงต่อภัยพิบัติน้ำท่วม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้คำแนะนำการสร้างบ้านที่รับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วมได้ มีความเหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพภายในชุมชน และใช้ต้นทุนต่ำในการสร้างบ้าน โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชนที่ต่ำกว่าถนนและติดลำห้วย เพื่อจะได้บ้านเรือนที่มีความปลอดภัยสามารถป้องกันภัยพิบัติน้ำท่วมได้ รวมทั้งการจัดการพื้นที่ในชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีและชุมชนน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

ในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะภาระหนี้ครัวเรือนทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อเป็นการตรวจสอบการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของสถาบันการเงินหน่วยงานรัฐ และเอกชน ของครัวเรือน ทั้งในเรื่องของการเป็นหนี้นอกระบบ การตรวจสอบวินัยในการใช้จ่ายใช้สอยภายในครัวเรือน และสถานะของการเป็นหนี้ดีและหนี้เสีย เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้รวมทั้งการเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกของชีวิตได้ง่ายขึ้น

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถาม

ชุดที่.....

เรื่อง การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม กรณีศึกษา ชุมชนหมู่1พัฒนา เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ข้อมูลในแบบสอบถามไม่ได้มีผลเสียหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บไว้เป็นความลับไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดแบบสอบถามชุดนี้ หากมีข้อสงสัยกรุณาติดต่อ

คุณชนาภวิวัฒน์ ชันทะ เบอร์โทร 098-9499822

สถานที่สำรวจชุมชน หมู่1พัฒนา บ้านเลขที่.....ชอย.....คุ้ม.....
ตำบล.....อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น วันที่เก็บข้อมูล.....เบอร์ติดต่อหรือID
LINE.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลตัวแทนในครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในสถานะใดในครัวเรือน

1. ตัวแทนหัวหน้าครัวเรือน 2. หัวหน้าครัวเรือน (ข้ามไปทำส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปหัวหน้าครัวเรือน)

1.2 เพศ 1. ชาย 2. หญิง

1.3 อายุ.....ปี

1.4 ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน

1. บุตร 2. คู่สมรส 3. บิดา/มารดา
 4. เครือญาติ 5. ผู้อาศัย 6. อื่น ๆ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปหัวหน้าครัวเรือน

2.1 เพศหัวหน้าครัวเรือน 1. ชาย 2. หญิง

2.2 สถานะภาพ

1. โสด 2. สมรส 3. หม้าย/หย่า
 4. อื่น ๆ

2.3 อายุ.....ปี

2.4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

2.5. ระดับการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน

1. น้อยกว่าประถมศึกษา 2. ประถมศึกษา 3. มัธยมต้น
 4. มัธยมปลาย 5. ปวช./ปวส. 6.ปริญญาตรีขึ้นไป

2.6. อาชีพหัวหน้าครัวเรือน

1. นักเรียน/นักศึกษา 2. ข้าราชการ 3. รัฐวิสาหกิจ
 4. พนักงานบริษัทเอกชน/พนักงานมหาวิทยาลัย 5. รับจ้าง/ลูกจ้าง
 6. ธุรกิจส่วนตัว 7. ค้าขาย 8. เกษตรกรรม
 9. แม่บ้าน 10. อื่นๆ

2.7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(ประมาณ)

1. ไม่เกิน 50,000 บาท 2. 50,001 -100,000 บาท 3. 100,001-150,000
 4. 150,001 -200,000 บาท 5. 200,001-250,000บาท 6. 250,001บาทขึ้นไป

2.8. สถานที่อยู่อาศัยเป็นของใคร

1. ของตนเอง 2. บ้านญาติ
 3. บ้านพักหน่วยงานราชการ 4. บ้านพักเอกชน
 5. เช่าอยู่ 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

2.9. กรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของใคร(พื้นที่สร้างบ้าน)

1. ของตนเอง/สมาชิกในครัวเรือน 2. นายทุน 3. หน่วยงานราชการ
 4. อื่น ๆ (ระบุ)

2.10. ลักษณะที่อยู่อาศัยของครัวเรือน

1. บ้านปูนชั้นเดียว 2. บ้านปูน2ชั้น/อาคารพาณิชย์
 3. บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้2ชั้น 4. บ้านไม้ยกใต้ถุนสูง (ใช้ชีวิตอยู่ใต้ถุนได้)
 5. บ้านไม้ใต้ถุนต่ำ(ใช้ชีวิตอยู่ใต้ถุนไม่ได้) 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

2.11. ท่านเคยมีประสบการณ์น้ำท่วมมาก่อนหรือไม่ (ตลอดชีวิตที่ผ่านมา) *

1. เคย
 2. ไม่เคย (ข้ามไปตอบ ส่วนที่2)

2.12. สถานที่ที่เคยถูกน้ำท่วม

1. เป็นที่อยู่ปัจจุบัน
 2. ที่อยู่ที่อื่น

2.13. ประสบการณ์ของท่านที่เคยเผชิญสถานการณ์น้ำท่วมเป็นอย่างไรทำตามข้อต่อไปนี้

1. รวดเร็ว/ฉับพลัน/ตั้งตัวไม่ทัน 1.1 เคย 1.2 ไม่เคย
2. อ่อนล้า/อ่อนล้า/เหนื่อย/เข้าท่วมบ้านเรือน
 2.1 เคย 2.2 ไม่เคย

3. ท่วมขังนานใช้ชีวิตลำบาก

- 3.1 เคย 3.2 ไม่เคย

2.14. หากเกิดสถานการณ์น้ำท่วมโดยภาพรวมระยะเวลาที่ท่วมขังประมาณกี่วัน

1. 1-3 วัน 2. 4-6 วัน 3. 1-2 สัปดาห์
 4. 3-4 สัปดาห์ 5. มากกว่า 1 เดือน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความเปราะบางทางสังคมและเศรษฐกิจ

3.1 ฐานะทางสังคมของครัวเรือนท่านอยู่ในระดับใด (รายได้รวม/ทุกคนในครัวเรือน/เดือน)

- 1.ยากจน/รายได้น้อย (1-24,900บาท) 2.พอมีกิน/ปานกลาง (24,901-39,200บาท)
 3.ร่ำรวย/รายได้สูง (39,201-55,901บาทขึ้นไป)

3.2 ท่านเป็นผู้นำชุมชนหรือไม่

1. ใช่
 2. ไม่ใช่

3.3 ท่านเป็นผู้มีความสามารถประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการหรือไม่

1. ใช่
 2. ไม่ใช่

3.4 ท่านเป็นผู้มีประสบการณ์หรือมีความรู้ในการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมใช่หรือไม่

1. ใช่
 2. ไม่ใช่

3.5 ท่านติดตามข่าวสารภัยพิบัติน้ำท่วมจากช่องทางใด(เลือกได้มากกว่า1ข้อ)

- 1.โทรทัศน์ 2.วิทยุ 3.เฟสบุ๊ค
 4.ทวิตเตอร์ 5.อินสตราแกรม 6.ไลน์
 7.อื่น ๆ(ระบุ).....

ให้กาเครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่องที่ท่านคิดว่าเกี่ยวข้องกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ความสนใจในกิจกรรม	ระดับความสนใจ				
	ไม่สนใจ (1)	เล็กน้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.6 ท่านมีความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสารภัยพิบัติน้ำท่วมในระดับใด					
ความสนใจในกิจกรรม	ระดับความวิตกกังวล				
	ไม่กังวล (1)	เล็กน้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.7 ท่านมีความวิตกกังวลต่อภัยพิบัติน้ำท่วมในระดับใด					

3.13 ขณะเกิดเหตุ ท่านสื่อสารอย่างไรกับบุคคลดังต่อไปนี้ ให้กาเครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่องว่าง

กลุ่มคนดังต่อไปนี้	วิธีการสื่อสาร				
	1.ไม่ได้แจ้ง	2.แจ้ง			
		1บอกกล่าว/ ตะโกน	2โทรศัพท์	3แจ้งทาง แอมพลีเคชั่น	4.ฝากผู้อื่น แจ้ง
1.เด็ก					
2.หญิงตั้งครรภ์					
3.คนชรา					
4.ผู้พิการ					
5.ผู้ป่วยติดเตียง					

3.14 ขณะเกิดเหตุจนถึงเหตุการณ์ปกติ ท่านเสียค่าใช้จ่ายจำนวนเท่าใดในการดูแลกลุ่มบุคคลดังนี้ (เด็ก, หญิงตั้งครรภ์, คนชรา, ผู้พิการ, ผู้ป่วยติดเตียง)

1. น้อยกว่า 1,000 บาท 2. 1,000-5,000 บาท 3. 5,001-10,000บาท
 4. 10,001-15,000 บาท 5. 15,001-20,000 บาท 6.มากกว่า 20,001 บาท

3.15 ต้องใช้เงินจำนวนเท่าใดในการฟื้นฟูสภาพที่อยู่อาศัย ทรัพย์สินในบ้านและที่ดินพังทลาย (ความเสียหายของที่ดินและตัวอาคารบ้านเรือนและทรัพย์สินในบ้าน)

- 1.น้อยกว่า 100,000 บาท 2. 100,001-300,000 บาท 3. 300,001-600,000บาท
 4. 600,001-900,000 บาท 5.มากกว่า 900,000 บาท

3.16 การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพเพื่อไปใช้ในศูนย์พักพิงหากเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม

กิจกรรมในครัวเรือน	ระดับการเตรียมความพร้อม				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.ไฟฉาย ไฟส่องสว่าง					
2.แก้วน้ำ จาน ชาม ช้อน ช้อม					
3.ที่นอน /ผ้าปูที่นอน , หมอน / ปลอกหมอน ผ้าห่ม และมุ้ง					
4. ยาฉีดกันยุง ยาทากันยุง ยาจุดกันยุง (ระวังไฟไหม้)					
5.กระดาษทิชชู					
6.ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกาย เช่น สบู่,แอลกอฮอล์เจล					
7.ผ้าอ้อมเด็ก และผ้าอนามัย					
8.ถุงขยะ					
9.หน้ากากอนามัย					
10.ยาสามัญประจำบ้าน					
11.ถังดับเพลิง พาหนะเคลื่อนย้ายผู้ป่วย					

3.17 ด้านการสุขาภิบาล

กิจกรรม	ระดับการเตรียมความพร้อม				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.เตรียมน้ำกิน น้ำใช้					
2.เตรียมสถานที่เก็บอาหารสด-แห้ง ปราศจากสัตว์และแมลง					
3.เตรียมบริเวณเฉพาะจุดทิ้งขยะระหว่างรอกำลาย					
4.ร่วมมือกับบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเตรียมอาหาร / น้ำกิน-น้ำใช้ต้องเคร่งครัดในเรื่องความสะอาด และต้องหยุดงานถ้าไม่สบาย ไม่ว่าท้องเสียหรือปวดท้อง อาเจียน หรือหายจากอาการท้องเสียน้อยกว่า 48 ชั่วโมง					

3.18 ความรู้ความเข้าใจเมื่อผู้อพยพเข้าไปอยู่ในศูนย์พักพิง

กิจกรรม	ระดับความรู้ความเข้าใจ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.ความรู้และความเข้าใจเรื่องกฎ ระเบียบและข้อปฏิบัติ					
2.ความรู้เรื่องสุขอนามัยที่ดีและการดูแลด้านสุขภาพตนเอง					

3.19 ด้านการเฝ้าระวังโรคติดต่อและโรคระบาด

กิจกรรม	ระดับความรู้ความสามารถ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.สำรวจปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ต่อการเกิดโรคระบาด					
2.จัดทำระบบการลงทะเบียนผู้อพยพเพื่อการติดตามและเฝ้าระวังในกรณีเกิดโรคระบาด					
3.ปฏิบัติหน้าที่เพื่อสอบถามอาการไม่สบายของผู้อพยพในศูนย์พักพิงรายวัน					
4.รับผิดชอบรวบรวมข้อมูลการเจ็บป่วยรายวัน รวมถึงผลการวินิจฉัยของแพทย์					
5.ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีสงสัยการระบาดของโรค					

ส่วนที่ 4 รูปแบบการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความพึงพอใจในครัวเรือนของท่าน

4.1 ด้านสถานที่ศูนย์พักพิงความเต็มใจให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ

กิจกรรม	ระดับความเต็มใจให้ความร่วมมือ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
4.1 ความพร้อมด้านสถานที่ จุดคมนาคม					
1.กำหนดเส้นทางการคมนาคมจากศูนย์พักพิงออกสู่ภายนอก ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
2.กำหนดจุดทำความสะอาดร่างกายก่อนเข้าสู่ศูนย์พักพิง					
3.เป็นผู้รับลงทะเบียนสำหรับผู้พหุหรือจุดติดต่อสอบถาม					
4.2 พื้นที่ในบริเวณศูนย์พักพิงจัดได้เหมาะสม					
1.กำหนดพื้นที่และปฏิบัติตามได้ ในการจัดทำที่นอน (ไม่น้อยกว่า 3.5ตรม./คนหรือเห็นอนห่าง 2 เมตร)					
2.จัดทำที่รับประทานอาหารและปฏิบัติตามได้โดยที่นอนต้องแยกจากกัน					
3.ปฏิบัติตามกฎได้ เมื่อมีการแยกพื้นที่ระหว่างเด็ก คนชรา หญิงตั้งครรภ์ที่ไม่มีญาติดูแล หรือผู้หญิงตัวคนเดียว					
4.ประสานงานและปฏิบัติตามกฎได้โดยการแยกผู้ป่วยที่สงสัยหรือที่เป็นโรคติดต่อ					
4.3 ความพร้อมด้านสถานที่จุดที่ต้องใช้บริการ					
1.จัดเตรียมและทำความสะอาดห้องน้ำ-ห้องส้วมที่เหมาะสม					
2.จัดเตรียมจุดทำอาหารหรือโรงครัวให้มีระยะห่างจาก จุดทิ้งขยะหรือห้องน้ำห้องส้วม					
3.กำหนดจุดร่วมกับเจ้าหน้าที่ ในการจัดเตรียมห้องพยาบาลหรือหน่วยแพทย์เคลื่อนที่					
4.กำหนดจุดร่วมกับเจ้าหน้าที่ สำหรับบริเวณเฉพาะสำหรับบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่ดูแลศูนย์พักพิง					
5.กำหนดบริเวณสำหรับทำกิจกรรมร่วมกันสำหรับผู้พหุ					
6.จัดเตรียมบริเวณแยกสัตว์เลี้ยงที่ห่างจากศูนย์อพยพ					

4.2 ความต้องการความรู้เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์พักพิง

กิจกรรม	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.อบรมให้ความเข้าใจในกฎระเบียบของศูนย์อพยพและมีความรู้ด้านสุขอนามัยที่ดี จากเจ้าหน้าที่					
2.อบรมในการเป็นเจ้าหน้าที่เพื่อดูแล ผู้พหุโดยเฉพาะเด็ก คนชรา คนท้อง หรือผู้ที่มีโรคประจำตัว					
3.แบ่งหน้าที่ในการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร					
4.รับผิดชอบและทำหน้าที่ตรวจสอบเรื่องความสะอาดของบริเวณต่าง ๆ ทั้งบริเวณนอน ห้องเตรียมอาหาร ห้องน้ำ-					

8

(ต่อข้อ4) ห้องส้วม และบริเวณรวบรวมขยะ ตลอดจนเรื่อง ความสะอาดของน้ำกิน-น้ำใช้					
(ต่อ)	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5.ทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัย ทั้งคนและสถานที่ ประจำ ตลอด 24 ชั่วโมงอย่างเพียงพอ					
6.อบรมความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำตลอด 24 ชั่วโมง					

ส่วนที่ 5. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ สุทธินนท์	อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมแหล่งน้ำ
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐณ์ ลีละวัฒน์	อาจารย์ประจำภาควิชาอุตสาหกรรม
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.ปณิตตา ต้นวัฒนะ	อาจารย์ประจำศูนย์การศึกษาทั่วไป สถาบันวิจัย
สภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นายชานาภิวัฒน์
๒๒ ธ.ค. ๖๔

ที่ อว 64.25/พมส. 195 /2563

บัณฑิตวิทยาลัย
หลักสูตรสหสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถ. พญาไท กรุงเทพฯ 10330

๑ พฤศจิกายน 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและสัมภาษณ์

เรียน นายเทศมนตรีเทศบาลเมืองบ้านไผ่

เนื่องด้วย นายชานาภิวัฒน์ ชันทะ เลขประจำตัว 6280093620 นิสิตในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม: กรณีศึกษาชุมชนหมู่ 1 พัฒนา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ้นเรือน เล็กน้อย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การศึกษาในประเด็นดังกล่าวจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและขอสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในช่วงเดือน ธันวาคม 2563 - มกราคม 2564 โดยผลการศึกษาที่เกิดขึ้นเป็นข้อมูลที่เทศบาลนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยตรง โดยเฉพาะในการบริหารจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ตามประเด็นความเปราะบางของครัวเรือน ทั้งนี้หากท่านต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อประสานงานกับ นายชานาภิวัฒน์ ชันทะ หมายเลขโทรศัพท์ 0989499822 หรือ E-mail: PlugCK@gmail.com ได้ตลอดเวลา

หลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านโปรด ให้ นายชานาภิวัฒน์ ชันทะ ได้ทำการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาจัดทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ้นเรือน เล็กน้อย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรสหสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

ฝ่ายประสานงานนิสิต

นางสาวอรวรรณ สุขเกษม

โทรศัพท์ 02-218-7327

ที่ อว 64.25/พมส. 24 /2564

บัณฑิตวิทยาลัย
หลักสูตรสหสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

23 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบ้านไผ่

เนื่องด้วย นายชนาภวิวัฒน์ ชันทะ เลขประจำตัว 628 00936 20 นิสิตในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมชุมชน หมู่ 1 พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ้นเรือน เล็กน้อย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นต่อไปนี้

1. ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น ดังรายละเอียดข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง	หญิง	ชาย	รวม
เด็ก 0-5 ขวบ			
หญิงตั้งครรภ์			
คนชรา			
ผู้พิการ			
ผู้ป่วยติดเตียง			

หลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานของท่านในประกอบการศึกษางานประเด็นดังกล่าวเพื่อนำมา จัดทำวิทยานิพนธ์และประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ้นเรือน เล็กน้อย)

รักษาการแทนผู้อำนวยการหลักสูตรสหสาขาพัฒนามนุษย์และสังคม

ฝ่ายประสานงานนิสิต

นายอรรถสิทธิ์ ขำเจริญ โทรศัพท์ 02-218-7327

นายชนาภวิวัฒน์ ชันทะ โทรศัพท์ 09-8949-9822

สำเนาเรียน หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองไผ่

ที่ อว 64.25/พมส. 24 /2564

บัณฑิตวิทยาลัย
หลักสูตรสหสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน หัวหน้าสำนักงานปราชญ์อำเภอบ้านไผ่

เนื่องด้วย นายชนากวีวัฒน์ ชันทะ เลขประจำตัว 628 00936 20 นิสิตในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม-ชุมชน หมู่ 1 พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ้นเรือน เล็กน้อย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นต่อไปนี้

1. ขอแผนที่ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา แบบระบุบ้านเลขที่

หลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานของท่านในประกอบการศึกษางานประเด็นดังกล่าวเพื่อนำมาจัดทำวิทยานิพนธ์และประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ้นเรือน เล็กน้อย)

รักษาการแทนผู้อำนวยการหลักสูตรสหสาขาพัฒนามนุษย์และสังคม

ฝ่ายประสานงานนิสิต

นายอรุณสิทธิ์ ข้าเจริญ โทรศัพท์ 02-218-7327

นายชนากวีวัฒน์ ชันทะ โทรศัพท์ 09-8949-9822

ที่ อว 64.25/พมส. 24 /2564

เลขที่รับ ๗๕๔ เวลา ๑๓:๒๘
ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

กรมการศึกษานอกโรงเรียน
เลขที่รับ ๒๒
วันที่ 4, ๕๑, ๖๔
เวลา ๑.๒๐

บัณฑิตวิทยาลัย
หลักสูตรสหสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

23 กุมภาพันธ์ 2564

กลุ่มงานเวชปฏิบัติ
รับเรื่องจาก อ. น. อธิกรณ์
วันที่ ๒๖
วันที่ ๓ ส.ค. ๒๕๖๔
เวลา ๑๒.๒๐ น.

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบ้านไผ่
เนื่องด้วย นายชนากวีวัฒน์ ชันทะ เลขประจำตัว 628 00936 20 นิสิตในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์
เรื่อง " การประเมินความเปราะบางของครัวเรือนต่อการจัดการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมชุมชน
หมู่ 1 พัฒนา เทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ้นเรือน เล็กน้อย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นต่อไปนี้

1. ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ชุมชนหมู่ 1 พัฒนา อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น ดังรายละเอียดข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง	หญิง	ชาย	รวม
เด็ก 0-5 ขวบ	10	10	20
หญิงตั้งครรภ์	4	-	4
คนชรา 60 ปี +	56	33	89
ผู้พิการ	๗ II	๖ I	13
ผู้ป่วยติดเตียง	-	1	1

หลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานของท่านในประกอบการศึกษางานประเด็นดังกล่าวเพื่อนำมา
จัดทำวิทยานิพนธ์และประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

นาง เพ็ญใจ อภิรักษ์
3๕.๖.๖๔

ขอแสดงความนับถือ
Dr. Uen
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ้นเรือน เล็กน้อย)

รักษาการแทนผู้อำนวยการหลักสูตรสหสาขาพัฒนามนุษย์และสังคม

ฝ่ายประสานงานนิสิต
นายอรุณสิทธิ์ ขำเจริญ โทรศัพท์ 02-218-7327
นายชนากวีวัฒน์ ชันทะ -โทรศัพท์ 09-8949-9822
สำเนาเรียน หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองไผ่

สถิติบ้าน แยกรายละเอียด
ระดับสำนักทะเบียน เขตพื้นที่ ท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
ของเดือน สิงหาคม 2563

ชื่อชุมชน	บ้านปกติ (หลังคาเรือน)	บ้านรื้อถอน (หลังคาเรือน)
ส่วนราชการ	298	4
โพธิ์สวรรค์	252	1
ป้อบิด	217	0
อยู่เย็นเป็นสุข	123	0
แก้วธานี	143	0
อุตรนคร	129	0
เงินจบทิศ	168	0
บขส.	191	0
ศาลเจ้า ๒	93	0
สมหวังสังวาลย์ ๒	94	0
ประเสริฐแก้ว	102	0
หนองแคน	63	2
หมู่ ๑ พัฒนา	231	0
มิตรภาพ ซอย ๔ พัฒนา	120	0
บ้านไผ่พัฒนา	165	0
ศรีบุญเรือง	172	0

บรรณานุกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

- Torsten, J. (2020). Very high losses from thunderstorms – The natural disaster figures for the first half of 2020. Retrieved from <https://www.munichre.com/en/company/media-relations/media-information-and-corporate-news/media-information/2020/natural-disaster-figures-first-half-2020.html>
- Munich RE, (2019). Natural Catastrophes on the rise – number of relevant loss events by peril 1980-2019. Retrieved from <https://www.munichre.com/en/risks/natural-disasters-losses-are-trending-upwards.html#1995343501>.
- Centre for Research on the Epidemiology of Disaster (2019). Total number of people affected by disaster type (2000-2019). Retrieved from <https://www.emdat.be/>
- Kawasaki, H., Yamasaki, S., Rahman, M.M., Murata, Y., Iwasa, M., & Teramoto, C. (2020) Teachers-parents cooperation in disaster preparation when schools become as evacuation centers (2020) **International Journal of Disaster Risk Reduction**, 44, art.no. 101445, Cited 1 times.
- Priyanti, R.P., Hidayah, N., Rosmaharani, S., Nahariani, P., Asri, Mukarromah, & N., Mundakir (2019) Community Preparedness in Flood Disaster: A Qualitative Study. **International Quarterly of Community Health Education**, 40 (1), pp. 67-68. Cited 2 times.
- Shi, H., Du, E., Liu, S., & Chau, K.-W. (2020). Advances in flood early warning: Ensemble forecast, information dissemination and decision-support systems, *Hydrology*, 7(3), art. No.56,.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). สรุปสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทย พ.ศ.2552 - พ.ศ.2561. <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/21.aspx>
- มูทริกา พฤษาพงษ์. (2556). กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558-2573. UNDP Thailand
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2558). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558. http://www.disaster.go.th/upload/download/file_attach/55acacb4f1f7c.pdf

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2560). เสริมพลังกลุ่มเปราะบาง สร้างสังคมที่ไม่ทิ้งกัน.

https://www.hiso.or.th/hiso/picture/reportHealth/ThaiHealth2017/thai2017_26.pdf

อัมมาร สยามวาลา, วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์, นิรมล สุธรรมกิจ, กุลภรณ์ อ้นนานนท์, สุวิมล พักทอง, บวร พรรณ อชกุล, และพัชณยุทธ์ ศาตยานนท์. (2549). รายงานการวิจัย การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม:การวัดภาวะความยากไร้และความเปราะบาง ทางสังคมสู่แนวทางนำไปปฏิบัติได้ในประเทศไทย. สถาบันวิจัยการพัฒนาเพื่อประเทศไทย

สมฤดี จิตประไพ และ นฤมล อรุโณทัย. (2557). รายงานการวิจัย การพัฒนาแนวทางการประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางต่อคลื่นสึนามิของชุมชนชายฝั่งในพื้นที่จังหวัดพังงา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นฤมล อรุโณทัย. (2562). ทฤษฎีพัฒนาสังคม: เอกสารคำสอน รหัสวิชา 2016501. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.(หน้า1-133)

กรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2557). การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร. กระทรวงมหาดไทย

เสรี ศุภราทิตย์. (2548). **มัจจุราช อันดามัน : สึนามิ**. กรุงเทพมหานคร: 2004 PREPRESS PRINTING CO.,LTD., 254

วีรภาคย์ ชำศิริพงษ์. (2559). **แนวทางการศึกษาชุมชนเพื่อการรับมือภัยพิบัติซ้ำซ้อนผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย**. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต], จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองบ้านไผ่. (2563). แผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2563. จังหวัดขอนแก่น, เทศบาลเมืองบ้านไผ่

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2554). คู่มือบริหารศูนย์พักพิงชั่วคราว.<http://k4ds.psu.ac.th/k4dm/node/15>

อรทัย เลียงจินดาถาวร. (2557). การพัฒนาศักยภาพในการจัดการอุทกภัยและศูนย์พักพิงอุทกภัยบ้านช่างหม้อ ตำบลค่าน้ำแซบ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน. **วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่**, 6(4), 44-59

อังคณา ช่วยคำชู (2555). ประสบการณ์การจัดการศูนย์พักพิงช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต. **วารสารสภาการพยาบาล**, 27(ฉบับพิเศษ), 31-43

- สถาบันวิจัยสังคม. (2556). หนึ่งปีภายหลังภัยพิบัติน้ำท่วมเมือง - ประสบการณ์และบทเรียนจาก กรุงเทพฯและเมืองใหญ่อื่นๆ (One Year after the Big Urban Flood – Experiences and Lessons from Bangkok and Other Cities). จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2563). งานบ้านมั่นคงเมืองบ้านไผ่. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, จังหวัดขอนแก่น
- ศูนย์อุตุวิทยามิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. (2563). การบริการข้อมูลอุตุวิทยามิทยา. จังหวัดขอนแก่น
- Thai PBS ศูนย์ข่าวภาคอีสาน. (2562, 12 กันยายน). "มองไปข้างหน้า ถอดบทเรียนภัยพิบัติ" อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น.[video].Facebook.
<https://www.facebook.com/watch/?v=3049781311829252>
- สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย. (2551).คู่มือประชาชน. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ:พิมพ์ครั้งที่1. 1-32
- กัณทิมาภรณ์ บุญประกอบ. (2559). **การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติของชุมชนในพื้นที่ประสบ อุทกภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี**. [ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- มูลนิธิศูนย์วิจัยและติดตามความเป็นธรรมทางสุขภาพ. (2560). การสังเคราะห์องค์ความรู้และสถานการณ์การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะประเด็นสิทธิด้านสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. กรุงเทพฯ
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2559).การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย. กระทรวงมหาดไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. บริษัท เวิร์ค ปรีนติ้ง จำกัด
- สมพงษ์ เกษานุช, ธนู ทดแทนคุณ, และเบญจรงค์ พิณสะอาด. (2562). บทบาทผู้นำกับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาชุมชน. *วารสารศิลปะศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*, 1(3). 294-306
- ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์. (2556). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมผ่านประวัติและประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลายของผู้นำชุมชนในเขตชุมชนแออัด. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 26(1). 31-73
- อนุสรณ์ พัฒนาคานต์. (2559). เครือข่ายองค์กรชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 22(ฉบับพิเศษ). 85-93

- กิตติศักดิ์ แสงทอง และ อิศรัฎฐ์ รินไธสง. (2557). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความร่วมมือในการจัดการน้ำท่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนกรณีศึกษาพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากในลุ่มน้ำปากพนังจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 7(1). 25-31
- กรกฎ จำเนียร. (2561). การรายงานข่าวของนักสื่อสารชุมชนในภาวะวิกฤตน้ำท่วมกรณีศึกษาวิกฤตน้ำท่วมหนักที่สุดในรอบ50ปี ของจังหวัดนครศรีธรรมราช. *ศรีปทุมปริทัศน์ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 18(1). 117-125
- สมพร คุณวิชิตและยุพิน รามณีย์. (2561). ผลกระทบภัยพิบัติทางภูมิอากาศ การรับรู้ความเสี่ยง และการปรับตัวของครัวเรือนเกษตรกรรมลุ่มน้ำทะเลทรราชสงขลา. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 9(1). 82-111
- จิราพร ขุนศรี. (2562). การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้และตระหนักในปัญหาไฟป่าและหมอกควันของประชาชนจังหวัดเชียงราย. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 14(1). 86-102
- จักรกฤษณ จันทะคุณ. (2559). ภัยพิบัติศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(3). 364-376
- ราเชนทร์ พูลทรัพย์ และบุญสม วราเอกศิริ. (2560). แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนจากผลกระทบของ ภัยพิบัติทางธรรมชาติด้านแผ่นดินไหวในจังหวัดเชียงราย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 10(1). 82-97
- จงจิต เสน่หา, วันเพ็ญ ภิญญภาสกุล, และวาสนี ชาญศรี. (2558). ประสบการณ์และการเตรียมความพร้อมในภาวะภัยพิบัติน้ำท่วมของผู้ป่วยเรื้อรังและญาติผู้ดูแลในประเทศไทย. *Journal of NursingScience*. 33(3). 87-98
- ชาฮีดา วิริยาทร, และภัททา เกิดเรือง. (2558). ความเปราะบางต่อความยากจนของครัวเรือนกรณีศึกษาจากเหตุการณ์น้ำท่วมปี 2554 ในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 3(1). 58-87
- ฤทธิรงค์ จุฑาพถฉิมกรและ อันธิกา สวัสดิ์ศรี. (2556). การจัดการน้ำท่วมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนรายได้น้อย. *วารสารนักบริหาร*, 33(4). 72-85
- อเนกพล เกื้อมา, อุ่นเรือน เล็กน้อย, และ พิษญา สุรพลชัย. (2555). รายงานการวิจัย ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันเรื่องรายได้ของประชาชนใน5จังหวัดชายแดนภาคใต้. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ลาภบุญ รัตน์โชติพานิช, สถาพร ถาวรธิวาสน์. (2554). การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อดำรงอยู่ของคนจนไร้ที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 17(32). 69-74
- สมสุข บุญญะบัญชา. (2562). โครงการบ้านมั่นคงบ้านที่ใหม่กว่าบ้าน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 45(1). 1-17
- รุ่งรัตน์ เต็งเก้าประเสริฐ และชุมเขต แสงวงเจริญ. (2561). อยู่กับน้ำ ถอดรหัสวิถีท้องถิ่น รูปแบบบ้านพื้นที่ลุ่มน้ำเขตภาคกลาง. *JARS (Journal of Architectural/Planning Research and Studies)*, 15(2). 91-106
- พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ. (2558). การสำรวจและประเมินสภาพที่อยู่อาศัยเพื่อความผาสุกปลอดภัยของผู้สูงอายุในครัวเรือน กรุงเทพมหานคร. *วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ*, 2(2). 1-14
- สุธี อนันต์สุขสมศรี และ นิจ ตันติศิรินทร์. (2561). ความเปราะบางทางสังคมและการประเมินความเสี่ยงต่อภัยพิบัติของพื้นที่เมือง กรณีศึกษาเทศบาลนครอุดรธานี. *JARS (Journal of Architectural/Planning Research and Studies)*, 15(1). 69-86
- คมสันต์ มิ่งวัฒนกุล และอจิรภาส เพียรขุนทด. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการเจรจาต่อรองที่มีอิทธิพลต่อการจัดการปัญหาความเดือนร้อนด้านที่อยู่อาศัย กรณีศึกษาโครงการบ้านมั่นคงเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 6(10). 5052-5066
- สมสฤทธิ์ ตานพันธุ์. (2559). โครงการศึกษาแนวทางการจัดทำที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยในเขตเมือง ด้วยวิธีการจัดรูปที่ดิน. *หน้าจั่ว มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 30(2559). 5-13
- บุษรา โปหาทอง. (2562). 60 ปีแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2504-2564. *วารสารวิชาการสถาปัตยกรรมศาสตร์*, 68(2562). 133-150
- ธีรภัทร วงศวิลาศ. (2562). การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมช่วงชุมชนเทพารักษ์1-5 จากการก่อสร้างรถไฟรางคู่ ช่วงชุมทางถนนจิระ-ขอนแก่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 12(3). 437-448

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายชนาภิวัฒน์ ชันทะ
วัน เดือน ปี เกิด	02 พฤษภาคม 1982
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
ที่อยู่ปัจจุบัน	153 หมู่ 12 ต.หนองน้ำใส อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น 40110

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY